

**VILNIAUS REGIONO TURIZMO
POTENCIALO PANAUDOJIMO
TYRIMAS**

TURINYS

IVADAS	4
1. NACIONALINIO LYGMENS PLANAVIMO DOKUMENTŲ ANALIZĖ	5
1.1. Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas.....	5
1.2. Nacionalinio lygmens turizmo galimybių studija	7
2. VILNIAUS REGIONO PLANAVIMO DOKUMENTŲ ANALIZĖ	10
2.1. Elektrėnų savivaldybė.....	10
2.2. Šalčininkų rajono savivaldybė.....	10
2.3. Širvintų rajono savivaldybė	11
2.4. Švenčionių rajono savivaldybė	11
2.5. Trakų rajono savivaldybė.....	12
2.6. Ukmergės rajono savivaldybė.....	14
2.7. Vilniaus rajono savivaldybė	14
2.8. Vilniaus miesto savivaldybė.....	14
3. VILNIAUS REGIONO TURIZMO TRAUKOS OBJEKTŲ VERTINIMAS	18
3.1. Elektrėnų savivaldybė.....	18
3.2. Šalčininkų rajono savivaldybė.....	19
3.3. Širvintų rajono savivaldybė	21
3.4. Švenčionių rajono savivaldybė	22
3.5. Trakų rajono savivaldybė.....	24
3.6. Ukmergės rajono savivaldybė.....	26
3.7. Vilniaus rajono savivaldybė	28
3.8. Vilniaus miesto savivaldybė.....	30
4. TURIZMO MARŠRUTAI VILNIAUS REGIONE	34
4.1. Turizmo maršrutų samprata.....	34
4.2. Turizmo maršrutų Vilniaus regione apžvalga	36
4.2.1. Nacionalinio lygmens trasos ir tematiniai turizmo maršrutai	36
4.2.2. Regiono lygmens maršrutai	43
4.2.3. Vietos lygmens maršrutai.....	46
4.3. Vilniaus regiono turistinių vietovių ir objektų pasiekiamumo svarba	48
5. TURIZMO STATISTIKA IR TURISTŲ SEGMENTAI	51
5.1. Vilniaus regiono turizmo statistika	51
5.2. Turistų segmentai.....	53
6. SSGG ANALIZĖ	68
7. VILNIAUS REGIONO TURIZMO MARŠRUTAI IR VEIKSMŲ PLANAS	70
7.1. Turizmo maršrutų koncepcija.....	70

7.2.	Reprezentaciniai turizmo maršrutai	71
7.2.1.	Maršrutas „Vilnius–Trakai–Kernavė“	71
7.2.2.	Maršrutas „Žydų paveldas ir istorija“	73
7.2.3.	Maršrutas „Abiejų Tautų asmenybės ir istorinis palikimas“	74
7.2.4.	Maršrutas „Piligrimystė“	76
7.3.	Pažintiniai teminiai turizmo maršrutai	77
7.3.1.	Maršrutas „Pilys ir dvarų sodybos“	77
7.3.2.	Maršrutas „Gamtos turizmas“	78
7.4.	Vietinio turizmo maršrutai	80
7.4.1.	Maršrutas „Vilnius (Trakų Vokė) – Senieji Trakai – Trakai – Aukštadvaris – Semeliškės – Elektrėnai – Vievis – Lentvaris – Vilnius“	80
7.4.2.	Maršrutas „Vilnius – Šilėnai – Sudervė – Dūkštos – Grabijolų kaimas – Kernavė – Musninkai – Čiobiškis – Vepriai – Siesikai – Užugiris – Taujėnai – Vidiškiai – Šventupė – Ukmergė – Širvintos – Maišiagala – Vilnius“	81
7.4.3.	Maršrutas „Vilnius – Nemenčinė – Švenčionys – Švenčionėliai – Kaltanėnai – Labanoras – Glitiškės – Pikeliškės – Vilnius“	82
7.4.4.	Maršrutas „Vilnius – Nemėžis – Bareikiškės – Medininkai – Turgeliai – Jašiūnai – Dieveniškės – Šalčininkai – Eišiškės – Keturiasdešimt Totorių – Vilnius“	84
7.4.5.	Maršrutas „Pramogos šeimoms su vaikais“	85
7.4.6.	Maršrutas „Laisvės kovų ženklai“	86
7.4.7.	Maršrutas „Medinė architektūra“	87
7.4.8.	Maršrutas „Muziejai“	89
7.4.9.	Renginių vietos ir svarbiausi renginiai	90
7.5.	Kiti turizmo maršrutai	92
7.5.1.	Maršrutas „Turizmas prieinamas visiems“	92
7.5.2.	Maršrutas „Keliaujantiems baidarėmis“	93
7.5.3.	Maršrutas „Keliaujantiems traukiniais“	95
7.5.4.	Maršrutas „Keliaujantiems autobusais“	96
7.5.5.	Maršrutas „Keliaujantiems kempingais“	98
7.5.6.	Maršrutas „Keliaujantiems motociklais“	100
7.5.7.	Keliaujantiems elektromobiliais	101
7.6.	Kompleksiška viešosios turizmo infrastruktūros plėtra	101
7.7.	Bendros turizmo rinkodaros priemonės ir veiksmų plano įgyvendinimo stebėsenos modelis	103
PRIEDAI	.....	109

IVADAS

Vilniaus regiono turizmo potencialo panaudojimo bendriems regiono turizmo maršrutams sukurti tyrimu (toliau – Tyrimas) siekiama įvertinti regiono turizmo plėtros galimybes, numatyti prioritetines turizmo vystymo kryptis, parengti bendrų turizmo maršrutų sukūrimo ir įgyvendinimo veiksmų planą, siekiant sustiprinti Vilniaus regiono turistinį patrauklumą bei padidinti turistų skaičių.

Tyrimo tikslai ir uždaviniai:

1. Vilniaus regiono turizmo sektoriaus esamos situacijos vertinimas: išanalizuoti turizmo sektoriaus plėtrai aktualius planavimo dokumentus; atlikti regiono turizmo pasiūlos ir paklausos vertinimą (viešosios turizmo infrastruktūros būklė, viešųjų turizmo paslaugų įvairovė ir patrauklumas, turizmo produktų konkurencingumas, rinkodaros priemonių efektyvumas, statistiniai turizmo duomenys); išanalizuoti turizmo sektoriaus augimą ir konkurencingumą skatinančius bei ribojančius veiksnius; įvertinti skirtingų turizmo rūšių plėtrą ir esamus turizmo maršrutus Vilniaus regione.

2. Vilniaus regiono turizmo potencialo ir patrauklumo vertinimas, atsižvelgiant į tikslinių rinkų poreikius: įvertinti Vilniaus regiono turizmo potencialą ir patrauklumą; nustatyti viešosios turizmo infrastruktūros, viešųjų turizmo paslaugų, produktų ir turizmo maršrutų vystymo poreikį ir galimybes; identifikavus turizmo vertės pasiūlymus, nustatyti turistų segmentus.

3. Vilniaus regiono turizmo sektoriaus situacijos (SSGG) analizė.

4. Bendrų Vilniaus regiono turizmo strateginių vystymo krypčių identifikavimas.

5. Bendrų turizmo maršrutų sukūrimo ir įgyvendinimo veiksmų plano parengimas: kompleksiškos viešosios turizmo infrastruktūros plėtros priemonės; bendros turizmo rinkodaros priemonės; turizmo maršrutų objektai ir techninė informacija, turizmo maršrutų vizualizacija; veiksmų plano įgyvendinimo stebėsenos modelis.

Tyrimo ataskaitą Vilniaus regiono plėtros tarybos administracijos užsakymu 2022 m. gruodžio 15 d. parengė – MB „Turizmo rinkodaros sprendimai“ (pagrindinis ekspertas – Rasuolė Andriulienė).

Dėkojame Vilniaus regiono turizmo potencialo vystymo darbo grupės nariams, aktyviai prisidėjusiems prie šio tyrimo atlikimo: Svetlanai Žilionienei (Trakų rajono savivaldybės administracija), Vaidai Babrauskienei (Švenčionių rajono savivaldybės administracija), Gražinai Golubovskai (Vilniaus rajono savivaldybės administracija), Sonatai Griškienei (Vilniaus miesto savivaldybės administracija), Aurelijai Kasperavičienei (Elektrėnų savivaldybės administracija), Eglei Piškinaitei (Širvintų rajono savivaldybės administracija), Erikai Sudnickai (Šalčininkų rajono savivaldybės administracija) ir Violetai Širmenei (Ukmergės rajono savivaldybės administracija).

1. NACIONALINIO LYGMENS PLANAVIMO DOKUMENTŲ ANALIZĖ

1.1. Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas

Tyrime analizuojamas Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas (toliau – Bendrasis planas), patvirtintas 2021 m. rugsėjo 29 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 789, kuriame nurodoma, kad specializuota partnerystė yra regiono lygmens partnerystė, skirta įveikinti gamtinius, kultūros ir nematerialaus paveldo, rekreacinius išteklius, aukštos kokybės paslaugoms teikti, turizmo sektoriaus sezoniškumui mažinti, naujiems turizmo maršrutams kurti, vystyti mokslo ir verslo sinergiją, kurti aukštos pridėtinės vertės produktus.

Svarbu tai, kad numatoma prioritetą teikti kultūros paslaugų teikėjų tinklo efektyvumui Vilniaus regiono savivaldybėse – Širvintų rajono, Trakų rajono ir Vilniaus miesto; vykdyti kultūros paslaugų mobilumo plėtrą aplinkinėse Vilniaus miesto savivaldybės, prioretizuojant Širvintų rajono savivaldybėje kultūros paslaugų spektro gerinimą. Pagal Bendrąjį planą, numatoma gerinti kultūros paslaugų prieinamumą Vilniaus rajono ir Švenčionių rajono savivaldybėse tankinant paslaugų teikėjų tinklą bei efektyviau išnaudojant Vilniaus miesto, Elektrėnų ir Trakų rajono savivaldybių teikėjų tinklą. Nustatyti šie veiklų prioritetai: kultūros paveldo įveiklinimo ir viešinimo stiprinimas, alternatyvių erdvių panaudojimas kultūros paslaugoms teikti, kūrybiškos vietokūros iniciatyvos, atgaivinant ar pritaikant apleistas erdves ir objektus visuomenės kultūriniais poreikiams.

Bendrajame plane akcentuojama, kad nacionalinės reikšmės kultūros paveldo arealai formuojami, atsižvelgiant į kultūros paveldo išteklių istorinę kultūrinę reikšmę, reikšmingumą lemiančių vertingųjų savybių statusą ir svarbą formuojant bei saugant valstybės kultūrinį identitetą. Į nacionalinės reikšmės kultūros paveldo arealus patenka reikšmingiausi Lietuvos istorinio kultūrinio karkaso objektai, atspindintys Lietuvos valstybės raidą nuo II tūkst. pr. m. e. iki XX a. vid. Tai kultūrinio ir gamtinio kraštovaizdžio teritorijos, kuriose matomi visi istoriniai miesto ir kaimo saugomo kultūrinio kraštovaizdžio tipai. Vilniaus krašto kultūros paveldo arealas – tai kompleksinių vertybių sandrauba, susijusios su Lietuvos valstybės įsikūrimu, atspindinčios viduramžių gynybinių sistemų bruožus, sostinės vystymosi kelią, architektūros stilių įvairovę, savitą Vilniaus krašto kaimiškojo kraštovaizdžio pobūdį. Areale gausu visų tipų ypatingos vizualinės raiškos saugomų kultūrinių kraštovaizdžių.

Pagal bendrąjį planą, kompleksinių teritorijų planavimo dokumentų sprendiniais į planuojamą metropolinių urbanistinių centrų tarptautinių prioritetinių partnerysčių lauką įtrauktas Vilniaus–Kauno metropolinio centro kultūros paveldo ištekliai: istorinis Vilniaus centras, Kernavės archeologinė vietovė, du Struvės geodezinio lanko taškai ir preliminariniame paveldo sąrašė esantys abu objektai – Kauno modernizmo architektūra ir Trakų istorinis nacionalinis parkas. Stiprinant Lietuvos identitetą tarptautiniame kontekste, būtina išnaudoti pasaulio paveldo vietovių buvimo nacionalinės reikšmės kultūros paveldo arealų teritorijose potencialą bei ypatybes, pritraukiant didesnius kultūrinio turizmo

srautus, didinti turizmo aptarnavimo infrastruktūrą bei įvairovę; įtraukti pasaulio paveldo vertybes bei metropolinius centrus į kuo didesnį skaičių tarptautinių kultūros kelių; kurti vidaus ir tarptautinio turizmo infrastruktūrą, įveiklinant urbanistinių metropolinių centrų materialius išteklius – kultūros paveldo objektus pritaikant kultūriniam turizmui, apgyvendinimui ir kitoms kultūros reikmėms.

Nacionaliniu lygmeniu pabrėžiama, kad siekiant didesnio valstybės žinomumo ir konkurencingumo, būtina integruotis į tarptautinį, Europos tarybos pripažintą, kultūros kelių tinklą, išnaudoti turistinį ir piligriminį kultūros kelių potencialą. Lietuvoje valstybiniu lygiu pripažinti Šv. Jokūbo ir Žydų kultūros paveldo keliai, vystomi pagal nustatytus Europos Tarybos kriterijus ir standartus: objektai yra ženklinami, koordinuojami operatorių, formuojami maršrutai piligrimams ir turistams, kultūros keliai yra periodiškai aktualizuojami kultūriniais renginiais. Pažintinis Žydų paveldo kultūros kelias, skirtas keliautojams, Lietuvoje norintiems susipažinti su štetlų ir žydų bendruomenių istorijomis, sinagogomis, bendruomeniniais pastatais, vietomis, kurios mena žymius žydų tautybės žmones, kilusius iš Lietuvos.

Rytų Lietuvos partnerysčių grupės kultūros paveldo išteklių įveiklinimas yra susijęs su Vilniaus–Utenos–Ukmergės regioninės plėtros arealu, kuris formuoja skirtingo reikšmingumo lygmens kultūros paveldo arealus: nacionalinio – Vilniaus krašto kultūros paveldo arealas ir regioninės reikšmės – Aukštaitijos kultūros paveldo arealas, numatoma per jų partnerystės dokumentus, įtraukiant regioninio lygmens centrus ir kuriant ilgalaikius funkcinius ryšius, sukurti veiksmingus regioninės plėtros modelius, gebančius generuoti didesnį kultūros paveldo išteklių potencialą. Rytų Lietuvos partnerysčių kultūros paveldo išteklių arealai: Aukštaitijos kultūros paveldo arealas turi didelį rekreacinį, turistinį potencialą pasižymintį archeologinio paveldo (piliakalnių, pilkapynų, alkakalnių) gausa, generuoja daugialypius kultūrinius kraštovaizdžius: išskirtinės vertės archajiškuosius, kaimiškuosius, Eišiškių, Šalčininkų, Dieveniškių, Nemenčinės, Pabradės, Švenčionių ir Švenčionių miestovaizdžius ir išskirtinės vertės Vilniaus miestovaizdį.

Numatoma įveikinti rekreacinėms, turizmo reikmėms kultūrinius ir gamtinius kraštovaizdžius, didinti jų lankomumą, lankytojų skaičių, plėtoti aptarnavimo infrastruktūrą. Išnaudoti upių – Neries, Šventosios, Žeimenos, Merkio, Ūlos nacionalinių vandens turizmo trasų tinklo potencialą saugomo kultūrinio kraštovaizdžio apžvalgai, kultūros ir gamtos paveldo sklaidai bei atgaivinimui. Objektų lankymui įveikinti vandens turizmo maršrutus prioritetą teikiant objektams, nutolusiems nuo upės vagos 1 km atstumu į abi puses.

Planuojamos Rytų Lietuvos grupės partnerystės, stiprinančios arealo rekreacinį, turizmo prioritetus: kurti horizontalias ir mišrias partnerystes įveiklinant Ukmergės, Širvintų (...) arealuose esančio dominuojančio paveldo – dvarų, dvarų sodybų, etnokultūrinio paveldo ir architektūros arealus, (...) Širvintų memorialinio paveldo realus. Integruoti urbanistinio paveldo – istorinių miesto dalių paveldo arealus į miestų darnaus vystymosi plėtros procesus ir skatinti regiono turizmo ir rekreacijos procesus, kuriant bendras koordinuotų veiksmų plėtros programas ir strategijas. Kurti rekreacinės partnerystės ryšius (...) Švenčionių arealuose esančio dominuojančio paveldo – dvarų,

dvaro sodybų, etnografinių kaimų, architektūrinio, memorialinio paveldo arealų, skatinti regiono turizmo ir rekreacijos procesus, kuriant bendrus veiklos plėtros partnerystės dokumentus.

Išnaudoti Vilnių ir Vilniaus krašto nacionalinio reikšmės kultūros paveldo arealą regiono turistiniam rekreaciniam potencialui didinti, įtraukiant Vilniaus krašto miestus ir gyvenvietes – Kernavę, Trakus, Lentvarį, Vievį bei jų bendruomenes į horizontalias partnerystes, planuojant bendrą turizmo ir rekreacinės infrastruktūros plėtrą, jų aptarnavimą, nematerialaus paveldo sklaidą už Vilniaus krašto arealo ribų. Kurti vertikalias ir mišrias partnerystes tarp nacionalinės reikšmės ir regioninės reikšmės kultūros paveldo arealų, siekiant sustiprinti Vilniaus–Utenos–Ukmergės arealo kultūros paveldo potencialą.

Bendrajame plane pažymima, kad būtina kurti savivaldybių partnerystes, įveiklinant kultūros paveldo išteklius edukacijai, rekreaciniais ir turizmo tikslais, skatinti bendros kelioms savivaldybėms aptarnavimo infrastruktūros atsiradimą. Įveikinti nematerialaus paveldo išteklius, kuriant regionines partnerystes, skatinti tautinių mažumų kultūros paveldo pažinimą ir integraciją į regiono kultūrinę, edukacinę veiklas. Pažindinti regiono gyventojus su etnine Aukštaitijos ir Dzūkijos regionų kultūra, skatinti bendruomenių partnerystes puoselėjant etnokultūros paveldą, palaikant tradicijas, amatus, papročius. Kurti regionines tautinių mažumų – lenkų, baltarusių, žydų, karaimų, totorių, romų ir kt. horizontalias partnerystes, integruoti tautinių mažumų paveldo objektus į regionines rekreacines ir turizmo infrastruktūros plėtros programas, rūpintis tautinių mažumų nematerialaus paveldo raritetais išsaugojimu. Įveikinti gausų regiono kultūros paveldą nematerialaus paveldo, kultūros sklaidai, rekreacinėms ir turizmo reikmėms, gausinti bendrų regiono partnerystėlių skaičių, naudojant kultūros paveldo išteklius kelių savivaldybių bendruomenių rekreacijos ir turizmo poreikiams.

Išnaudojant UNESCO pasaulio paveldo vertybių – Vilniaus istorinį centrą, Kernavės archeologinę vietovę, Struvės geodezinio lanko punktus bei Trakų istorinį nacionalinį parką, esantį preliminariame UNESCO pasaulio paveldo sąrašė, buvimą regione, pritraukti Lietuvos ir užsienio turistus į regiono vidų, tam kurti papildomą turizmo, rekreacinę bei aptarnavimo infrastruktūras. Plėtoti rekreacinius, turistinius maršrutus, organizuojant kelių dienų pažintines keliones, apimančias visas ar kelias UNESCO vertybes, įveikinti regiono kultūros paveldo objektų infrastruktūrą maršrutuose, didinti regiono bendruomenių įtraukimą į jų aptarnavimo infrastruktūrą. Didinti kultūros paveldo integralumą į darnios urbanistinės plėtros procesus, naudoti jį kaip regioninio kultūrinio tapatumo, rekreacijos ir turizmo išteklių, skatinti jo tausojamąjį naudojimą bei pritaikymą bendruomenių funkcijoms, aptarnavimo infrastruktūrai. Skatinti arealo kultūros paveldo pažinimą ir įveikinti mokyklų edukacines programas jo pažinimui ir sklaidai.

1.2. Nacionalinio lygmens turizmo galimybių studija

Analizuojant maršrutų galimybes Vilniaus regione, svarbus nacionalinio lygmens dokumentas – galimybių studija „Turizmo sektoriaus analizė bei strateginės plėtros kryptys“ (2019),

kurioje rekomenduojama sudaryti prielaidas turizmo sektoriaus diversifikavimui ir koncentruotis į šias turizmo rūšis: kultūros, gamtos, sveikatos, verslo ir tarptautinių renginių.

1 lentelė. Kultūros ir gamtos turizmo sąvokos

Turizmo rūšis	Kultūros turizmo rūšiai priskiriamos turizmo kryptys
Kultūros turizmas – turizmo veiklos rūšis, kurioje pagrindinė lankytojo motyvacija yra mokytis, atrasti, patirti ir vartoti turistinėje vietoje esančius materialiuosius ir nematerialiuosius kultūros objektus / produktus.	Amatų ir edukacijų turizmas (nematerialiojo paveldo dalis, ilgainiui nusistovėjusios veiklos, vaizdai, išraiškos formos, objektai, žmogaus veiklos produktai ir su jais susijusios kultūros erdvės, kurias bendruomenės, grupės ir kai kuriais atvejais pavieniai žmonės pripažįsta savo kultūros paveldo dalimi).
	Gastronominis turizmas (turizmo veiklos rūšis, kuriai būdinga lankytojo patirtis, susijusi su maistu ir susijusiais produktais bei veikla keliaujant).
	Genealoginis turizmas (individualių savo ar savo šaknų ieškojimas, susijusių vietų lankymas, siekis pažinti vietas, kuriose gyveno keliaujančiųjų šeimos nariai, giminaičiai ir protėviai).
	Gyvosios kultūros pažinimas (lankymasis įvairaus masto etnografinių regionų šventėse, etnologinės kultūros ir folkloro renginiuose).
	Kaimo (agro) turizmas (apima poilsį kaimo ūkyje, dalyvavimą jo vykdomoje ūkinėje veikloje, akcentuojant natūralius, organinius ir biologinius aspektus turistų veikloje)
	Kultūros paveldo objektų lankymas (kultūros paveldo objektai apima paminklus, pastatų grupes ir vietas):
	<ul style="list-style-type: none"> • paminklų lankymas (architektūros statinių, monumentaliųjų skulptūrų (pavyzdžiui, istorinių asmenybių) ir tapybos kūrinių, archeologinių elementų ar struktūrų (pavyzdžiui, piliakalnių), užrašų, urvinių būstų ir įvairių savybių derinių, turinčių išskirtinę visuotinę vertę istorijos, meno ar mokslo požiūriu, lankymas); • pastatų grupių lankymas (atskirų ar sujungtų pastatų, kurie savo architektūra, savo vieta ar kraštovaizdyje turi išskirtinę visuotinę vertę istorijos, meno ar mokslo požiūriu (pavyzdžiui, dvarai ir pilys), lankymas); • vietovių lankymas (žmogaus arba mišrių, gamtos ir žmogaus, sukurtų darinių ir vietovių (įskaitant archeologines vietas), turinčių išskirtinę visuotinę vertę istoriniu, estetiniu, etnologiniu ar antropologiniu požiūriu, lankymas).
	Miestų turizmas (turizmo kryptis, kuriai būdingas kompleksiskumas, kai atvirose ir uždaroje miesto erdvėje yra turizmo paslaugų pasirinkimo įvairovė bei kelionės, kurių pagrindinis tikslas – lankyti miesto įžymybes, kultūros bei istorijos objektus, kitas turistų traukos vietas).
	Muziejų lankymas (visuomenės, mokslo, edukacijos ir laisvalaikio organizavimo tikslais įgyjančių, populiarinančių ir eksponuojančių žmonijos ir jos aplinkos materialų ir nematerialų paveldą įstaigų lankymas).
	Naktinis turizmas (apima naudojimąsi turizmo ir su turizmu susijusiomis paslaugomis ir produktais nakties metu, t.y. lankymasis naktiniuose baruose ir klubuose, koncertuose, muziejuose, ekskursijose, kine, vykimą į naktinius orientacinius žygius ir kt.).
	Religinis turizmas (religinės reikšmės vietų, bažnyčių, koplyčių, maršrutų, objektų, švenčių ir kt. lankymas bei siekis dalyvauti religinę reikšmę turinčioje veikloje).
	Scenos meno renginių lankymas (įvairių kultūros renginių lankymas).
	Žydų tautinio paveldo pažinimas (žydų tautos istorijai ir kultūrai svarbių objektų, vietų ir kt. lankymas, žydų kultūros ir istorijos pažinimas).
Gamtos turizmas – turizmo rūšis, apimanti natūralių, gamtinių vietų ir atrakcijų lankymą, paprastai vykdamą pasirinktą aktyvią ar pasyvią veiklą lauke	Aktyvus judėjimas ir pramogos gamtoje (aktyvus keliavimas ir / ar judėjimas įvairiomis priemonėmis (dviračiais, pėsčiomis, slidėmis ir kt.), pažintiniais, ugdymo, sveikatingumo, sportiniais ir kitais tikslais).
	Gamtos objektų lankymas (įvairių gamtos objektų, kaip pavyzdžiui biologinių, geologinių, ekologinių darinių, objektų ir kt. lankymas)
	Ramus poilsis gamtoje (ramaus pobūdžio rekreacija gamtoje; fizinių, psichinių ir dvasinių jėgų atgavimu lauko sąlygomis).
	Vandens pramogos (įvairios vandens pramogos ir / ar keliavimas baidarėmis, burlaiviais, plaustais, valtėmis ir kitomis plūdrosiomis priemonėmis).
	Paukščių stebėjimas (paukščių stebėjimas jų natūraliose buveinėse).
Žvejyba (žuvų ir kitų vandens gyvūnų gaudymas mėgėjiškosios žūklės įrankiais).	

Šaltinis: „Turizmo sektoriaus analizė bei strateginės plėtros kryptys“ galimybių studija (2019)

Šioje studijoje rekomenduojama savivaldybes bendradarbiauti tarpusavyje (pavyzdžiui, apskričių lygmeniu) ir iš nacionaliniu lygiu nustatytų prioritetinių turizmo kryptų pasirinkti vieną ar kelis bendrus prioritetus, geriausiai išnaudojant turimus pranašumus, savitumą ir mažinant konkuravimą dėl turistų srautų, pasirinktas turizmo kryptis kryptingai vystyti ilguoju laikotarpiu. Tokiu

būdu šalies mastu sukuriant turizmo produktų ir paslaugų pasiūlos įvairovę, orientuojantis į integralų unikalios turistų patirties kūrimą ir valdymą.

Siekiant užtikrinti kryptingą Lietuvos turizmo sektoriaus vystymą ir atsižvelgiant į ribotus išteklius, aktualu koncentruotis į santykinai nedidelį prioritetų skaičių, kiekvienoje turizmo rūšyje išskiriant po 2-4 prioritetines kryptis.

---

2. VILNIAUS REGIONO PLANAVIMO DOKUMENTŲ ANALIZĖ

2.1. Elektrėnų savivaldybė

Elektrėnų savivaldybės strateginiame plėtros plane 2021–2027 metais (toliau – Elektrėnų SPP) nurodoma, kad vystant turizmo veiklas, reikėtų plėtoti vandens, sportinio ir pažintinio turizmo paslaugų infrastruktūrą. Elektrėnų savivaldybėje turistų srautus būtų galima pritraukti pritaikant kultūros bei gamtos paveldo objektus turizmui, švietimui (edukacinėms programoms), kultūrai, kitoms viešosioms paslaugoms bei ekonominei veiklai vystyti.

Elektrėnų SPP su turizmu susiję du tikslai: 1.3. tikslas „Turizmo bei rekreacijos potencialo išnaudojimas“ ir 2.2. tikslas „Kultūros paslaugų patrauklumo didinimas“.

Tiksliui „Turizmo bei rekreacijos potencialo išnaudojimas“ pasiekti numatytas 1.3.1. uždavinys „Didinti turistinį patrauklumą“ ir priemonės: parengti ir įgyvendinti turizmo strategiją; kurti, plėsti ir (arba) atnaujinti vandens, sportinio ir pažintinio turizmo paslaugų infrastruktūrą; įrengti ir (arba) atnaujinti stovyklavietes, kempingus, apžvalgos aikšteles; tvarkyti ir prižiūrėti esančius turizmo bei rekreacijos objektus, pritaikyti juos asmenims su negalia; gerinti ir plėsti turizmo informacinę ir turistinių, rekreacinių objektų, kultūros bei gamtos paveldo objektų ženklinimo sistemas; kurti, plėsti ir įgyvendinti turizmo paslaugų bei produktų rinkodaros priemones; turizmo srities darbuotojų administracinių gebėjimų stiprinimas.

1.3.2. uždavinio „Pritaikyti gamtos ir kultūros paveldo objektus turizmui, švietimui, kultūrai, kitoms viešosioms paslaugoms ir ekonominei veiklai vystyti“ priemonės: sutvarkyti kultūros paveldo objektus ir pritaikyti juos turizmui, kultūrai, švietimui, kitoms viešosioms paslaugoms bei ekonominei veiklai vystyti; sutvarkyti gamtos paveldo objektus ir pritaikyti juos turizmui, kultūrai, švietimui, kitoms viešosioms paslaugoms bei ekonominei veiklai vystyti; vykdyti informacijos apie gamtos ir kultūros paveldo objektus sklaidą šalyje ir užsienyje;

2.2. tikslui „Kultūros paslaugų patrauklumo didinimas“ pasiekti numatytas 2.2.1. uždavinys „Įveikinti kultūros objektų infrastruktūrą turizmui, švietimui, kitoms viešosioms paslaugoms ir ekonominei veiklai vystyti“ ir šios priemonės: atnaujinti ir (arba) plėsti kultūros įstaigų infrastruktūrą, aplinką bei materialiąsias ir edukacines aplinkas; atnaujinti ir prižiūrėti kultūros įstaigų informacinių technologijų aplinką bei elektronines paslaugas.

2.2. Šalčininkų rajono savivaldybė

Šalčininkų rajono savivaldybės 2016–2022 metų strateginiame plėtros plane (toliau – Šalčininkų rajono SPP) išskiriamos šios pagrindinės kryptys: kultūrinis-istorinis, vandens, rekreacinis – gamtinis, kaimo, renginių, žvejybinis turizmas.

Šalčininkų rajono SPP su turizmu susijęs 1.1. tikslas „Kurti aplinką, palankią užimtumo didinimui rajone“, kuriam pasiekti numatytas 1.2.2. uždavinys „Formuoti patrauklias turizmo zonas ir spartinti klasterizaciją“ ir šios priemonės: skatinti bendradarbiavimą pritaikant turizmui svarbius objektus ir plėtojant turistinius maršrutus; pritaikyti turizmui ir skleisti informaciją apie turizmo traukos objektus; įrengti pėsčiųjų ir dviračių takus turizmo, rekreacijos ir susisiekimo poreikiams; didinti apgyvendinimo, maitinimo ir kitų turizmo paslaugų įvairovę; gerinti turizmo paslaugų kokybę; įgyvendinti įvairias rinkodaros priemones, didinančias rajono turistinį patrauklumą; parengti Šalčininkų rajono turizmo klasterizacijos galimybių studiją, apimant Vilniaus rajono ir Vilniaus miesto savivaldybių turizmo traukos objektus ir turizmo paslaugų įmones; įtraukti privatų sektorių į turizmo paslaugų teikimą; teikti kompleksiškas turizmo paslaugas jau lankomuose turizmo objektuose.

2.3. Širvintų rajono savivaldybė

Širvintų savivaldybės strateginiame plėtros plane 2021–2027 metais (toliau – Širvintų rajono SPP) nurodoma, kad vystant turizmo veiklas, reikėtų plėtoti kultūrinį ir aktyvaus poilsio turizmą. Širvintų rajono SPP su turizmu susijęs 3.3. tikslas „Turizmo bei rekreacijos potencialo išnaudojimas“, kuriam pasiekti numatyti trys uždaviniai ir jų priemonės.

3.3.1. uždavinio „Skatinti kultūrinę veiklą ir jos plėtra“ priemonės: krašto muziejaus Širvintų rajone įkūrimas; kultūrinių erdvių Širvintų rajone formavimas, jas pritaikant įvairių renginių organizavimui; viešųjų erdvių meno ekspozicijoms, kultūrinei veiklai ir menininkų apgyvendinimui Širvintų rajone pritaikymas; informacijos apie Širvintų rajono kultūros renginius sklaidos didinimas; kultūros renginių organizavimo skatinimas Širvintų rajone.

3.3.2. uždavinio „Puoselėti kultūros paveldą“ priemonės: kultūros paveldo objektų (medinės architektūros, religinių ir kitų) priežiūra ir atnaujinimas; piliakalnių ir pilkapių Širvintų rajone sutvarkymas; viešųjų dvarų parkų teritorijų Širvintų rajone sutvarkymas ir pritaikymas visuomenės poreikiams.

3.3.3. uždavinio „Didinti savivaldybės turistinį patrauklumą“ priemonės: turizmo informacijos sklaida ir paslaugų prieinamumo didinimas; turizmo infrastruktūros paslaugų plėtra; dviračių turizmo Širvintų rajone skatinimas; turizmo maršruto Elektrėnai-Širvintos-Ukmergė informacinės infrastruktūros plėtra; sumažintų pasaulio miestų miniatiūrų parkas Širvintos upės pakrantėje; šeimos, sporto ir laisvalaikio parko Širvintose įrengimas.

2.4. Švenčionių rajono savivaldybė

Švenčionių rajono savivaldybės strateginiame 2021–2027 m. plėtros plane (toliau – Švenčionių rajono SPP) su turizmu susijęs 1.3. tikslas „Turistinio patrauklumo didinimas“. Šiam tikslui pasiekti numatyti du uždaviniai ir jų priemonės.

1.3.1. uždavinio „Plėtoti viešąją turizmo ir rekreacijos paslaugų infrastruktūrą, didinti patrauklumą turistams“ priemonės: įgyvendinti Švenčionėlių miesto kurortinės teritorijos galimybių

studijoje numatytas priemonės; plėsti ir atnaujinti viešąją rekreacijos infrastruktūrą; plėsti ir (arba) atnaujinti vandens turizmo paslaugų infrastruktūrą; vykdyti rinkodaros priemonės, pristatant Švenčionių rajono savivaldybės turizmo paslaugas, turizmo ir rekreacijos, kultūros ir gamtos paveldo objektus, ženklinti traukos objektus, skaitmenizuoti ir pateikti vartotojui patrauklią informaciją mobiliuoje programėlėje; skatinti apgyvendinimo, maitinimo ir kitų turizmui reikalingų paslaugų plėtrą Švenčionių rajone.

1.3.2. uždavinio „Tvarkyti ir pritaikyti gamtos ir kultūros paveldo objektus turizmo, švietimo, kultūros bei kitų paslaugų teikimui“ priemonės: tvarkyti ir populiarinti nekilnojamojo kultūros paveldo objektus Švenčionių rajono savivaldybės teritorijoje ir pritaikyti juos turizmo, švietimo, kultūros kitoms viešosioms paslaugoms bei ekonominei veiklai vystyti; tvarkyti gamtos paveldo objektus Švenčionių rajono savivaldybės teritorijoje ir pritaikyti juos turizmo, švietimo, kultūros, kitoms viešosioms paslaugoms bei ekonominei veiklai vystyti; kaupti, puoselėti, saugoti ir plėtoti Švenčionių rajono savivaldybės nematerialiųjų kultūros paveldą, etninę kultūrą ir tradicinius amatus.

2.5. Trakų rajono savivaldybė

Trakų rajono savivaldybės strateginiame plėtros plane 2016–2025 metais (toliau – Trakų rajono SPP) su turizmu susiję trys tikslai: 1.1. tikslas „Kurti aplinką, palankią verslo plėtrai ir investicijų pritraukimui“, 2.3. tikslas „Didinti gyventojų kultūrinį ir sportinį aktyvumą“ ir 3.2. tikslas „Gerinti susisiekimo sąlygas rajone didinant saugumą ir efektyvumą“.

Tiksliui „Kurti aplinką, palankią verslo plėtrai ir investicijų pritraukimui“ pasiekti numatytas 1.1.2. uždavinys „Išnaudojant aukštą Trakų miesto turistinį potencialą, skatinti turizmą visame rajone“ ir šios priemonės: Trakams suteikti kurorto statusą; skatinti bendradarbiavimą su Trakų INP, Aukštadvario RP direkcijomis, Trakų istorijos muziejumi pritaikant turizmui svarbius objektus ir plėtojant turistinius maršrutus (Sutvarkyti ir turizmui pritaikyti: Trakų salos pilies aplinka; Trakų pusiasalio pilies teritorija; Senujų Trakų Viešpaties apreiškimo Švč. Mergelei Marijai iš Šv. Benedikto bažnyčia; Navos poilsiovietė; Drabužninkų (bemiškių kalva); Tado Blindos apžvalgos aikštelės; sukurti ir plėtojami maršrutai: Trijų Eduardo Fransua Andre parkų pažintinis maršrutas; maršrutas, jungiantis Trakų senamiestį ir Užutrakio dvaro sodybą; maršrutas, jungiantis Aukštadvario RP su Trakų INP; vykdoma informacijos sklaida); skleisti informaciją apie turizmo traukos objektus, pritaikytus lankymui ir turizmui; inicijuoti Lentvario dvaro sodybos nuosavybės klausimą; įrengti ir suženklinti jodinėjimo trasų infrastruktūrą; sveikatos turizmo plėtrai panaudoti natūralius gamtinius išteklius; plėtoti sveikatos turizmo infrastruktūrą, pritaikant privačias investicijas; užtikrinti aukšto lygio sveikatos turizmo produktų ir paslaugų kokybę; skatinti privatų verslą Trakuose, teikti vežimo paslaugas; puoselėti tradicinius amatus, išsaugoti tradicinių amatų technologijas; didinti apgyvendinimo paslaugų įvairovę ir įrengti kempingus Trakuose ir Aukštadvario regioniniame parke; formuoti žaliojo (ekologinio) turizmo viešąją infrastruktūrą; gerinti turizmo paslaugų kokybę; įrengti autoturizmo ir mototurizmo trasas (autoturizmo trasų infrastruktūra (informacinės nuorodos, viešieji

tualetai, stovėjimo aikštelės; Trakų krašte įrengta mototurizmo trasų infarstruktūra); sutvarkyti įvažiavimo į miestą ir kraštovaizdžio elementus; parengti golfo aikštynų techninę dokumentaciją; didinti vandens turizmo paslaugų įvairovę; kurti naujus turistinius maršrutus (piligrimystė, kulinarija, tautinis paveldas ir kt.; verslo įsijungimas į tarptautinius ir nacionalinius turistinius kelius); plėtoti tematinis turistinius kelius: Jono Pauliaus II kelią, Gediminaičių kelią, Žydų kelią, piligrimų kelią; įgyvendinti įvairias rinkodaros priemones, didinančias rajono turistinį patrauklumą; stiprinti Trakų turizmo informacijos centro žmogiškuosius išteklius.

Tikslui „Didinti gyventojų kultūrinį ir sportinį aktyvumą“ pasiekti numatyti uždaviniai ir priemonės. 2.3.2. uždavinio „Pritaikyti kultūros paveldą visuomenės ir turizmo reikmėms“ priemonės: tvarkyti ir visuomenės poreikiams pritaikyti rajono nekilnojamojo kultūros paveldo objektus; skatinti fizinius ir juridinius asmenis sutvarkyti apleistus kultūros paveldo objektus; skaitmeninti ir saugoti kultūros paveldą, didinti dokumentinio ir kultūros paveldo prieinamumą elektroninėje erdvėje; įgyvendinti projektą „Trakų miestas vakar ir šiandien“ pristatant urbanistinį–architektūrinį–istorinį paveldą, išskiriant sąsajas su dabartimi ir ugdant visuomenės sąmoningumą apie kultūros vertybes; kultūros paveldo objekto – Trakų Švč. Mergelės Marijos apsilankymo bažnyčios ir stebuklingojo paveiklo – pažinimo skatinimas, Trakų Dievo Motinos, Lietuvos Globėjos, paveiklo vainikavimo 300 metinių jubiliejaus minėjimui skirtos programos parengimas ir įgyvendinimas; Lentvario dvaro sutvarkymas; atnaujinti ir plėsti sporto ir aktyvaus laisvalaikio objektus rajone; rekonstruoti LOSC Trakų irklavimo bazę ir įrengti 8 taką irklavimo trasoje Galvės ežere; Vytauto Didžiojo gimnazijos sporto aikštyno (Birutės g. 44 B, Trakai) atnaujinimas; įrengti šaudyklą Aukštadvaryje; įrengti sveikatingumo trasas aplink Bernardinų, Totoriškių, Galvės ežerus, pritaikant atviras erdves viešam naudojimui, sportui ir poilsiui; plėtoti prioritetines sporto šakas rajone: irklavimą, buriavimą, šaudymą, krepšinį, futbolą; siekti pritraukti į rajoną tarptautinio lygio ir organizuoti masinius sveikatingumo ir sporto renginius; Arakalnio (Rėkalnio) ir sklypo, esančio Karaimų g. 57A bei Akmenos paplūdimio pritaikymas sporto ir sveikatingumo reikmėms.

Tikslui „Gerinti susisiekimo sąlygas rajone didinant saugumą ir efektyvumą“ pasiekti numatyti uždaviniai ir priemonės. 3.2.2. uždavinio „Gerinti bevariklio transporto ir pėsčiųjų judėjimui skirtą infrastruktūrą plėtojant žaliąjį (ekologinį) turizmą“ priemonės: dviračių ir (ar) pėsčiųjų takų ir (ar) trasų bei susijusios infrastruktūros plėtra ir modernizavimas; privažiavimo kelio į Užutrakio dvaro sodybą pritaikymas ekologinio transporto priemonėms; Trakų istorinio nacionalinio parko turistinių maršrutų schemos parengimas ir įgyvendinimas, įrengiant 40 km turistinių maršrutų aplink Trakų ežerus; Trakų mieste inicijuoti savarankiškos dviračių nuomos sistemos įrengimą; skatinti dviračių remonto punktų plėtrą; plėtoti vandens turizmo trasų infrastruktūrą; formuoti jungtis tarp Trakų rajono ežerų; parengti ir įgyvendinti vandens transportą reguliuojantį mechanizmą; atlikti viešojo transporto paslaugų vertinimą, jo pagrindu parengti viešojo transporto maršrutų optimizavimo planą; rekonstruoti Trakų autobusų stotį ir stoties aikštę pagal atnaujintą projektą; modernizuoti ir naujai

įrengti autobusų laukimo stoteles Trakų rajone; atnaujinti UAB „Trakų autobusai“ techninę bazę; naujų ekologiškų viešojo transporto rūšių ar priemonių ir joms būtinos infrastruktūros diegimas.

2.6. Ukmergės rajono savivaldybė

Ukmergės rajono savivaldybės 2021–2027 m. strateginiame plėtros plane (toliau – Ukmergės rajono SPP) su turizmu susijęs 1.2. tikslas „Formuoti rajono unikalumą ir išskirtinumą“, kuriam pasiekti numatytas uždavinys ir 4 priemonės.

1.2.2. uždavinio „Vykdėti turizmo plėtrą“ priemonės: turizmo maršrutų kūrimas ir plėtra; paveldo objektų (kultūros ir gamtos) išsaugojimas ir pritaikymas visuomenės poreikiams; Lietuvos žemėlapis Lietuvos kryžkelėje (Miniatiūrų parko vystymas); turizmo objektų infrastruktūros atnaujinimas ir įrengimas (informaciniai stendai, kelio ženklai, nuorodos, informacijos terminalai, poilsiavietės, apžvalgos aikštelės, prieplaukos, aikštelės).

2.7. Vilniaus rajono savivaldybė

Vilniaus rajono savivaldybės 2016–2023 m. strateginiame plėtros plane (toliau – Vilniaus rajono SPP) vienas iš prioritetų susijęs su palankios aplinkos verslo ir turizmo plėtrai sukūrimu. Vilniaus rajono SPP su turizmu susijęs 2.3. tikslas „Rajono turizmo potencialo išnaudojimas“, kuriam pasiekti numatyti 2 uždaviniai ir priemonės.

2.3.1. uždavinio „Skatinti kultūros paveldo atnaujinimą ir panaudojimą“ priemonės:

- Parengti galimybių studijas ir investicijų projektus kultūros paveldo atnaujinimui ir panaudojimo skatinimui;
- Vykdėti kultūros paveldo objektų priežiūrą ir atnaujinimą.

2.3.2. uždavinio „Skatinti 1–2 dienų turizmą“ priemonės:

- Įrengti naujus bei atnaujinti esamus viešuosius paplūdimius;
- Įrengti naujus bei atnaujinti esamus parkus ir vykdyti jų priežiūrą;
- Plėsti kempingų infrastruktūrą;
- Įrengti kultūrinio, ekologinio, vandens turizmo maršrutus;
- Pristatyti Vilniaus rajono turizmo galimybes specializuotose Lietuvos ir užsienio turizmo parodose, mugėse;
- Parengti ir platinti 1-2 d. turizmo skatinimui skirtą Vilniaus rajono savivaldybę pristatančią dalomąją medžiagą.

2.8. Vilniaus miesto savivaldybė

Vilniaus miesto 2021–2030 m. strateginiame plėtros plane (toliau – Vilniaus miesto SPP) pažymima, kad Vilnius yra didžiausią turistinį potencialą Lietuvoje turinti vietovė. LR Bendrajame plane „Lietuva 2030“ pažymima, kad Vilnius – viena iš didžiausių rekreacinį potencialą turinčių

savivaldybių, patrauklių tiek vietos, tiek užsienio turistams. Lietuvos kultūros politikos gairėse akcentuojama, kad Vilniuje sutelktos pagrindinės šalies muzikos atlikėjų pajėgos, veikia svarbiausi profesionalūs valstybiniai muzikos kolektyvai, koncentruojasi moderniai veikiančios ir visuomenei patrauklios institucijos. Turizmo tyrimai rodo, kad Vilniaus miestas yra saugus, išsiskiria UNESCO senamiesčiu, autentiška nacionaline virtuve, geromis susisiekimo su oro uostu sąlygomis ir kokybišku aptarnavimu viešbučiuose, lankytinomis vietomis senamiestyje.

Nors Vilnius išsiskiria gamta ir kultūros paveldu, išplėtotą viešąją turizmo infrastruktūrą ir teikiamomis turizmo paslaugomis, turizmo tyrimuose, nacionaliniuose ir savivaldybės planavimo dokumentuose pažymima, kad Vilniaus mieste išlieka aktualios problemos, susijusios su konferencijų turizmui ir higienos poreikių tenkinimui būtina infrastruktūra, naujų traukos objektų (miesto muziejai, galerijos, koncertų salės) ir pramogų bei renginių vystymo poreikiu, transporto sistemos tobulinimu. Be to, traukos objektai ir teikiamos paslaugos turi būti pritaikyti specialiųjų poreikių turintiems asmenims, šeimoms su mažais vaikais, vyresnio amžiaus žmonėms ir pan. Dviračių tinklo plėtra Vilniaus mieste gerina ne tik kasdienio miesto gyventojų susisiekimo sąlygas, bet ir skatina dviračių turizmą ir rekreaciją, todėl, įvertinant turistinių tarptautinių, nacionalinių, regioninių dviračių takų tinklo plėtros ir priemiestinio susisiekimo ryšių poreikius, svarbu užtikrinti traukos objektų pasiekiamumą Vilniaus miesto ribose ir už jo ribų visomis pagrindinėmis turizmo traukos objektų kryptimis. Be to, miesto turistinis patrauklumas susijęs su transporto paslaugų kokybės gerinimu, t.y. pėsčiųjų, turistų ir dviratininkų saugumo didinimu ir viešojo transporto bilietų pardavimo automatų tinklo pagrindiniuose turistų ir miesto svečių atvykimo taškuose vystymu.

Vilniaus miesto SPP su turizmu susiję 6 tikslai – „Įtrauki ir prieinama aukštos vertės kultūra visiems vilniečiams ir miesto svečiams“, „Efektyviau puoselėjamas daugiakultūris Vilniaus tapatumas, saugojamas, aktualizuojamas bei įveiklinamas miesto kultūros paveldas“, „Konkurencinga miesto kultūros sektoriaus paslaugų kokybė“, „Trumpa ir sklandi kelionė“, „Išskirtinės, globaliai sėkmingos inovatyvaus verslo ekosistemos“, „Vilnius – turizmo lyderis Baltijos jūros regione, kuriantis išskirtinę vertę miestiečiams ir miesto svečiams“.

Tikslui „Įtrauki ir prieinama aukštos vertės kultūra visiems vilniečiams ir miesto svečiams“ pasiekti numatytas 4.1.6. uždavinys „Įveiklintos miesto žaliosios viešosios erdvės“, kuriuo siekiama efektyviai naudoti miesto žaliąsias viešąsias erdves, pritaikant jas kultūros renginiams, rekreacinei veiklai bei turizmo reikmėms. Šio uždavinio priemonės: pritaikyti sodus, parkus, aikštes, skverus, ir kitas žaliąsias viešąsias erdves profesionaliai kultūrinei, laisvalaikio veiklai; užtikrinti Vilniaus krantinių ir gatvių panaudojimą kultūros, turizmo ir rekreacijos veikloms.

Tikslui „Efektyviau puoselėjamas daugiakultūris Vilniaus tapatumas, saugojamas, aktualizuojamas bei įveiklinamas miesto kultūros paveldas“ numatytas 4.3.1. uždavinys „Puoselėjamas Vilniaus miesto daugiakultūrinis tapatumas“, kuriuos siekiama didinti Vilniaus miesto daugiakultūriškumą, skatinant Tautinių bendrijų kultūros projektus bei didinant jų įsitraukimą į miesto kultūrą. Siekiant sudominti gyventojus miesto istorija bei kultūros paveldu bus

vystomi specializuoti kultūros turizmo produktai. Uždaviniui numatytos priemonės: išsaugoti ir pristatyti daugiakultūrinį Vilniaus paveldą; finansuoti Tautinių bendrijų kultūrinės veiklos iniciatyvas; periodiškai vykdyti Vilniaus Tautinių bendrijų kultūrinių poreikių ir kultūros prieinamumo analizę; vystyti specializuotus kultūros turizmo produktus, pasitelkiant Vilniaus daugiakultūrinį paveldą.

Tiksli „Konkurencinga miesto kultūros sektoriaus paslaugų kokybė“ numatytas 4.6.6. uždavinys „Tvari urbanistinė plėtra, aktyvus kultūrinis turizmas bei investicijos į kūrybos ekonomiką“, kuriuo bus siekiama daugiau kultūros galimybių pasiūlyti Vilniaus stoties rajone, Naujamiestyje, Naujininkuose ir kitose teritorijose, skatinti kultūrinį turizmą, puoselėti rėmimo ir mecenatystės tradicijas mieste;

4.4.7. uždaviniu „Modernūs ir įveikinti svarbūs miesto kultūros objektai“ siekiama užbaigti kultūros organizacijų renovacijos darbus ir teikti kokybiškesnes paslaugas sutvarkytoje infrastruktūroje bei aptarti naujų idėjų realizavimo galimybes, susijusias su miesto kultūros infrastruktūros gerinimu.

4.6.6. uždavinio priemonės: kultūriškai įveikinti kultūrinę atskirtį patiriančius miesto rajonus atsižvelgiant į tvarios plėtros principus; skatinti kultūrinio turizmo iniciatyvas.

4.6.7. uždavinio priemonė: užbaigti vykdomus kultūros organizacijų renovacijos darbus („Menų spaustuvė“, Energetikos ir technikos muziejus).

Tikslo „Trumpa ir sklandi kelionė“ įgyvendinimui numatytas 5.1.2. uždavinys „Dažniausiai pasirenkamas keliavimo būdas – sveikatingumą skatinantis judėjimas pėsčiomis ar bevariklėmis transporto priemonėmis“.

5.1.2. uždavinio priemonės: formuoti miesto ir jo įtakos zonų dviračių trasų tinklus kasdienio susisiekimo reikmėms, prioritetą teikiant miesto centrinei daliai ir branduoliui bei tarprajoniniams ryšiams; plėtoti magistralinius dviračių takus, skirtus greitam susisiekimui; atnaujinti ir plėsti pėsčiųjų ir dviračių takų tinklą užtikrinant tinklo vientisumą; ženklinti dviračių turizmo trasas ir maršrutus.

Tiksli „Išskirtinės, globaliai sėkmingos inovatyvaus verslo ekosistemos“ numatytas 6.1.1. uždavinys „Vilnius – tarptautinis aukštą pridėtinę vertę kuriančių verslų traukos centras“, kurio viena iš priemonių – skatinti tikslinių sričių konferencinį turizmą.

Tikslo „Vilnius – turizmo lyderis Baltijos jūros regione, kuriantis išskirtinę vertę miestiečiams ir miesto svečiams“ numatyti 3 uždaviniai – 6.3.1. uždavinys „Efektyvus turistinės vietovės valdymas ir patraukli turizmo aplinka“, 6.3.2. uždavinys „Aukšta turizmo paslaugų kokybė ir konkurencingais turizmo produktais turistus traukiantis miestas“, 6.3.3. uždavinys „Kryptingai vykdoma rinkodaros veikla“.

6.3.1. uždavinio „Efektyvus turistinės vietovės valdymas ir patraukli turizmo aplinka“ priemonės: užtikrinti darnios turizmo plėtros efektyvų planavimą, įgyvendinimą ir stebėseną, atsižvelgiant į turistų poreikius, ekonominę naudą miestui ir gyventojams; skatinti tarpinstitucinį ir tarpšakinį bendradarbiavimą siekiant, kad turizmo plėtra būtų neatsiejama viso miesto plėtros dalis; vystyti aukštos kokybės laisvalaikio ir miesto patogumų infrastruktūrą, skirtą miesto gyventojams bei

svečiams; kurti stiprią Vilniaus turizmo bendruomenę, įgyvendinant partnerystės projektus; skatinti viešosios ir privačios partnerystės projektus, įkuriant naujus traukos objektus.

6.3.2. uždavinio „Aukšta turizmo paslaugų kokybė ir konkurencingais turizmo produktais turistus traukiantis miestas“ priemonės: vystyti aukštos kokybės kultūrinius ir nišinius turizmo produktus, pasitelkiant kūrybingus ir inovatyvius sprendimus; stiprinti turizmo paslaugų ir turistų aptarnavimo kokybę, turizmo sektoriaus dalyvių kompetencijas ir svetingumą; įtraukti miesto gyventojus ir bendruomenes į turizmo produktų kūrimą bei sklaidą.

6.3.3. uždavinio „Kryptingai vykdoma rinkodaros veikla“ priemonės: efektyviomis rinkodaros priemonėmis skatinti atvykstantįjį turizmą iš prioritetinių užsienio rinkų; įgyvendinti miesto pažinimą ir vietinį turizmą skatinančias rinkodaros priemones; mažinti turizmo sezoniškumą, įgyvendinant tikslines rinkodaros priemones; įgyvendinti prioritetinių turizmo produktų integruotos rinkodaros komunikacijos projektus; rinkodaros priemonėmis prailginti į Vilnių atvykstančių turistų nakvynės trukmę ir skatinti pakartotinį apsilankymą.

2 lentelė. Turizmo rūšių prioritetai Vilniaus regiono savivaldybėse

Savivaldybė	Vandens turizmas	Dviračių turizmas	Pėsčiųjų turizmas	Kultūrinis turizmas	Religinis turizmas	Kaimo turizmas	Pasyvus turizmas	Kita
Elektrėnų r.	+	+	+		+		+	
Šalčininkų r.	+	+	+	+	+			
Širvintų r.	+	+	+	+		+		
Švenčionių r.	+	+	+	+	+	+	+	+
Trakų r.	+	+	+	+				
Ukmergės r.	+	+	+	+	+	+	+	+
Vilniaus m.	+	+	+	+	+			+
Vilniaus r.	+	+	+	+	+	+	+	+

Šaltinis: Sudaryta remiantis savivaldybių atstovų apklausos duomenimis

3. VILNIAUS REGIONO TURIZMO TRAUKOS OBJEKTŲ VERTINIMAS

3.1. Elektrėnų savivaldybė

Rekreacinius išteklius sudaro tvenkiniai, upės, ežerai, parkai, miškai. Elektrėnų savivaldybė – viena vandeningiausių Lietuvoje. Šiauriniu ir šiaurės rytų pakraščiu teka Neris su intakais ir Nemuno intakas Strėva. Savivaldybėje priskaičiuojami 99 ežerai, iš kurių didžiausi – Vievis, Ilgės, Vaisietis. Elektrėnų savivaldybėje taip pat yra trečias pagal dydį dirbtinis Lietuvos ežeras – Elektrėnų marios, turinčios dešimtis salų ir įlankų. Jo ilgis – 11 km, plotis – 3 km. Giliausia vieta siekia 31 metrą. Elektrėnų marios – viena mėgstamiausių vietinių gyventojų ir turistų poilsio vietų. Elektrėnų SPP pažymima, kad savivaldybėje turizmo paslaugoms teikti efektyviai išnaudojamos Elektrėnų marios, kadangi čia siūlomos įvairios vandens pramogos. Vadovaujantis Elektrėnų SPP Priede Nr. 1 pateikiami kultūros, gamtos ištekliai ir traukos objektai.

Remiantis Elektrėnų savivaldybės atstovų 2022 m. birželio mėn. pateikta informacija, didžiausio keliautojo dėmesio sulaukia šie traukos objektai: Elektrėnų pontoninis tiltas, Away parkas (vandens slidžių parkas), Ledo rūmai, Jachtklubas, buvusio atrakcionų parko „Vaikų pasaulis“ teritorijos rekreacinė zona, vandens batutų parkas Elektrėnuose „Wind Port“, vandenlenčių parkas „Elev8 Cable Park“, Abromiškių dvaras, „Sostinių golfo klubas“, „Grabijolų pažintinis takas“ ir Grabijolų kaimas, Ausiutiškių konglomeratas ir regykla, Lietuvos kelių muziejus, Lietuvos geologijos muziejus, Šv. Lauryno bažnyčia, Paneriškių regykla, Kairiojo Neris kranto turizmo trasa, Kazokiškių Švč. Mergelės Marijos Nugalėtojos bažnyčia, Elektrėnų Švč. Mergelės Marijos Kankinių Karalienės bažnyčia.

Savivaldybės atstovų teigimu, siekiant padidinti turistų, keliautojų srautą ir sudaryti sąlygas vietos gyventojų rekreacijai Elektrėnų savivaldybėje, pirmiausia, reikėtų sutvarkyti pažintinį taką prie Bevardžio ežero, buvusio atrakcionų parko „Vaikų pasaulis“ teritorijos rekreacinę zoną, jachtklubo infrastruktūrą (atnaujinti pakrantę, priplauką, administracinį pastatą, privažiavimo kelius ir pėsčiųjų takus), pėsčiųjų takus prie lankytinų vietų, Elektrėnų miesto paplūdimio infrastruktūrą, įrengti dviračių taką Elektrėnai – Vievis, atnaujinti Abromiškių ir Ausieniškių dvarus.

Tokių objektų kaip jachtklubo infrastruktūros įrengimas, buvusios buvusio atrakcionų parko „Vaikų pasaulis“ teritorijos rekreacinės zonos sutvarkymas, miesto paplūdimio infrastruktūros plėtra, stovyklaviečių ir atokvėpio zonų atnaujinimas šalia Elektrėnų marių bei infrastruktūros sutvarkymas šalia Vievio ežero galėtų paskatinti privačių investicijų pritraukimą į turizmo paslaugų teikimą.

Remiantis nacionalinės turizmo skatinimo agentūros „Keliauk Lietuvoje“ Lietuvos turistinių vietovių patrauklumo vertinimo tyrimo ataskaita (2021), Elektrėnų savivaldybės turistinių objektų vertinimas apėmė 15 objektų. Bendras savivaldybės įvertintų objektų patrauklumo vidurkis yra 2,88 (iš galimų 4), ir yra aukštesnis lyginant tiek su savivaldybių grupės vidurkiu (2,73), tiek nacionaliniu

vidurkiu (2,78). Vertintojo pastebėjimai, vertinimo metu iškilę sunkumai: „Vaikų pasaulis“ atrakcionų parkas, Elektrėnų sporto, turizmo ir pramogų centras – nevertintas, nes dubliuojasi objektai, Elektrėnų atrakcionų parkas yra tas pats objektas; Kelių muziejus – objektas veikiančios įmonės teritorijoje, dar rekonstruojamas; Abromiškių dvaro sodybos svirnas – objektas naudojamas konferencijoms ar pagal rezervaciją, įvertinti tik išoriniai kriterijai; Ausiutiškių regykla – graži vieta, bet daugiau nei 6 km reikia važiuoti automobiliu ar dviračiu arba eiti pėstute prastu žvyrkeliu per mišką.

3 lentelė. Elektrėnų savivaldybės objektų vertinimo apžvalga

Vertinimo balų reikšmė: 4 = Labai gerai 3 = Gerai 2 = Tobulintina 1 = Nepakankamai 0 = Nevertintina

Objektas / Objektų vertinimo kriterijai ¹	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)
Elektrėnų fontanas „Dinaminis labirintas“	3,31	3,60	2,67	4,00	4,00		4,00	3,00	3,80	4,00		3,67			4,00	2,00	1,00
Švč. Mergelės Marijos Kankinių Karalienės bažnyčia	3,22	3,80	3,00	4,00	3,80	2,50	4,00	1,00	3,13			3,00			4,00		
Elektrėnų turizmo informacijos centras	3,14	3,60	3,33	4,00	4,00	3,00	4,00	3,09	3,80	2,00	1,00	3,75	3,50	1,00	4,00		3,00
Elektrėnų ledo rūmai	3,04	3,80	2,67	3,00	3,33		4,00	3,45	3,50	1,00		3,67			3,00	2,00	3,00
Buv. atrakciono parko „Vaikų pasaulis“ teritorija	3,02	3,40	2,00	4,00	4,00		4,00	2,10	3,89	1,00		3,33			4,00	2,00	2,50
Elektrėnų paplūdimys	3,00	3,40	3,25	4,00	3,67		3,00	3,27	3,80	1,00		3,67			3,50	1,00	2,50
Elektrėnų sav. literatūros ir meno muziejus	2,81	3,30	3,00	3,33	4,00	1,33	4,00	2,82	3,25	1,00	1,80	3,00	3,50		3,00	1,00	2,50
Elektrėnų pontoninė prieplauka	2,80	3,40	3,00	4,00	4,00		4,00	1,73	3,36	1,00		3,67			3,50	1,00	1,00
De Raesų ir Broel-Pliaterių šeimų koplyčia-mauzoliejus	2,59	3,50	2,33	3,00	3,33		2,00	2,30	2,88			2,00			2,00		
Vievio Šv. Onos bažnyčia	3,97	3,40	3,33	3,67	3,75	2,50	4,00	1,00	4,00			4,00			4,00		
Grabijolų pažintinis takas	2,89	2,5	4,00	3,00	3,00			2,40	3,50			3,00			1,50	2,00	4,00
Kelių muziejus	2,50	3,00	2,67	3,67	2,60	2,33	2,33	3,00	2,80	1,00	1,80	3,25	3,00		2,50	2,00	1,50
Abromiškių dvaro sodybos svirnas	2,33	3,40	2,00	3,00	3,33	2,00	3,00	2,00	2,43	1,00	1,00	3,00			2,50	2,00	2,00
Ausiutiškių regykla	2,26	2,00	2,75	3,00	2,33			1,00	2,75			3,00			1,50	2,00	

Šaltinis: VŠĮ „Keliauk Lietuvoje“

3.2. Šalčininkų rajono savivaldybė

Šalčininkų rajono SPP pažymima, kad savivaldybė turi puikias galimybes turizmo vystymui. Savivaldybės teritorijoje yra Dieveniškų istorinis regioninis parkas, gamtos ir kultūros paveldo objektų. Šalčininkų miškų urėdijos aptarnaujamoje teritorijoje yra įrengta 14 atokvėpio vietų, 3 poilsia vietės ir vienas mokomasis takas – Gaujos. Per Šalčininkų rajoną driekiasi dviračių ir vandens turizmo trasos. Vadovaujantis Šalčininkų rajono SPP Priede Nr. 2 pateikiami kultūros, gamtos išteklių ir traukos objektai, esantys Šalčininkų rajono savivaldybėje.

¹ (1) Objekto bendras vidurkis, (2) Susisiekimas (3) Orientavimasis, (4) Objekto būklė, (5) Tvarka, (6) Darbo laikas, (7) Pritaikyta neįgaliųjų ir ribotos judėsenos turistų poreikiams, (8) WC, (9) Parkavimas, (10) Elektromobilių įkrovos stotelės, (11) Teikiamos paslaugos, (12) Poilsis, vanduo, maistas, (13) Darbuotojai, (14) Atsiskaitymo galimybės, (15) Draugiška šeimoms su vaikais, (16) Draugiška turistams su naminiais gyvūnais, (17) Papildoma vertė.

Remiantis Šalčininkų rajono savivaldybės administracijos atstovų 2022 m. birželio mėn. pateikta informacija, didžiausio keliautojo dėmesio sulaukia šie traukos objektai: Jašiūnų dvaro sodyba, Paulavos respublika, Norviliškių pilis, Vilkiškių dvaro sodyba, Bėčionių piliakalnis, Turgelių bažnyčia, Tabariškių bažnyčia, Dieveniškių istorinio regioninio parko objektai – lankytojų centras, etnografiniai kaimai, mitologiniai akmenys ir pilkapynai, Eišiškių bažnyčia, Vagnerių rūmai Šalčininkuose, Merkio upės trasa, Levandų uostas, Anos Krepšul muziejus.

Savivaldybės atstovų teigimu, siekiant padidinti turistų, keliautojų srautą ir sudaryti sąlygas vietos gyventojų rekreacijai Šalčininkų rajono savivaldybėje, pirmiausia, reikėtų sutvarkyti Jašiūnų dvaro sodybos (parko) teritoriją, Paulavos respublikos teritoriją (priėjimas prie Merkio upės), įveikinti Norviliškių dvaro sodybos teritoriją, Vilkiškių dvaro sodybos teritoriją (įrengiant pažintinį pėsčiųjų taką) ir įrengti Merkio upės turizmo maršruto infrastruktūrą (patogias sustojimo vietas šalia lankytinų objektų, stovyklavietes), įrengti apšvietimą šalia Šalčininkų tvenkinio. 2023 m. iš Šalčininkai+ strategijos lėšų planuojama pritaikyti lankymui Paulavos respublikos ledainę, savivaldybės biudžeto lėšomis tvarkomi Norviliškių palivarko sodybos rūmai (pilis), nuo 2024 m. paveldotvarkos programos lėšomis planuojama pradėti Paulavos respublikos rūmų ir oficinios konservavimo projektavimo darbus, vėliau – atlikti pačius tvarkybos darbus. Šiuo metu Interreg Lietuva-Polska programos lėšomis tvarkomas Jašiūnų sodybos svirnas, Jašiūnų oficina yra įveiklinama iš Šalčininkai+ programos. Infrastruktūros plėtra (Merkio vandens turizmo trasa, Paulavos respublikos teritorija, Vilkiškių ir Norviliškių dvarų sodybų teritorija, galėtų prisidėti prie privačių investicijų pritraukimo į turizmo paslaugų vystymą.

Remiantis VŠĮ „Keliauk Lietuvoje“ Lietuvos turistinių vietovių patrauklumo vertinimo tyrimo ataskaita (2021), Šalčininkų r. savivaldybės turistinių objektų vertinimas apėmė 15 objektų. Bendras savivaldybės įvertintų objektų patrauklumo vidurkis yra 2,80 (iš galimų 4), ir yra aukštesnis lyginant tiek su savivaldybių grupės vidurkiu (2,73), tiek nacionaliniu vidurkiu (2,78). Vertintojo pastebėjimai, vertinimo metu iškilę sunkumai: Vagnerių rūmai (Šalčininkų dvaras) – dvare įsikūrusi mokykla, muziejaus nėra, Šalčininkų kopyltėlė – nėra jokių atpažinimo ženklų, sunkumai randant objektą nurodytu adresu.

4 lentelė. Šalčininkų rajono savivaldybės objektų vertinimo apžvalga

Vertinimo balų reikšmė: 4 = Labai gerai 3 = Gerai 2 = Tobulintina 1 = Nepakankamai 0 = Nevertintina

Objektas / Objektų vertinimo kriterijai ²	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)
Šalčininkų tvenkinio paplūdimys	3,09	3,00	3,50	4,00	3,67		4,00	3,22	3,86	1,00		3,33			3,50	2,00	2,00
Šalčininkų miesto parkas	2,90	3,40	2,50	4,00	3,67		4,00	2,55	3,90	1,00		3,33			3,50	1,00	2,00
Šalčininkų miesto aikštės fontanas	2,79	3,80	3,33	4,00	3,67		4,00	1,00	3,80	1,00		3,33			2,50	2,00	1,00
Vilniaus gatvė	2,77	3,80	2,67	4,00	4,00		3,00	1,00	3,60	1,00		3,67			2,50	2,00	1,00
Šalčininkų miesto salelės	2,75	3,40	3,00	4,00	3,67		4,00	2,27	2,29	1,00		3,33				2,00	1,50

² (1) Objekto bendras vidurkis, (2) Susisiekimas (3) Orientavimasis, (4) Objekto būklė, (5) Tvarka, (6) Darbo laikas, (7) Pritaikyta neįgalųjų ir ribotos judėsenos turistų poreikiams, (8) WC, (9) Parkavimas, (10) Elektromobilių įkrovos stotelės, (11) Teikiamos paslaugos, (12) Poilsis, vanduo, maistas, (13) Darbuotojai, (14) Atsiskaitymo galimybės, (15) Draugiška šeimoms su vaikais, (16) Draugiška turistams su naminių gyvūnais, (17) Papildoma vertė.

Objektas / Objektų vertinimo kriterijai ²	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)
Vagnerių rūmai (Šalčininkų dvaras)	2,74	3,20	3,67	3,33	4,00	1,33	2,33	3,00	3,60	1,00	1,67	3,50	3,00		3,00	1,00	3,50
Šalčininkų Šv. apaštalo Petro bažnyčia	2,71	3,20	3,33	3,00	3,67	1,00	3,00	1,00	2,89			3,00			3,00		
Šalčininkų koplytėlė	2,63	3,80	1,00	3,50	2,33		3,00	1,00	2,50			3,50			3,00		
Šalčininkų Stačiatikių Šv. Tichono Parapija, Cerkvė	2,62	3,40	3,00	2,50	2,67	2,50	2,50	1,00	2,14			3,50			3,00		
Dieveniškų istorinio RP lankytojų centras	3,10	3,25	3,67	4,00	4,00	3,00	3,50	3,64	3,38	1,00	2,80	3,75	3,00	1,50	3,60	2,00	3,50
Jašiūnų dvaro sodyba	2,93	3,40	3,33	4,00	4,00	3,33	3,50	3,45	3,80	1,00	2,40	2,75	2,50	1,50	3,40	2,00	2,50
Turgelių Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčia	2,91	3,60	3,00	3,00	4,00	2,00	3,50	1,00	1,00			4,00			4,00		
Vilkiškių dvaras	2,73	3,00	3,00	3,00	3,67		4,00	1,27	3,50	1,00		3,33			4,00	2,00	1,00
Merkinės dvaras (Paulavos respublika)	2,60	2,75	3,00	3,00	4,00		3,00	2,20	2,86	1,00		2,33			4,00	2,00	1,00

Šaltinis: VŠĮ „Keliauk Lietuvoje“

3.3. Širvintų rajono savivaldybė

Širvintų rajono SPP akcentuojama, kad rajone vertingiausi kultūros paveldo objektai – Kernavės archeologinė vietovė, piliakalniai, dvarai, bažnyčios. Kernavės archeologinė vietovė – unikalus teritorinis archeologijos ir istorijos vertybių kompleksas. Valstybinis Kernavės kultūrinis rezervatas 2004 metais įrašytas į UNESCO Pasaulio paveldo objektų sąrašą. Gražiausia kraštovaizdžio stebėjimo vieta nuo Kernavės piliakalnių komplekso į Pajautos slėnį ir Neries upę.

Širvintų rajone yra Alionių, Bartkuškio, Šešuolėlių, Lygaraisčio telmologiniai, Širvintos, Budelių kraštovaizdžio draustiniai, dvaro parkai (žymiausi – Narvydiškio, Liukonių, Paširvinčio, Šešuolėlių I), gamtos paminklai (Staškūniškio maumedis, Čiobiškio urvas, Dūdų akmuo), 3 didesni miškai (Bartkuškio, Alionių, Šešuolėlių). Per teritoriją teka Neris, Širvinta ir Musė, tyvuliuoja 28 ežerai (didžiausias – Alys, jo plotas –165 ha; giliausias – Gelvė, jo gylis – 28 m; žavingiausi Zdoniškių, Gelvanės ir Alio ežerai), 7 tvenkiniai. Širvintų kraštas siejamas ir su Barboros Radvilaitės vardu, kurios garbei prie Musninkų pastatyta koplyčia, ir su Prezidento A. Smetonos vardu, kuris mėgo lankytis Šešuolėlių dvare. Vadovaujantis Širvintų rajono SPP Priede Nr. 3 pateikiami kultūros, gamtos išteklių ir traukos objektai.

Širvintų rajono savivaldybės atstovų 2022 m. birželio mėn. pateikta informacija, didžiausio keliautojo dėmesio sulaukia šie traukos objektai: Širvintų sporto kompleksas (baseinas), Širvintų paplūdimys (vandenlenčių parkas, vandens batutai), Kernavės archeologinė vietovė (UNESCO pasaulio paveldo objektas), Kernavės turistinis-poilsinis takas „Ateik, žmogau, tyla priglausiu“, plaukimas Musės ir Širvintų upėmis, Čiobiškio (Padalių) keltas.

Savivaldybės atstovų teigimu, siekiant padidinti turistų, keliautojų srautą ir sudaryti sąlygas vietos gyventojų rekreacijai Širvintų rajono savivaldybėje, pirmiausia, reikėtų sutvarkyti pėsčiųjų takus link Širvintų miesto „Briedžių tako“ ir marių, Kernavės miestelio susiekimo infrastruktūrą (gatvės, pėsčiųjų ir dviračių takai, automobilių stovėjimo aikštelės).

Savivaldybės administracijos atstovų vertinimu, Širvintų krašto kovų už laisvę muziejaus Kernavėje ir „Briedžių tako“ įrengimas Širvintose sudarytų prielaidas tolimesnei regiono turizmo plėtrai ir privačių investicijų pritraukimui.

Remiantis VŠĮ „Keliauk Lietuvoje“ Lietuvos turistinių vietovių patrauklumo vertinimo tyrimo ataskaita (2021), Širvintų r. savivaldybės turistinių objektų vertinimas apėmė 15 objektų. Bendras savivaldybės įvertintų objektų patrauklumo vidurkis yra 2,78 (iš galimų 4), ir yra aukštesnis lyginant su savivaldybių grupės vidurkiu (2,73) bei panašus su nacionaliniu vidurkiu (2,78). Šv. Mykolo Arkangelo bažnyčia – vertinimo metu privažiavimo kelias dalinai rekonstruojamas. Skveras prie „Norfos“ parduotuvės – vertinimo metu privažiavimo kelias dalinai rekonstruojamas. Kernavės informacijos centras, VŠĮ – privatus operatorius, veikia labiau kaip kavinė.

5 lentelė. Širvintų rajono savivaldybės objektų vertinimo apžvalga

Vertinimo balų reikšmė: 4 = Labai gerai 3 = Gerai 2 = Tobulintina 1 = Nepakankamai 0 = Nevertintina

Objektas / Objektų vertinimo kriterijai ³	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)
Šv. Mykolo Arkangelo bažnyčia	3,07	3,0	2,67	3,67	2,80	2,50	4,00	1,00	2,90			4,00			4,00		
Briedžių takas Širvintose	3,03	3,40	3,25	4,00	4,00			2,36	3,78			2,00			3,50	2,00	2,00
Aikštė prie skulptūros „Širvinta“	3,01	3,40	2,33	4,00	4,00		4,00	3,09	3,60	1,00		3,67			4,00	2,00	1,00
Igno Šeiniaus alėja	3,00	3,60	3,00	3,00	4,00		4,00	3,09	3,60	1,00		3,67			4,00	2,00	1,00
Paminklas Ignui Šeiniui	2,98	3,40	3,00	3,00	4,00		4,00	3,09	3,60	1,00		3,67			4,00	2,00	1,00
Širvintų miesto paplūdimys	2,93	3,40	2,00	4,00	4,00		4,00	2,64	4,00	1,00		3,67			3,50	1,00	2,00
Širvintų autobusu stotis	2,89	3,67	3,33	2,67	3,40		3,67	2,18	3,89	1,00		3,00			4,00		1,00
Jaunimo sodas	2,67	3,20	2,00	3,00	4,00		4,00	3,09	3,11	1,00		3,67			2,50	1,00	1,50
Skveras prie „Norfos“ parduotuvės	2,65	3,00	1,00	3,00	4,00		4,00	2,64	2,50	1,00		3,67			4,00	2,00	1,00
Kernavės archeologinės vietovės muziejus	3,21	3,60	3,67	4,00	3,40	3,67	4,00	3,73	3,89	1,00	3,20	3,25	2,50	2,50	3,00	2,00	4,00
Kernavės piliakalniai	3,14	3,60	4,00	4,00	4,00			1,64	3,36			3,67			2,00	2,00	
H. Orakausko skulptūros studija-galerija „Šulinys“	2,75	3,40	2,67	3,33	3,60	2,33	3,33	2,55	3,33	1,00	1,00	3,50	4,00	1,50	2,75	2,00	3,50
Čiobiškio dvaro sodyba	2,67	2,50	2,67	3,00	3,33	3	3,00	2,73	2,11	1,00		3,67			3,00	2,00	3,00
Kernavės informacijos centras, VŠĮ	2,58	3,40	2,00	3,33	2,80	2,00	2,33	2,91	3,60	1,00	1,00	3,75	3,50	2,50	3,50		1,00
Čiobiškio Šv. Jono Krikštytojo bažnyčia	2,49	2,80	2,33	4,00	3,67	1,00	1,50	1,00	2,10			3,50			3,00		

Šaltinis: VŠĮ „Keliauk Lietuvoje“

3.4. Švenčionių rajono savivaldybė

Švenčionių rajono SPP pažymima, kad rekreaciniai rajono išteklių – ežerai, upės, miškai. Švenčionių rajonas išsiskiria ežerų gausa – 289 ežerai, tai vienas ežeringiausių rajonų šalyje. Švenčionių rajono ežerų išskirtinis požymis – tyras, skaidrus vanduo, per Švenčionių rajono aukštumas eina Nemuno ir Dauguvos upių baseinų takoskyra. Turistiniu požiūriu svarbiausi ežerai

³ (1) Objekto bendras vidurkis, (2) Susisiekimai (3) Orientavimasis, (4) Objekto būklė, (5) Tvarka, (6) Darbo laikas, (7) Pritaikyta neįgaliųjų ir robotos judėsenos turistų poreikiams, (8) WC, (9) Parkavimas, (10) Elektromobilių įkrovos stotelės, (11) Teikiamos paslaugos, (12) Poilsis, vanduo, maistas, (13) Darbuotojai, (14) Atsiskaitymo galimybės, (15) Draugiška šeimoms su vaikais, (16) Draugiška turistams su naminiiais gyvūnais, (17) Papildoma vertė.

– Kretuonas, Skerdžius, Bėlys, Lazdinis, Sariai, Pailgis, Asveja, Žeimenys, Lakaja, Peršokšnai, Kūna. Švenčionių rajone teka 22 upės. Pietiniu Švenčionių rajono pakraščiu teka Neris. Iš šiaurės į pietus rajono teritorija teka Neries intakas Žeimena, į kurią įsilieja Lakaja, Peršokšna, Mera, Dubinga ir kiti mažesni upeliai.

Švenčionių rajonas išsiskiria ne tik ežerų, bet ir miškų gausa – jie užima 57,1 proc. rajono teritorijos. Didžioji dalis miškų (83,0 proc.) yra spygliuočiai. Švenčionių rajono teritorijoje yra net 4-ri valstybinės reikšmės parkai – Aukštaitijos nacionalinis parkas (dalis parko), Labanoro regioninis parkas (dalis parko), Asvejos regioninis parkas (dalis parko) ir Sirvėtos regioninis parkas.

Savivaldybės pateikta informacija, kultūros vertybių registre yra įregistruota 544 Švenčionių rajono nekilnojamojo ir 201 kilnojamojo kultūros paveldo vertybės. Remiantis Švenčionių rajono SPP Priede Nr. 4 pateikiami kultūros, gamtos ištekliai ir traukos objektai.

Švenčionių rajono savivaldybės atstovų 2022 m. birželio mėn. pateikta informacija, didžiausio keliautojo dėmesio sulaukia šie traukos objektai: Kačėniškės piliakalnis ir pažintinis takas, Cirklišio dvaro rūmai, piliakalnis ir parkas, Žeimenos upė, pažintinis Žeimenos takas, Mitologinis takas, Sirvėtos regioninio parko lankytojų centras, Nalšios muziejus, Lino verdenės šaltinis, Labanoro miestelis ir jo apylinkės, Labanoro regioninio parko lankytojų centras, Labanoro girios pažintinis takas, Kaltanėnų miestelis ir jo apylinkės, Lygumų apžvalgos bokštas, Peršokšnos pažintinis takas.

Savivaldybės atstovų teigimu, siekiant padidinti turistų, keliautojų srautą ir sudaryti sąlygas vietos gyventojų rekreacijai Švenčionių rajono savivaldybėje, pirmiausia, reikėtų sutvarkyti Cirklišio dvaro rūmus, piliakalnį, parką, levandų lauką, Kūnos pėsčiųjų – dviračių taką, Nalšios muziejų, Nalšios muziejaus Reškutėnų filialą, kūrybinių industrijų objektus (lėptpjūvė ir kt.), dviračių trasas, pėsčiųjų takus, polinę gyvenvietę. Savivaldybės atstovų vertinimu, šių turizmo traukos objektų sutvarkymas paskatintų privačias investicijas į turizmo paslaugų plėtrą. Be to, savivaldybės atstovų išskiriamos turizmo plėtros galimybės – ornitologinis turizmas ir „darbostogos“.

Pagal VŠĮ „Keliam Lietuvoje“ Lietuvos turistinių vietovių patrauklumo vertinimo tyrimo ataskaitą (2021), Švenčionių rajono turistinių objektų vertinimas apėmė 11 objektų. Bendras savivaldybės įvertintų objektų patrauklumo vidurkis yra 2,73 (iš galimų 4), ir yra panašus lyginant su savivaldybių grupės vidurkiu (2,73), tačiau šiek tiek žemesnis nei nacionalinis vidurkis (2,78). Vertintojo pastebėjimai, vertinimo metu iškilę sunkumai: Švenčionių stačiatikių Šv. Trejybės cerkvė – vertinimo metu objektas renovuojamas, nebuvo galimybės pateikti net į teritoriją, įvertinti tik išoriniai kriterijai. Švenčionių Visų Šventųjų bažnyčia – vertinimo metu vyko fasado dažymo darbai. Cirklišio dvaras – objektas darbo valandų metu užrakintas, nurodytais bibliotekos darbuotojų telefonų numeriais niekas neatsako, atitinkami objekto vidaus kriterijai neįvertinti.

6 lentelė. Švenčionių rajono savivaldybės objektų vertinimo apžvalga

Vertinimo balų reikšmė: 4 = Labai gerai 3 = Gerai 2 = Tobulintina 1 = Nepakankamai 0 = Nevertintina

Objektas / Objektų vertinimo kriterijai ⁴	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)
Švenčionių stačiatikių Šv. Trejybės cerkvė	3,12	2,80	3,00	3,50			3,00		2,44			4,00					
Vilniaus gatvė	3,10	2,80	2,67	3,00	4,00		4,00	2,09	2,50	4,00		3,67			2,50	2,00	4,00
Švenčionių Visų Šventųjų bažnyčia	3,06	2,60	3,00	3,00	3,00	2,50	4,00	2,00	2,50			4,00			4,00		
Laisvės aikštė ir fontanas	2,98	2,80	2,33	3,00	3,33		4,00	1,91	2,50	4,00		3,33			2,50	2,00	2,50
Švenčionių miesto parkas	2,97	3,00	2,00	4,00	3,67		4,00	2,09	2,50	4,00		3,33			2,50	2,00	2,50
Nalšios muziejus	2,76	2,80	3,00	3,00	3,25	2,33	2,75	2,55	2,50	4,00	2,20	3,75	3,00	1,00	2,60	2,00	3,50
Švenčionių TVIC	2,59	2,80	2,67	2,67	2,50	2,67	3,00	2,09	2,50	4,00	1,00	2,50	2,00	3,00	4,00		1,50
Švenčionių autobusų stotis	2,46	3,33	2,67	2,00	3,20		3,33	2,27	2,56	1,00		2,75			3,00		1,00
Sirvėtos regioninio parko mitologinis takas	3,09	3,00	2,80	3,00	3,67			3,18	2,80			4,00			1,50	3,00	4,00
Sirvėtos RP lankytojų centras	2,88	3,20	3,67	3,67	4,00	3,33	3,25	3,18	2,67	1,00	3,20	1,50	4,00	1,00	3,40	1,00	4,00
Lino verdenės šaltinis	2,64	1,80	2,50	4,00	3,67			1,27	2,00			4,00			2,50	2,00	
Labanoro RP lankytojų centras	2,60	2,67	3,00	3,00	3,60	2,67	2,00	2,64	3,40	1,00	3,00	3,00	4,00	1,00	2,20	2,00	2,50
Cirklišio dvaras	2,36	2,60	3,33	2,67	3,00	1,33	2,50		2,90	1,00		3,50			2,50	2,00	1,00
Cirklišio pažintinis miško takas	2,20	3,20	2,00	3,00	2,67			1,00	2,64			2,00			1,50	2,00	2,00
Lygumų apžvalgos bokštas	2,06	2,20	3,00	3,50	1,67			1,55	2,29			1,33			1,00	2,00	

Šaltinis: VŠĮ „Keliauk Lietuvoje“

3.5. Trakų rajono savivaldybė

Remiantis Trakų rajono SPP, kraštovaizdžio vertybėms saugoti Trakų rajono savivaldybėje yra įkurtos įvairios paskirties ir apsaugos režimo saugomos teritorijos: 3 valstybiniai parkai (Trakų istorinis nacionalinis parkas, Aukštadvario ir Neries regioniniai parkai), 6 valstybiniai draustiniai (Taučionių geomorfologinis, Ilgučio botaninis, Gėjaus telmologinis, Inklėriškių kraštovaizdžio, dalis Papio ornitologinio ir dalis Merkio ichtiologinio), 2 gamtos paminklai bei kiti valstybės ir savivaldybės saugomi gamtos paveldo objektai. Turizmo požiūriu vertingiausi yra nacionalinio parko ir regioninių parkų natūralūs ar kultūriniai kraštovaizdžiai.

Trakų rajono savivaldybėje sukaupta gausybė Lietuvos istorijos ir kultūros paveldo vertybių. Šiuo metu Lietuvos Respublikos kultūros vertybių registre yra įregistruotos 408 kultūros paveldo vertybės, esančios Trakų rajono savivaldybėje, iš jų: 20 kilnojamų ir 388 nekilnojamoms. Vertingiausi iš jų turizmo ir atraktyvumo požiūriu yra Trakų salos pilis, Trakų senamiestis, Užutrakio, Lentvario, Aukštadvario dvarų pastatų ansambliai ir parkai, Žuklijų piliakalnis. Vadovaujantis Trakų rajono SPP Priede Nr. 5 pateikiami kultūros, gamtos išteklių ir traukos objektai.

Trakų rajono savivaldybės atstovų 2022 m. birželio mėn. pateikta informacija, didžiausio keliautojo dėmesio sulaukia šie traukos objektai: Trakų Salos pilis, Bazilika, Karaimų „mažasis

⁴ (1) Objekto bendras vidurkis, (2) Susisiekimas (3) Orientavimasis, (4) Objekto būklė, (5) Tvarka, (6) Darbo laikas, (7) Pritaikyta neįgaliųjų ir ribotos judėsenos turistų poreikiams, (8) WC, (9) Parkavimas, (10) Elektromobilių įkrovos stotelės, (11) Teikiamos paslaugos, (12) Poilsis, vanduo, maistas, (13) Darbuotojai, (14) Atsiskaitymo galimybės, (15) Draugiška šeimoms su vaikais, (16) Draugiška turistams su naminių gyvūnais, (17) Papildoma vertė.

miestas” – Karaimų g., muziejus kenesa, Užutrakio dvaro sodyba, Varnikų pažintinis takas, Angelų kalba, Velnio duobė, Žaliasis takas, Lentvario dvaras, Lentvario bažnyčia.

Savivaldybės administracijos atstovų teigimu, siekiant padidinti turistų, keliautojų srautą ir sudaryti sąlygas vietos gyventojų rekreacijai Trakų rajono savivaldybėje, pirmiausia, reikėtų sutvarkyti Trakų miesto Arakalnio (vadinamo Rėkalniu) teritoriją ir pritaikyti ją lankymui, sureguliuoti vandens turizmą Galvės ežere – nužymėjimai, trasos, suskirstyti zonas, įrengti ir atnaujinti pėsčiųjų / dviračių takus aplink Skaisčio ir Totoriškių, Lukos ežerus, įveiklinti šiuos ežerus vandens turizmui, sutvarkyti ir/ar įrengti dviračių / pėsčiųjų taką palei Galvės ežerą – šiuo metu yra tik iki “Slėnio”, sutvarkyti Lentvario parką, įrengti medinį pėsčiųjų tiltą iš Karvinės salos į Bažnytėlės salą Galvės ežere, pastatyti multifunkcinį laisvalaikio ir sporto centrą, įrengti ar atnaujinti pėsčiųjų / dviračių taką aplink Skaisčio ir Totoriškių ežerus, įrengti prieplaukas ir “įveiklinti” vandens turizmui Totoriškių, Skaisčio ir Lukos ežerus, dviračių taku sujungti Trakus ir Lentvarį, įkurti Trakų miesto parką.

Savivaldybės atstovų teigimu, teisinis sureguliojimas ir projektų procedūrų derinimo tvarka atbaido privačias investicijas Trakų rajono savivaldybėje, be to, didžiuliai transporto srautai ištiniai privatus parkavimas atbaido turistus ir investuotojus. Privačias investicijas į turizmo paslaugas paskatintų Trakų miesto Arakalnio (vadinamo Rėkalniu) teritorijos sutvarkymas ir pritaikymas lankymui, dalies Karaimų g. uždarymas ir pėsčiųjų zonos sukūrimas “Mažajame karaimų mieste”, pėsčiųjų ir dviračių takai aplink ežerus, sujungimas su Lentvariu ir Aukštadvariu, Lentvario parko sutvarkymas ir pritaikymas lankymui, vandens turizmo sureguliojimas ir su tuo susijusios infrastruktūros įrengimas.

Remiantis VŠĮ „Keliauk Lietuvoje“ Lietuvos turistinių vietovių patrauklumo vertinimo tyrimo ataskaita (2021), Trakų rajono savivaldybės turistinių objektų vertinimas apėmė 30 objektų. Bendras savivaldybės įvertintų objektų patrauklumo vidurkis yra 2,95 (iš galimų 4), ir yra panašus lyginant su savivaldybių grupės vidurkiu (2,95), tačiau aukštesnis nei nacionalinis vidurkis (2,78). Vertintojo pastebėjimai, vertinimo metu iškilę sunkumai: Trakų turizmo informacijos centras, kartu su amatų centru – vertinamas tik TIC, nes amatų centras yra kita įstaiga tame pačiame pastate; Irklavimo muziejus – teritorija dabar uždaryta, izoliacija dėl Covid-19 atvejų, nevertintas; Trakų geležinkelio stotis – objektas rekonstruojamas, laukimo salė atrakinama nuo 11 val.; Istorinių parkų lankytojų centras – lankytojų centras įsikūręs Užutrakio dvare, įvertinti abu objektai. Pusiasalio pilis – vertinimo metu pilies teritorija rekonstruojama, todėl nevertinta.

7 lentelė. Trakų rajono savivaldybės objektų vertinimo apžvalga

Vertinimo balų reikšmė: 4 = Labai gerai 3 = Gerai 2 = Tobulintina 1 = Nepakankamai 0 = Nevertintina

Objektas / Objektų vertinimo kriterijai ⁵	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)
Trakų turizmo informacijos centras ir amatų centras	3,77	3,40	3,67	3,67	3,75	4,00	4,00	3,36	3,23	4,00	3,50	4,00	4,00	4,00	4,00		4,00

⁵ (1) Objekto bendras vidurkis, (2) Susisiekimasis (3) Orientavimasis, (4) Objekto būklė, (5) Tvarka, (6) Darbo laikas, (7) Pritaikyta neįgaliųjų ir ribotos judėsenos turistų poreikiams, (8) WC, (9) Parkavimas, (10) Elektromobilių įkrovos stotelės, (11) Teikiamos paslaugos, (12) Poilsis, vanduo, maistas, (13) Darbuotojai, (14) Atsiskaitymo galimybės, (15) Draugiška šeimoms su vaikais, (16) Draugiška turistams su naminiiais gyvūnais, (17) Papildoma vertė.

Objektas / Objektų vertinimo kriterijai ⁵	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)
Trakų senamiestis	3,55	3,60	3,67	4,00	4,00		4,00	3,45	3,67	4,00		3,67			2,50	2,00	4,00
Šv. Jono Nepomuko koplytstulpis	3,44	3,60	3,67	4,00	4,00		4,00	1,00	2,67			4,00			4,00		
Trakų autobusų stotis	3,41	4,00	3,00	3,33	3,80		4,00	2,64	3,64	4,00		3,50		4,00	4,00		1,00
Miesto aikštė šalia „Apvalaus stalo klubo“	3,30	3,60	3,67	4,00	4,00		4,00	3,45	3,67	4,00		3,67			2,50	2,00	1,00
Irklavimo muziejus	3,29	3,60	3,00	4,00	4,00		4,00		3,29	1,00		4,00			4,00	2,00	
Trakų istorijos muziejus	3,25	3,20	3,67	3,00	3,60	3,67	3,25	3,64	3,77	4,00	3,40	3,00	4,00	3,50	2,60	1,00	2,50
Galvės ežero pakrantės pėsčiųjų takas	3,12	3,60	3,67	3,00	4,00		4,00	3,45	3,67	4,00		3,67			2,50	2,00	1,00
Trakų geležinkelio stotis	3,09	4,00	2,33	4,00	4,00		4,00		2,60	1,00		4,00			4,00		1,00
Sakralinio meno ekspozicija	3,09	3,80	3,33	3,33	3,60	3,67	4,00	3,36	3,82	1,00	2,80	2,75	3,50	4,00	3,00	1,00	2,5
Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bazilika	3,04	3,40	3,67	3,00	3,40	1,00	3,67	1,00	3,27			4,00			4,00		
Šokolado skulptūrų muziejus	3,01	3,60	3,00	4,00	4,00	2,00	2,75	3,18	3,33	1,00	2,00	3,50	3,50	4,00	2,75	2,00	3,50
Bulvių kelio apžvalgos aikštelė	2,98	3,40	3,67	3,00	3,67			2,20	3,38			3,00			2,50	2,00	3,00
Akmenos ežero paplūdimys	2,98	3,60	3,75	4,00	4,00		4,00	2,82	2,91	1,00		3,67			2,50	1,00	2,50
Užutrakio dvaras su parku	2,93	3,40	3,67	3,67	4,00	3,67	3,00	3,09	4,00	1,00	2,80	3,50	4,00	1,00	2,60	1,00	2,50
Buv. Trakų Dominikonų vienuolynas	2,93	3,80	3,67	4,00	3,67		4,00	1,00	3,33	1,00		3,67			4,00	2,00	1,00
Istorinių parkų lankytojų centras	2,93	3,60	3,00	4,00	4,00	1,33	4,00	3,45	4,00	1,00	2,80	3,25	3,00	1,50	3,40	2,00	2,50
Meno galerija „Fojė“	2,84	3,60	3,33	3,33	4,00	1,67	3,33	3,09	2,33	1,00	1,60	3,00	3,50		2,75	2,00	4,00
Sūpynių parkelis	2,82	3,80	2,50	4,00	4,00		4,00	1,00	3,33	1,00		3,67			2,50	2,00	2,00
Buv. Rusijos imperijos Trakų paštas	2,77	3,60	2,00	4,00	3,67		4,00	1,00	3,33	1,00		3,67			4,00	2,00	1,00
Pėsčiųjų takas palei Totoriškių ežerą	2,71	3,60	2,00	4,00	3,67			1,00	2,33			3,00			2,50	2,00	3,00
Kenesa	2,60	3,60	3,67	2,50	2,33	1,00		1,00	3,33			4,00			2,00		
Pusiasalio pilis	2,44	3,40	3,67					1,00	3,46	1,00		4,00				2,00	1,00
Trakų Švč. Dievo Motinos cerkvė	2,43	3,80	3,67	2,33	2,25	1,00	1,00	1,00	3,27			4,00			2,00		
Aukų kalnas	2,05	3,40	1,75	1,00	1,67			1,00	3,15			3,00			1,50	2,00	
Angelų kalva – tūkstantmečio ženklų takas	3,37	3,80	4,00	4,00	3,33		3,50	2,67	4,00			1,00			4,00		
Varnikų pažintinis takas	2,67	2,00	3,00	2,00	3,00			2,20	3,00			3,00			2,50	2,00	4,00
Velnio duobė	2,59	2,50	3,75	3,00	2,67			2,20	2,71			2,00			2,50	2,00	
Lentvario dvaro parkas	2,56	3,20	3,00	4,00	3,67		3,00	1,00	2,14	1,00		3,67			3,00	2,00	1,00
Skrebio miško pažintinis pėsčiųjų takas	2,51	2,75	3,20	3,00	2,33			1,00	2,83			3,00			2,00	1,00	4,00

Šaltinis: VŠĮ „Keliauk Lietuvoje“

3.6. Ukmergės rajono savivaldybė

Ukmergės rajono SPP nurodoma, kad savivaldybėje yra 125 lankytinos vietos: smulkioji architektūra, paminklai ir memorialai (31), gamtos paminklai ir vertybės (22), piliakalniai (22), religinės paskirties objektai (21), istorinės atminties vietos (13), muziejai (7), dvarai (7) ir senamiestis. Turistams sukurti 8 turistiniai maršrutai, iš kurių vienas skirtas keliauti baidarėmis, 13 edukacinių užsiėmimų, pvz. senovinės puodininkystės arba sūrio ir sviesto gaminimo. Rajone esantys vandens telkiniai, ypač upės, yra mėgstamos vandens turistų ir aktyvaus laisvalaikio entuziastų, tam pritaikyta ir infrastruktūra (papildiniai, poilsio vietės ir kt.).

Remiantis Ukmergės rajono savivaldybės atstovų 2022 m. birželio mėn. pateikta informacija, didžiausio keliautojo dėmesio sulaukia šie traukos objektai: Prezidento A. Smetonos muziejinis kompleksas (dvaras, mokykla/muziejus, gimtosios sodybos vieta), Siesikų pilis, Ukmergės senamiestis su piliakalniu, klubo „Miško broliai“ edukacinė bazė (NVO), ekologinis ūkis „Farmers circle“ (privatus), Leonolio dvaras (privatus), Lukenskų namai (privatus), Taujėnų dvaras (privatus), Šventupės kempingas, Veprių muziejus.

Savivaldybės administracijos atstovų teigimu, siekiant padidinti turistų, keliautojų srautą ir sudaryti sąlygas vietos gyventojų rekreacijai Ukmergės rajono savivaldybėje, pirmiausia, reikėtų sutvarkyti Siesikų pilį, Prezidento A. Smetonos muziejinį kompleksą (Prezidento A. Smetonos dvaras, gimtosios sodybos vieta, Užugirio (Prezidento A. Smetonos įkurta) mokykla-muziejus), Veprių muziejų, Svarinsko parką, Šventosios upės atodangą, Ukmergės senamiestį ir Šventupės dvarą.

Tokių objektų kaip Prezidento A. Smetonos muziejinio komplekso sutvarkymas ir miniatiūrų parko „Mini Lietuva“ įrengimas, paskatintų privačių investicijų pritraukimą į turizmo paslaugų teikimą.

Remiantis VŠĮ „Keliauk Lietuvoje“ Lietuvos turistinių vietovių patrauklumo vertinimo tyrimo ataskaita (2021), Ukmergės rajono savivaldybės turistinių objektų vertinimas apėmė 20 objektų. Bendras savivaldybės įvertintų objektų patrauklumo vidurkis yra 2,83 (iš galimų 4), ir yra aukštesnis lyginant tiek su savivaldybių grupės vidurkiu (2,71), tiek nacionaliniu vidurkiu (2,78). Vertintojo pastebėjimai, vertinimo metu iškilę sunkumai: Ukmergės Pilies parkas – vertinimo metu nauji WC dar nebuvo atidaryti, dėl to įvertintas kilnojamas WC. Ukmergės Senamiesčio progimnazijos observatorija – nėra nuolatinių darbo valandų, dėl lankymo reikia susitarti, kadangi observatorijoje matomumas geriausias naktį.

8 lentelė. Ukmergės rajono savivaldybės objektų vertinimo apžvalga

Vertinimo balų reikšmė: 4 = Labai gerai 3 = Gerai 2 = Tobulintina 1 = Nepakankamai 0 = Nevertintina

Objektas / Objektų vertinimo kriterijai ⁶	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)
Ukmergės Švč. Trejybės bažnyčia	3,27	3,40	2,67	3,00	4,00	2,50	4,00	1,18	4,00			4,00			4,00		
Ukmergės TVIC	3,27	3,40	2,67	3,67	3,25	3,67	3,33	1,45	3,89	1,00	4,00	3,25	4,00	3,50	4,00		4,00
Ukmergės autobusų stotis	3,22	3,67	3,00	4,00	3,80		4,00	3,27	3,89	1,00		3,75			4,00		1,00
Ukmergės kraštotyros muziejus	3,17	3,40	3,00	3,67	3,75	4,00	4,00	3,55	3,56	1,00	2,20	2,75	3,00	3,50	3,40	2,00	4,00
Dainuojantys Ukmergės balandžiai	3,05	3,40	2,67	3,00	4,00		4,00	1,18	3,70	1,00		3,67			4,00	2,00	4,00
Ukmergės Šv. Apaštalo Petro ir Povilo bažnyčia	3,02	3,00	2,67	3,00	3,00	2,00	3,67	1,00	3,89			4,00			4,00		
Kęstučio aikštė	2,97	3,40	2,33	4,00	3,67		4,00	1,18	3,89	1,00		3,67			2,50	2,00	4,00
Senosios gaisrinės bokštas	2,95	3,40	3,00	3,00	3,50			1,00	3,56			3,00			4,00	2,00	
Skulptūra „Šuo Keksas“	2,95	3,40	1,67	3,00	3,67		4,00	1,00	3,89	1,00		3,67			4,00	2,00	4,00
Ukmergės Pilies parkas	2,89	3,40	2,00	3,00	4,00		4,00	1,00	3,56	1,00		3,67			4,00	2,00	3,00
Ukmergės piliakalnis	2,89	2,80	2,50	4,00	3,33			1,64	2,25			3,67			2,00	2,00	

⁶ (1) Objekto bendras vidurkis, (2) Susisiekimasis (3) Orientavimasis, (4) Objekto būklė, (5) Tvarka, (6) Darbo laikas, (7) Pritaikyta neįgalųjų ir ribotos judėsenos turistų poreikiams, (8) WC, (9) Parkavimas, (10) Elektromobilių įkrovos stotelės, (11) Teikiamos paslaugos, (12) Poilsis, vanduo, maistas, (13) Darbuotojai, (14) Atsiskaitymo galimybės, (15) Draugiška šeimoms su vaikais, (16) Draugiška turistams su naminiiais gyvūnais, (17) Papildoma vertė.

Objektas / Objektų vertinimo kriterijai ⁶	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)
Skulptūra „Vilkmergė“	2,58	3,40	2,67	3,00	3,50		4,00	1,00	3,11	1,00		2,33			4,00	2,00	1,00
Švč. Dievo Motinos Globėjos (Pokrovo) sentikių cerkvė	2,52	3,00	3,00	3,50	3,50	2,00	1,00	1,00	3,22			4,00			1,00		
Deveikių namo skulptūros	2,47	3,40	2,67	3,00	2,50		4,00	1,00	2,13	1,00		3,00			4,00	2,00	1,00
Ukmergės senamiesčio progimnazijos observatorija	2,37	3,40	3,00	3,00	3,20	1,00	1,67	2,82	3,67	1,00	1,00	2,75	3,00		1,50	2,00	2,50
Prezidento A. Smetonos dvaras	3,03	2,50	4,00	3,33	3,80	4,00	4,00	3,09	3,40	1,00	2,60	3,00	3,00	3,50	3,20	2,00	2,00
Taujėnų dvaras	2,83	2,80	3,00	3,00	3,67		3,00	2,82	4,00	1,00		3,67			3,00	2,00	2,00
Krikštėnų dvaras	2,60	3,00	3,00	3,67	3,20	1,00	2,67	3,27	3,00	1,20		3,67			3,00	2,00	2,50
Užugirio mokykla-muziejus	2,45	3,00	2,67	1,67	3,60	4,00	2,00	2,55	1,56	1,00	1,60	2,00	3,50	3,00	2,00	2,00	3,00
Siesikų dvaras-pilis	2,35	2,60	2,67	3,00	3,33		3,00	2,55	2,00	1,00		2,00			3,00	2,00	1,00

Šaltinis: VŠĮ „Keliuk Lietuvoje“

Ukmergės pilies parke nuo 2022 m. keliautojai jau gali naudotis WC. Miesto centre 2022 m. įrengtos dvi elektromobilių įkrovos stotelės.

3.7. Vilniaus rajono savivaldybė

Vilniaus rajono SPP pažymima, kad rajonas išsiskiria archeologinių vietų ir buvusių dvarų sodybų gausa. Rajone vyrauja vertingi gamtovaizdžiai, istorijos, architektūros, gamtos paminklai, etnografiniai kaimai, dideli vandens telkiniai bei miškų masyvai. Vilniaus rajono savivaldybės teritoriją kerta perspektyviniai nacionalinės ir tarptautinės svarbos turistiniai maršrutai: autoturizmo, vandens turizmo, dviračių turizmo, pėsčiųjų. Šalia miestų esančių rajonų teritorijos yra naudojamos miesto gyventojų ir svečių rekreaciniams tikslams. Vilniaus rajono savivaldybė, būdama artimiausiu Vilniaus miesto priemiesčiu, gali pasinaudoti turimais turizmo ištekliais ir infrastruktūra, siekiant pritraukti vienos-dviejų dienų turistus.

Vadovaujantis Vilniaus rajono savivaldybės duomenimis, Priede Nr. 6 pateikiami kultūros, gamtos ištekliai ir traukos objektai.

Artimiausiu metu (iki 3 m.) nauji traukos objektai Vilniaus rajono savivaldybėje – Mozūriškių dvarvietė su verbų muziejumi (planuojama atidaryti apie 2024 m.) ir Pal. Mykolo Sopočko piligrimų centras Juodšilių kaime.

Pagal Vilniaus rajono savivaldybės atstovų 2022 m. birželio mėn. pateiktą informaciją, didžiausio keliautojo dėmesio sulaukia šie traukos objektai: Europos geografinis centras (prie Golfo klubo), Maišiagalos miestelis (Tradicinių amatų centras, Kn. J. Obrembskio muziejus, Algirdo piliakalnis), Nemėžio k. totorių bendruomenė (mečetė, kapinės ir Totorių bendruomenės namai), Keturiasdešimt Totorių k. bendruomenė (mečetė, kapinės ir Totorių bendruomenės namai), Vladislavo Sirokoslės muziejus, Liubavo dvaro malūnas, Europos centro muziejus, Neries regioninis parkas ir lankytojų centras, Čekoniškių verbų ir buitės seklyčia (nuo 2024 m. bus perkelta į Mazuriškių k.), Europos centro muziejus, Žingių stovyklavietė, Vilnojos skulptūrų parkas ir paplūdimys, Medininkų pilis, Aukštojo kalnas, Pasieniečių muziejus, Medininkų memorialas,

observatorija „Cometobservatory“ (Slabados k.), Struvės geodeziniai punktai Paliepiukų kaime ir Meškonių kaime, Pikeliškių dvaro sodyba.

Savivaldybės administracijos atstovų teigimu, siekiant padidinti turistų, keliautojų srautą ir sudaryti sąlygas vietos gyventojų rekreacijai Vilniaus rajono savivaldybėje, pirmiausia, reikėtų sutvarkyti Europos geografinį centrą, Maišiagalos miestelį (Tradicinių amatų centras, Kn. J. Obrembskio muziejus, Algirdo piliakalnis), Nemenčinės miesto krantinę pritaikyti aktyviam turizmui (prieplaukos, pėsčiųjų ir dviračių takų įrengimas prie Neries), įrengti Nemenčinės piliakalnio infrastruktūrą, sutvarkyti Mozuriškių dvarvietę, įrengti Šilėnų kaimo ir Neries regioniniame parke reikalingą infrastruktūrą, turizmui ir rekreacijai pritaikyti Keturiasdešimt Totorių k. bendruomenės objektus (mečetė, kapinės ir Totorių bendruomenės namai).

Savivaldybės administracijos atstovų teigimu, privačias investicijas į turizmo paslaugas paskatintų turizmui pritaikytas Europos geografinis centras, Maišiagalos miestelis, Nemenčinės miesto krantinė, darni turizmo infrastruktūros plėtra Neries regioniniame parke ir Šilėnų kaime.

Remiantis VŠĮ „Keliauk Lietuvoje“ Lietuvos turistinių vietovių patrauklumo vertinimo tyrimo ataskaita (2021), Vilniaus rajono turistinių objektų vertinimas apėmė 25 objektus. Bendras savivaldybės įvertintų objektų patrauklumo vidurkis yra 2,64 (iš galimų 4), ir yra žemesnis lyginant tiek su savivaldybių grupės vidurkiu (2,77), tiek nacionaliniu vidurkiu (2,78). Vertintojo pastebėjimai ar vertinimo metu iškilę sunkumai: Velniakampio regykla yra žemėlapis prie parkavimo aikštelės, tačiau jame nėra regyklos pavadinimo.

9 lentelė. Vilniaus rajono savivaldybės objektų vertinimo apžvalga

Vertinimo balų reikšmė: 4 = Labai gerai 3 = Gerai 2 = Tobulintina 1 = Nepakankamai 0 = Nevertintina

Objektas / Objektų vertinimo kriterijai ⁷	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)
Europos parkas	3,25	3,75	4,00	3,00	4,00	3,67	3,50	3,27	3,33	1,00	2,80	3,50	4,00	4,00	3,00	2,00	2,50
Verkšionių regykla	3,12	3,25	2,75	4,00	3,67			3,09	2,86			4,00			3,00	2,00	
Vilniaus rajono TIC	3,05	3,25	3,67	3,67	4,00	3,00	3,67	3,00	3,56	1,00	2,00	2,00	3,50	2,50	4,00		3,00
Dūkštos pažintinis takas	2,98	2,00	3,80	3,00	3,67			2,30	3,00			4,00			2,00	2,00	4,00
Medininkų pilis	2,90	3,25	3,33	3,00	3,80	3,67	3,25	3,45	3,40	1,00	2,60	2,50	3,00	3,50	3,20	1,00	2,50
Vladislavo Sirokoslės muziejus	2,90	3,25	3,67	3,67	4,00	3,00	3,75	2,91	3,56	1,00	1,80	1,75	3,50	2,50	2,60	2,00	3,50
Neries regioninio parko lankytojų centras	2,88	3,25	3,33	3,67	3,80	1,50	3,50	3,18	3,00	4,00	2,40	2,50	3,50	1,50	2,50	2,00	2,50
Maišiagalos tradicinių amatų centras	2,86	3,60	3,67	3,67	4,00	2,67	4,00	3,45	2,90	1,00	2,60	3,25	3,00	1,50	3,00	1,00	2,50
Medininkų memorialas	2,81	3,33	3,33	4,00	3,67		4,00	1,00	3,00	1,00		3,33			4,00	2,00	1,00
Šilėnų pažintinis takas	2,77	3,50	3,40	3,00	3,67			1,00	2,67			3,00			1,50	2,00	4,00
Liubavo dvaro malūnas - muziejus	2,73	3,25	4,00	3,50	2,67	2,67	2,67		2,29	1,00	2,67	2,00	4,00		3,00	2,00	2,50
Vilniaus krašto etnografinis muziejus Nemenčinėje	2,70	3,60	3,00	4,00	3,50	3,33	2,50	2,73	3,10	1,00	2,00	3,75	3,00	1,00	2,20	2,00	2,50
Kunigo prelado Juzefo Obrembskio muziejus	2,68	3,80	2,67	3,33	3,80	3,00	3,25	2,91	3,11	1,00	2,40	3,50	3,00	1,50	2,60	1,00	2,00
Europos geografinis centras	2,66	3,40	4,00	3,00	3,67		3,00	1,00	3,56	1,00		3,33			3,00		
Keturiasdešimt totorių kaimo mečetė ir kapinės	2,61	3,50	3,33	3,00	3,33	1,00	2,00	1,00	2,90			3,00			3,00		
Bradeliškių piliakalnis	2,59	2,33	3,20	3,00	3,00			2,20	3,22			3,33			1,00	2,00	

⁷ (1) Objekto bendras vidurkis, (2) Susisiekimasis (3) Orientavimasis, (4) Objekto būklė, (5) Tvarka, (6) Darbo laikas, (7) Pritaikyta neįgaliųjų ir ribotos judėsenos turistų poreikiams, (8) WC, (9) Parkavimas, (10) Elektromobilių įkrovos stotelės, (11) Teikiamos paslaugos, (12) Poilsis, vanduo, maistas, (13) Darbuotojai, (14) Atsiskaitymo galimybės, (15) Draugiška šeimoms su vaikais, (16) Draugiška turistams su naminiais gyvūnais, (17) Papildoma vertė.

Objektas / Objektų vertinimo kriterijai ⁷	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)
Akmens skulptūrų parkas Vilnoja	2,54	3,00	3,33	4,00	4,00		1,00	2,55	2,88	1,00		3,67			2,00	2,00	1,00
Aukštojo kaimas	2,50	3,00	2,80	3,00	3,33			1,00	3,00			2,33			2,00	2,00	
Čekoniškių kaimo verbu ir buitės seklyčia	2,42	3,75	2,33	2,33	2,80	3,33	2,25	2,00	2,50	1,00	1,80	3,75	3,00	1,00	2,40	2,00	2,50
Pikeliškių dvaras ir parkas	2,36	3,00	3,33	2,00	3,67	3,33	4,00		2,43	1,00		1,00			2,50	1,00	1,00
Struvės geodezinio lanko punktas Paliepiukuose	2,30	2,75	3,75	3,00	2,00			1,00	2,67			2,00			1,50	2,00	
Buivydu piliakalnis	2,22	2,50	3,20	3,00	2,00			1,00	2,67			2,00			1,50	2,00	
Struvės geodezinio lanko punktas Meškonyse	2,20	3,25	3,75	3,00	2,33			1,00	2,00			1,00			1,50	2,00	
Maišiagalos piliakalnis	2,07	3,00	2,40	1,00	2,33			1,00	2,73			2,67			1,50	2,00	
Velniakampio regykla	1,98	2,33	1,00	3,00	3,00			1,00	2,29			2,00			1,00	2,00	

Šaltinis: VŠĮ „Keliauk Lietuvoje“

3.8. Vilniaus miesto savivaldybė

Vilniaus miesto SPP pažymima, kad Vilniuje sutelktos pagrindinės šalies muzikos atlikėjų pajėgos, veikia svarbiausi profesionalūs valstybiniai muzikos kolektyvai, koncentruojasi moderniai veikiančios ir visuomenei patrauklios institucijos. Turizmo tyrimai rodo, kad Vilniaus miestas yra saugus, išsiskiria UNESCO senamiesčiu, autentiška nacionaline virtuve, geromis susisiekimo su oro uostu sąlygomis ir kokybišku aptarnavimu viešbučiuose, lankytinomis vietomis senamiestyje. Vilniaus miestas išsiskiria turizmo traukos objektų ir paslaugų koncentracija.

Vilniaus miesto savivaldybės atstovų 2022 m. birželio mėn. pateikta informacija, didžiausio keliautojo dėmesio sulaukia šie traukos objektai: Katedros aikštė ir jo prieigos (Arkikatedra Bazilika, Gedimo pilies bokštas, LDK Valdovų rūmai); Pilies-Didžioji-Aušros vartų gatvės (su Rotušės aikšte, Aušros vartais ir kt.); Užupis (visas kvartalas); Stiklo kvartalas Gedimino pr. su Lukiškių aikšte, KGB muziejumi, Vilniaus universiteto pastatų ansamblis su Šv. Jonų bažnyčia ir varpine, Literatų g. - Mykolo g. kvartalas su Šv. Onos ir Bernardinų bažnyčių ansambliu, Paupys, miesto parkai ir sodai (Bernardinų sodas, Reformatų parkas, Misionierių sodai, Verkių ir Pavilnių parkai), Mo muziejus (taip pat Vilniaus muziejus, Istorijų namai, Vytauto Kasiulio muziejus, Valdovų rūmų muziejus, Nacionalinė dailės galerija).

Savivaldybės atstovų teigimu, siekiant padidinti keliautojų srautą Vilniaus miesto savivaldybėje, pirmiausia, reikėtų sutvarkyti Barboros Radvilaitės g. 4 ir 6 namus (buv. Kirdiejų rūmai) – būsimą Vilniaus muziejaus pastatą, Vilniaus rotušę, Nacionalinę koncertų salę „Tautos namai“ ir jos prieigas (šis objektas kartu pritrauks ir privačias investicijas), daugiafunkcinį sveikatingumo, ugdymo, švietimo, kultūros ir užimtumo kompleksą (kartu pritrauks ir privačias investicijas), istorines miesto kapines (Saulės, Rasų, Bernardinų ir kt.). Pritraukti didesnius verslo turistų srautus ir padidinti privačias investicijas galėtų tarptautinius standartus atitinkančio kongresų centro įkūrimas.

Vietos gyventojų rekreacijai ir keliautojams reikėtų gerinti dviračių takų infrastruktūrą, miesto skverų ir parkų infrastruktūrą (Petro Cvirkos skveras, Žemaitės skveras, Lazdynų Pelėdos skveras, Misionierių sodai, Vingio parkas, Pavilnių ir Verkių regioniniai parkai ir kt.), sutvarkyti Šeškinės geomorfologinio draustinį (Mamutų parko įrengimas), specialių vietų/zonų infrastruktūros įrengimas gyventojų ir miesto svečių augintiniams (šunims).

Vilniaus miesto savivaldybės administracijos atstovų nuomone, kad siekiant privačių investicijų pritraukimo į turizmo paslaugas, svarbu sutvarkyti stoties teritoriją, rekonstruoti Vokiečių gatvę ir aplinką, akcentuojant žydų istorijos tarpsnį Vilniuje, Trakų Vokės dvaro sodybos (sodybos pastatų sutvarkymas ir pritaikymas lankytojams, parkas) ir Verkių rūmų teritorijų sutvarkymas ir pritaikymas lankymui (atkurti istorinį fontaną, įrengti apšvietimą ir kitą infrastruktūrą pėstiesiems), sutvarkyti Koncertų ir sporto rūmų teritoriją, Sapiegų rūmus ir parką.

Remiantis VŠĮ „Keliauk Lietuvoje“ Lietuvos turistinių vietovių patrauklumo vertinimo tyrimo ataskaita (2021), Vilniaus miesto turistinių objektų vertinimas apėmė 30 objektų. Bendras savivaldybės įvertintų objektų patrauklumo vidurkis yra 3,13 (iš galimų 4), ir yra aukštesnis lyginant tiek su savivaldybių grupės vidurkiu (2,95), tiek nacionaliniu vidurkiu (2,78). Vertinimo metu sunkumų nekilo.

10 lentelė. Vilniaus miesto savivaldybės objektų vertinimo apžvalga

Vertinimo balų reikšmė: 4 = Labai gerai 3 = Gerai 2 = Tobulintina 1 = Nepakankamai 0 = Nevertintina

Objektas / Objektų vertinimo kriterijai ^a	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)
Vilniaus geležinkelio stotis	3,64	4,00	4,00	4,00	4,00		4,00	3,45	3,67	1,00		3,50		4,00	4,00		4,00
VŠĮ „GO Vilnius“	3,51	3,20	4,00	3,67	4,00	3,67	4,00	3,27	3,08	1,00	4,00	3,75	4,00	3,50	4,00		3,50
Dievo Gailestingumo šventovė	3,50	3,80	3,67	4,00	3,75	3,50	4,00	1,00	3,25			4,00			4,00		
Šv. Onos ir Bernardinų kompleksas	3,41	3,60	3,67	4,00	4,00	3,00	4,00	1,00	2,85			4,00			4,00		
TV bokštas	3,38	3,40	4,00	4,00	4,00			3,55	3,31			3,67			3,50	1,00	
Nacionalinė dailės galerija	3,37	3,80	3,67	4,00	4,00	3,67	4,00	3,55	3,42	1,00	3,00	3,75	4,00	4,00	3,60	1,00	3,50
Vilniaus autobusų stotis	3,37	3,67	4,00	3,00	3,50		4,00	3,27	3,00	1,00		3,50		3,50	4,00		4,00
Vilniaus Šv. Stanislovo ir Šv. Vladislovo arkikatedra bazilika	3,30	3,80	3,67	3,67	3,80	3,00	3,00	1,00	3,08			4,00			4,00		
Valdovų rūmų muziejus	3,29	4,00	4,00	4,00	4,00	3,67	4,00	3,55	3,17	1,00	3,60	3,50	4,00	4,00	3,20	1,00	2,00
Vilniaus muziejus	3,24	3,60	3,67	3,67	4,00	3,67	4,00	3,55	3,50	1,00	2,80	3,75	4,00	3,00	3,20	1,00	3,50
MO muziejus	3,23	3,40	3,67	3,67	4,00	3,33	4,00	3,55		1,00	3,40	3,75	4,00	3,50	3,20	1,00	3,00
Vingio parkas	3,23	3,80	3,75	3,00	4,00		4,00	1,36	3,33	1,00		4,00			4,00	3,00	3,50
Bernardinų sodas	3,19	4,00	4,00	4,00	4,00		4,00	1,00	2,83	1,00		4,00			4,00	3,00	2,50
Subačiaus apžvalgos aikštelė	3,15	3,80	4,00	4,00	4,00			1,00	3,42			3,67			2,50	2,00	
Iliuzijų muziejus	3,15	3,40	3,67	4,00	4,00	3,67	1,50	3,45	3,08	1,00	3,67	3,50	4,00	4,00	3,00	1,00	3,50
Gedimino pilies bokštas	3,09	3,60	3,67	3,67	4,00	3,33	4,00	3,55	3,25	1,00	3,40	3,25	4,00	3,00	3,20	1,00	1,50
Vilniaus piligrimų centras	3,09	3,40	3,67	3,00	4,00	3,00	4,00	3,45	3,17	1,00	3,00	3,00	4,00	3,50	3,20	1,00	3,00
Pilies gatvė	3,00	3,20	3,67	4,00	4,00		4,00	1,00	3,17	1,00		4,00			3,00	4,00	1,00
Rotušės aikštė	2,95	3,60	3,67	4,00	4,00		4,00	1,00	3,00	1,00		3,67			2,50	4,00	1,00
Okupacijų ir laisvės kovų (KGB) muziejus	2,94	3,60	3,67	3,33	4,00	2,67	2,25	3,27	3,17	1,00	3,00	3,00	4,00	3,50	2,60	1,00	3,00
Užupio angelas	2,89	3,40	3,67	4,00	4,00		4,00	1,00	3,00	1,00		3,67			4,00	2,00	1,00

^a (1) Objekto bendras vidurkis, (2) Susisiekimasis (3) Orientavimasis, (4) Objekto būklė, (5) Tvarka, (6) Darbo laikas, (7) Pritaikyta neįgaliųjų ir robotos judėsenos turistų poreikiams, (8) WC, (9) Parkavimas, (10) Elektromobilių įkrovos stotelės, (11) Teikiamos paslaugos, (12) Poilsis, vanduo, maistas, (13) Darbuotojai, (14) Atsiskaitymo galimybės, (15) Draugiška šeimoms su vaikais, (16) Draugiška turistams su naminiiais gyvūnais, (17) Papildoma vertė.

Objektas / Objektų vertinimo kriterijai ^a	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)
Šv. Jonų bažnyčios varpinė	2,89	3,60	3,25	4,00	4,00			1,00	3,00			3,67			2,50	1,00	
Lukiškių kalėjimas	2,81	3,60	3,67	3,00	4,00	3,33	1,75	3,45	3,09	1,00	2,20	3,25	4,00	4,00	1,60	1,00	2,00
Trijų kryžių kalnas	2,76	3,20	3,75	4,00	4,00			1,00	3,08			2,33			2,50	1,00	
Open Gallery	2,37	3,40	2,33	3,00	3,00		3,00	1,00		1,00		2,33			3,00	3,00	1,00
Pūčkorių pažintinis - istorinis takas	3,11	3,20	3,40	3,00	3,33			3,33	3,80			4,00			1,00	2,00	4,00
Balsio (Žaliųjų ežerų) paplūdimys	3,07	3,80	3,67	3,00	3,00		4,00	3,55	3,50	1,00		3,33			4,00	2,00	2,00
Pūčkorių atodanga	3,05	3,20	3,80	4,00	3,67			1,00	2,30			4,00			2,50	2,00	4,00
Trakų Vokės dvaras	3,03	3,00	3,67	4,00	4,00	3,33	4,00	3,45	3,00	1,00	3,00	3,00	4,00	3,00	3,00	1,00	2,00
Verkių dvaras	2,89	3,20	3,67	4,00	4,00		4,00	1,00	3,55	1,00		2,33			4,00		1,00

Šaltinis: VŠĮ „Keliauk Lietuvoje“

Apibendrinimas. Remiantis nacionalinės turizmo skatinimo agentūros „Keliauk Lietuvoje“ (2021) atliktu tyrimu, kuris buvo atliktas siekiant įvertinti Lietuvos turistinių vietovių ir traukos objektų infrastruktūros išvystymo lygį, Vilniaus regione galima išskirti šiuos patraukliausius objektus, kurių bendras įvertinimas buvo geras arba labai geras (3 balai ir daugiau):

- Elektrėnų savivaldybėje: Vievio Šv. Onos bažnyčia, Elektrėnų fontanas „Dinaminis labirintas“, Švč. Mergelės Marijos Kankinių Karalienės bažnyčia, Elektrėnų TIC, Elektrėnų ledo rūmai, buvusi Elektrėnų atrakcionų parko „Vaikų pasaulis“ teritorija ir Elektrėnų paplūdimys.
- Šalčininkų rajono savivaldybėje: Šalčininkų tvenkinio paplūdimys ir Dieveniškų istorinio regioninio parko lankytojų centras.
- Širvintų rajono savivaldybėje: Kernavės archeologinės vietovės muziejus, Kernavės piliakalniai, Šv. Mykolo Arkangelo bažnyčia, Briedžių takas, aikštė prie skulptūros „Širvinta“ ir I. Šeiniaus alėja.
- Švenčionių rajono savivaldybėje: Švenčionių stačiatikių Šv. Trejybės cerkvė, Vilniaus gatvė, Švenčionių Visų Šventųjų bažnyčia ir Sirvėtos regioninio parko mitologinis takas.
- Ukmergės rajono savivaldybėje: Ukmergės Švč. Trejybės bažnyčia, Ukmergės TVIC, Ukmergės autobusų stotis, Ukmergės kraštotyros muziejus, Dainuojantys Ukmergės balandžiai, Ukmergės Šv. Apaštalo Petro ir Povilo bažnyčia ir Prezidento A. Smetonos dvaras.
- Trakų rajono savivaldybėje: Trakų TIC ir amatų centras, Trakų senamiestis, Šv. Nepomuko koplytstulpis, Trakų autobusų stotis, miesto aikštė šalia „Apvalaus stalo klubas“, Irklavimo muziejus, Trakų istorijos muziejus Salos pilyje, Galvės ežero pakrantės pėsčiųjų takas, Trakų geležinkelio stotis, Sakralinio meno ekspozicija, Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bazilika, Šokolado skulptūrų muziejus ir Angelų kalva – tūkstantmečio ženklų takas.
- Vilniaus rajono savivaldybėje: Europos parkas, Verkščionių regykla, Vilniaus rajono TIC.
- Vilniaus miesto savivaldybėje: Vilniaus geležinkelio stotis, VŠĮ „GO Vilnius“, Dievo Gailestingumo šventovė, Šv. Onos ir Bernardinų kompleksas, TV bokštas, Nacionalinė

dailės galerija, Vilniaus autobusų stotis, Vilniaus Šv. Stanislovo ir Šv. Vladislovo arkikatedra bazilika, Valdovų rūmų muziejus, Vilniaus muziejus, MO muziejus, Vingio parkas, Bernardinų sodas, Subačiaus apžvalgos aikštelė, Iliuzijų muziejus, Gedimino pilies bokštas, Vilniaus piligrimų centras, Pilies gatvė, Pūčkorių pažintinis - istorinis takas, Balsio (Žaliųjų ežerų) paplūdimys, Pūčkorių atodanga, Trakų Vokės dvaras.

Siekiant stiprinti Vilniaus regiono turizmo sektoriaus konkurencingumą, didinti lankytojų srautą turistinėse vietovėse, skatinti Lietuvos gyventojus keliauti po regioną bei, gerinti lankytojų pasitenkinimą lankomais traukos objektais, yra svarbu vystyti turizmo infrastruktūrą, paslaugų kompleksškumą, gerinti traukos objektų pasiekiamumą. Neišvystyta ar nekompleksiškai vystoma viešoji ir paslaugų infrastruktūra, pavyzdžiui, viešųjų tualetų stoka ar nepakankama jų priežiūra, sudėtingos privažiavimo sąlygos, infrastruktūros stoka ribotos judėsenos turistų bei šeimų su vaikais poreikiams, ar nepatogios turistams traukos objektų darbo valandos, netenkina dabartinių turistų poreikių ir daro ne tik neigiamą ekonominį poveikį, bet ir galimai kenkia turistiniam įvaizdžiui.

---

4. TURIZMO MARŠRUTAI VILNIAUS REGIONE

4.1. Turizmo maršrutų samprata

Kelionė apibūdinama kaip atostogų ir savaitgalio išvykų pasirinkimas, todėl turizmo maršrutai yra viena iš turizmo skatinimo galimybių. Turistinės vietovės yra suprantamos kaip vietos, į kurias keliaujama ir kuriose apsistojama, o turizmo maršrutai daugiausia susiję su vietovėmis, per kurias keliaujama. Turizmo maršrutas – iš anksto pagal turistinės kelionės tematiką suplanuotas automobilių ir kitų transporto priemonių vykimo kelias, jungiantis vienoje ar keliose gyvenamosiose vietovėse turistų lankomas vietas ir turistų aptarnavimo objektus. Iš esmės turizmo maršrutai reiškia kelių lankytinų vietų susiejimą, siekiant skatinti keliautojus keliauti iš vienos vietos į kitą.

Maršrutais domisi įvairūs keliautojai – tiek tarptautiniai turistai, kurie renkasi maršrutus (ar jų dalis) išvykoms / ekskursijoms, tiek vietiniai turistai ar vienadieniai lankytojai. Maršrutai labai skiriasi atstumais ir mastu (vietiniai, regioniniai ar tarptautiniai) bei pritraukia įvairaus pobūdžio ir skirtingą skaičių turistų. Turizmo maršrutams apibūdinti buvo naudojamos įvairios sąvokos – tai vaizdingi keliai, teminiai maršrutai, takai / trasos, kultūriniai maršrutai ir daugelis kitų. Lourens (2007) teigia, kad terminas „takai“ reiškia trumpus atstumus, kai turistai lanko lankytinas vietas pėsčiomis, dviračiais ar žirgais. Sąvoka „autoturizmas“ vartojama, kai lankytinos vietos yra nutolusios didesniais atstumais, į turizmo maršrutus įtraukiant ir atokias kaimo vietas.

Daugelio turizmo mokslininkų ir ekspertų nuomone, maršruto koncepcija yra veiksminga turizmo skatinimo priemonė. Pasak Sirak ir Pitakaso (2018), siekiant vystyti turizmą, į turistinius maršrutus turi būti įtraukti ne tik populiarūs, bet ir mažiau lankomi turizmo objektai. Taip būtų skatinamas turizmas mažiau lankomų turizmo objektų populiarumas, užtikrinama darni turizmo plėtra pajamų augimo ir darbo vietų kūrimo požiūriu. Lourens (2007) pažymi, kad turizmo maršrutais skatinamas turistinių vietovių vystymas apibūdinamas kaip svarbus vietos ekonomikos skatinimo veiksnys. Maršrutai suteikia galimybę užmegzti vietos partnerystes. Aktyviai plėtojami turizmo maršrutai, apima kelių mažesnių turistinių vietovių turizmo išteklių apjungimą ir bendrą kaip vieno turizmo regiono rinkodarą.

Turizmo maršrutų valdymas apima svarbius turizmo planavimo sprendimus, kurie naudingi vietos ekonomikai (Sirak ir Pitakaso, 2018). Tačiau svarbu pabrėžti, kad turizmo maršrutų planavimas apima ir tokius klausimus, kaip lankytinos vietos, paslaugos, rinkodara, finansavimas ir valdymas. Pagrindiniai veiksniai, kurie yra gyvybiškai svarbūs siekiant maršruto sėkmės, yra bendradarbiavimo tinklas, regioninis mąstymas ir lyderystė, turizmo produktų, infrastruktūros ir prieinamumo plėtra, bendruomenės ir mikroįmonių įsitraukimas, inovacijų taikymas, informacijos prieinamumas ir reklama.

Maršrutų valdymui dažnai naudojamas „iš viršaus į apačią“ metodas, kai planavimą, įgyvendinimą ir rinkodarą vykdo viešasis sektorius (Iles ir Prideaux, 2011). „Iš viršaus į apačią“ metodas patrauklus yra tuo atveju, kai per gana trumpą laiką galima sukurti perspektyvius ir apčiuopiamus rezultatus. Įprastai viešojo sektoriaus požiūris į maršrutų kūrimą „iš viršaus į apačią“ yra naudojamas siekiant pritraukti suinteresuotas šalis, įskaitant regionų atstovus, turizmo asociacijas, bendruomenes ir turizmo operatorius (Iles ir Prideaux, 2011).

Europoje daug žmonių, kurie atostogauti į užsienį vyksta automobiliu, todėl maršrutų patrauklumas yra susijęs ne tik su didele savarankiškai keliaujančių turistų dalimi. Nuosavo automobilio naudojimas atostogų kelionėms iš dalies yra susijęs su individualios laisvės akcentavimu. Be to, automobilių turizmas yra siejamas su poreikiu kelionės metu pažinti kraštovaizdį ir peizažą. Kaip ir daugelis kitų atostogų kelionių formų, važiavimas vaizdingomis vietovėmis susijęs su pabėgimo nuo kasdienio gyvenimo poreikiu. Turizmo maršrutas paprastai apima įvairius objektus ir pramogas, kurie kartu sudaro bendrą keliautojo patirtį. Turizmo maršrutas turi būti suvokiamas kaip turizmo produktas, į kurį turi būti įtrauktas ne tik pats kelias, lankytinos vietos ir jo kraštovaizdis, bet ir susiję objektai, įskaitant poilsio zonas, tualetus, priėjimą prie apžvalgos aikštelių ir automobilių stovėjimo aikštelės prie jų, svetingumo (nakvynės ir maitinimo) paslaugos. Turizmo maršrutai turėtų apimti lankytinas vietas ir paslaugas, kurie kartu formuotų bendrą keliautojų patirtį.

JAV ir Naujojoje Zelandijoje daugiausia dėmesio skiriama maršrutams, einantiems per išskirtinio gamtos grožio vietas. Vokietijoje, Prancūzijoje ir kai kuriose kitose žemyninės Europos dalyse buvo akcentuojamos tokios temos kaip architektūra, amatai ir gėrimai, kultūra apskritai, įskaitant neapčiuopiamus aspektus, tokius kaip mitai ir pasakos.

Teminiai maršrutai suteikia galimybę plėtoti mažiau lankomas vietas su vertingais kultūros ištekliais, kurie traukia ypatingų pomėgių turistus, kurie dažnai ne tik pasilieka ilgiau, bet ir išleidžia daugiau savo pomėgiams įgyvendinti (Lourens, 2007). Teminiai maršrutai Vakarų Europoje buvo pradėti kurti jau aštuntajame dešimtmetyje, pripažįstant idėją, kad bendrų, tarpusavyje susijusių temų atsiradimas gali turėti sinergiją su keliais teigiamu poveikiu. Turizmo traukos objektai, turintys teminį pobūdį, pastaraisiais dešimtmečiais vis labiau populiarėja. Didėjant teminių maršrutų paklausai, atsiranda vis daugiau profesionalesnių, savitumą ar ypatingas temas reprezentuojančių maršrutų. Kalbant apie pasiūlos tendencijas, jiems būdingas augantis susidomėjimas, taip pat gerokai išaugęs turistų srautas. Teminiai maršrutai sėkmingai naudojami, siekiant sukurti turizmo paklausą, išsklaidyti keliautojus ir didinti keliautojų sąmoningumą socialinės, kultūrinės ir aplinkosaugos svarbos klausimais.

Pagal geografinę veikimo zoną galima išskirti vietinius, regioninius, nacionalinius ir tarptautinius maršrutus. Lemiamas maršruto patrauklumo veiksnys yra pagrindinės turistinės vietovės reputacija ir patrauklumas. Renkantis objektus reikia atsižvelgti į tai, kad optimaliu atveju maršrutą turi sudaryti beveik tokios pat svarbos lankytinos vietos, nes priešingu atveju, jis gali pakenkti kitoms, stipresnėms vietovėms. Olsen (2003) teigia, kad turizmo maršrutai turi būti

plėtojami pasitelkiant minimalius standartus, planuojant ir koordinuojant, nes priešingu atveju jų patrauklumas gali būti mažas.

Didėjant konkurencijai tarp turizmo vietovių, turistinių maršrutų rinkodara tampa vis svarbesnė. Taip siekiama didinti maršrutų žinomumą prieš kelionę, skatinti sustojimus, didesnę vartojimą ir geresnę patirtį. Lourens (2007) nustatė esminius sėkmingos maršrutų rinkodaros aspektus – patikimi rinkos tyrimai, turizmo produktų auditas, turizmo objektų patikrinimas, unikalių pardavimo galimybių nustatymas, potencialių suinteresuotųjų šalių nustatymas, finansų planavimas ir aiškus keliautojo profilio sukūrimas. Be to, pagrindinis reklamos aspektas gali būti informavimas apie ypatingos kelionės pradžią, todėl Meyer (2004) pabrėžia „vartų“ į regioną svarbą.

Denstadli ir Jacobsen (2011) teigia, kad turizmo maršrutai ir vaizdingi keliai yra itin svarbūs su turizmo pardavimams. Kokybiški maršrutai yra pagrindiniai traukos objektai tarptautiniams keliautojams, tuo pačiu patrauklūs ir vietiniam turizmui. Turizmo rinkodaros aspektu turistinėms vietovėms labai svarbu didinti žinias apie ryšius tarp vaizdingo kelio „produktų komplekso elementų“ (infrastruktūros) ir kokybės bei maršrutų sukuriama pasitenkinimo savarankiškai keliaujantiems turistams.

4.2. Turizmo maršrutų Vilniaus regione apžvalga

4.2.1. Nacionalinio lygmens trasos ir tematiniai turizmo maršrutai

Planuojant turizmo maršrutus (ypač autoturizmo trasas) Vilniaus regione, svarbu atsižvelgti į Nacionalinio lygmens autoturizmo trasų specialiajame plane, patvirtintame 2009 m. vasario 23 d. LR ūkio ministro įsakymu Nr. 4-68, autoturizmo trasų tinklo vystymo kriterijus ir rekomendacijas.

Nacionalinė autoturizmo trasa apibūdinama kaip daugiadienėms kelionėms lengvaisiais automobiliais, turistiniais autobusais, kempingais (nameliais ant ratų), motociklais poilsio ar turizmo tikslais suplanuotu maršrutu skirtas viešosios turizmo infrastruktūros kompleksas, paženklintas vietovėje trasos ženklais, susietas su valstybės saugomomis kultūros paveldo vertybėmis, gamtos paveldo objektais, turinčiais paminklo statusą, išskirtiniais kraštovaizdžiais, reprezentuojančiais Lietuvos gamtinės aplinkos savitumą ir įvairovę.

Nacionalinės autoturizmo trasos specialiajame plane suformuotos siekiant sujungti reprezentatyviausias Lietuvos lankytinas vietas ir pavienius lankytinus objektus (turizmo išteklius) esančius ir nesančius rekreacinėse teritorijose į vientisus kompleksus, reprezentuojančius Lietuvos savitumą, kultūrą, istoriją ir kraštovaizdį; suformuoti vientisą turizmo trasų junginį, palankų kurti konkurencingus turizmo produktus, reprezentuojančius Lietuvos regionus, svarbiausius šalies turizmo išteklius ir skirtus vietinių bei užsienio turistų kelionėms motorizuotomis transporto priemonėmis; sudaryti sąlygas turistams, važiuojantiems motorizuota transporto priemone, nesunkiai rasti lankytinus objektus ir vietas, turizmo paslaugas ir pramogas.

Nacionalinės autoturizmo trasų ekonominė paskirtis – skatinti turizmo paslaugų plėtrą vietovėse, turinčiose turizmo išteklių, bet nutolusiose nuo turizmo rinkų; išsklaidyti ilgų savaitgalių turistų srautą; reikšmingiausius kultūros ir gamtos paveldo objektus pritaikyti turizmo reikmėms.

Nacionalinio autoturizmo trasų sistema suformuotas vadovaujantis šiais principais (kriterijais):

- jungti svarbiausias turizmo rinkas (didieji Lietuvos miestai) su svarbiausiais Lietuvos rekreacijos išteklių arealais;
- apjungti svarbiausius arealus, reprezentuojančius Lietuvos kultūros ir gamtos paveldą;
- apjungti nacionalinius ir regioninius parkus, reprezentuojančius Lietuvos kraštovaizdžio ir biologinę įvairovę;
- jungti tarpusavyje Lietuvos didžiuosius miestus ir kurortus, kuriuose kompleksiskai plėtojamos turizmo infrastruktūra bei paslaugos;
- nacionalinio autoturizmo trasų sistemą susieti su Lietuvos krašto kelių tinklu, kuriame plėtojama pakelės infrastruktūra ir paslaugos;
- vadovautis darnios plėtros principais.

Papildomai buvo įvertinti šie trasų sistemos formavimo aspektai:

- Saugumas. Kelionė autoturizmo trasa turi būti saugi eismo saugumo ir kriminogeniniu požiūriu, todėl trasoms parenkami mažesnio eismo intensyvumo keliai, aikštelės automobiliams laikyti siūlomos įrengti saugiose vietose.
- Universalumas. Nacionalinio lygmens autoturizmo trasų sistema konstruojama taip, kad nacionalinės trasos tarpusavyje susijungia ir sudaro galimybes šios sistemos vartotojams kurti įvairius turizmo produktus ir nuolat juos atnaujinti.
- Reprezentatyvumas. Nacionalinės autoturizmo trasos turi reprezentuoti Lietuvos tradicijas, istoriją, kultūrą, gamtos ir kraštovaizdžio įvairovę.
- Atvirumas. Į autoturizmo trasų tinklą galima įvažiuoti ir jį palikti bet kuriame tinklo taške.
- Geros važiavimo sąlygos. Nacionalinio lygmens autoturizmo trasų sistema siejama su esamų valstybinių kelių tinklu ir miestų gatvių tinklu. Pasirenkami geros techninės būklės keliai, kuriuose eismo intensyvumas yra vidutinis arba mažesnis nei vidutinis, išplėtota arba numatoma plėtoti pakelės infrastruktūra, turizmo informacijos paslaugos.

Autoturizmo trasų formavimo būdai: tradicinis (a būdas). Turizmo trasa formuojama įvairių kategorijų ir kokybės keliais, vedančiais pro(per) lankytinus objektus. Tokios trasos paprastai formuojamos žiedinės; netradicinis (b būdas). Turizmo trasa formuojama geros kokybės keliu (krašto keliu), nuo kurio yra privažiavimai prie lankytinų objektų, nutolusių ne toliau kaip 10-20 km nuo trasos. Tokios trasos gali būti įvairių formų, tiesinės, žiedinės, mišrios.

Tradicinio trasos formavimo būdo ypatybės: nevienoda važiavimo kokybė trasoje; turistai negali rinktis lankomų objektų vadovaudamasis savo laisvai pasirenkamais kriterijais; trasa

neuniversali (nesudaro sąlygų kurti vis naujus turizmo produktus) ir turi būti parengta lankymui iš karto.

Netradicinio trasos formavimo būdo ypatybės: vienodai gera važiavimo kokybė; turistai gali rinktis lankomus objektus vadovaudamasis kelionės interesais, laiko kiekiu, techninėmis galimybėmis ir kitais laisvai pasirenkamais kriterijais; trasa universali (sudaro sąlygas kurti naujus ir atnaujinti senus turizmo produktus) ir gali būti įrengiama palaipsniui; trasa gali būti palaipsniui papildoma naujais (paruošiamais lankymui) turizmo objektais.

Nacionalinėms autoturizmo trasoms formuoti pasirinktas netradicinis trasų, formavimo būdas. Pirmiausia šis būdas atitinka nacionalinio lygmens autoturizmo trasų formavimo principus, tokius kaip geros važiavimo sąlygos, atvirumas, universalumas. Specialiojo plano užduotyje nėra nustatyta kokiam turizmo rinkos segmentui taikomas šis projektas, todėl nacionalinio lygmens autoturizmo trasų sistemos universalumas yra būtinas. Netradiciniu būdu suformuotos trasos suteikia dideles galimybes turistui rinktis lankomus objektus, turizmo organizatoriams kurti naujus ir nuolat atnaujinti turizmo produktus, pritaikant juos skirtingiems turizmo rinkos segmentams.

Tradiciniu būdu suformuotoms trasoms įrengti reikia daug lėšų, nes didžiąją dalį trasos infrastruktūros, lankomus objektus reikia paruošti vienu metu. Daug investicijų reikalauja kelių sutvarkymas ir lankomų objektų paruošimas. Prie užmiestyje esančių turizmo objektų privažiuoti galima tik vietiniais, lauko ar miško keliais, kurių būklė ir dangos kokybė yra labai prasta. Tuo tarpu šiuo specialiuoju planu nenumatoma siūlyti rekonstruoti kelius, gerinti jų būklę. Netradiciniu būdu suformuotos trasos gali būti įrengiamos palaipsniui, todėl investicijų reikalauja mažiau. Gera važiavimo kokybė esamais, tinkamai sutvarkytais keliais užtikrinama iš karto. Taigi, trasos įrengimo investicijos nukreipiamos ne kelių būklei gerinti, o lankomiems objektams tvarkyti ir informacijos infrastruktūrai įrengti.

Vadovaujantis nacionalinio lygmens autoturizmo trasų formavimo principais ir būdais suformuotos šios Nacionalinės autoturizmo trasos: Nemuno kelias, Kuršių kelias, Gintaro kelias, Jono Pauliaus II piligrimų kelias, Žemaitijos keliai, Via Hanseatica trasa, Vidurio Lietuvos kelias, Sūduvos keliai, Keturių sostinių kelias, Aukštaitijos keliai.

Į autoturizmo trasas patenkančios Vilniaus regiono vietovės: Jono Pauliaus II piligrimų kelias (Marijampolė – Pivašiūnai – Trakai – Vilnius – Kaunas – Šiluva – Tytuvėnai – Žemaičių Kalvarija – Šiauliai – Kryžių kalnas); Keturių sostinių kelias (Medininkai – Vilnius – Trakai – Kernavė – Kaunas); Aukštaitijos keliai (Vilnius – Molėtai – Ignalina – Dūkštas (Zarasai) – Dusetos – Rokiškis – Kupiškis – Anykščiai – Ukmergė – Molėtai).

Visos pasiūlytos nacionalinio autoturizmo trasos formuoja nuoseklų trasų tinklą, apimančį visus Lietuvos regionus, didžiausio rekreacinio potencialo vietas, atveriančios keliavimo galimybes ir prieigą prie turizmo išteklių Lietuvos ir užsienio turistams, keliaujantiems automobiliais. Toks vientisas trasų tinklas sudaro geras galimybes kurti įvairius turizmo rinkos produktus, lanksčiai

komponuoti regioninius ir vietinius maršrutus, pasirinkti įvairios trukmės keliones skirtingų amžiaus grupių, keliavimo stiliaus ir poreikių turistams.

Suformavus nacionalinio lygmens autoturizmo trasų tinklą su juo siejami lankytini objektai. Iš daugybės objektų, generuojančių turizmo interesą vadovaujantis žemiau išdėstytais kriterijais, atrenkami lankytini objektai sietini su Nacionalinėmis autoturizmo trasomis ir sudaromi jų sąrašai. Nustatyti šie lankytinų objektų parinkimo kriterijai:

- Objektai ar vietovės įtrauktos į UNESCO pasaulio paveldo objektų sąrašą;
- Valstybės saugomi kultūros ir technikos paveldo objektai (piliakalniai, statiniai, architektūros kompleksai ir ansambliai ir kt.);
- Senamiesčiai;
- Dvarų sodybos (valstybės ar savivaldybių nuosavybės objektai, tik turintys valstybės saugomo kultūros paveldo ar kultūros paminklo statusą. Juose turėtų būti įsikūrę muziejai ar ekspozicijos, teikiamos viešosios paslaugos);
- Gamtos paminklai (įtraukti į oficialius gamtos paminklų sąrašus);
- Muziejai (turintys muziejaus statusą, nuolat veikiantys);
- Europos ir Lietuvos kultūrai reikšmingų asmenybių memorialiniai kompleksai;
- Reikšmingų Europai ir Lietuvai istorinių įvykių vietos;
- Geografinis taškas, svarbus Europai ir Lietuvai;
- Tradicinių amatų centrai, kuriuose galima nuolat stebėti veiklą;
- Vietovės arba gamtiniai kompleksai, kurie atspindi išskirtines Lietuvos kraštovaizdžio arba gyvūnijos, augalijos ypatybes;
- Jono Pauliaus II piligrimų kelio objektai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu.

Atrenkant lankytinus objektus papildomai buvo nagrinėjami šie aspektai: atstumas nuo trasos ir galimybė privažiuoti bei pastatyti transporto priemonę; objekto atvirumas lankytojams; objekto reikšmė Europos ir Lietuvos kultūrai; objekto pažintinė vertė.

- Atstumas nuo trasos ir galimybė privažiuoti bei pastatyti transporto priemonę. Automobiliu nesunku pasiekti ir toliau nuo trasos nutolusius objektus, tačiau atstumas turi būti racionalus, t.y tiks, kad turistai nenuklystų nuo trasos, kuria keliauja. Paprastai atstumas iki objekto neviršija 20 km. Tačiau jeigu objektas yra tikrai vertas jį pamatyti, su trasa siejami objektai nutolę iki 50 km ir daugiau.
- Objekto atvirumas lankytojams. Lankytinas objektas turi turėti nuolatinį darbo laiką, būti atviras lankytojams ne tik renginių metu, bet nuolat nustatytu darbo laiku. Pageidautina, kad lankytini objektai būtų atviri savaitgaliais, ypač turizmo sezono metu. Pastatą ar įrenginį turi būti galimybė apžiūrėti ne tik iš išorės, bet ir iš vidaus.

- Objekto reikšmė Europos ir Lietuvos kultūrai ir istorijai. Šiuo požiūriu reikšmingi yra visi Lietuvos lankytini materialaus paveldo objektai, įtraukti į UNESCO pasaulio paveldo objektų sąrašą, valstybės saugomi kultūros paveldo objektai, taip pat kultūros paveldo paminklai, gamtos paminklai, asmenybių memorialiniai kompleksai, istorinių įvykių vietos.
- Objekto pažintinė vertė. Vadovaujantis šiuo kriterijumi išbraukiami lankytini objektai kurie teikia turizmo paslaugas, tačiau neturi pažintinės vertės (turizmo bazės ir centrai, daugiafunkciniai sporto centrai ir pan.); yra kultūros paveldo objektai, tačiau jų pažintinė vertė yra specifinė (senosios kaimų kapinės, palaidojimai, pavieniai kryžiai, koplytstulpiai, paminklai ir kiti pavieniai objektai); vietinės reikšmės asmenybių memorialinės vietos, reikšmingos regiono mastu, bet nereikšmingos nacionaliniu mastu; smulkūs kraštotyros muziejai ir pavienės vertybių kolekcijos, turinčios nedidelę pažintinę vertę.

Vadovaujantis išvardintais kriterijais ir papildomais vertinimo aspektais atlikta lankytinų objektų atranka (pateikiami Vilniaus regiono objektai):

- UNESCO: Kernavės kultūrinis-istorinis, Struvės geodezinis lanko objektai (Meškonys, Paliepiukai), Vilniaus senamiestis;
- Senamiesčiai: Ukmergės senamiestis, Trakų senamiestis;
- Kultūros ir technikos paveldo objektai: Aukštadvario piliakalnis, Bražuolės piliakalnis, Karmazinių piliakalnis, Lavariškių piliakalnis, Medininkų pilis ir Medininkų piliavietė, Trakų pusiasalio pilis, Trakų salos pilis;
- Dvaro sodybos ir rūmų kompleksai: Lentvario dvaro sodyba ir parkas, Sapiegų rūmai ir parkas, Sluškių rūmai, Trakų Vokės dvaro sodyba ir parkas, Užutrakio dvaro sodyba ir parkas, Verkių dvaro sodyba ir parkas;
- Gamtos paveldo objektai, turintys paminklo statusą: „Velnio duobė“;
- Muziejai: nacionaliniai (Lietuvos dailės muziejus ir jo filialai, Lietuvos nacionalinis muziejus ir jo filialai), respublikiniai (Lietuvos nepriklausomybės signatarų namai, Trakų istorijos muziejus, Valstybinis Kernavės kultūrinis rezervatas, Vilniaus Gaono žydų muziejus, Panerių memorialinis muziejus), savivaldybių (Ukmergės kraštotyros muziejus, Vilniaus krašto etnografijos muziejus), žinybiniai (Geležinkelių muziejus, Kelių muziejus, Lietuvos genocido aukų muziejus, Lietuvos geologijos muziejus, Mineralų muziejus), viešosios įstaigos (Europos centro muziejus Europos parkas, Lietuvos energetikos muziejus);
- Memorialiniai kompleksai: Literatūrinis Aleksandro Puškino muziejus, Vilniaus universiteto A. Mickevičiaus muziejus, Europos geografinio centras, Užugirio dvaras ir A. Smetonos gimtinė.

Jono Pauliaus II piligrimų kelio svarba nacionaliniu lygmeniu yra pripažįstama įvairiuose dokumentuose (LR bendrasis planas, nacionalinis autoturizmo trasų specialusis planas), jo populiarinimui sukurtas interaktyvus kelio maršrutas⁹, išleistas turistinis leidinys „Šventojo Jono Pauliaus II piligrimų kelias Lietuvoje“¹⁰, kuriame yra šie Vilniaus regiono sakralinės paskirties objektai: Vilniaus Šv. Stanislovo ir Šv. Vladislovo arkikatedros bazilika, Vilniaus Švč. Mergelės Marijos, Gailestingumo Motinos, vadinamoji Aušros Vartų, koplyčia ir Šv. Teresės bažnyčia, Vilniaus Dievo Gailestingumo šventovė, Vilniaus Kryžiaus kelias (Vilniaus Kalvarijos), Trakų Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bazilika.

2016 metais Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino Šv. Jokūbo kelio per Lietuvą objektų sąrašą¹¹, kuriame pateikiami Trakų rajono ir Vilniaus miesto savivaldybėse esantys: Onušio Šv. apaštalų Pilypo ir Jokūbo bažnyčia, Trakų Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo papartinė bažnyčia, Vilniaus Lukiškių dominikonų vienuolyno statinių ansamblis, Vilniaus Švč. Mergelės Marijos, Gailestingumo Motinos, vad. Aušros Vartų, koplyčia ir Šv. Teresės bažnyčia.

Žydų turistinių maršrutų svarba nacionaliniu lygmeniu yra išskiriama LR bendrajame plane, jo populiarinimui privačiomis iniciatyvomis sukurta interneto svetainė¹², nacionalinės turizmo agentūros „Keliauk Lietuvoje“ išleistas turistinis leidinys „Žydų kultūros paveldas Lietuvoje“¹³.

Leidinyje „Žydų kultūros paveldas Lietuvoje“ pateikiami sostinėje ir mažuose miesteliuose esantys žydų paveldo objektai. Į maršrutą įtraukti Vilniaus objektai (istorinis Vilniaus žydų kvartalas, Žydų gatvė, paminklas Vilniaus Gaonui, Vilniaus Didžiosios sinagogos vieta, Didysis Vilniaus getas, Našlės ir brolių Romų spaustuvės pastatas, Žydų kultūros ir informacijos centras, paminklas Cemachui Šabadui, Zavelio sinagoga, Vilniaus choralinė sinagoga, Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus (VVGŽM) Tolerancijos centras, VVGŽM Samuelio Bako muziejus, YIVO instituto vieta, Romeno Gari skulptūra, Pohulanka, VVGŽM Holokausto ekspozicija, Lietuvos žydų (litvakų) bendruomenė / buvusi „Tarbut“ gimnazija, Košerinio maisto edukacinės programos, Geros valios fondo knygynėlis, Vilniaus žydų Šnipiškių senųjų kapinių vieta, Užupio žydų kapinės, Vilniaus žydų kapinės (Sudervės kelio kapinės), VVGŽM Panerių memorialas) ir Ukmergėje esantys objektai (Didžioji sinagoga, Solo Rozenbliumo vaikų namai, „Talmud-Toros“ mokykla, Žuvų gatvės turgaus aikštė, Ukmergės žydų bendruomenės namai, Ukmergės žydų senosios kapinės).

Interneto svetainėje, kuri pristatoma kaip Žydų kultūros paveldo Lietuvoje elektroniniai vartai, pateikiami Vilniaus regione esantys su žydų kultūros paveldu siejami objektai:

- Vilniaus istorinis žydų kvartalas, Žydų gatvė, užrašai jidiš kalba Žemaitijos g., Vilniaus Didžiosios Sinagogos ir jos kiemo (jid. shulhoyf) vieta, paminklas Romain Gary, Pohuliankos rajonas, paminklas Cemachui Šabadui, Choralinė sinagoga Taharat ha – Kodesh, Samuelio Bako muziejus, Valstybinis Vilniaus Gaono žydų muziejus, JIVO

⁹ www.lithuania.travel/lt/news/virtualus-marsrutas-sventojo-jono-pauliaus-ii-piligrimu-kelias-lietuvoje

¹⁰ www.lithuania.travel/lt/publications

¹¹ www.lrv.lt/lt/naujienos/sv-jokubo-kelias-ves-ir-per-lietuva

¹² www.jewish-heritage-lithuania.org/lt/objektai/

¹³ www.lithuania.travel/lt/publications

instituto pastato vieta ir JIVO institutas, Vilniaus geto biblioteka, Didysis Antrojo pasaulinio karo getas, Vilniaus Gaono ir jo šeimos kapas – mauzoliejus, Žydų kapinės Užupyje, Senosios žydų kapinės Šnipiškėse, Užupio sinagogos pastatas, Subačiaus g. 47-49 namai, Našlės ir Brolių Romų spaustuvės pastatas;

- Buvusi Ukmergės žydų ligoninė, Vilkmergėlės g. sinagoga, Ukmergės žydų istorinis kvartalas, Talmud Toros mokykla, Rozenbliumo vaikų namai, Didžioji sinagoga);
- Širvintų sinagogos pastatas, paminklas Libai Mednikienei, Širvintų istorinis žydų kvartalas.

Turizmo maršrutai kuriami įtraukiant išskirtinį Lietuvos kultūros paveldą – dvarų sodybas, rūmus ir pilis. Dvarų ir pilių pristatymui VŠĮ „Keliauk Lietuvoje“ išleido leidinį „Lietuvos pilys ir dvarai“¹⁴.

Vilniaus apylinkių maršrutą sudarantys objektai: Žemutinė pilis (Valdovų rūmai); Aukštutinė pilis (Gedimino pilies bokštas); Chodkevičių rūmai, Markučių dvaro sodyba, Tuskulėnų dvaro sodyba, Sapiegų rezidencijos ansamblis, Verkių dvaro sodyba, Liubavo dvaro sodyba, Kairėnų dvaro sodyba ir VU botanikos sodas, Medininkų pilis, Jašiūnų dvaro sodyba, Trakų Vokės dvaro sodyba, Trakų pusiasalio pilis, Trakų salos pilis, Užutrakio dvaro sodyba.

Į maršrutą „Dvarų kultūros atspindžiai Aukštaitijoje“ patenka šie Ukmergės rajone esančios Taujėnų dvaro ir Užugirio (A. Smetonos) dvaro sodybos.

Privačiomis iniciatyvomis sukurta interneto svetainė „Pažinkime Lietuvos dvarus“¹⁵, kurioje šie objektai:

- Elektrėnų savivaldybėje: Abromiškių dvaras;
- Šalčininkų rajone: Jašiūnų dvaras;
- Širvintų rajone: Čiobiškio dvaras;
- Ukmergės rajone: Krikštėnų dvaras, Siesikų dvaro pilis, Prezidento A. Smetonos dvaras;
- Trakuose: Pusiasalio pilis, Salos pilis;
- Vilniaus rajone: Maišiagalos (Houvalto) dvaras, Liubavo dvaras, Medininkų pilis, Šumsko Laukininkų dvaras, Nemėžio dvaras, Buivydiškių dvaras;
- Vilniuje: Gedimino pilis, Tuskulėnų dvaras, Kairėnų dvaras, Verkių dvaras, Markučių dvaras, Trakų Vokės dvaras.

Leidinyje „Lietuva. UNESCO pasaulio paveldas“ įtrauktas materialaus ir nematerialaus paveldo objektai, kurie turi sąsajų su Vilniaus regionu (Vilniaus istorinis centras, Dainų ir šokių švenčių tradicija, Sutartinės, Struvės geodezinis lankas, Baltijos kelias, Didikų palikimas: Radvilų archyvai ir Nesvyžiaus bibliotekos kolekcija, Kryždirbystė ir kryžių simbolika).

¹⁴ www.lithuania.travel/lt/publications

¹⁵ www.lietuvos.dvarai.lt/objektai/piliu-ir-dvaru-zemelapis/

4.2.2. Regiono lygmens maršrutai

Vilniaus miesto savivaldybės administracija 2013–2015 m. įgyvendino projektą „Naujų turizmo maršrutų sukūrimas Vilniaus, Trakų ir Kernavės turistinėse traukos vietovėse“, kurio metu buvo atrinkti lankytini objektai ir sukurti nauji turizmo maršrutai Vilniaus, Trakų bei Kernavės regione, sukurti ir išleisti leidiniai: „Dviračių maršrutai. Vilnius. Trakai. Kernavė“, „Vandens maršrutai ir aktyvios pramogos. Vilnius. Trakai. Kernavė“ ir „Pažinkite senąsias Lietuvos sostines. Vilnius. Trakai. Kernavė“. Maršrutą „Pažinkite senąsias Lietuvos sostines. Vilnius. Trakai. Kernavė“ sudaro šie objektai: (1) Vilniaus miesto istoriniai pastatai (Vilniaus universitetas, Prezidento rūmai, Vilniaus rotušė, Zavišų rūmai, viešbutis „Narutis“, Lopacinskių rūmai, Konrado celė, Franko namas, XV a. namas, Ulricho Hozijaus namai, Vilniaus gynybinės sienos bastėja), (2) Vilniaus miesto muziejai (Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai, Lietuvos nacionalinis muziejus, Bažnytinio paveldo muziejus, Taikomosios dailės muziejus, Radvilų rūmų muziejus, Adomo Mickevičiaus muziejus, Genocido aukų muziejus, Signatarų namai, Pinigų muziejus, Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejus, Vilniaus paveikslų galerija, Vytauto Kasiulio dailės muziejus, Žaislų muziejus), (3) Vilniaus miesto galerijos (Manufaktūra-galerija „Jūratė“, Šiuolaikinio meno centras, Senųjų amatų dirbtuvės, Baltijos gintaro meno centras, Gintaro muziejus-galerija, Užupio meno inkubatorius, Užupio kalvystės galerija-muziejus, galerija „Vartai“), (4) maldos namai (Vilniaus arkikatedra bazilika, Šv. Pranciškaus Asyžiečio (Bernardinų) bažnyčia, Šv. Onos bažnyčia, Teresės bažnyčia, Šv. Dvasios (Dominikonų) bažnyčia, Aušros Vartai, Šv. Kazimiero bažnyčia, Skaisčiausios Dievo Motinos cerkvė, Šv. Apaštalų Petro ir Povilo bažnyčia, Šv. Kotrynos bažnyčia), (5) kultūrinių renginių vietos (Lietuvos nacionalinė filharmonija, Lietuvos nacionalinis dramos teatras, Lietuvos nacionalinis operos ir baleto teatras, Lietuvos rusų dramos teatras, Lietuvos kongresų rūmai, Menų spaustuvė), (6) Aukštutinė pilis (Gedimino kalnas), Šv. Jonų bažnyčios varpinė, Subačiaus gatvės apžvalgos aikštelė, Katedros varpinė), (7) Trakų muziejai ir istoriniai pastatai (Trakų istorijos muziejus, Sakralinio meno ekspozicija, S. Šapšalo karaimų tautos muziejus Irklavimo muziejus ir kenesa, Užutrakio dvaro sodyba), (8) Trakų maldos namai (Trakų Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bažnyčia, Trakų Švč. Dievo Motinos Gimimo cerkvė, Senųjų Trakų bažnyčios, vienuolyno ir piliavietės su papildu kompleksas), (9) Angelų kalva ir apžvalgos aikštelė, (10) Kernavės muziejai ir piliakalniai (Kernavės archeologinės vietovės muziejus, Kernavės piliakalniai), (11) galerijos (sodyba-galerija „Mirnabalis“, skulptūros studija-galerija „Šulinyš“), (12) Maldos namai (Kernavės Švč. Mergelės Marijos Senosios bažnyčios vieta, Kernavės bažnyčios Škaplierinės bažnyčia), (13) Apžvalgos aikštelė.

2012 metais Vilniaus turizmo informacijos centras ir konferencijų biuras ir Trakų turizmo informacijos centras sukūrė 3 kultūrinio turizmo maršrutus – „Kūrybos žiedas“ (tradicijos, klasikai ir modernistai, ieškojimai), „Lietuvos valdovų bei didikų pėdsakais“ (piliakalniai ir pilys, dvarvietės ir dvarai), „Rytų Vilnija“ (tautų ir epochų dialogas). Į kiekvieną maršrutą įtraukta 12–16 kultūrinio

turizmo objektų, esančių aplink Vilnių maždaug 100 km spinduliu. Visi maršrutai skirti dviejų dienų kelionei – nuo 185 iki 340 km.

Maršrutas „Kūrybos žiedas“ skirtas susipažinti su Vilniaus regiono (Vilniaus miesto ir rajono, Trakų rajono, Širvintų rajono) menininkų – drožėjų, skulptorių, keramikų, tapytojų, architektų – kūryba (Lietuvos kunigaikščio Vytauto Didžiojo kelias, Užutrakio dvaro skulptūros, Tūkstantmečio Angelų kalva, skulptūrų galerija „Šulinys“, Galerija „Mirnabalis“, akmens skulptūrų parkas „Vilnoja“, Čekoniškių verbų ir buitės seklyčia, Europos geografinis centras, Europos parkas, Jeruzalės skulptūrų sodas, Vilniaus miesto muziejai – galerijos, Užupio menininkų respublika).

Antrasis maršrutas kviečia keliauti garsiausių ir įtakingiausių „Lietuvos valdovų bei didikų pėdsakais“, aplankant Valdovų rūmus, Radvilų rūmus, Verkių dvaro ansamblį, Liubavo dvaro malūną-muziejų, Taujėnų dvarą, Kernavės piliakalnius ir muziejų, Maišiagalos piliakalnį ir paminklą kunigaikščiui Algirdui, Trakų salos ir pusiasalio pilis, Trakų Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo baziliką, Sakralinio meno ekspoziciją, Užutrakio dvarą, Senujų Trakų piliavietę ir daugelį kitų įdomių vietų.

Trečiasis maršrutas veda į „Rytų Vilniją“, kur susilieja skirtingų kultūrų ir tautų – lietuvių, lenkų, rusų, baltarusių, ukrainiečių, žydų, romų, totorių – paveldas, tradicijos bei istorija. Jo kelias vingiuoja per Vilniaus krašto etnografinis muziejus Nemenčinėje, Zalavo dvarvietę, Rytų Vilnijos miestelius ir kaimus (Buivydzius, Kalvelius, Šumską, Turgelius, Dieveniškės), Medininkų ir Norviliškių pilis, Vladislovo Sirokomlės muziejų, Jašiūnų dvarą, Nemėžio totorių mečetę, Nikolajskaja cerkvę Rudaminoje, Pavlovo Respublikos dvaro griuvėsius Merkinėje, Adomo Mickevičiaus paminklai Vilniuje ir Šalčininkuose, Rasų panteonas.

Lietuvos žmonių su negalia sąjungos išleistas leidinys „Turistinis maršrutas prieinamas visiems. Vilniaus regionas“¹⁶ rekomenduojamas žmonėms su negalia ir visiems besidomintiems patogesniu aplinkos prieinamumu. Maršrute, esančiame Vilniaus regione, siūloma aplankyti 5 objektus: Medininkų pilį, Vytauto Kasiulio dailės muziejų, Lietuvos banko pinigų muziejų, Trakų Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo baziliką, Trakų istorijos muziejaus Sakralinio meno ekspoziciją. Maršruto Medininkai – Vilnius – Trakai atstumas siekia 62 km. Iš Vilniaus į Trakus vyksta traukiniai, pritaikyti ir žmonėms su negalia.

Trakų ir Vilniaus rajonų įgyvendinto projekto¹⁷ metu sukurti turistiniai maršrutai: „Sakralinis Trakų paveldas“, „Misija – išmokti senųjų amatų“, „Muziejai – protėvių namai“, „Žuvusiems atminti“, „Vytauto Didžiojo gyvenimo keliu“, „Muziejų Trakuose ir Maišiagaloje gausa“, „Struvės geodeziniai lankai – Unesco paveldas“, „Miestas aplink upę – Nemenčinė“, „Sugrįžimas į Senuosius Trakus“, „Kuriamė savo rankomis“, „Medininkai pilni istorijų“, „Kviečiančios maldos šventovei“, „Ekskursijos Trakuose ir šalia jų“, „Smaližių kelionė“, „Maldos namų išskirtinumas“, „Totoriška virtuvė“, „Kelias į

¹⁶ www.negalia.lt/wp-content/uploads/2018/11/Prieinamas-mar%C5%A1rutas-visiems-Vilniaus-regione.pdf

¹⁷ <https://exploretakraivilnius.lt>

širdį veda per skrandį“, „Pažink skanaudamas“, „Takais į paslapčių karalystę“, „Nuo Vilniaus iki Medininkų“ ir daug kitų.

Švenčionių rajono savivaldybė kartu su Vilniaus rajono ir Šalčininkų rajono savivaldybėmis įgyvendino projektą „Pietryčių Lietuvos turizmo maršrutas“. Šiuo projektu buvo įrengti ženklai, nuorodos, informaciniai stendai ir neįgaliesiems skirtos turizmo ženklinimo infrastruktūros priemonės – taktiliniai žemėlapiai. Pagrindinė taktilinių žemėlapių ir modelių funkcija – padėti juos čiuopiančiam žmogui susidaryti bendrą vietos vaizdą. Taktilinių stendų tekstas pateiktas Brailio raštu, o jame pavaizduotas objektas – reljefinis. Tokiu būdu silpnaregiai gali perskaityti tekstą, suprasti, kaip atrodo lankomas objektas.

Vilniaus ir Šalčininkų rajonų vietos veiklos grupės sukurtas kultūrinio turizmo maršrutas „Medinė architektūra Vilniaus ir Šalčininkų rajonuose“ (Keturiasdešimt Totorių – Skurbutėnai – Rūdninkai – Karužiškės – Jašiūnai – Gojus – Vilkiškės – Turgeliai – Akmenynė – Tabariškės – Medininkai – Šumskas – Kena – Buivydžiai – Bezdonyš – Nemenčinė – Eitminiškės).

Privačios maršrutų iniciatyvos:

- WeloveLithuania.com maršrutas „Gražiausios vietos aplink Vilnių“¹⁸: Akmens skulptūrų parkas „Vilnoja“, Medininkai, Europos geografinis centras, Struvės geodezinis lankas, Dubingiai, Kernavės piliakalniai, Neries regioninis parkas, Žaliųjų ežerų dviračių maršrutas, Trakų Vokės dvaras, Lentvario dvaras, Taujėnų dvaras, Mergiškių kraštovaizdžio draustinis, Strėvos pažintinis takas, Paulavos (Pavlovo) Respublika, Dieveniškių istorinis regioninis parkas.
- PamatykLietuvoje.lt¹⁹ turistiniai maršrutai: „Nuo Medininkų kalvų iki Dieveniškių kaimų“ (Medininkų žudynių memorialas, Medininkų pilis, Juozapinės kalva, Tabariškių Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčia ir varpinė, Turgelių Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčia, Merkinės dvaras (Paulavos respublika), Vagnerių rūmai (Šalčininkų dvaras), Dieveniškių Švč. Mergelės Marijos Rožančinės bažnyčia, Norviliškių pilis, Gaujos mokomasis takas, Bėčionių piliakalnis, Rimašių kaimas, Jašiūnų dvaro sodyba); „Didžiųjų kunigaikščių takais“ (Kernavė–Užutrakis–Angelų kalva–Trakai, lankomi objektai – Kernavės piliakalniai, Kernavės archeologinės vietovės muziejus, Baltojo kalno apžvalgos aikštelė, Užutrakio dvaro sodyba, Angelų kalva – tūkstantmečio ženklų takas, Trakų senamiestis, Trakų istorijos muziejus Salos pilyje); maršrutas „P(r)asiblaškyimas tarp Vilniaus ir Kauno automobiliu“ (Vilsos upelio krioklys, Paneriškių skardžio regykla, Abromiškių dvaro sodyba, Elektrėnų Švč. Mergelės Marijos Kankinių Karalienės bažnyčia, Elektrėnų paplūdimys, Elektrėnų ledo rūmai, fontanas „Dinaminis labirintas“ (...), Čiobiškio urvas, Barboros koplytelė Musninkuose, Musninkų Švč. Trejybės bažnyčia, Kernavė ir Baltojo kalno apžvalgos aikštelė, Verkščionių regykla,

¹⁸ www.welovelithuania.com/planas-savaigtaliui-graziausios-vietos-aplink-vilniu/

¹⁹ www.pamatyklietuvoje.lt/keliones/marsrutai-automobiliu/12

Kairiojo Neries kranto turizmo trasa, Neries upės apžvalgos aikštele - Ausiutiškių regykla); maršrutas „Odisėja po pilis ir piliakalnius“ (Maišiagalos piliakalnis, Bradeliškių piliakalnis ir 3D stendas, Trakų salos pilis, Trakų pusiasalio pilis, Trakų piliakalnis (Aukų kalnas), Senųjų Trakų piliavietė); maršrutas „Atradimai gamtoje aplink Trakus ir Vilnių“ (Užutrakio dvaras su parku, Bulvių kelias, Trakų piliakalnis (Aukų kalnas), Varnikų pažintinis takas, Strėvos įgriuva, Nikronių akmuo, Velnio duobė, Bradeliškių piliakalnis, Maišiagalos piliakalnis, Struvės geodezinis lankas Meškionyse, Europos geografinis centras, Struvės geodezinis lankas Paliepiukuose, Aukštojo kalva, Juozapinės apžvalgos bokštas); maršrutas „Vilnius – Molėtai. Ką pamatyti pakeliui?“ (Liubavo dvaras, Liubavo dvaro malūnas – muziejus, Europos geografinis centras, Bernotų piliakalnis (...)).

- Lietuvon.lt²⁰ turistiniai maršrutai Vilniaus regione: „Į pasaulio (Lietuvos) kraštą“ (Šalčininkų dvaras, Stakų ažuolas, Dieveniškių lankytojų centras, Grybiškių ažuolas, Rimašių gatvinis kaimas, Bėčionių piliakalnis, Žižmų kaimelis, Gaujos mokomasis takas, Norviliškių pilis, Norviliškių bažnyčia); „Aukštaitija per 10 dienų“: (...), Labanoras, Švenčionys, (...), Ukmergė. Į maršrutą įtraukti Švenčionių, Ukmergės ir Vilniaus rajonuose išsidėstę objektai: Labanoro regioninio parko lankytojų centras, medinė Labanoro bažnyčia, varpinė ir bažnyčios muziejus, Kaltanėnų dvaro svirnas, Švenčionių cerkvė, Cirkliščio dvaras ir parkas, Cirkliščio piliakalnis, Lino verdenės šaltinis, regykla prie Staškinės ežero, Jurgeliškių sentikių cerkvė, Ukmergės piliakalnis, Antano Smetonos dvaras, Siesikų pilis, Deltuvos bažnyčios griuvėsiai, Vaitkuškio dvaras, Kopūstėlių raketinė bazė, Maišiagalos dvaras; maršrutas „Istorijos pamoka aplink Vilnių“ (Vyžulėnų dvaras, Liubavo dvaro malūnas, Pūčkorių dvaras, Panerių memorialas, Medininkų memorialas, Medininkų pilis, Paulavos respublika, Vilkiškių dvaras, Jašiūnų dvaras, Rūdninkų girios žemyninės kopos); žemėlapis vaikams „Keliamam Lietuvon.lt“ Vilniaus regione esantys objektai: Gedimino pilis, Valstybės pažinimo centras Prezidentūroje, Vilniaus TV bokštas, Energetikos muziejus, Liepkalnio slidinėjimo centras, Ukmergės piliakalnis, Elektrėnų kaminai, Trakų pilis, Aukščiausia kalva Lietuvoje – Aukštojas, Kernavės piliakalniai, Medininkų pilis, Siesikų pilis, Čiobiškio keltas per Nerį, Europos geografinis centras, Pakretuonės vandens malūnas, Varnikų pažintinis takas, Velnio duobė, Šešuolėlių dvaras.

4.2.3. Vietos lygmens maršrutai

Šiame tyrime analizuojami vietos lygmens pėsčiųjų ir vandens turizmo maršrutai bei autoturizmo trasos, jungiančios kultūros ir gamtos išteklius Vilniaus regiono savivaldybėse.

---

²⁰ www.lietuvon.lt/telia

Visų vietos lygmens turistinių maršrutų objektai pateikiami Priede Nr. 7.

Elektrėnų savivaldybėje sukurti 7 vietos lygmens turizmo maršrutai: „Aplink Elektrėnus“, „Pažink Vievio apylinkes“, „Aplink Elektrėnų marias“, „Pažink Elektrėnų kraštą“, „Pažink Elektrėnus“, „Pažintis su Vievio miestu“ ir „Šv. Jokūbo kelias“.

Šalčininkų rajono savivaldybėje sukurtos 3 vietos lygmens automobilių trasos (A1, A3 ir A4); 3 pėsčiųjų maršrutai (P1, P2 ir P3), 2 kultūrinio turizmo maršrutai („Medinė architektūra“ ir „Rytų Lietuvos lobiai“), piligriminis žygis Eišiškės – Aušros Vartai, vandens maršrutai (Merkio vandens trasa, Šalčios vandens trasa, Gaujos vandens trasa, Visinčios vandens trasa, Versekos vandens trasa) bei kiti turizmo maršrutai („Mažoji Dieveniškių autoturizmo trasa“, „Gamtos apsuptyje Dieveniškių krašte“, „Šalčininkų rajono lankytinų objektų perliukai“).

Širvintų rajono savivaldybėje sukurti 2 vandens turizmo maršrutai („Plaukimas Musės upe“ ir „Plaukimas Širvintos upe“) ir 2 pėsčiųjų maršrutai („Kernavės turistinis poilsinis takas“ bei „Kernavės piliakalnių ir ažuolynų mitologiniais takais“).

Švenčionių rajono savivaldybėje sukurti 4 maršrutai, skirti keliauti automobiliu (Cirkliškis – Švenčionys – Šventa, Švenčionys – Labanoras, Švenčionys – Reškutėnai, Cirkliškis – Švenčionys – Kaltanėnai), 4 maršrutai pėsčiomis (Labanoro girios pažintinis takas, Šventos mitologinis takas, Peršokšnos pažintinis takas, Partizanų takais) ir 3 vandens turizmo maršrutai („Pirmoji pažintis su baidarėmis Žeimenos upe“, „Vingiuotoji Lakaja“, „Kiauna – natūralios gamtos glėbyje“).

Trakų rajono savivaldybėje sukurtas 21 maršrutas: „Karaimų istorijos pėdsakais“, „Šiurpiausios Trakų vietos ir apylinkės“, „Aukštinis rudens maršrutas po Trakus ir apylinkes“, „Keliauk ir ragauk“, „Instagram'iausias vietų maršrutas“, „Apkeliauk Trakus“, „Trakų sekretai“, „Prakalbink istoriją“, vandens maršrutas „Galvės ežero salų istorijos“, „Gražiausi Trakų kraštovaizdžiai“, „Vytauto Didžiojo keliu“, „Daugiakultūriškumas / piligrimystė“, „Po sakralinius šaltinius“, „Šv. Jokūbo kelio maršrutas Trakų rajone“, „Mergiškių žiedas“, „Po Aukštadvario miestelį“, „Protėvių takas“, „Rangavos žiedas“, „Sparčiu žingsniu nuo Strėvos iki Špokų ir atgal“, „Žalieji pasivaikščiavimai Trakų ežeryne“, „Skrebio miško pažintinis pėsčiųjų takas“.

Ukmergės rajone turistams siūlomi 5 turistiniai maršrutai: „Ukmergės dvarų žiedas“, pažintinis maršrutas „Aš – Ukmergės senamiestis“, Istorinis-pažintinis maršrutas „Žydų kelias“, pažintinis maršrutas po „Veprių kraterio“ apylinkes, baidarių maršrutas Šventosios upe.

Vilniaus rajone keliautojams sukurti 5 maršrutai: „Karmazinų pažintinis takas“, „Dūkštos pažintinis takas“, „Miško turtų pažintinis takas“, turistinis maršrutas „Tėvynės istoriniais keliais“, maršrutai – gamtos ir kultūros paveldo lobynų mėgėjams.

Vilniaus mieste sukurti 84 skirtingi maršrutai (www.neakivaizdinisvilnius.lt), pėsčiųjų maršrutai „Užupis – nepriklausoma respublika Vilniuje“, „Patirk savo piligrimystės istoriją“, „Pasivaikščiavimas po Šnipiškės“, „Šv. Jokūbo kelias“ ir kiti turistiniai maršrutai („Senamiesčio TOP“, „Didysis Vilniaus turas“, „Bažnyčios ir muziejai“, „Būtina pamatyti!“, „Užupis“, „Galerijų kelias“,

„Muziejų kelias“, „Skulptūros ir paminklai“, „Vilnius ant delno“, „Žaidimų aikštelės“, „Jaunajam archeologui“, „Žalias miesto veidas“).

4.3. Vilniaus regiono turistinių vietovių ir objektų pasiekiamumo svarba

Turizmo maršrutų planavimo etape labai svarbu kompleksiskai įvertinti turistinių vietovių patrauklumą, kuriuos lemia ne tik turizmo išteklių, traukos objektų ir turizmo paslaugų koncentracija, bet vietovių pasiekiamumas.

Turistinės vietovės pasiekiamumo patrauklumą lemia:

- Laikas, kuris reikalingas pasiekti turistinę vietovę;
- Transporto išlaidos, kurios reikalingos pasiekti vietovę;
- Transporto rūšių pasirinkimo galimybės ir dažnis.

Vilniaus regiono turistinės traukos vietovės turistų lankymui patrauklios dėl šių pasiekiamumo kriterijų:

- **Transporto rūšių pasirinkimas:** Vilniaus regiono turistines vietoves ir objektus iš Vilniaus miesto galima pasiekti nuosavu arba išsinuomotu automobiliu, viešuoju transportu (autobusu ar traukiniu), kemperiu, motociklu, kai kuriais atvejais galima derinti skirtingas transporto priemones (traukinys arba autobusas + dviratis).
- **Patrauklus atstumas:** nuo Vilniaus miesto centro iki kitų savivaldybių centrų ir svarbiausių turistinių vietovių yra netolimas atstumas: Vilnius – Europos geografinis centras (apie 25 km); Vilnius – Trakai (apie 27 km); Vilnius – Medininkai (apie 33 km); Vilnius – Kernavė (apie 45 km); Vilnius – Elektrėnai (apie 50 km); Vilnius – Šalčininkai (apie 50 km); Vilnius – Jašiūnai (apie 30 km); Vilnius – Širvintos (apie 50 km); Vilnius – Dieveniškės (apie 70 km); Vilnius – Ukmergė (apie 73 km); Vilnius – Švenčionys (apie 85 km); Vilnius – Kaltanėnai (apie 108 km).
- **Geležinkelių transportas** – iš Vilniaus traukiniu galima pasiekti šias Vilniaus regiono vietoves: Panerius, Vokę, Lentvarį, Trakus, Kariotiškes, Rykantus, Lazdėnus, Baltamiškes, Vievį, Pavilnį, Naująją Vilnią, Mickūnus, Bezdonis, Skersabalius, Santaką, Pailgį, Pabradę, Pažeimenę, Žeimeną, Švenčionėlius, Pakretuonę, Kyviškes, Pakenę, Keną, Senuosius Trakus, Miškinius, Šklėrius, Rūdiškes, Kirtimus, Juodšilius, Valčiūnus, Parudaminį, Terešiškes, Jašiūnus.
  - ✓ Vilnius – Kaunas traukinio sustojimai: Paneriai, Vokė, Lentvaris, Kariotiškės, Rykantai, Lazdėnai, Baltamiškis, Vievis. Traukinys, vykstantis iš Vilniaus į Kauną, Vievyje vasaros sezono metu vidutiniškai sustoja 16 kartų per dieną. Traukinys tinka ilgesnėms kelionėms ir vienos dienos išvykoms, nes pirmasis išvykimo iš Vilniaus laikas yra 06:02 val., paskutinis traukinys iš Vievio išvyksta 21:39 val.

Vilnius – Lentvaris kelionės trukmė yra apie 18 min., Vilnius – Vievis apie 38 min. Traukiniai yra pritaikyti keliauti neįgaliojo vežimėliu ir vežtis dviratį.

- ✓ Vilnius – Turmantas traukinio sustojimai yra Pavilnyje, Naujoje Vilnioje, Mickūnuose, Bezdonyse, Skersabaliuose, Santakoje, Pailgyje, Pabradėje, Pažeimenėje, Žeimenoje, Švenčionėliuose, Pakretuonėje. Traukinys, vykstantis iš Vilniaus į Turmantą, Pakretuonėje vasaros sezono metu vidutiniškai sustoja 6 kartus per dieną. Traukinys tinka ilgesnėms kelionėms. Vilnius – Pakretuonė kelionė užtrunka apie 1:35 min.. pirmasis išvykimo iš Vilniaus į Turmantą laikas 05:45 val., paskutinis traukinys iš Pakretuonės išvyksta 18:45 val. Traukiniai yra pritaikyti keliauti neįgaliojo vežimėliu ir vežtis dviratį.
- ✓ Vilnius – Kena traukinio sustojimai: Pavilnys, Naujoji Vilnia, Kyviškės, Pakenė, Kena. Į Keną vasaros sezono metu traukinys vidutiniškai vyksta 3 kartus per dieną. Traukinys tinka kelionėms ir vienos dienos išvykoms, nes pirmasis išvykimo iš Vilniaus laikas yra 07:30 val., paskutinis traukinys iš Kenos išvyksta 20:05 val., kelionės trukmė siekia 39 min. Traukiniai yra pritaikyti keliauti neįgaliojo vežimėliu, dviračio vežti nėra galimybės.
- ✓ Vilnius – Marcinkonys traukinio sustojimai: Paneriai, Vokė, Lentvaris, Senieji Trakai, Miškiniai, Šklėriai, Rūdiškės. Traukinys, vykstantis iš Vilniaus į Marcinkonis, Rūdiškėse vasaros sezono metu vidutiniškai stoja 5 kartus per dieną. Traukinys tinka kelionėms ir vienos dienos išvykoms, pirmasis išvykimo iš Vilniaus laikas yra 05:45 val., paskutinis traukinys iš Rūdiškių išvyksta 18:05 val. Vilnius – Rūdiškės kelionės trukmė siekia 39 min. Traukiniai yra pritaikyti keliauti neįgaliojo vežimėliu ir vežtis dviratį.
- ✓ Vilnius – Jašiūnai traukinio sustojimai: Vilniaus oro uostas, Kirtimai, Juodšiliai, Valčiūnai, Parudaminys, Terešiškės, Jašiūnai. Traukinys iš Vilniaus į Jašiūnus vasaros sezono metu vidutiniškai vyksta 5 kartus per dieną. Traukinys tinka kelionėms ir vienos dienos išvykoms, nes pirmasis išvykimo iš Vilniaus laikas yra 05:57 val., paskutinis traukinys iš Jašiūnų išvyksta 18:40 val. Vilnius – Jašiūnai kelionės trukmė siekia 30 min. Traukiniai yra pritaikyti keliauti neįgaliojo vežimėliu ir vežtis dviratį.
- ✓ Vilnius – Trakai traukinio sustojimai: Paneriai, Vokė, Lentvaris, Senieji Trakai, Trakai. Traukinys iš Vilniaus į Trakus vasaros sezono metu vidutiniškai vyksta 10 kartų per dieną. Traukinys tinka kelionėms ir vienos dienos išvykoms, nes pirmasis išvykimo iš Vilniaus laikas yra 06:13 val., paskutinis traukinys iš Trakų išvyksta 22:00 val. Vilnius – Trakai kelionės trukmė siekia 30 min. Traukiniai yra pritaikyti keliauti neįgaliojo vežimėliu ir vežtis dviratį.

- **Autobusais** iš Vilniaus galima važiuoti be persėdimų į Trakus, Širvintas, Kernavę, Ukmergę, Šalčininkus, Lentvarį, Dūkštas, Sudervę, Maišiagalą, Jašiūnus, Turgelius, Tabariškes, Medininkus, Elektrėnus.

11 lentelė. Galimybės keliauti autobusu Vilniaus regione

Turistinė vietovė	Išvykimų skaičius per dieną	Ankščiausias išvykimas iš Vilniaus	Vėliausias grįžimas	Galimybė vežti dviratį
Širvintos	14	07:00	19:00	
Kernavė	6	06:50	19:53	
Trakai	23	07:10	20:45	+
Ukmergė	18	07:05	21:15	+
Šalčininkai	23	06:05	20:00	
Lentvaris	14	07:10	21:13	
Dūkštos	7	06:50	19:08	
Sudervė	8	05:50	18:58	
Maišiagala	12	06:50	21:03	
Jašiūnai	24	06:05	20:19	
Medininkai	3	06:45	14:34	
Elektrėnai	40	05:45	22:17	+

- **Kempingų tinklas:** Vilniaus regione ir 4 kempingai – Ukmergės rajone (kempingas „River Camp“), Trakų rajone (kempingas „Slėnis“) ir 2 Vilniaus mieste („Vilnius city“ kempingas ir „Downtown Forest Hostel & Camping“. Nacionalinė turizmo skatinimo agentūra „Keliauk Lietuvoje“ sukūrė turistinį maršrutą²¹ „Kemperiu po pietų Lietuvą per tris sostines“ (Vilnius – Trakai – Merkinė – Druskininkai – Meteliai – Žuvintai – Birštonas – Zapyškis – Kaunas – Rumšiškės – Vilnius).
- **Mototurizmo maršrutas Vilniaus regione**²²: maršruto ilgis 225 km regioniniais vaizdingiausiais Vilniaus regiono keliais, trukmė 8 – 12 val. Tai galimybė praleisti vieną dieną ar savaitgalį su nakvyne pusiaukelėje. Maršruto pradžia ir pabaiga Vilniuje. Mototurizmo maršrutą sudaro 4 pagrindiniai objektai, susiję su Lietuvos istorija bei gamta. Iš Vilniaus keliaujama į Medininkus (Medininkų pilis), sekantis objektas – Trakų salos pilis. Trečias objektas – Velnio duobė. Netoli „Velnio duobės“ įkurtas specializuotas motokempingas „Škilietai“, esantis Mergiškių kraštovaizdžio draustinyje tarp termokarstinių Škilių ežerų. Ketvirtasis objektas – Kernavės piliakalniai.

²¹ www.lithuania.travel/lt/news/nr-2-kemperiu-po-pietu-lietuva-per-tris-sostines

²² http://senasvetaine.lmsf.lt/article/lt/inner_submenu/big_menu/marsrutai-moturizmas

5. TURIZMO STATISTIKA IR TURISTŲ SEGMENTAI

1.1. Vilniaus regiono turizmo statistika

Remiantis Statistikos departamento duomenimis, 2021 metais Vilniaus regione iš viso svečiavosi 708,4 tūkst. turistų su nakvyne. Palyginus su 2020 metais, turistų skaičius išaugo 33,6%. Praėjusiais metais stipriai išaugo vietinių turistų skaičius (404 tūkst.), kuris, palyginus su 2020 metais, išaugo beveik 1,5 karto. Užsienio turistų skaičius 2021 metais, palyginus su 2020 metais, 19,5%. Į Vilniaus regioną daugiausiai atvyko užsienio turistų iš Vokietijos, Estijos, Prancūzijos, Latvijos, Lenkijos, Jungtinės Karalystės, Ukrainos, Baltarusijos ir JAV. Tai galėjo sąlygoti šie svarbiausi veiksniai: nedidelis atstumas nuo kaimyninių šalių, geras pasiekiamumas tiesioginiais skrydžiais, lietuvių diaspora užsienio šalyse ir kt.

12 lentelė. Turistų skaičius Vilniaus regiono apgyvendinimo įstaigose pagal šalis

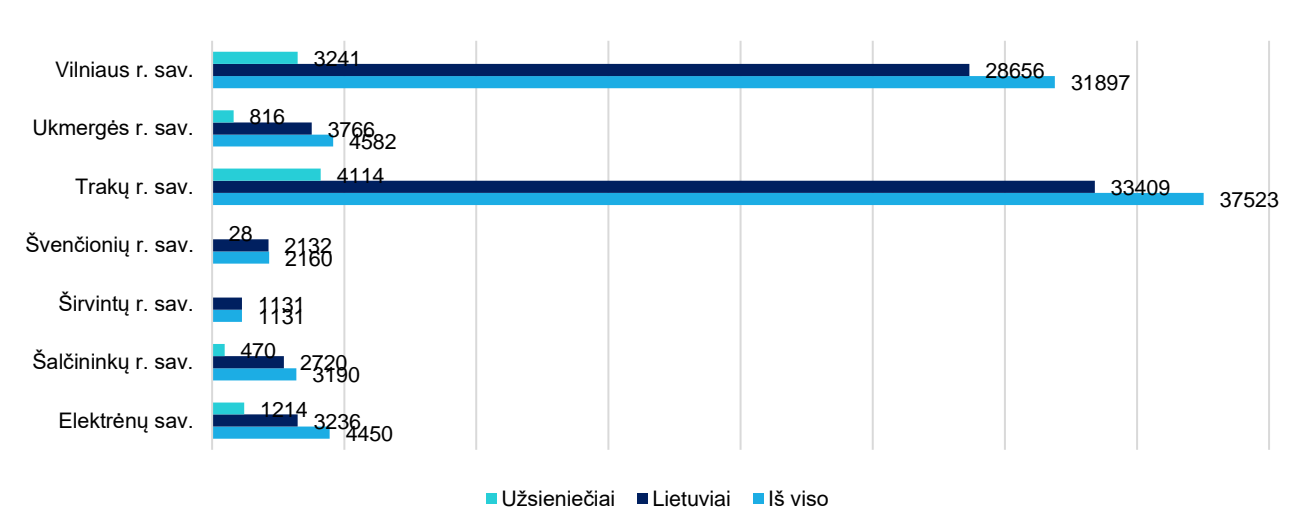
	2017	2018	2019	2020	2021
IŠ VISO	1274561	1428116	1612162	530048	708390
Lietuva	349954	403206	462000	275231	403986
Užsienio šalys, iš viso	924607	1024910	1150162	254817	304404
EUROPA	807160	880653	983434	231387	265965
Europos Sąjunga	509913	584943	645926	143332	181480
Belgija	9445	10801	11485	2122	4620
Bulgarija	1412	2378	4367	703	1888
Čekija	6257	7088	7337	1563	2350
Danija	16924	18217	17261	3075	5634
Vokietija	80938	105306	112016	20075	27978
Estija	25938	28852	30058	14602	10447
Airija	2876	5206	7714	2617	3911
Graikija	2783	4599	5079	856	2678
Ispanija	27753	28338	31864	3920	7994
Prancūzija	23730	27496	35016	6984	11228
Kroatija	893	1257	1090	277	406
Italija	28709	31854	35625	5774	9681
Kipras	506	1045	1197	417	763
Latvija	63636	68134	72000	27964	27981
Liuksemburgas	644	648	880	240	456
Vengrija	4006	3359	3970	613	928
Malta	394	526	786	217	447
Nyderlandai	12779	13435	18100	4392	6447
Austrija	8498	8515	9635	1431	4212
Lenkija	92559	103263	115930	28649	34036
Portugalija	2580	3390	4167	598	1893
Rumunija	2954	3310	3835	1530	1519
Slovėnija	1118	1382	1564	355	1036
Slovakija	1851	2010	2321	511	786
Suomija	20247	22104	24650	8446	4713
Švedija	25076	27303	28901	5401	7448
Jungtinė Karalystė	45407	55127	59078	12651	18512
ELPA	31230	30982	34395	6858	11120
Islandija	1611	1773	1729	372	605
Šveicarija ir Lichtenšteinas	4815	5062	6321	1358	3937
Norvegija	24804	24147	26345	5128	6578
Turkija	6619	5806	6809	4253	2028
Rusija	84991	95888	102783	21754	7755
Ukraina	45933	51656	67617	15146	18777

	2017	2018	2019	2020	2021
Baltarusija	126179	108547	122526	26611	24967
Kitos Europos šalys	2295	2831	3378	782	1326
AFRIKA	1995	3081	4590	668	1564
Pietų Afrika	326	272	225	58	102
Kitos Afrikos šalys	1669	2809	4365	610	1462
AMERIKA	38965	46419	55702	11817	19321
Šiaurės Amerika	34025	38922	46935	10093	17030
Kanada	3488	4583	5641	735	679
JAV	30533	34334	41290	9358	16348
Kitos Šiaurės Amerikos šalys	4	5	4		3
Pietų ir Centrinė Amerika	4940	7497	8767	1724	2291
Brazilija	1268	1847	2244	313	250
Kitos Pietų ir Centrinės Amerikos šalys	3672	5650	6523	1411	2041
AZIJA	64800	80420	87833	9681	14247
Kinija	11407	14136	14646	820	596
Japonija	18364	22695	22206	1581	370
Pietų Korėja	4362	4378	6551	149	102
Izraelis	11111	14260	14810	2003	4641
Kitos Azijos šalys	19556	24951	29620	5128	8538
AUSTRALIJA, OKEANIJA IR KT.	3672	4915	7778	544	735
Australija	3159	4333	5014	454	460
Okeanija ir kitos teritorijos	513	582	2764	90	275

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV

Statistiniai 2021 m. duomenys rodo, kad daugiausia turistų Vilniaus regione sulaukia Vilniaus miesto savivaldybė, kur apgyvendinimo įstaigose apsistojo 575,24 tūkst. turistų, iš jų – 283,3 tūkst. lietuvių ir 292 tūkst. užsieniečių. Dėl ryškaus turistų skirtumo su kitomis regiono savivaldybėmis, nėra galimybės Vilniaus miesto turistų skaičiaus atvaizduoti paveiksle (kitų savivaldybių duomenys tampa beveik nematomi).

Be Vilniaus miesto, turistų skaičiumi išsiskiria Trakų rajono ir Vilniaus rajono savivaldybės, kuriose turistų skaičius atitinkamai sudaro 37,5 tūkst. ir 31,9 tūkst. turistų. Užsieniečių turistų skaičius didžiausias taip pat yra Trakų rajono ir Vilniaus rajono savivaldybėse (be Vilniaus miesto). Stebėtina situacija, kad nors Širvintų rajonas išsiskiria unikalia į UNESCO paveldo sąrašą įtraukta Kernavės archeologine vietoje, tačiau šioje savivaldybėje nesulaukta nei vieno užsienio turisto.

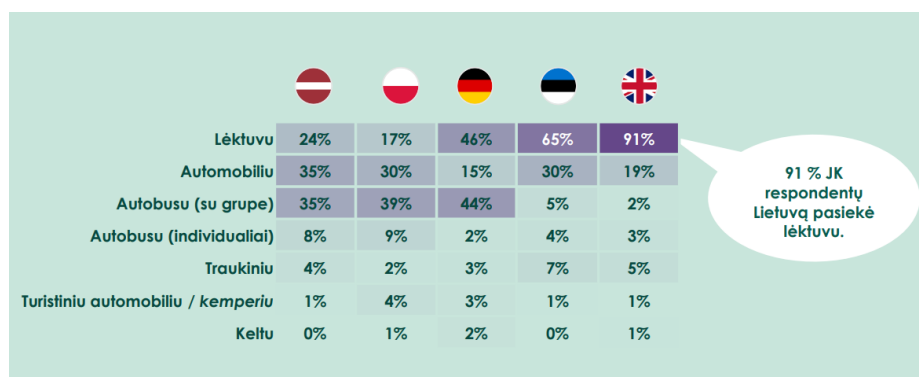
1 pav. Turistų skaičius Vilniaus regiono savivaldybėse, 2021 metai

Šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV

1.2. Turistų segmentai

Siekiant išsiaiškinti į Lietuvą atvykusių užsienio turistų keliavimo Lietuvoje motyvus, kelionės planavimo, informacijos paieškos ypatumus, kelionių tipus, patirtį, įspūdžius ir kitus viešnagės aspektus, VšĮ „Keliauk Lietuvoje“ 2021 m. rugpjūčio–rugsėjo mėnesiais atliko užsienio turistų Lietuvoje apklausą. Iš viso apklausoje dalyvavo 1926 į Lietuvą iš Latvijos, Vokietijos, Lenkijos, Estijos ir Jungtinės Karalystės atvykę turistai. Tyrimas vykdytas didžiausiuose šalies turistų traukos objektuose Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiaulių r., Trakuose, Palangoje ir Birštone.

Remiantis tyrimo duomenimis, 49% nuo visų respondentų į Lietuvą atvyko lėktuvu. Lėktuvai buvo pagrindinis būdas JK ir Estijos respondentams; lėktuvu dažniau naudojosi jaunesni respondentai. 30% nuo visų respondentų atvyko autobusu (25% su grupe, o 5% - individualiai); autobusu su grupe labiausiai naudojosi Vokietijos ir Lenkijos respondentai bei dažniau naudojosi vyresni respondentai. 25% respondentų atvyko automobiliu, automobilis santykinai svarbiausia priemonė Latvijos respondentams.

2 pav. Atvykimo į Lietuvą būdai

Šaltinis: „Keliauk Lietuvoje“

Užsienio turistų atvykimo motyvai: lengvas atvykimas, Lietuvos kultūros pažinimas, lietuviško maisto ar gėrimų išbandymas, rekomendavo Lietuvą draugai / šeima, noras patirti socialinėje medijoje matytus dalykus, labai specifiniai interesai (pvz., paukščių stebėjimas), Lietuvos gamtos tyrinėjimas, specialaus turizmo produkto išbandymas, specialus renginys, noras grįžti ir labiau pažinti šalį, nuolaida / specialus pasiūlymas, kažkas kitas išrinko kelionę.

Pagrindinis veiksnys, kuris motyvuoja atvykti užsieniečius į Lietuvą – vietinė gamta ir kultūra. Į Lietuvą turistai atvyko todėl, kad norėjo patyrinėti gamtą, vietinę kultūrą, išbandyti vietinį maistą bei gėrimus. Kitas svarbus veiksnys, paskatinęs atvykti į Lietuvą – matyti geri dalykai socialinėje medijoje arba gauta rekomendacija iš pažįstamų, lengva atvykti.

Tyrimė išskiriami turistų segmentai:

- 25% organizuoti keliautojai, kurie atvyko savaitgaliui / ekskursijai su turistų grupe autobusu, lydimi draugų, yra vyresnio amžiaus (vidutiniškai 53 metų);

- 31% individualistai ir verslo keliautojai, kurie atvyko atostogoms ar verslo reikalais, vieni ar su kolegomis, dažniausiai lėktuvu, kelionę susiorganizavo patys;
- 22% pramogaujantys draugai, atvykę su draugais atostogoms, tačiau turintys daug kitų tikslų (renginiai, pažįstamų lankymas), kelionę susiorganizavo patys arba naudojami individualiu turu, yra jaunesnio amžiaus (vidutiniškai 37 metų);
- 22% savarankiškos šeimos, kurios atvyko su šeimos nariais atostogoms, taip pat ekskursijai ar aplankyti pažįstamų, kelionę susiorganizavo patys.

Vietinio turizmo tyrimas (2022) parodė, kad Lietuvos turistai kelionių metu įprastai renkasi ramų poilsį gamtoje (48%), gamtos objektų lankymą (44%) ar lankymąsi kavinėse, restoranuose (41%). Trečdalis tyrimo dalyvių taip pat lankosi ir įvairiuose kultūriniuose objektuose. Tyrimo rezultatai rodo, kad sumažėjus įvairiems apribojimams, vis daugiau žmonių renkasi su sveikatinimosi paslaugomis susijusias veiklas paprasto savaitgalio išvykos kelionėms. Šios paslaugos itin aktualios vyresnio amžiaus respondentams nuo 65-74 m. amžiaus ir aukštesnes pajamas (nuo 1001 Eur vienam šeimos nariui) gaunantiems keliautojams.

Vietinių Lietuvos turistų keliavimo įpročiai rodo, kad 60% vietinių turistų ieško informacijos apie lankytinus objektus Lietuvoje iš anksto. Įprasta transporto priemonė kelionėms po šalį yra automobilis (83%). Analizuojant pasirenkamas kelionių vietas, matoma, kad 1 iš 2 keliautojų pirmenybę teikia populiarioms, žinomoms vietoms lankyti (50%), o panaši dalis apklaustųjų (48%) atvirkščiai, ieško mažiau žinomų turistinių objektų. Bendrai 55% apklaustųjų planuoja ateityje po Lietuvą keliauti vis daugiau. Savo kelionėms vietiniai turistai įprastai renkasi poilsio paketus su įskaičiuota nakvyne, pusryčiais ir kitomis paslaugomis.

Labiausiai Lietuvos turistus domina ramus poilsis gamtoje ir gamtos objektų lankymas (nors jų populiarumas šiek tiek sumažėjo), o taip pat kultūros objektų lankymas bei sveikatinimasis. Kiek dažniau nei anksčiau respondentai nurodė norintys savo kelionių metu išbandyti ir įvairias edukacines pramogas.

Pagrindinės keliavimo Lietuvoje priežastys: nedideli atstumai, greita kelionė; lengva susiplanuoti, nereikia planuoti iš anksto; nori pažinti naujas vietas, savo kraštą; savas, gimtas kraštas, sava kalba; dėl Lietuvos gamtos grožio; neturi finansinių galimybių keliauti į užsienį; dėl Lietuvos kultūrinio paveldo; pigu, geros kainos.

Dažniausiai vietinėms kelionėms (atostogoms, savaitgaliams) pasirenkamos vietovės pagal apskritis: Klaipėdos apskritis (49%), Alytaus apskritis (17%), Kauno apskritis (15%), Utenos apskritis (10%), Vilniaus apskritis (10%), Panevėžio apskritis (4 %), Šiaulių apskritis (4 %), Telšių apskritis (4 %), Marijampolės apskritis (4 %), Tauragės apskritis (2 %), Nenurodė (0,1%).

Dažniausi iššūkiai keliaujant su vaikais: trūksta pramogų, užsiėmimų vaikams (žaidimų aikštelių, vaikų kambarių ir pan.); trūksta poilsio, ramybės, privatumo keliaujant su vaikais; trūksta vaikams skirto maisto, užkandžių, maitinimo; trūksta viešųjų tualetų; trūksta lovų vaikams

viešbučiuose; pasigendama mažesnių kainų, nuolaidų; trūksta maršrutų, lankytinų vietų pritaikytų šeimoms su vaikais; vaikai nuobodžiauja, neturi kantrybės važiuojant automobiliu, autobusu; trūksta vaikams pritaikytų saugių patalpų apgyvendinimo įstaigose, saugių pasivaikščiavimo takų ir kt.

Skirtingų aspektų svarba renkantis kelionę: apgyvendinimo paslaugų kainos ir kokybės santykis; bendra vietos infrastruktūra: švara, geri šaligatviai, sutvarkytos žaliosios erdvės, WC ir t.t.; lankytinų gamtos objektų pasiūla (pažintiniai takai, apžvalgos bokštai, parkai, piliakalniai, atodangos); gamtos objektų pasiūla; vandens telkinių (ežero, upės) infrastruktūra (švarus paplūdimys, maudymuisi pritaikytas krantas, WC, kavinė); gamtos išteklių infrastruktūra (apžvalgos ar poilsio aikštelės, pažintiniai takai, piliakalniai, poilsivietės); jūros paplūdimio infrastruktūra (švarus paplūdimys, maudymuisi pritaikytas krantas, WC, kavinė); galimybė turėti privatumą, saugumą, toliau nuo žmonių susibūrimo / masės; kultūrinio turizmo objektai (muziejai, pilys, dvarai); informacijos apie vietovę ir jos lankytinus objektus gausa internete; restoranų ir kavinių pasirinkimas; galimybė paskanauti tradicinės to krašto virtuvės patiekalų ar išbandyti naujus skonius; lankytinų vietų skiriamas dėmesys tvarumo / tvaraus turizmo skatinimui; uždaros vandens pramogos; galimybės apsilankyti kultūrinuose renginiuose; Sveikatinimo paslaugų pasirinkimas; galimybė apsipirkti; galimybė keliauti dviračiu / sutvarkyta dviračių infrastruktūra; patogumas keliauti su vaikais, vaikams pritaikytos veiklos; galimybė aplankyti religinio turizmo objektus / vietas (bažnyčios, vienuolynai, šventovės ir pan.); girdėta / matyta reklama, susijusi su pasirinkta kelionės kryptimi; edukacinių užsiėmimų ir pramogų pasiūla (pvz., duonos kepimas, gintaro apdirbimas, gido vedama ekskursija); atviros vandens pramogos (wake parkai, jėgos aitvarai, batutai); galimybė aplankyti šaltojo karo turizmo objektus; galimybė stebėti paukščius (ornitologinis turizmas); galimybė aplankyti pramoninio turizmo objektus / vietas; galimybė lankytis su naminiais gyvūnais; sudarytos sąlygos nuotoliniam darbui („darbostogos“); lankytinų vietų pritaikymas neįgaliesiems; naktinis gyvenimas, klubai, barai; sporto renginiai.

Dažniausios vienadienių išvykų veiklos: gamtos objektų lankymas (apžvalgos bokštai, pažintiniai takai, piliakalniai); ramus poilsis gamtoje; kultūros objektų lankymas (muziejai, pilys, dvarai); lankymasis restoranuose, kavinėse; žygiai pėsčiomis; keliavimas ar žygiai dviračiais; turistavimas su kemperiu ar palapine; lankymasis kultūros renginiuose; apsipirkimas; uždaros vandens pramogos; tradicinės to krašto virtuvės patiekalų ragavimas ar noras išbandyti naujus skonius; šaltojo karo turizmo objektų lankymas; religinis turizmas; lankymasis sporto renginyje; edukaciniai užsiėmimai ir pramogos; atviros vandens pramogos (wake parkai, jėgos aitvarai, batutai); sveikatinimasis; „darbostogos“; pramoninis turizmas; paukščių stebėjimas; naktinis gyvenimas, klubai, barai.

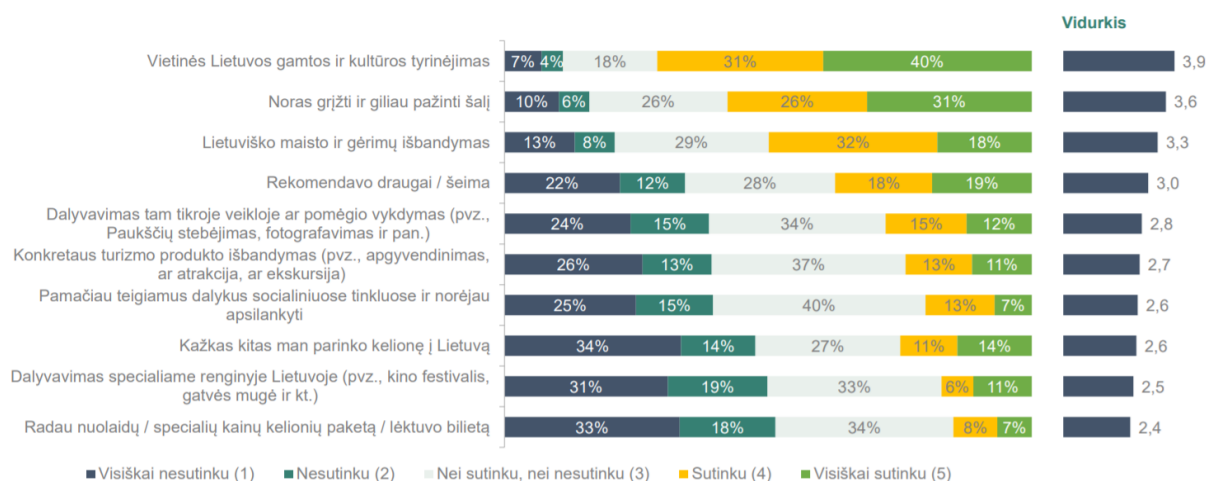
Motyvai, skatinantys keliauti daugiau Lietuvoje su nakvyne: finansiniai aspektai (mažesnės kainos, didesnės pajamos); įvairūs įdomūs kelionių, maršrutų pasiūlymai; turėjimas daugiau laisvo laiko/ palankesnis darbo grafikas; šeimos, draugų norai, rekomendacijos; geriau išvystyta infrastruktūra, patogumai, komfortas; kelionės kainos ir kokybės santykis; galimybė apsisistoti su

augintiniais; labiau pritaikyta infrastruktūra neįgaliesiems; geresni orai; palankesnė Covid situacija; gera kompanija, kelionės partnerio turėjimas; kokybiškesnės paslaugos, pramogos; geresnė sveikata, asmeninės priežastys; geriau išvystytas viešasis transportas ir kt.

Nacionalinės turizmo skatinimo agentūros „Keliauk Lietuvoje“ užsakymu 2019 metais buvo atliktas užsienio rinkų tyrimas. Tyrimo metu buvo apklausti Lietuvoje iš Vokietijos besilankantys svečiai. Respondentai, pagal kelionės tikslą, buvo suskirstyti į tris segmentus: dalykinius keliautojus (segmento dydis 24 proc.), kurie atvyksta verslo ir konferencijų / seminarų / suvažiavimų tikslais; sveikatos keliautojus (4 proc.), atvykstantys sveikatos / medicininės priežiūros / grožio paslaugų tikslais; laisvalaikio keliautojus (72 proc.), atvykstantys atostogų (52 proc.), savaitgalio kelionių / ekskursijų (25 proc.), draugų / artimųjų lankymo (18 proc.), kultūrinių renginių (2 proc.), religinių kelionių / piligrimystės / religinių susitikimų, renginių lankymo (4 proc.), sporto renginių (1 proc.) tikslais. Didžiausią respondentų dalį (28 proc.) sudarė turistai, kurių amžius – 60 m. ir daugiau, antroji grupė pagal dydį (20 proc.) – 18–29 m. amžiaus, trečioji grupė – 50–59 m. amžiaus (19 proc.).

Didžioji dalis (78 proc.) respondentų iš Vokietijos į Lietuvą atvyko lėktuvu, automobiliu – 10 proc., autobusu (su turistų grupe) – 7 proc., autobusu (individualiai) – 6 proc., karavanu / kemperiu – 3 proc. ir kt. 65 proc. vokiečių apsistojo viešbučiuose, 15 proc. nuomojosi butą / namą/ kambarį, 10 proc. – apsistojo pas draugus, 4 proc. – kempinge, 4 proc. – svečių namuose ir pan. Vokiečių turistų išskirtinumas: 11 ir daugiau nakvynių atvyko 14 proc., nuo 6 iki 10 nakvynių – 21 proc., nuo 3 iki 5 nakvynių – 46 proc., 2 nakvynėms – 12 proc., 1 nakvynei – 7 proc.

Svarbiausiais kriterijais, renkantis kelionę į Lietuvą, turistai iš Vokietijos dažniausiai įvardino „Vietinės Lietuvos gamtos ir kultūros tyrinėjimas“ (3,9 balo iš galimų 5 balų), „Noras grįžti ir geriau pažinti šalį“ (3,6 balo) ir „Lietuviško maisto ir gėrimų išbandymas“ (3,3 balo).

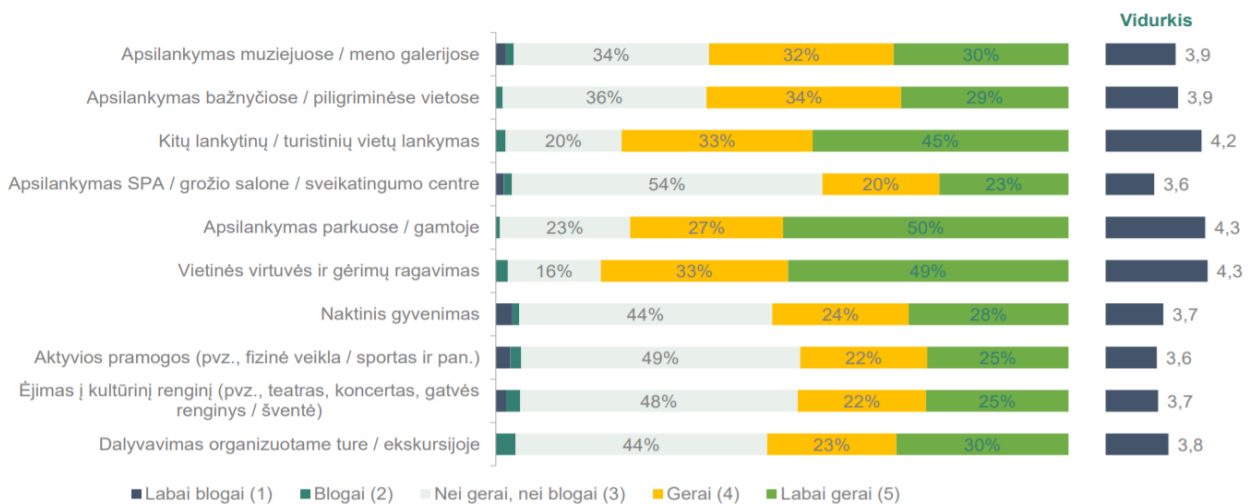
3 pav. Turistams iš Vokietijos svarbiausi kriterijai renkantis Lietuvą

Šaltinis: „Keliauk Lietuvoje“

Pagrindinės veiklos, kuriose dalyvavo turistai iš Vokietijos: vietinės virtuvės ir gėrimų ragavimas (84 proc. turistų užsiėmė šia veikla), kitų lankytinų / turistinių vietų lankymas (73 proc.) ir

apsilankymas parkuose / gamtoje (70 proc.). Turistai aukščiausiai įvertino apsilankymą parkuose / gamtoje ir vietinės virtuvės bei gėrimų ragavimą (po 4,3 balo).

4 pav. Veiklų Lietuvoje vertinimas

Šaltinis: „Keliauk Lietuvoje“

Bendras Lietuvos vertinimas yra pozityvus: 95 proc. respondentų sutiko su teiginiu „Mano bendras įspūdis apie kelionę yra geras“ (4,5 balo), 93 proc. respondentų sutiko su teiginiu „Rekomenduočiau aplankyti Lietuvą savo draugams ar šeimos nariams“ (4,5 balo), 89 proc. respondentų sutiko su teiginiu „Ši kelionė atitiko mano lūkesčius“ (4,4 balo), 86 proc. respondentų sutiko su teiginiu „Aš dar kartą apsilankyčiau Lietuvoje“ (4,4 balo).

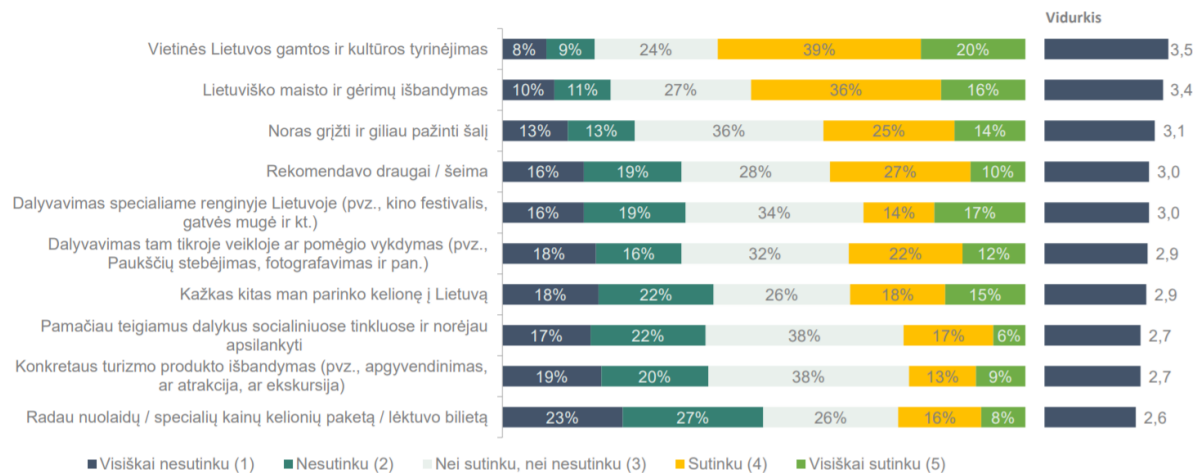
Didžiausią turistų iš Vokietijos segmentą sudaro turistai, keliaujantys laisvalaikio tikslais (72 proc.). Kelionės į Lietuvą pasirinkimo kriterijai: sprendimui aplankyti Lietuvą dažniau didesnę įtaką turėjo lietuviško maisto ir gėrimų išbandymas (56 proc.), vietinės Lietuvos gamtos ir kultūros tyrinėjimas (83 proc.), konkretaus turizmo produkto išbandymas (27 proc.), noras grįžti ir giliau pažinti šalį (68 proc.), noras apsilankyti, pamačius teigiamus dalykus socialiniuose tinkluose (24 proc.), draugų / šeimos rekomendacijos (44 proc.).

Turistai iš **Lenkijos** pagal kelionės tikslą buvo suskirstyti į tris segmentus: dalykinius keliautojus (segmento dydis 43 proc.); sveikatos keliautojus (4 proc.); laisvalaikio keliautojus (53 proc.), kurie atvyksta atostogų (33 proc.), savaitgalio kelionių / ekskursijų (23 proc.), draugų / artimųjų lankymo (9 proc.), religinių kelionių / piligrimystės / religinių susitikimų, renginių lankymo (7 proc.), kultūrinių renginių (4 proc.), apsipirkimo (2 proc.), sporto renginių (1 proc.) tikslais. Didžiausią respondentų dalį (28 proc.) sudarė turistai, kurių amžius – 30–39 m., antroji grupė pagal dydį (24 proc.) – 40–49 m. amžiaus, trečioji grupė – 50–59 m. amžiaus (18 proc.).

Didžioji dalis šiame tyrime apklaustų turistų iš Lenkijos į Lietuvą atvyko lėktuvu (72 proc.), automobiliu – 16 proc., autobusu (individualiai) – 7 proc., autobusu (su turistų grupe) – 6 proc. ir kt. 62 proc. turistų apsistojo viešbučiuose, 22 proc. nuomojosi butą / namą/ kambarį, 6 proc. – apsistojo pas draugus, 4 proc. – svečių namuose ir pan. Pagal nakvynių skaičių turistai pasiskirstė sekančiai:

48 proc. turistų nakvojo nuo 3 iki 5 nakvynių, 21 proc. – 2 nakvynes, 14 proc. – nuo 6 iki 10, 13 proc. – 1 nakvynę, 3 proc. – 11 ir daugiau nakvynių.

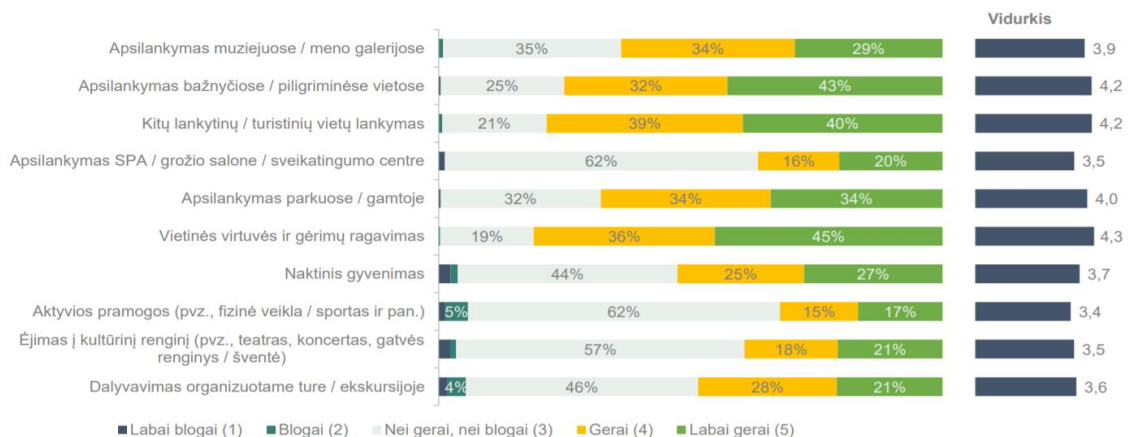
Svarbiausiu kriterijumi, renkantis kelionę į Lietuvą, turistai iš Lenkijos dažniausiai įvardino „Vietinės Lietuvos gamtos ir kultūros tyrinėjimas“ (3,5 balo iš galimų 5 balų), „Lietuviško maisto ir gėrimų išbandymas“ (3,4 balo) ir „Noras grįžti ir giliau pažinti šalį“ (3,1 balo).

5 pav. Turistams iš Lenkijos svarbiausi kriterijai renkantis Lietuvą

Šaltinis: „Keliauk Lietuvoje“

Turistai iš Lenkijos dažniausiai dalyvavo vietinės virtuvės ir gėrimų ragavimo (85 proc. turistų užsiėmė šia veikla) ir kitų lankytinų / turistinių vietų lankymo (72 proc.) veiklose. Aukščiausiai jie įvertino vietinės virtuvės bei gėrimų ragavimą (4,3 balo), apsilankymą bažnyčiose / piligriminėse vietose ir kitų lankytinų / turistinių vietų lankymą (po 4,2 balo).

6 pav. Veiklų Lietuvoje vertinimas

Šaltinis: „Keliauk Lietuvoje“

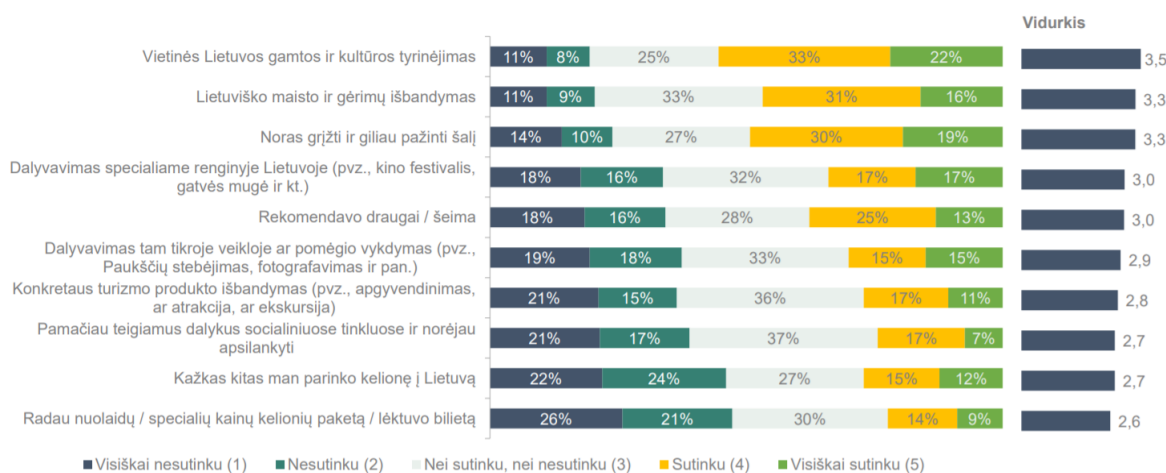
Bendras Lietuvos vertinimas yra pozityvus: 93 proc. respondentų sutiko su teiginiu „Mano bendras įspūdis apie kelionę yra geras“ (4,4 balo), 90 proc. respondentų sutiko su teiginiu „Rekomenduočiau aplankyti Lietuvą savo draugams ar šeimos nariams“ (4,4 balo), 88 proc. respondentų sutiko su teiginiu „Ši kelionė atitiko mano lūkesčius“ (4,3 balo), 91 proc. respondentų sutiko su teiginiu „Aš dar kartą apsilankyčiau Lietuvoje“ (4,3 balo).

Didžiausią turistų iš Lenkijos segmentą sudaro turistai, keliaujantys laisvalaikio tikslais (53 proc.). Kelionių į Lietuvą pasirinkimo kriterijai: sprendimui aplankyti Lietuvą dažniau didesnę įtaką turėjo dalyvavimas tam tikroje veikloje ar pomėgio vykdymas (39 proc.), lietuviško maisto ir gėrimų išbandymas (65 proc.), vietinės Lietuvos gamtos ir kultūros tyrinėjimas (78 proc.), konkretaus turizmo produkto išbandymas (31 proc.), noras grįžti ir giliau pažinti šalį (46 proc.), noras apsilankyti, pamačius teigiamus dalykus socialiniuose tinkluose (33 proc.), draugų / šeimos rekomendacijos (51 proc.), rastos nuolaidos / specialių kainų kelionių paketas / lėktuvo bilietai (37 proc.).

Tyrimo metu buvo apklausti besilankantys svečiai iš Baltijos šalių – **Latvijos ir Estijos**. Respondentai, pagal kelionės tikslą, buvo suskirstyti į tris segmentus: dalykinius keliautojus (43 proc.), kurie atvyksta verslo ir konferencijų / seminarų / suvažiavimų tikslais; sveikatos keliautojus (3 proc.), kurie atvyksta sveikatos / medicininės priežiūros / grožio paslaugų tikslais; laisvalaikio keliautojus (54 proc.), kurie atvyksta atostogų (36 proc.), draugų / artimųjų lankymo (14 proc.), savaitgalio kelionių / ekskursijų (12 proc.), apsipirkimo (6 proc.), sporto renginių (3 proc.), kultūrinių renginių (2 proc.) tikslais. Didžiausią respondentų dalį (31 proc.) sudarė turistai, kurių amžius – 30–39 m., antroji grupė (25 proc.) – 18–29 m., trečioji grupė (19 proc.) – 40–49 m..

Didžioji dalis (62 proc.) respondentų iš kitų Baltijos šalių į Lietuvą atvyko lėktuvu, automobiliu – 22 proc., autobusu (individualiai) – 10 proc., autobusu (su turistų grupe) – 4 proc., karavanu / kempingu – 1 proc. ir kt. 54 proc. apsistojo viešbučiuose, 17 proc. nuomojosi butą / namą / kambarį, 14 proc. – apsistojo pas draugus, 4 proc. – nakvynės namuose, 1 proc. – kempinge ir kt. Šis turistų segmentas keliavo: 2 nakvynėms – 31 proc., nuo 3 iki 5 – 26 proc., 1 – 20 proc., nuo 6 iki 10 – 16 proc., 11 ir daugiau nakvynių – 7 proc.

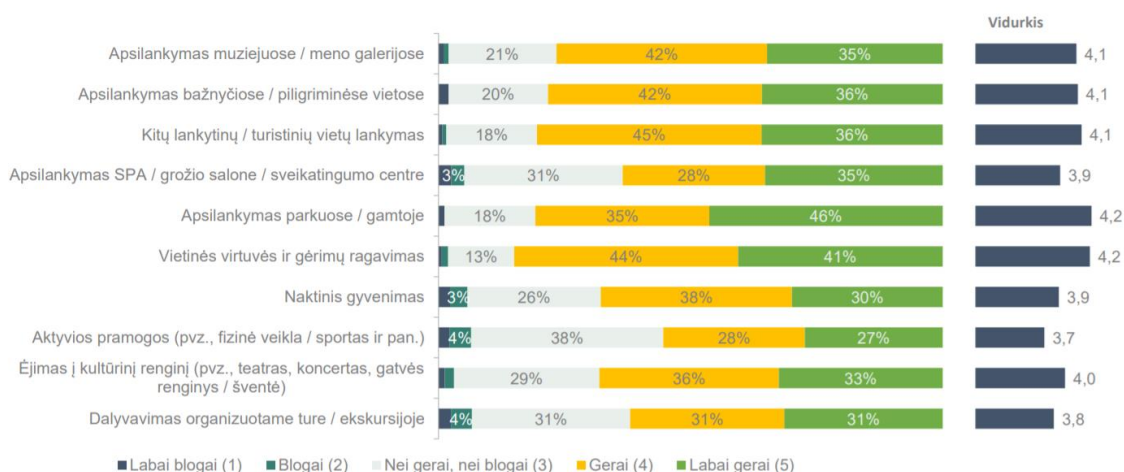
Kaip svarbiausias kriterijus, renkantis kelionę į Lietuvą, dažniausiai įvardintas „Vietinės Lietuvos gamtos ir kultūros tyrinėjimas“ (3,5 balo iš galimų 5 balų).

7 pav. Turistams iš Baltijos šalių svarbiausi kriterijai renkantis Lietuvą
Šaltinis: „Keliauk Lietuvoje“

Turistai, kaip veiklas, kuriose dalyvavo vizito į Lietuvą metu, dažniausiai įvardino vietinės virtuvės ir gėrimų ragavimą (77 proc. turistų užsiėmė šia veikla), kitų lankytinų / turistinių vietų

lankymą (63 proc.) ir apsilankymą parkuose / gamtoje (62 proc.). Turistai, atvykę į Lietuvą ir užsiėmę skirtingomis veiklomis vizito metu, aukščiausiai iš jų įvertino apsilankymą parkuose / gamtoje ir vietinės virtuvės bei gėrimų ragavimą (po 4,2 balo).

8 pav. Veiklų Lietuvoje vertinimas

Šaltinis: „Keliauk Lietuvoje“

Bendras Lietuvos vertinimas yra pozityvus: 91 proc. respondentų sutiko su teiginiu „Mano bendras įspūdis apie kelionę yra geras“ (4,4 balo), 91 proc. respondentų sutiko su teiginiu „Aš dar kartą apsilankyčiau Lietuvoje“ (4,4 balo), 90 proc. respondentų sutiko su teiginiu „Rekomenduočiau aplankyti Lietuvą savo draugams ar šeimos nariams“ (4,4 balo), 85 proc. respondentų sutiko su teiginiu „Ši kelionė atitiko mano lūkesčius“ (4,3 balo).

Didžiausią Latvijos ir Estijos rinkų segmentą sudaro turistai, keliaujantys laisvalaikio tikslais (54 proc.). Kelionių pasirinkimo kriterijai: sprendimui aplankyti Lietuvą dažniau didesnę įtaką turėjo lietuviško maisto ir gėrimų išbandymas (56 proc.), vietinės Lietuvos gamtos ir kultūros tyrinėjimas (70 proc.), konkretaus turizmo produkto išbandymas (37 proc.), noras grįžti ir giliau pažinti šalį (60 proc.), noras apsilankyti, pamačius teigiamus dalykus socialiniuose tinkluose (30 proc.), draugų / šeimos rekomendacijos (51 proc.), rastos nuolaidos / specialių kainų kelionių paketas / lėktuvo bilietai (30 proc.).

Turistai iš Izraelio pagal kelionės tikslą suskirstyti į tris segmentus: dalykinius keliautojus (15 proc.), kurie atvyksta verslo ir konferencijų / seminarų / suvažiavimų tikslais; sveikatos keliautojus (28 proc.), kurie atvyksta sveikatos / medicininės priežiūros / grožio paslaugų tikslais; laisvalaikio keliautojus (57 proc.), kurie atvyksta atostogų (50 proc.), draugų / artimųjų lankymo (13 proc.), savaitgalio kelionių / ekskursijų (5 proc.), religinių kelionių / piligrimystės / religinių susitikimų, renginių lankymo (5 proc.), kultūrinių renginių (2 proc.), apsipirkimo (1 proc.) ir sporto renginių (1 proc.) tikslais. Didžiausią respondentų dalį (31 proc.) sudarė turistai, kurių amžius – 60 m. ir daugiau, antroji grupė pagal dydį (20 proc.) – 50–59 m., trečioji grupė – 40–49 m. (13 proc.).

Didžioji dalis (91 proc.) respondentų iš Izraelio į Lietuvą atvyko lėktuvu, autobusu (su turistų grupe) – 6 proc., automobiliu – 3 proc. ir kt. 58 proc. respondentų apsistojo viešbučiuose, 16 proc.

nuomojosi butą / namą/ kambarį, 8 proc. – apsisistojo pas draugus/ giminaičius ir kt. Šis turistų segmentas keliavo ilgesniam laikotarpiui: nuo 6 iki 10 nakvynių – 38 proc., 11 ir daugiau nakvynių – 34 proc., nuo 3 iki 5 – 20 proc., 2 nakvynėms – 5 proc., 1 – 2 proc.

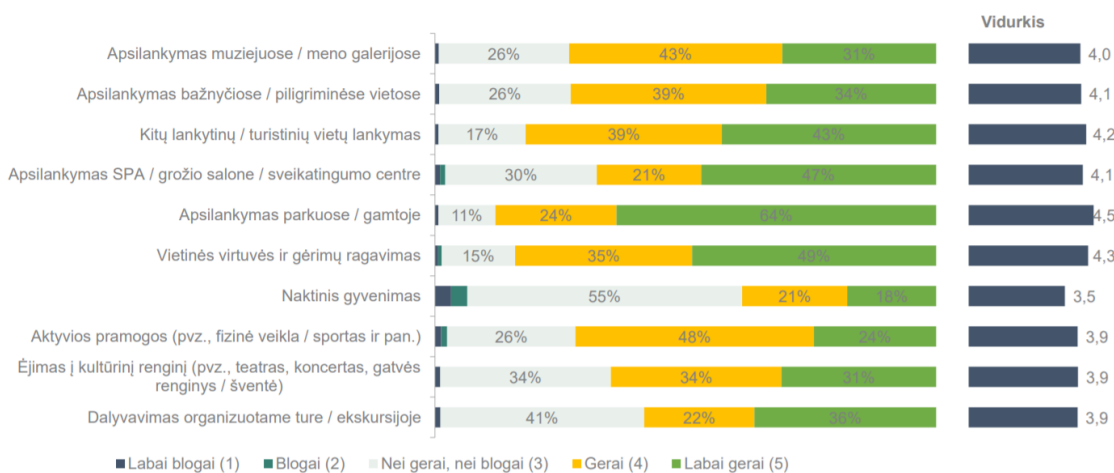
Kaip svarbiausias kriterijus, renkantis kelionę į Lietuvą, dažniausiai įvardintas „Vietinės Lietuvos gamtos ir kultūros tyrinėjimas“ (3,9 balo iš galimų 5 balų).

9 pav. Turistams iš Izraelio svarbiausi kriterijai renkantis Lietuvą

Šaltinis: „Keliuk Lietuvoje“

Turistai dažniausiai užsiėmė vietinės virtuvės ir gėrimų ragavimo (87 proc. turistų užsiėmė šia veikla) ir apsilankymo parkuose / gamtoje (87 proc.) veiklomis. Atvykę į Lietuvą ir užsiėmė skirtingomis veiklomis, aukščiausiai įvertino apsilankymą parkuose / gamtoje (4,5 balo), vietinės virtuvės bei gėrimų ragavimą (4,3 balo) ir kitų lankytinų / turistinių vietų lankymą (4,2 balo).

10 pav. Veiklų Lietuvoje vertinimas

Šaltinis: „Keliuk Lietuvoje“

Bendras Lietuvos vertinimas yra pozityvus: 95 proc. respondentų sutiko su teiginiu „Mano bendras įspūdis apie kelionę yra geras“ (4,5 balo), 93 proc. respondentų sutiko su teiginiu „Rekomenduočiau aplankyti Lietuvą savo draugams ar šeimos nariams“ (4,5 balo), 88 proc.

respondentų sutiko su teiginiu „Ši kelionė atitiko mano lūkesčius“ (4,4 balo), 76 proc. respondentų sutiko su teiginiu „Aš dar kartą apsilankyčiau Lietuvoje“ (4,2 balo).

Didžiausią Izraelio rinkos segmentą sudaro turistai, keliaujantys laisvalaikio tikslais (57 proc.). Kelionių pasirinkimo kriterijai: sprendimui aplankyti Lietuvą dažniau didesnę įtaką turėjo dalyvavimas tam tikroje veikloje ar pomėgio vykdymas (31 proc.).

Kaip jau buvo minėta šio skyriaus pradžioje, didžiąją Lietuvos turizmo rinkos dalį (51,7 proc.) sudaro vietiniai turistai, t.y. Lietuvos gyventojai keliaujantys po savo šalį. Vietinis turizmas yra turizmo regionuose varomoji jėga. Vietiniai turistai prisideda prie sezoniškumo mažinimo ir turizmui padeda atsigaivinti po krizių, ligų protrūkių.

Statistikos departamento duomenimis, po Lietuvą daugiausia keliauja šių amžiaus grupių turistų: 25–34 m. (19,6 proc.), 15–24 m. (18 proc.), 35–44 m. (17,8 proc.), 45–54 m. (16,7 proc.), 65 m. ir daugiau (14,6 proc.), 55–64 m. (13,3 proc.).

Vietinio turizmo tyrimo rezultatų ataskaitoje (2018) pažymima, kad Lietuvos gyventojai, keliavę per pastaruosius 12 mėnesių, dažniausiomis priežastimis keliauti po Lietuvą įvardija norą pažinti naujas vietas, grožį, nedidelius atstumus ir greitą kelionę. Apibendrinus kelionių priežastis, galima teigti, jog gražios pažintinės vietos, greita, lengvai suplanuojama kelionė bei pažįstama, sava aplinka ir kalba yra vieni pagrindinių akcentų skatinant Lietuvos gyventojus keliauti savo šalyje.

Pagrindinės keliavimo Lietuvoje priežastys. TOP 15 priežasčių, nurodytų spontaniškai: įdomu / yra ką pamatyti / noras pažinti naujas vietas, savo kraštą (33 proc.); gražu (19 proc.); arti / nedideli atstumai / greita kelionė (15 proc.); gamta / jūra / ežerai / baidarės (13 proc.); pigu / geros kainos (12 proc.); neturi pinigų važiuoti kitur / finansai (10 proc.); savas, gimtas kraštas / pažįstama aplinka (8 proc.); savaitgalio kelionės, kai neturi galimybės išvykti toliau, ilgesniam laikui / laiko trūkumas (7 proc.); patogiu (7 proc.); patinka / smagu / puiku / gera / linksma (6 proc.); sava kalba (5 proc.); lengva suplanuoti / paprasta / nereikia planuoti iš anksto (4 proc.); poilsis / laisvalaikis (4 proc.); mažamečiai vaikai / augintiniai (3 proc.); geras oras (3 proc.).

Tyrimo išskirta TOP 15 vietovių, kurias gyventojai nurodė spontaniškai (be atsakymo variantų) ir rekomenduoja aplankyti: Anykščiai (30 proc.), Kuršių nerija (27 proc.), Druskininkai (25 proc.), Palanga (17 proc.), Birštonas (16 proc.), Trakai (16 proc.), Molėtai (10 proc.), Biržai (10 proc.), Vilnius (8 proc.), Zarasai (7 proc.) ir t.t.

Didžioji dauguma vietinių turistų (86 proc.) keliaudami bent kartais nakvoja mokamai. Apie pusę respondentų nurodė vieną apgyvendinimo tipą, kurį renkasi dažniausiai, likusi pusė derina porą vietų. Vis tik nurodžiusių, jog įprastai atostogų metu apsistoja ir nemokamai pas gimines ar draugus, yra didžiausia dalis – 30 proc. Apie ketvirtadalį turistų nuomojasi privačius būstus, tiek pat apsistoja viešbučiuose, nameliuose ar palapinėse.

Kelionių Lietuvoje metu vietiniai turistai vidutiniškai užsiima 3 skirtingomis veiklomis. Dažniausiai pasitaikančios – ramus poilsis gamtoje, t.y. prie jūros, kito vandens telkinio, sodyboje (57 proc.), gamtos (apžvalgos bokštai, pažintiniai takai) ir kultūros (muziejai, pilys, dvarai,

piliakalniai) objektų lankymas (atitinkamai 49 proc. ir 42 proc.), lankymasis restoranuose ar kavinėse (35 proc.), aktyvus poilsis gamtoje (žygiai pėsčiomis, dviračiais ir pan.) (27 proc.).

Pagrindiniai dalykai, kuriuos keliautojai įvertina, rinkdamiesi vietovę – gamtos išteklių prieinamumas, vandens telkinių (ežerų ir jūros paplūdimio) infrastruktūra ir kultūrinio turizmo objektai.

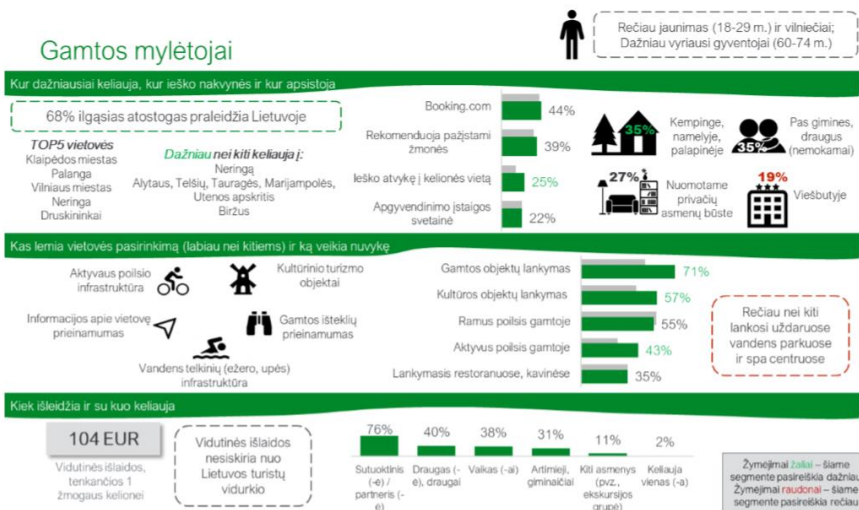

11 pav. Vietinių turistų keliavimo įpročiai

Šaltinis: „Keliauk Lietuvoje“

Pagal skirtingas keliavimo savo šalyje motyvacijas bei įpročius galima būtų išskirti 6 turistų tipus: „Ieškantys kokybės“ (šių keliautojų pagrindinis kriterijus – kokybė); „Pramogautojai“ (šie keliautojai poilsį derina prie koncertų ar festivalių datų); „Gamtos mylėtojai“ (keliautojai, mėgstantys aktyvias, pažintines keliones); „Viskas įskaičiuota“ (poilsiautojai, mėgstantys poilsį gerame viešbutyje ar pasilepinimą SPA centre); „Ten, kur visi“ (šio segmento atstovai renkasi šurmulingas, populiarias vietas, kuriomis susidomi išgirdę žiniasklaidoje); „Ramybė su šeima“ (tai paprasto, ramaus poilsio prie ežero ar nuosavoje sodyboje atstovai).

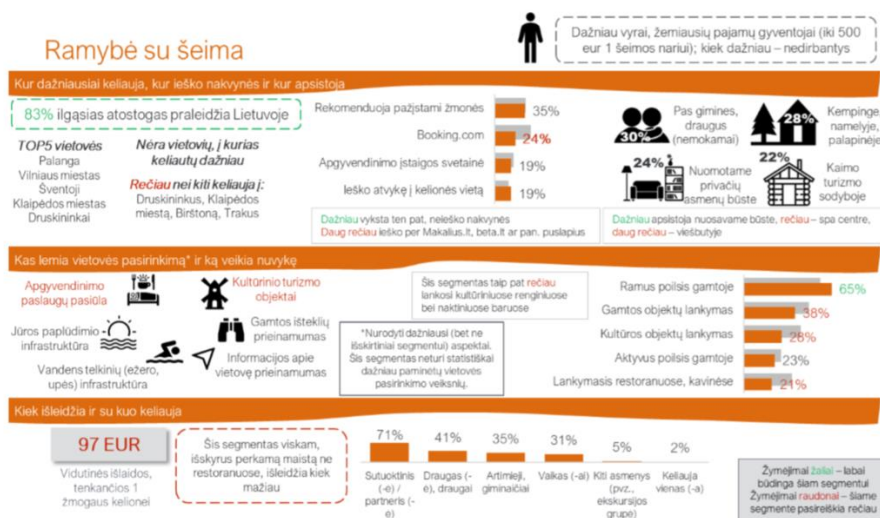
Segmentas „Gamtos mylėtojai“ – tai keliautojai, mėgstantys aktyvias, pažintines keliones Lietuvoje. Jų kelionės tikslas – žygiai, dviračiai, turistavimas, gamtos bei kultūros objektų lankymas. Šiame segmente mažiau jaunimo, o daugiau – vyriausių, pensinio ar beveik pensinio amžiaus žmonių. Šiam segmentui būdingi keliavimo įpročiai: keliaudami Lietuvoje mėgsta lankyti dvarus, miestų senamiesčius, kitą architektūrinį palikimą; ieško vietų, kur galima laisvalaikį praleisti aktyviai (dviračių trasos, pasivaikščiavimo takai ir pan.); ieško informacijos apie naujus turistinius objektus Lietuvoje, jais domisi; keliaujant po Lietuvą labiausiai traukia gamta; keliauja automobiliu ir t.t.

12 pav. „Gamtos mylėtojų“ segmento profilis

Šaltinis: „Keliauk Lietuvoje“

Segmentas „Ramybė su šeima“ – tai paprasto, ramaus poilsio prie ežero ar nuosavoje sodyboje atstovai. Jie dažniau nei kiti ilgąsias metų atostogas praleidžia Lietuvoje, ieško vietų, draugiškų vaikams. Tai žemesnių pajamų segmentas, todėl dažniau nei kiti apsistoja kempinge, namelyje, palapinėje ar nuosavoje sodyboje bei rečiau valgo maistą restoranuose ar kavinėse. Šiam segmentui būdingi keliavimo įpročiai: dažniausiai renkasi keliones ne didesnes nei 100 km atstumu; važiuoja į tas vietas, kurias jau žino ir yra ten buvęs; niekada neplanuoja kelionės; planuodamas galvoja, ar vieta kur apsistos, yra draugiška vaikams; patinka, kai kas nors jais pasirūpina; laukia gero oro ir tada keliauja; per atostogas Lietuvoje nori ilsėtis ir „taupyti energiją“; ieško vietos, kurioje gautų kiek įmanoma daugiau privatumo; keliaujant labiausiai traukia gamta; keliauja automobiliu.

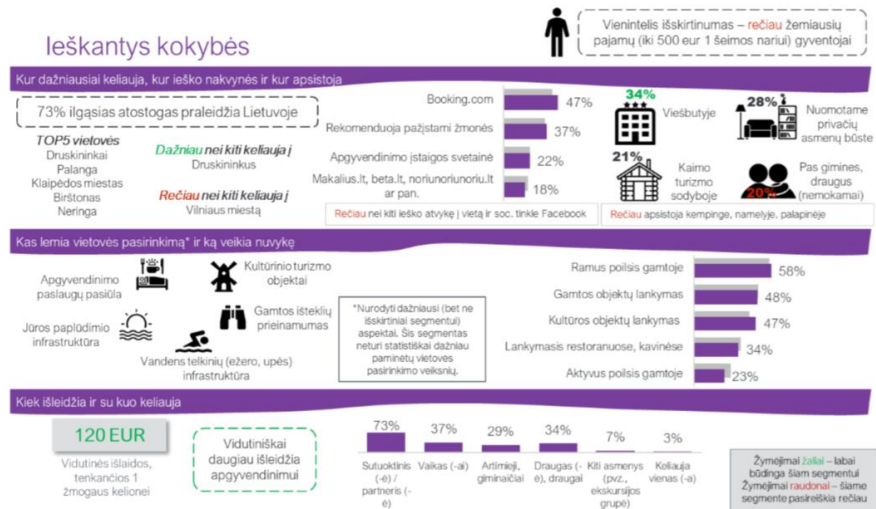
13 pav. „Ramybė su šeima“ segmento profilis

Šaltinis: „Keliauk Lietuvoje“

Segmento „Ieškantys kokybės“ pagrindinis kriterijus – kokybė. Jie verčiau poilsiauja mažiau naktų, bet kokybiškai. Tad ir už nakvynę moka daugiau nei kiti segmentai ir rečiau apsistoja poilsio

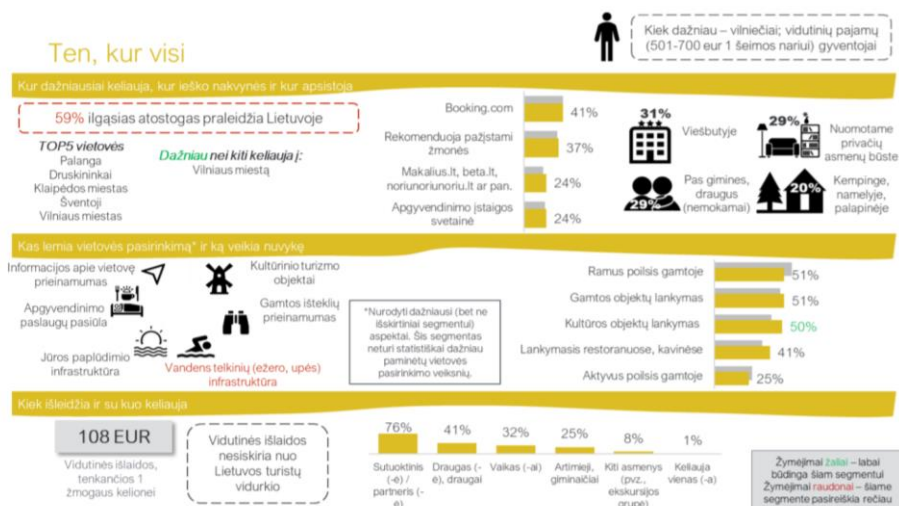
nameliuose ar pas gimines. Kokybės kriterijų taiko ir maistui – restoranuose jie taip pat linkę išleisti daugiau. Šiam segmentui būdingi keliavimo įpročiai: jiems geriau mažiau naktų, bet kokybiška nakvynė; pirmoje vietoje jiems yra kokybė, ne kaina; po Lietuvą keliauja automobiliu; per atostogas Lietuvoje nori ilsėtis ir „taupyti energiją“; ieško vietos, kurioje gautų kiek įmanoma daugiau privatumo.

14 pav. „Ieškantys kokybės“ segmento profilis

Šaltinis: „Keliauk Lietuvoje“

Segmentas „Ten kur visi“ renka šurmulingas, populiarias vietas, kuriomis susidomi išgirdę žiniasklaidoje. Tai – vidutinių pajamų segmentas, dažniausiai apsistojantis viešbutyje arba nuomotame privačių asmenų būste. Šie poilsiautojai mėgsta lankyti kultūrinius objektus, dažnai valgo restoranuose ar kavinėse, nemaža dalis aplanko ir kultūrinį renginį. Šiam segmentui būdingi keliavimo įpročiai: mėgsta žmonių, miesto šurmulį; susidomi kelionės vietomis, kai apie jas daug girdi žiniasklaidoje; patinka važiuoti į populiarias, žinomas vietas; kliaudami mėgsta aplankyti dvarus, senamiesčius, architektūros palikimą ieško informacijos apie objektus Lietuvoje, domisi jais.

20 pav. „Ten kur visi“ segmento profilis

Šaltinis: www.lithuania.travel

Tyrimė pateikiama įdomi ir aktuali informacija apie skirtingų aspektų įtaką turistinės vietovės pasirinkimui. Turistams labai svarbi vandens telkinių infrastruktūra, gamtos išteklių prieinamumas ir kultūrinio turizmo objektai; apgyvendinimo paslaugų pasiūla (kainos ir kokybės santykis), informacijos apie vietovę prieinamumas; galimybė paskanauti tradicinės krašto virtuvės patiekalų; turizmo informacijos ir lankytojų centrų prieinamumas; restoranų ir kavinių pasiūla; edukacinių užsiėmimų ir pramogų pasiūla.

Remiantis atliktais tyrimų rezultatais, susijusiais su prioritetinėmis rinkomis ir turistų segmentais, bus atrenkami lankymini objektai ir planuojami turistiniai maršrutai Vilniaus regione.

Apibendrinimas. Vilniaus regiono turizmo sektoriaus esamos situacijos ir nacionalinio lygmens tyrimų analizė parodė, kad:

- Nustatyti aiškūs prioritetai nacionalinio lygmens turizmo plėtros prioritetai LR Bendrajame plane; didelis dėmesys skiriamas turizmo vystymui Vilniaus regiono savivaldybių strateginiuose planuose (dėl finansavimo lėšų trūkumo ne visos suplanuotos priemonės yra įgyvendintos, pvz. neįrengti kempingai, sutvarkyti, bet neįveikinti objektai, vis dar trūksta turizmo paslaugų, pramogų šalia objektų ir pan.).
- Vertinant objektų infrastruktūros patrauklumą Vilniaus regione matyti, kad turizmo situacija gerėja, tačiau vis dar trūksta WC, pritaikymo ribotas judėjimo galimybes ir kitas negalios turinčių asmenų poreikiams, paslaugų ir pramogų įvairovės, elektromobilių įkrovimo stotelių ir t.t.).
- Nors regioninio lygmens turistinių maršrutų iniciatyvų yra, tačiau dominuoja vietos lygmens maršrutai. Apie sukurtus maršrutus komunikuojama fragmentiškai, apsiribojama įgyvendintų projekto veiklų viešiniu, trūksta lyderystės regiono lygiu, maršrutuose akcentuojamas kultūrinis turizmas, per mažai dėmesio skiriama gamtai. Vietos lygmeniu maršrutų sukurta gana daug, tačiau ne visais atvejais aiškus tikslinis jų segmentas/-ai.
- Pagal turistų skaičių dominuoja Vilniaus m., po to Trakų r. ir Vilniaus r.; daugiausia sulaukiama vietinių turistų, o iš užsienio rinkų – Vokietijos, Lenkijos ir Latvijos, JK.
- Pagrindiniai turistų poreikiai – gamta, kultūra, maistas, pramogos; dauguma keliauja su šeima; ieško informacijos iš anksto
- Tik 10 proc. vietinių keliautojų lankosi Vilniaus regione.
- Svarbiausi aspektai keliautojams: bendra vietos infrastruktūra (švara, šaligatviai, sutvarkytos žaliosios erdvės, WC ir t.t.), lankytinų gamtos objektų pasiūla ir infrastruktūra (pažintiniai takai, apžvalgos bokštai, parkai, piliakalniai); vandens telkinių (ežero, upės) infrastruktūra (švarus paplūdimys, pritaikytas krantas, WC, kavinė); kultūrinio turizmo objektai (muziejai, pilys, dvarai); informacijos apie vietovę ir jos lankytinus objektus gausa internete; restoranų ir kavinių pasirinkimas; galimybė paskanauti tradicinės to

krašto virtuvės; galimybės apsilankyti kultūriniuose renginiuose; galimybė keliauti dviračiu / sutvarkyta dviračių infrastruktūra; patogumas keliauti su vaikais, vaikams pritaikytos veiklos; galimybė aplankyti religinio turizmo objektus / vietas; edukacinių užsiėmimų pasiūla; atviros vandens pramogos; galimybė lankytis su naminiais gyvūnais; lankytinų vietų pritaikymas neįgaliesiems.

---

6. SSGG ANALIZĖ

Šioje dalyje pateikiama Vilniaus regiono turizmo sektoriaus stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių (SSGG) analizė.

13 lentelė. SSGG analizė

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS
<ul style="list-style-type: none"> • Pasiekiamumas (Tarptautinis Vilniaus oro uostas, išvystytas kelių tinklas, galima keliauti traukiniais ir autobusais). • Didelis užsienio turistų skaičius atvyksta į Vilniaus miestą (Vilnius – užsieniečiams “vartai” į Vilniaus regioną). • Turtinga Vilniaus krašto kultūros paveldo, susijusio su Lietuvos valstybės įsikūrimu, atspindinčio viduramžių gynybinių sistemų bruožus, sostinės vystymosi kelią, architektūros stilių įvairovę, savitą Vilniaus krašto kaimiškąjį kraštovaizdį, koncentracija. • UNESCO pasaulio paveldo vertybės – Vilniaus istorinis centras, Kernavės archeologinė vietovė, Struvės geodezinio lanko punktai, Trakų istorinis nacionalinis parkas (esantis preliminariume UNESCO pasaulio paveldo sąrašė). • Regione sutvarkyti kultūros paveldo objektai (senamiesčiai, dvarai, pilys, piliakalniai, miestų erdvės, bažnyčios, pažintiniai takai, apžvalgos vietos ir kt.). • Vilniaus regione esančių kilnojamųjų (6.021) ir nekilnojamųjų (4.051) vertybių, įregistruotų į LR kultūros vertybių registrą, skaičius. • Gražus kraštovaizdis – į Vilniaus regiono teritoriją patenka Trakų istorinis nacionalinis parkas, Aukštadvario RP, Neris RP, Pavilnių RP, Verkių RP, Labanoro RP, Asvejos RP, Dieveniškų istorinis RP, Sirvėtos RP, Aukštaitijos NP. • Vandens turizmui naudojamos šios upės: Gauja, Kiauna, Lakaja, Luka, Merkys, Musė, Neris, Strėva, Šalčia, Širvinta, Šventoji, Verknė, Verseka, Vilnia, Visinčia, Žeimena. • Įrengti paplūdimiai šalia marių, ežerų ir upių. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lyderystės turizmo srityje regioniniu lygmeniu trūkumas. • Nepakankamas bendras regiono žinomumas užsienio rinkose. • Neišnaudojamas turizmo potencialas (situaciją atspindi turistų srautai regiono savivaldybėse). • Didelis turizmo sezoniskumas ir trumpa kelionės trukmė. • Neišvystyta autoturizmo, vandens ir dviračių turizmo trasų infrastruktūra. • Nepakankama viešojo transporto paslaugų kokybė, keliavimui nepatogūs tvarkaraščiai. • Neaiškūs sukurtų teminių turistinių maršrutų segmentai, tikslinės rinkos. • Trūksta maršrutų, skirtų keliauti skirtingomis transporto priemonėmis (kemperiais, motociklais, viešuoju transportu), skirtingiems segmentams (šeimoms su vaikais, jaunimui, turintiems judėjimo negalią ir pan.). • Nepakankamai įveiklinti kultūros paveldo objektai, dalies muziejų ekspozicijos neatitinka dabartinių keliautojų (ypač jaunimo ir vaikų) poreikių. • Trūksta pramogų ir aktyviam poilsiui skirtų vietų; nėra nacionaliniu lygmeniu išskirtinių turizmo traukos objektų gamtoje (apžvalgos bokštų, pažintinių takų). • Regione trūksta maitinimo paslaugų, kempingų, stovyklaviečių, atokvėpio vietų, viešųjų tualetų. • Didžioji dalis traukos objektų nėra pritaikyti specialius poreikius turintiems asmenims. • Regioninė partnerystė dažniausiai remiasi projektine veikla, trūksta nuoseklios ir tęstinės rinkodaros. • Per mažai bendradarbiaujama rinkodaros srityje (išteklių sinergija).
GALIMYBĖS	GRĖSMĖS
<ul style="list-style-type: none"> • Kryptinga ir darni regioninio lygmens turizmo plėtra ir rinkodara. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nacionalinės politikos prioritetų nutolimas nuo turizmo sektoriaus.

<ul style="list-style-type: none"> • Regiono turizmo rinkodara integruota su nacionaline turizmo rinkodara. • Turizmo verslo įtraukimas į Vilniaus regiono turizmo objektų populiarinimą. • Skaitmeninių inovacijų taikymas, kuriant naujus ir įveiklinant esamus turizmo traukos objektus. • Vilniaus regiono viešosios turizmo infrastruktūros kūrimas ir gerinimas ES lėšomis. • Turizmo aptarnavimo ir paslaugų plėtra, vietos gyventojų verslumo skatinimo priemonių įgyvendinimas. • Aktyvi bendruomenių partnerystė puoselėjant etnokultūros paveldą, tradicijas, amatus, papročius. • Tautinių mažumų (lenkų, baltarusių, žydų, karaimų, totorių, romų ir kt.) partnerysčių iniciatyvos ir jų įtraukimas į turizmo maršrutus. • Vilniaus regiono pažinimo skatinimas per mokyklų edukacines programas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mažėjančios galimybės turizmo srities iniciatyvas finansuoti ES paramos lėšomis. • Didėjantis turistinių vietovių (regioniniu lygmeniu) patrauklumas ir konkurencingumas Lietuvoje ir kaimyninėse šalyse. • Kaimyninių valstybių geopolitiniai neramumai. • Finansinis nestabilumas, išorinės aplinkos sąlygota ekonominė krizė. • Ribotos galimybės ES lėšomis reklamuoti privataus sektoriaus turizmo traukos objektus. • Pandemijos sukeltas turizmo paslaugų paklausos ir pasiūlos mažėjimas.
--	--

7. VILNIAUS REGIONO TURIZMO MARŠRUTAI IR VEIKSMŲ PLANAS

7.1. Turizmo maršrutų koncepcija

Turizmo maršrutų pasiūlymai suformuoti atsižvelgiant į Vilniaus regiono turizmo sektoriaus esamos situacijos, apimančios planavimo dokumentų, objektų esamos būklės vertinimo, esamų turizmo maršrutų, turizmo rinkų ir segmentų analizę, vertinimo rezultatus.

Šiame tyrime sudarytus maršrutus sudaro tik viešojo sektoriaus objektai (pily, dvarai, piliakalniai, muziejai, amatų centrai, sakralinio paveldo objektai, pažintiniai takai, apžvalgos vietos / bokštai, paplūdimiai, parkai ir pan.). Turizmo maršrutai sudaryti vadovaujantis saugumo, reprezentatyvumo ir geros privažiavimo sąlygų principais. Papildomai nurodoma, kokius viešuosius objektus tikslinga įtraukti į maršrutus ateityje, jei artimiausiu metu juos planuojama sutvarkyti ir pritaikyti lankymui. Maršrutų pavadinimai tik atspindi temą ir yra sąlyginiai.

Atsižvelgiant į tikslinių segmentų poreikius, esamus turizmo išteklius ir traukos objektus, sukurti 4 lygių/tipų turizmo maršrutai, skirti keliauti individualiai (ne organizuotai).

Reprezentaciniai turizmo maršrutai yra skirti pirmą kartą į Lietuvą atvykstantiems užsieniečiams, todėl jų paskirtis yra formuoti Vilniaus regiono turistinį įvaizdį ir pristatyti teminių maršrutų objektus. Į šiuos maršrutus įtraukiami reprezentaciniai traukos objektai, esantys išvystytose turistinėse vietovėse, kuriose prieinamos turizmo paslaugos (turizmo informacija, maitinimas, apgyvendinimas), higienos (WC) infrastruktūra, geros privažiavimo sąlygos, įrengtos nuorodos. Su savivaldybių atstovais suderintos 4 turistinių maršrutų kryptys/temos:

- Vilnius – Trakai – Kernavė;
- Žydų kultūrinis paveldas ir istorija;
- Abiejų Tautų asmenybės ir istorinis palikimas;
- Piligrimystė.

Pažintiniai teminiai turizmo maršrutai yra skirti pakartotinai į Lietuvą atvykstantiems keliautojams (ypač iš kaimyninių šalių ar lietuvių diasporai) ir vietiniams turistams. Tikslas – plačiau pristatyti Vilniaus regiono kultūros ir gamtos objektų turistinį patrauklumą. Su savivaldybių atstovais suderintos 2 teminių maršrutų temos:

- Pily ir dvarų sodybos;
- Gamtos turizmas.

Vietinio turizmo maršrutai yra skirti Lietuvos keliautojams ir Vilniaus regiono gyventojams. Jais siekiama paskatinti regiono pažinimą, atostogų ar savaitgalio praleidimą Vilniaus regione. Su savivaldybių atstovais suderinti 9 (4 geografiniai ir 5 teminiai) turizmo maršrutai:

- Vilnius (Trakų Vokė) – Senieji Trakai – Trakai – Aukštadvaris – Semeliškės – Elektrėnai – Vievis – Lentvaris – Vilnius;

- Vilnius – Šilėnai – Sudervė – Dūkštos – Grabijolų kaimas – Kernavė – Musninkai – Čiobiškis – Vepriai – Siesikai – Užugiris – Taujėnai – Vidiškiai – Šventupė – Ukmergė – Širvintos – Maišiagala – Vilnius;
- Vilnius – Nemenčinė – Švenčionys – Švenčionėliai – Kaltanėnai – Labanoras – Glitiškės – Pikeliškės – Vilnius;
- Vilnius – Nemėžis – Bareikiškės – Medininkai – Turgeliai – Jašiūnai – Dieveniškės – Šalčininkai – Eišiškės – Keturiasdešimt totorių – Vilnius;
- Pramogos šeimoms su vaikais;
- Laisvės kovų ženklai;
- Medinė architektūra;
- Muziejai;
- Svarbiausi renginiai ir vietos.

Kiti turizmo maršrutais siekiama paskatinti keliauti po Vilniaus regioną asmenis, turinčius ribotas judėjimo galimybes ir norinčius keliauti įvairiomis transporto priemonėmis. Su savivaldybių atstovais suderinti maršrutai:

- Turizmas prieinamas visiems;
- Keliaujantiems baidarėmis;
- Keliaujantiems traukiniais;
- Keliaujantiems autobusais ir dviračiais;
- Keliaujantiems kempingais;
- Keliaujantiems motociklais;
- Keliaujantiems elektromobiliais.

1 ir 2 lygio maršrutus sudaro objektai, kurie yra restauruoti, įveikinti, užtikrinamas paslaugų prieinamumas. Taip pat pateikiama informacija apie planuojamus turizmui pritaikyti objektus (šiuo metu restauruojami, restauruoti bet neįveikinti ar planuojami įrengti / tvarkyti artimiausiu metu).

3 ir 4 lygio maršrutų objektams taikomi mažesni reikalavimai – jie gali būti ne visai pritaikyti turizmui, o verti aplankyti dėl įdomios architektūros ar išskirtinio kraštovaizdžio, taip pat į maršrutą įtraukiami objektai, dėl kurių lankymo reikia susitarti iš anksto ar trūksta nuorodų (yra galimybė pasinaudoti “Google” ar kitomis alternatyvomis).

7.2. Reprezentaciniai turizmo maršrutai

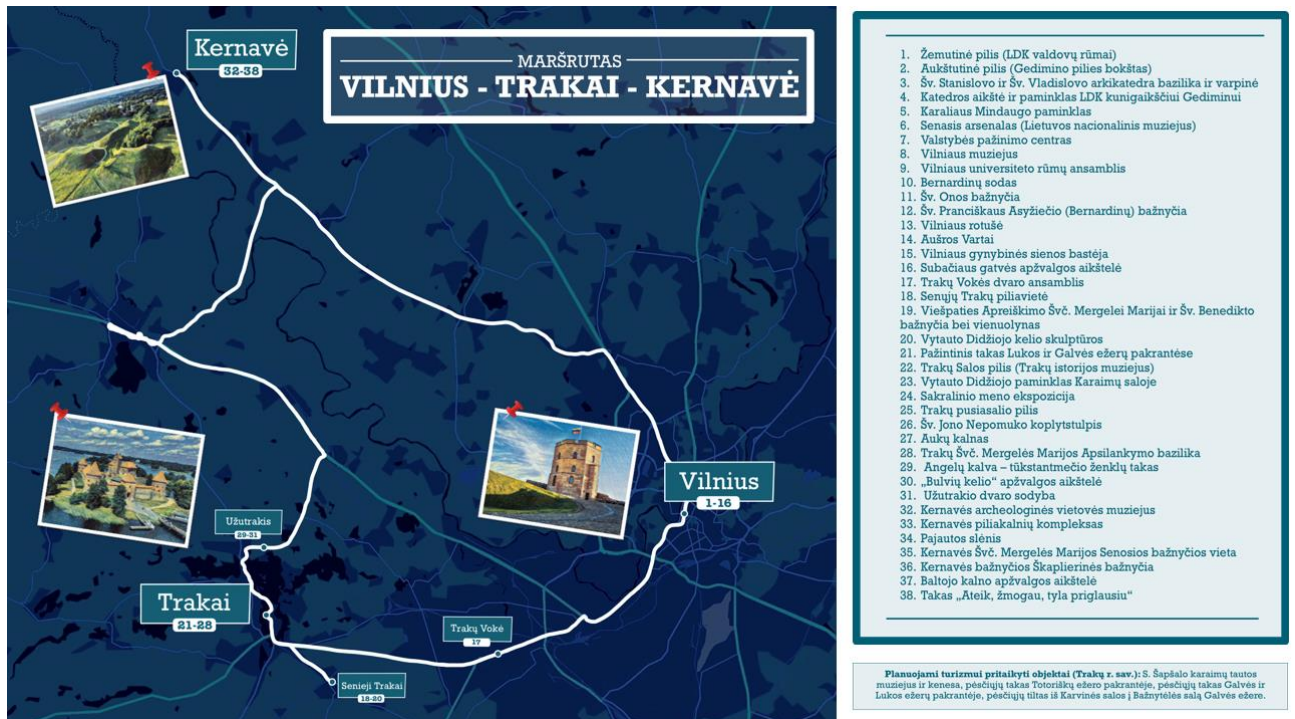
7.2.1. Maršrutas „Vilnius–Trakai–Kernavė“

Reprezentaciniai turizmo maršrutai yra skirti pirmą kartą į Lietuvą atvykstantiems užsieniečiams. Jų paskirtis formuoti Vilniaus regiono turistinį įvaizdį ir pristatyti teminių maršrutų objektus. Į šiuos maršrutus įtraukiami traukos objektai, esantys išvystytose turistinėse vietovėse,

kuriose prieinamos turizmo paslaugos (turizmo informacija, maitinimas, apgyvendinimas), higienos (WC) infrastruktūra, geros privažiavimo sąlygos, įrengtos nuorodos.

Maršrutą „Vilnius–Trakai–Kernavė“ sudaro objektai, reprezentuojantys senųjų sostinių istoriją (asmenybės, kultūros paveldo objektus, paminklus) ir gražiausias šiose vietovėse esančias kraštovaizdžio apžvalgos vietas. Maršrutas jungia tris regiono savivaldybes: Vilniaus miesto, Trakų rajono ir Širvintų rajono. Maršrutų pradžia – Vilniaus miestas.

21 pav. Maršruto „Vilnius–Trakai–Kernavė“ vizualizacija

Objektai Vilniaus miesto savivaldybėje: Žemutinė pilis (LDK valdovų rūmai), Aukštutinė pilis (Gedimino pilies bokštas), Šv. Stanislovo ir Šv. Vladislavo arkikatedra bazilika ir varpinė, Katedros aikštė ir paminklas LDK kunigaikščiui Gediminui, Karaliaus Mindaugo paminklas, Senasis arsenalas, Valstybės pažinimo centras, Vilniaus muziejus, Vilniaus universiteto rūmų ansamblis, Bernardinų sodas, Šv. Onos bažnyčia, Šv. Pranciškaus Asyžiečio (Bernardinų) bažnyčia, Vilniaus rotušė, Aušros Vartai, Vilniaus gynybinės sienos bastėja, Subačiaus gatvės apžvalgos aikštelė, Trakų Vokės dvaro ansamblis (rūmai ir parkas).

Objektai Trakų rajono savivaldybėje: Senųjų Trakų piliavietė, Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai ir Šv. Benedikto bažnyčia bei vienuolynas, Vytauto Didžiojo kelio skulptūros, pažintinis takas Lukos ir Galvės ežerų pakrantėse, Trakų Salos pilis (Trakų istorijos muziejus), Vytauto Didžiojo paminklas Karaimų saloje, Sakralinio meno ekspozicija, Trakų pusiasalio pilis, Šv. Jono Nepomuko kopylystulpis, Aukų kalnas, Trakų Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bazilika, Angelų kalva – tūkstantmečio ženklų takas, „Bulvių kelio“ apžvalgos aikštelė, Užutrakio dvaro sodyba.

Objektai Širvintų rajono savivaldybėje: Kernavės archeologinės vietovės muziejus, Kernavės piliakalnių kompleksas ir Pajautos slėnis, Kernavės Švč. Mergelės Marijos Senosios bažnyčios vieta, Kernavės bažnyčios Škaplierinės bažnyčia, Baltojo kalno apžvalgos aikštelė, takas „Ateik, žmogau, tyla priglausiu“.

Planuojami turizmui pritaikyti objektai: S. Šapšalo karaimų tautos muziejus ir kenesa (šiuo metu rekonstruojamas), pėsčiųjų takas Totorišių ežero pakrantėje, pėsčiųjų takas Galvės ir Lukos ežerų pakrantėje, pėsčiųjų tiltas iš Karvinės salos į Bažnytėlės salą Galvės ežere (Trakų rajono savivaldybė).

7.2.2. Maršrutas „Žydų paveldas ir istorija“

Maršrutą „Žydų paveldas ir istorija“ sudaro objektai, reprezentuojantys Vilniaus regiono žydų paveldą, istoriją ir asmenybes. Šis maršrutas yra skirtas į Lietuvą iš užsienio šalių (Izraelio, JAV ir kt.) atvykstantiems turistams ir vietiniams keliautojams, kurie domisi žydų kultūros istorija. Į turizmo maršrutą netraukiamos žudynių vietos ir memorialai (išskyrus muziejų ekspozicijas).

Siekiant paskatinti turistus keliauti po Vilniaus regioną, maršrutą sudaro Ukmergės, Širvintų ir Švenčionių rajonų savivaldybėse esantys objektai. Maršruto pradžia – Vilniaus miestas.

22 pav. Maršruto „Žydų paveldas ir istorija“ vizualizacija

Objektai Vilniaus miesto savivaldybėje: Istorinis Vilniaus žydų kvartalas – Žydų, Stiklių ir M. Antokolskio gatvės (paminklas Vilniaus Gaonui, simboliniai Žydų g. užrašai jidiš kalba, prekeivio su karučiu aplikacija, instaliacijų erdvė Gaono namai), Didysis Antrojo pasaulinio karo getas (Lydos, Rūdninkų, Mėsinių, Ašmenos, Žemaitijos, Dysnos, Šiaulių, Ligoninės g.), Rūdninkų g. paminklinė lenta su geto planu, Žemaitijos g. 7 ir Žemaitijos g. 9 išlikusios ir restauruotos parduotuvių iškabos

jidiš ir lenkų kalbomis, buv. Vilniaus geto bibliotekos pastatas, paminklas gydytojui ir tarpukario Vilniaus žydų bendruomenės vienam iš lyderių Cemachui Šabadui, Holokausto Lietuvoje ir Vilniaus geto memorialinis muziejus, Vilniaus Didžiosios sinagogos vieta, buv. Rabinų Tarybos namai, Žydų kultūros ir informacijos centras bei slėptuvė (malina), Choralinė sinagoga Taharat ha–Kodesh, Vilniaus Gaono žydų istorijos muziejus ir jo padaliniai (Samuelio Bako muziejus, Holokausto ekspozicija, Litvakų kultūros ir tapatybės muziejus), JIVO instituto pastato vieta, Vilniaus universitetas, Pohuliankos rajonas (J. Basanavičiaus g.), paminklas Romain Gary, skulptūra „Vandens nešėjas“, namas Karmelitų g., kuriame gyveno Mošė Kulbakas, pastatas, kuriame mokėsi smuikininkas virtuozas Jascha Heifetzas, VVGŽM Holokausto ekspozicija, paminklas žydų darbo stovyklos HPK vietoje Subačiaus g., Žydų kapinės Užupyje, Vilniaus žydų Šnipiškių senųjų kapinių vieta, Čiunės Sugiharos sakurų sodas, Vilniaus Gaono ir jo šeimos kapas – mauzoliejus.

Objektai Švenčionių rajono savivaldybėje: senosios Žydų kapinės Švenčionyse, Menora Švenčionių miesto parke su žydų geto schema, Adutiškio senosios žydų kapinės, Švenčionėlių senosios žydų kapinės, Pabradės senosios žydų kapinės, atminimo lenta ant pastato, kuriame gyveno pirmoji Švenčionių žydų bendruomenės pirmininkė Bliumai Kac.

Objektai Ukmergės rajono savivaldybėje: buv. Didžioji sinagoga (atminimo lentos, atminimo akmuo rabinui J. Zusmanovičiui), Ukmergės žydų istorinis kvartalas (Žuvies turgaus aikštė, išlikęs užrašas), buv. Rozenbliumo žydų našlaičių namai, buv. Ukmergės žydų ligoninė, buv. „Talmud Toros“ pradinė mokykla (dabar Tolerancijos centras), atminimo akmuo fotografui M. Levi atminti, buv. Mikhav (pirties) pastatas, Ukmergės kraštotyros muziejus, Ukmergės senosios žydų kapinės.

Planuojami turizmui pritaikyti objektai: skveras Vilniaus Didžiosios sinagogos vietoje (planuojamas įrengti iki 2026 m.), Vokiečių gatvė (numatyta pažymėti istorinę Žydų gatvės trasą), restauruojama Zavelio Peisachovičiaus Germaize sinagoga ir buvusi „Tarbut“ gimnazija (2023 m. planuojama atidaryti Lietuvos žydų kultūros ir tapatybės muziejų) (Vilniaus miesto savivaldybė).

7.2.3. Maršrutas „Abiejų Tautų asmenybės ir istorinis palikimas“

Maršrutą sudaro objektai, pristatantys Abiejų Tautų istoriją ir asmenybes. Maršrutas yra skirtas į Lietuvą iš Lenkijos atvykstantiems turistams ir vietiniams keliautojams.

Siekiant paskatinti keliauti po Vilniaus regioną į maršrutą įtraukti objektai, esantys Vilniaus miesto ir rajono, Šalčininkų rajono, Švenčionių rajono ir Trakų rajono savivaldybėse. Maršruto pradžia – Vilniaus miestas.

23 pav. Maršruto „Abiejų Tautų asmenybės ir istorinis palikimas“ vizualizacija

Objektai Vilniaus miesto savivaldybėje: Valdovų rūmai, VU rūmų ansamblis, Šv. Kazimiero bažnyčia, Šv. Dvasios bažnyčia, Dievo gailėstingumo šventovė, Aušros vartai ir Šv. Teresės bažnyčia, Šv. Petro ir Povilo bažnyčia, Šv. Kryžiaus bažnyčia, Švč. Trejybės bažnyčia ir Bazilijonų vienuolynas (Konrado celė), Šv. Kotrynos bažnyčia, Arkikatedra Bazilika, Šv. Kryžiaus Atradimo (Kalvarijų) bažnyčia ir Vilniaus Kalvarijos, Pranciškonų bažnyčia, J. Pilsudskio namas, J. Slovackio ir I. Kraševskio namai, Šv. Faustinos namas, A. Mickevičiaus memorialinis muziejus, paminklas A. Mickevičiui, S. Moniuškos paminklas ir skveras, grojantis suoliukas M.K. Oginskio metinėms paminėti, Č.Milošo laiptai, Rasų panteonas, Bernardinų kapinės, Trakų Vokės dvaras.

Objektai Vilniaus rajono savivaldybėje: Vladislavo Sirokomlės muziejus, Vilniaus krašto etnografinis muziejus, Pikeliškių dvaras, Skurbutėnų bažnyčia ir varpinė, Kunigo Prelato Juzefo Obrembskio muziejus, Nemenčinės bažnyčia ir koplyčia.

Objektai Švenčionių rajono savivaldybėje: Zalavo dvarvietė, Pavoverės bažnyčia, Balingrado bažnyčia, Punžonių koplyčia, piloto Francizek Zvirko namas, atminimo lenta (Z. Žemaičio gimnazijos pastatas), Švenčionių Visų Šventųjų bažnyčia, Švenčionių koplyčia 1831 ir 1863 metų sukilimų aukų atminimui, Nalšios muziejus.

Objektai Šalčininkų rajono savivaldybėje: Jašiūnų dvaras, Balinskių ir Sniadeckių šeimų kapinės, Merkinės dvaras, Turgelių Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčia, Tabariškių Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčia ir varpinė, tautodailininkės A. Krepštil muziejus.

Objektai Trakų rajono savivaldybėje: A. Mickevičiaus ažuolas, Trakų Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bazilika, Užutrakio dvaro sodyba, Lentvario Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelės Marijai bažnyčia.

Planuojamas turizmui pritaikyti objektas: Mozūriškių dvaras (Vilniaus rajono savivaldybė).

7.2.4. Maršrutas „Piligrimystė“

Piligrimystės maršrutą sudaro objektai, kurie yra prieinami ir lankomi piligriminiais tikslais. Maršrutas yra skirtas į Lietuvą atvykstantiems ir vietiniams piligrimams. Siekiant paskatinti keliauti po Vilniaus regioną į maršrutą įtraukti objektai, esantys Vilniaus rajono, Šalčininkų rajono ir Trakų rajono savivaldybėse. Maršruto pradžia – Vilniaus miestas.

24 pav. Maršruto „Piligrimystė“ vizualizacija

Objektai Vilniaus miesto savivaldybėje: Vilniaus Šv. Stanislovo ir Šv. Vladislovo arkikatedros bazilika, Aušros Vartų koplyčia ir Šv. Teresės bažnyčia, Dievo Gailestingumo šventovė, Kalvarijų Šv. Kryžiaus Atradimo bažnyčios su Kalvarijų Kryžiaus kelias, Šv. apaštalų Pilypo ir Jokūbo bažnyčia bei dominikonų vienuolynas, Šv. Dvasios bažnyčia, Šv. Kazimiero bažnyčia, Bažnytinio paveldo muziejus, Trijų Kryžių kalnas, Gailestingąjo Jėzaus seserų vienuolynas, Šv. Faustinos namelis, Vilniaus Šv. Dvasios cerkvė.

Objektai Vilniaus rajono savivaldybėje: Palaimintojo M. Sopočkos bažnyčia Juodšiliuose, Kunigo Prelato Juzefo Obrembskio muziejus, Pričiūnų Šv. Ignoto koplyčia, Maišiagalos Švč. Mergelės Marijos Ąmimo į dangų bažnyčia, Medininkų Švč. Trejybės ir Šv. Kazimiero bažnyčia, Nemenčinės Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčia.

Objektai Šalčininkų rajono savivaldybėje: Tabariškių Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčia.

Objektai Trakų rajono savivaldybėje: Trakų Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bazilika, Sakralinio meno ekspozicija, Onušio Šv. apaštalų Pilypo ir Jokūbo bažnyčia, Lentvario Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai bažnyčia, Gojaus Dievo Motinos Ligonių Sveikatos koplyčia.

Planuojami turizmui pritaikyti objektai: Palaimintojo Mykolo Sopocko piligrimų centras Juodšilių kaime (Vilniaus rajono savivaldybė).

7.3. Pažintiniai teminiai turizmo maršrutai

7.3.1. Maršrutas „Pilis ir dvarų sodybos“

Pažintinis teminis maršrutas „Pilis ir dvarų sodybos“ yra skirtas pakartotinai į Lietuvą atvykstantiems keliautojams (ypač iš kaimyninių šalių ar lietuvių diasporai) ir vietiniams turistams. Tikslas – pristatyti Vilniaus regiono kultūros paveldą (pilis, dvarus, parkus). Objektams taikomi aukšti kriterijai: turistinis patrauklumas (remiantis „Keliauk Lietuvoje“ tyrimu), pastatas ir/ar teritorija pritaikyti turizmui (veikia muziejus, ekspozicijos, vyksta edukaciniai užsiėmimai, koncertai, parodos), sutvarkyta parko infrastruktūra, geros privažiavimo sąlygos. Į maršrutą neįtraukti objektai, kurie šiuo metu yra neprieinami ir jų artimiausiu metu neplanuojama sutvarkyti. Maršrutas jungia Vilniaus miesto, Vilniaus, Trakų ir Šalčininkų rajonų savivaldybes

25 pav. Maršruto „Pilis ir dvarų sodybos“ vizualizacija

Objektai Šalčininkų rajono savivaldybėje: Jašiūnų dvaro sodyba, Merkinės dvaro sodyba (Pavlovo respublika), Šalčininkų dvaro (Vagnerių rūmai) sodyba, Vilkiškių dvaro sodyba.

Objektai Trakų rajono savivaldybėje: Trakų salos pilis, Trakų pusiasalio pilis, Užutrakio dvaro sodyba, Lentvario dvaro parkas.

Objektai Ukmergės rajono savivaldybėje: Prezidento A. Smetonos (Užugirio) dvaro sodyba, Siesikų pilis, Šventupės dvaro sodyba.

Objektai Vilniaus rajono savivaldybėje: Medininkų pilis, Maišiagalos (Houvalto) dvaro sodyba, Glitiškių dvaras.

Objektai Vilniaus miesto savivaldybėje: Aukštutinė pilis (Gedimino pilies bokštas) ir Žemutinė pilis (Valdovų rūmai), Tuskulėnų dvaro sodyba, Kairėnų dvaro botanikos sodas, Verkių dvaro sodybos parkas, Trakų Vokės dvaro ansamblis (rūmai ir parkas), Markučių dvaro sodyba.

Planuojami turizmui pritaikyti objektai: Sapiegų rūmai, Verkių dvaro rūmai (Vilniaus miesto savivaldybė), Norviliškių pilis (Šalčininkų rajono savivaldybė), Abromiškių dvaro sodybos svirnas (Elektrėnų savivaldybė), Cirklišio dvaro sodyba (Švenčionių rajono savivaldybė), Mozūriškių dvaro sodyba (Vilniaus rajono savivaldybė).

7.3.2. Maršrutas „Gamtos turizmas“

Gamtos turizmo maršrutu siekiama plačiau pristatyti Vilniaus regiono gamtos išteklius ir skatinti aktyvų judėjimą pėsčiomis, keliauti miškingomis vietovėmis, grožėtis kraštovaizdžiu. Į maršrutą įtraukiami su gamta susiję objektai: parkai, pažintiniai takai, apžvalgos vietos, piliakalniai, vandens telkiniai. Į maršrutą įtraukiamiems objektams taikomi šie kriterijai: turistinis patrauklumas (remiantis „Keliauk Lietuvoje“ tyrimu), sutvarkyta infrastruktūra ir geros privažiavimo sąlygos. Maršrutas jungia visas Vilniaus regiono savivaldybes. Maršruto pradžia ir pabaiga pasirenkama individualiai, priklausomai nuo turisto nakvynės ar keliautojo gyvenamos vietos.

26 pav. Maršruto „Gamtos turizmas“ vizualizacija

Objektai Elektrėnų savivaldybėje: Elektrėnų marių paplūdimys, pontoninis tiltas, fontanas „Dinaminis labirintas“, Grabijolų pažintinis takas, Ausiutiškių konglomeratas ir regykla, Paneriškių regykla, Kairiojo Neries kranto turizmo trasa.

Objektai Šalčininkų rajono savivaldybėje: Dieveniškių istorinio regioninio parko lankytojų centras, Bėčionių piliakalnis, Gaujos mokomasis takas, Grybiškių ir Stakų ažuolai.

Objektai Širvintų rajono savivaldybėje: Kernavės piliakalnių kompleksas ir Pajautos slėnis, Baltojo kalno regykla, turistinis poilsinis takas „Ateik, žmogau, tyla priglausiu“, Karmazinių piliakalnis, Briedžių takas Širvintose, Širvintų miesto paplūdimys, Jaunimo parkas Širvintose.

Objektai Švenčionių rajono savivaldybėje: Lygumų apžvalgos bokštas, Labanoro RP lankytojų centras, Labanoro girios pažintinis takas, Peršokšnos pažintinis takas, Žeimenos pažintinis takas, Kačėniškės piliakalnis ir pažintinis takas, Sendvario (Švenčionių) apžvalgos bokštas, Sirvėtos RP lankytojų centras, Šventos pažintinis mitologinis takas, Cirkliščio dvaro sodybos parkas.

Objektai Trakų rajono savivaldybėje: pažintinis takas Lukos ir Galvės ežerų pakrantėse, Pilies sala, Karvinės sala, pėsčiųjų takas palei Totoriškių ežerą, Angelų kalva, „Bulvių kelio“ apžvalgos aikštelė, Užutrakio dvaro parkas, Varnikų pažintinis takas, Lentvario dvaro parkas, Aukštadvario RP lankytojų centras, Velnio duobė, Aukštadvario piliakalnis, Skrebio miško pažintinis takas, Vilkokšnio ežero paplūdimys, Akmenos ežero paplūdimys, Nikronių akmuo.

Objektai Ukmergės rajono savivaldybėje: Ukmergės piliakalnis, Pilies parkas, Sveikatos parkas, Mūšios miško parkas Didžiosios kovos apygardos partizanams atminti (Svarinsko parkas), Šventosios upės atodanga „Aukštieji krantai“, Moko akmuo, Veprių meteoritinio kraterio pažintinis takas, Šventosios upės pakrantės rekreacinis takas Ukmergės mieste, Kadrėnų tvenkinio paplūdimys, Šventupės dvaro parkas su šaltiniu.

Objektai Vilniaus rajono savivaldybėje: Neries RP lankytojų centras, Bradeliškių piliakalnis, Karmazinių pažintinis takas, Dūkštos pažintinis takas, Šilėnų pažintinis takas, Naujosios Rėvos piliakalnis, Buivydyų piliakalnis, Verkščionių regykla, Velniakampio regykla, Europos geografinis centras, Struvės geodeziniai punktai Paliepiukų ir Meškonių kaime, Aukštojo kalnas ir apžvalgos bokštas, Žingių protaka.

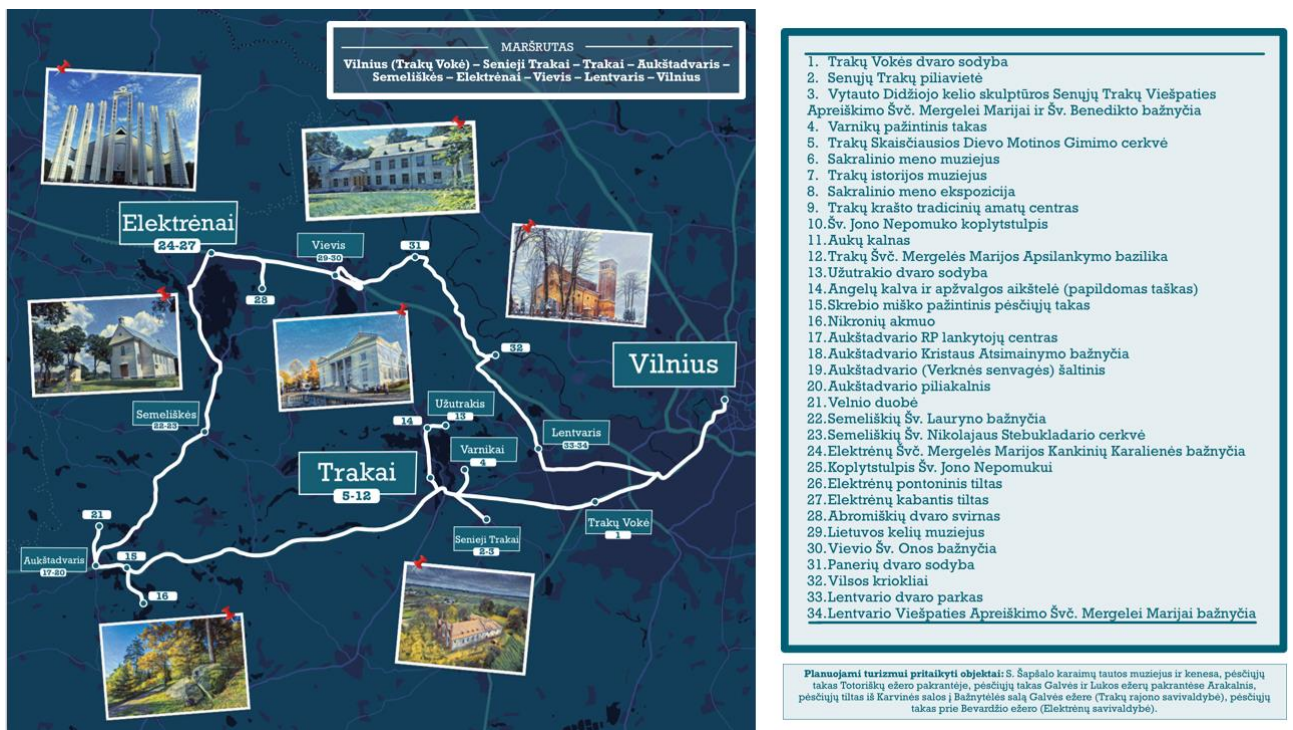
Objektai Vilniaus miesto savivaldybėje: Saugomų teritorijų nacionalinis lankytojų centras, Bernardinų sodas ir Vilnelės pakrantė, Kalnų parkas, Neries krantinė, Sugiharos sakurų sodas, Vingio parkas, Reformatų parkas, Ozo parkas, Neries senvagės parkas, Kairėnų botanikos parkas, pažintiniai takai Pavilnių RP (Pūčkorių pažintinis takas, Sapieginės pažintinis takas, Ribiškių takas, Rokantiškių piliakalnio pažintinis takas), Verkių regioninio parko pažintiniai takai (Kalvarijų Kryžiaus Kelias, Verkių trasa, Senujų kaimų takas), Balsio (Žaliųjų ežerų) paplūdimys, Balžio I ir II paplūdimiai, Gilužio paplūdimys, Grigiškių paplūdimys, Žirmūnų paplūdimys, Salotės paplūdimys, Tapelių I ir II, Valakampių I ir II paplūdimiai, Vingio parko paplūdimys, 100 km maršrutas aplink Vilnių.

Planuojami turizmui pritaikyti objektai: Saidės pažintinis takas, pėsčiųjų takas prie Bevardžio ežero, Sakurų parkas (Elektrėnų savivaldybė), Širvintų šeimos parkas ir Širvintos upės pakrantė (Širvintų rajono savivaldybė), Kūnos (vaistažolių) pažintinis takas, pėsčiųjų ir dviračių takas palei Bėlio ir Bėlaičio ežerus (link polinės gyvenvietės) (Švenčionių rajono savivaldybė), Arakalnis, pėsčiųjų takas Galvės ir Lukos ežerų pakrantėse, pėsčiųjų tiltas iš Karvinės salos į Bažnytėlės salą Galvės ežere, Aukų kalnas (Trakų rajono savivaldybė), Dūkštų ažuolyno pažintinis takas, Nemenčinės piliakalnis, Maišiagalos piliakalnis (Vilniaus rajono savivaldybė), Vilniaus japoniškas sodas (Vilniaus miesto savivaldybė).

7.4. Vietinio turizmo maršrutai

7.4.1. Maršrutas „Vilnius (Trakų Vokė) – Senieji Trakai – Trakai – Aukštadvaris – Semeliškės – Elektrėnai – Vievis – Lentvaris – Vilnius“

Maršrutu skatinama po Vilniaus regioną keliauti Lietuvos gyventojus ir vilniečius. Žiedinis turistinis maršrutas jungia Vilniaus miesto, Trakų rajono ir Elektrėnų savivaldybių objektus.

27 pav. Maršruto „Vilnius (Trakų Vokė) – Senieji Trakai – Trakai – Aukštadvaris – Semeliškės – Elektrėnai – Vievis – Lentvaris – Vilnius“ vizualizacija

Objektas Vilniaus miesto savivaldybėje: Trakų Vokės dvaro sodyba.

Objektai Trakų rajono savivaldybėje: Senujų Trakų piliavietė, Senujų Trakų Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai ir Šv. Benedikto bažnyčia, Vytauto Didžiojo kelio skulptūros, Varnikų pažintinis takas, Trakų Skaisčiausios Dievo Motinos Gimimo cerkvė, Sakralinio meno muziejus, Trakų istorijos muziejus, Sakralinio meno ekspozicija, Trakų krašto tradicinių amatų centras, Šv. Jono Nepomuko koplytstulpis, Aukų kalnas, Trakų Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo

bazilika, Užutrakio dvaro sodyba, Angelų kalva ir apžvalgos aikštelė, Aukštadvario RP lankytojų centras, Aukštadvario Kristaus Atsimainymo bažnyčia, Aukštadvario (Verknės senvagės) šaltinis, Aukštadvario piliakalnis, Gedanonių kalva, Nikronių akmuo, Velnio duobė, Skrebio miško pažintinis pėsčiųjų takas, Vilsos kriokliai, Lentvario dvaro parkas, Lentvario Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai bažnyčia.

Objektai Elektrėnų savivaldybėje: Semeliškių Šv. Lauryno bažnyčia, Semeliškių Šv. Nikolajaus Stebukladario cerkvė, Elektrėnų Švč. Mergelės Marijos Kankinių Karalienės bažnyčia, kopltystulpis Šv. Jono Nepomukai, Elektrėnų pontoninis tiltas, Elektrėnų kabantis tiltas, Abromiškių dvaro svirnas, Lietuvos kelių muziejus, Vievio Šv. Onos bažnyčia, Panerių dvaro sodyba.

Planuojami turizmui pritaikyti objektai: S. Šapšalo karaimų tautos muziejus ir kenesa (rekonstruojamas), pėsčiųjų takas Totoriškių ežero pakrantėje, pėsčiųjų takas Galvės ir Lukos ežerų pakrantėse Arakalnis, pėsčiųjų tiltas iš Karvinės salos į Bažnytėlės salą Galvės ežere (Trakų rajono savivaldybė), pėsčiųjų takas prie Bevardžio ežero (Elektrėnų savivaldybė).

7.4.2. Maršrutas „Vilnius – Šilėnai – Sudervė – Dūkštos – Grabijolų kaimas – Kernavė – Musninkai – Čiobiškis – Vepriai – Siesikai – Užugiris – Taujėnai – Vidiškiai – Šventupė – Ukmergė – Širvintos – Maišiagala – Vilnius“

Žiedinis maršrutas jungia Vilniaus miesto, Vilniaus rajono, Elektrėnų, Ukmergės rajono ir Širvintų rajono savivaldybių objektus.

28 pav. Maršruto „Vilnius – Šilėnai – Sudervė – Dūkštos – Grabijolų kaimas – Kernavė – Musninkai – Čiobiškis – Vepriai – Siesikai – Užugiris – Taujėnai – Vidiškiai – Šventupė – Ukmergė – Širvintos – Maišiagala – Vilnius“ vizualizacija

Objektai Vilniaus miesto savivaldybėje: Istorijų namai, Energetikos ir technikos muziejus, Vilniaus televizijos bokštas, Plikakalnio atodanga Karoliniškėse.

Objektai Vilniaus rajono savivaldybėje: Šilėnų Švč. Mergelės Marijos bažnyčia, Šilėnų pažintinis takas, Naujosios Rėvos piliakalnis, Čekoniškių kaimo verbų ir buitės seklyčia, Sudervės Šv. Trejybės bažnyčia, Neries RP lankytojų centras, Dūkštų Šv. Onos bažnyčia, Dūkštos pažintinis takas, Dūkštų ažuolyno pažintinis takas, Velniakampio regykla, Buivydy piliakalnis, Bradeliškių piliakalnis, Karmazinų pažintinis takas, Verkšionių regykla, Houvalto dvaro sodyba / Tradicinių amatų centras, Maišiagalos piliakalnis ir paminklas kunigaikščiui Algirdui, Kunigo J. Obrembskio muziejus.

Objektai Elektrėnų savivaldybėje: Ausiutiškių regykla, Grabijolų kaimas, Grabijolų pažintinis takas, Grabijolų klevas, Latvių, Mitkiškių piliakalnis (vad. Pilies kalnu), Alkų ažuolas.

Objektai Širvintų rajono savivaldybėje: Karmazinų piliakalnis, Kernavės piliakalnių kompleksas ir Pajautos slėnis, Baltojo kalno regykla, turistinis poilsinis takas „Ateik, žmogau, tyla priglausiu“, Barboros kopytėlė Musninkuose, Musninkų Švč. Trejybės bažnyčia, Janionių piliakalnis, Čiobiškio ažuolas, Čiobiškio urvas, Čiobiškio basakojų takas, Čiobiškio Dariaus ir Girėno tiltas, Šv. Mykolo Arkangelo bažnyčia, Briedžių takas Širvintose, Jaunimo parkas Širvintose.

Objektai Ukmergės rajono savivaldybėje: Veprių meteoritinis kraterio pažintinis takas, Veprių muziejus, Veprių Kalvarijos, Sukinių piliakalnis, Žuvintės šaltinis, akmuo Mokas, Siesikų pilis, Prezidento A. Smetonos muziejinis kompleksas (dvaras, mokykla/muziejus, gimtosios sodybos vieta), Taujėnų Šv. Kryžiaus išaukštinimo bažnyčia, Šventupės dvaras ir parkas su šaltiniu, Svarinsko parkas, Kadrėnų tvenkinio paplūdimys, Šventosios upės atodanga „Aukštieji krantai“, Ukmergės senamiestis (Kęstučio a., Vienuolyno g., Žuvų g., Utenos g., Vasario 16-osios g.), Ukmergės Švč. Trejybės bažnyčia, Ukmergės kraštotyros muziejus, Ukmergės piliakalnis, Šventosios upės krantinė ir promenada, Pilies parkas, Sveikatos parkas, profesionalaus meno parodų lauko paviljonas „Ukmergė/ Gobis. Lauko ekspozicija“, Senosios gaisrinės bokštas, Ukmergės senamiesčio progimnazijos observatorija.

Planuojami turizmui pritaikyti objektai – Širvintų šeimos parkas ir Širvintos upės pakrantė, Kernavės miestelio lankytinos vietos (Širvintų rajono savivaldybė), Miniatiūrų parkas „Mini Lietuva“ (Ukmergės rajono savivaldybė), Mozūriškių dvaro sodyba (Vilniaus rajono savivaldybė).

7.4.3. Maršrutas „Vilnius – Nemenčinė – Švenčionys – Švenčionėliai – Kaltanėnai – Labanoras – Glitiškės – Pikeliškės – Vilnius“

Žiedinis maršrutas, jungiantis Vilniaus miesto, Vilniaus rajono ir Švenčionių rajono savivaldybių objektus. Šiuo maršrutu skatinama po Vilniaus regioną keliauti Lietuvos gyventojus.

29 pav. Maršruto „Vilnius – Nemenčinė – Švenčionys – Švenčionėliai – Kaltanėnai – Labanoras – Glitiškės – Pikeliškės – Vilnius“ vizualizacija

Objektai Vilniaus miesto savivaldybėje: Šv. Apaštalų Petro ir Povilo bažnyčia, Sapiegų rūmai ir parkas, Saugomų teritorijų nacionalinis lankytojų centras, Kairėnų botanikos sodas, Verkių dvaro sodyba, Verkių trasa.

Objektai Vilniaus rajono savivaldybėje: Vilniaus krašto etnografinis muziejus, Nemenčinės Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčia, Nemenčinės tiltas, Glitiškių dvaras, Struvės geodezinis lankas Meškionyse, Bernotų piliakalnis, Europos geografinis centras, Pikeliškių dvaro sodyba.

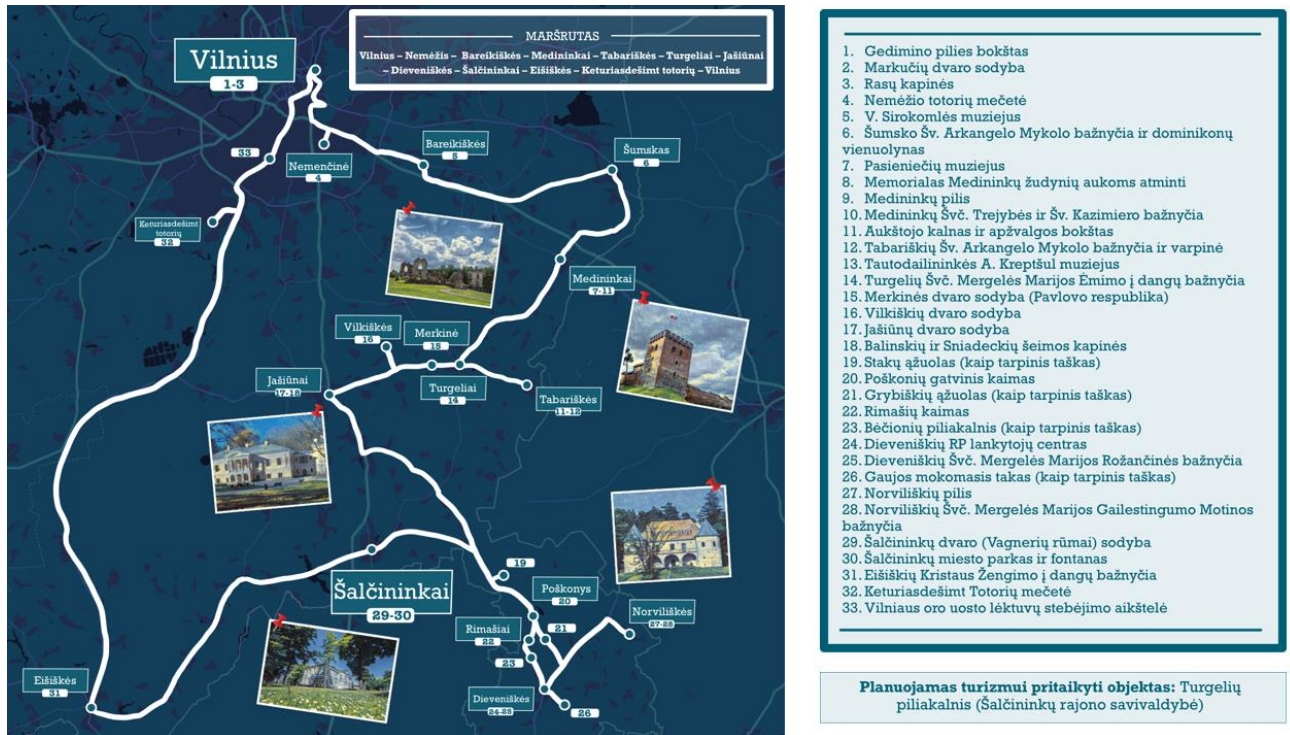
Objektai Švenčionių rajono savivaldybėje: Cirkliščio dvaras ir parkas, Cirkliščio piliakalnis, Cirkliščio pažintinis miško takas, Švenčionių stačiatikių Švč. Trejybės cerkvė, Švenčionių miesto parkas ir fontanas, Švenčionių Visų Šventųjų bažnyčia, Sendvario (Švenčionių) apžvalgos bokštas, Sirvėtos RP lankytojų centras, Šventos pažintinis mitologinis takas Kačėniškės piliakalnis, Nalšios muziejus, Nalšios muziejaus Reškutėnų filialas, Reškutėnų tradicinių amatų centras, Lygumų apžvalgos bokštas, Kretuonų kaimas, Kaltanėnų urbanistikos kompleksas, Kaltanėnų bendruomenės namai, Kaltanėnų Švč. Mergelės Marijos Angeliškosios bažnyčia, Labanoro Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčia ir varpinė, Labanoro RP lankytojų centras, Labanoro girios pažintinis takas, Peršokšnos pažintinis takas, Žeimenos pažintinis takas.

Planuojami turizmui pritaikyti objektai – Kūnos (vaistažolių) pažintinis takas, pėsčiųjų ir dviračių takas palei Bėlio ir Bėlaičio ežerus (Švenčionių rajono savivaldybė), Neries krantinė, Nemenčinės piliakalnis (Vilniaus rajono savivaldybė).

7.4.4. Maršrutas „Vilnius – Nemėžis – Bareikiškės – Medininkai – Turgeliai – Jašiūnai – Dieveniškės – Šalčininkai – Eišiškės – Keturiasdešimt Totorių – Vilnius“

Žiedinis maršrutas, jungiantis Vilniaus miesto, Vilniaus rajono ir Šalčininkų rajono savivaldybių objektus. Šiuo maršrutu skatinama po Vilniaus regioną keliauti Lietuvos gyventojus.

30 pav. Maršruto „Vilnius – Nemėžis – Švenčionys – Švenčionėliai – Kaltanėnai – Labanoras – Gližiškės – Pikeliškės – Vilnius“ vizualizacija

Objektai Vilniaus miesto savivaldybėje: Gedimino pilies bokštas, Markučių dvaro sodyba, Rasų kapinės, Vilniaus oro uosto lėktuvų stebėjimo aikštelė.

Objektai Vilniaus rajono savivaldybėje: V. Sirokomlės muziejus, Nemėžio totorių mečetė, Šumsko Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčia ir dominikonų vienuolynas, Pasieniečių muziejus, memorialas Medininkų žudynių aukoms atminti, Medininkų pilis, Medininkų Švč. Trejybės ir Šv. Kazimiero bažnyčia, Aukštojo kalnas ir apžvalgos bokštas, Keturiasdešimt Totorių mečetė.

Objektai Šalčininkų rajono savivaldybėje: Tabariškių Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčia ir varpinė, Tautodailininkės A. Krepšul muziejus, Turgelių Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčia, Merkinės dvaro sodyba (Pavlovo respublika), Vilkiškių dvaro sodyba, Jašiūnų dvaro sodyba, Balinskių ir Sniadeckių šeimos kapinės, Poškonių gatvinis kaimas, Grybiškių ažuolas, Stakų ažuolas, Rimašių kaimas, Bėčionių piliakalnis, Dieveniškių RP lankytojų centras, Dieveniškių Švč. Mergelės Marijos Rožančinės bažnyčia, Gaujos mokomasis takas, Norviliškių pilis, Norviliškių Švč. Mergelės Marijos Gailestingumo Motinos bažnyčia, Šalčininkų dvaro (Vagnerių rūmai) sodyba, Šalčininkų miesto parkas ir fontanas, Eišiškių Kristaus Žengimo į dangų bažnyčia.

Planuojamas turizmui pritaikyti objektas – Turgelių piliakalnis (Šalčininkų rajono savivaldybė).

7.4.5. Maršrutas „Pramogos šeimoms su vaikais“

Šeimoms su vaikais skirtu turizmo maršrutu siekiama plačiau pristatyti įdomiausias Vilniaus regiono pramogas, apimančias parkus, skulptūras, fontanus, ekspozicijas ir edukacijas.

31 pav. Maršruto „Pramogos šeimoms su vaikais“ vizualizacija

Objektai Elektrėnų savivaldybėje: Elektrėnų fontanas „Dinaminis labirintas“, Elektrėnų pontoninė prieplauka, Elektrėnų ledo rūmai ir Lietuvos ledo ritulio muziejus, buv. atrakciono parko „Vaikų pasaulis“ teritorija, Elektrėnų paplūdimys, Elektrėnų baseinas, Sakurų parkas.

Objektai Šalčininkų rajono savivaldybėje: Šalčininkų miesto parkas, Dieveniškų istorinio regioninio parko lankytojų centras, Jašiūnų dvaro sodyba.

Objektai Širvintų rajono savivaldybėje: Briedžių takas Širvintose, Širvintų miesto paplūdimys, Skveras, Širvintų sporto ir laisvalaikio centras, Širvintų miesto centrinė aikštė (grojantys fontanai), lauko batutų zona, Kernavės archeologinės vietovės piliakalnių kompleksas ir muziejus.

Objektai Švenčionių rajono savivaldybėje: Švenčionių miesto parkas ir fontanas, Laisvės aikštė ir fontanas, Širvėtos RP lankytojų centras, Šventos pažintinis mitologinis takas, Labanoro RP lankytojų centras, Kaltanėnų miestelio parkas, Reškutėnų tradicinių amatų centras, Žeimenos pažintinis takas.

Objektai Trakų rajono savivaldybėje: Trakų salos pilis, Sakralinio meno ekspozicija, Sūpynių parkelis, Istorinių parkų pažinimo centras, Aukštadvario RP lankytojų centras, Velnio duobė, Vilkokšnio ežero paplūdimys, Akmenos ežero paplūdimys.

Objektai Ukmergės rajono savivaldybėje: Ukmergės kraštotyros muziejus ir grojantis fontanas, dainuojantys Ukmergės balandžiai ir kalbančios skulptūros, skulptūra „Šuo Keksas“, Senosios gairinės bokštas, Pilies parkas, Prezidento A. Smetonos dvaras, Šventosios upės

pakrantės rekreacinis takas, Ukmergės piliakalnis, Sveikatos parkas, Kadrėnų tvenkinio paplūdimys, Ukmergės senamiesčio progimnazijos observatorija, Deltuvos kultūros centro edukacinės programos vaikams, Siesikų pilis.

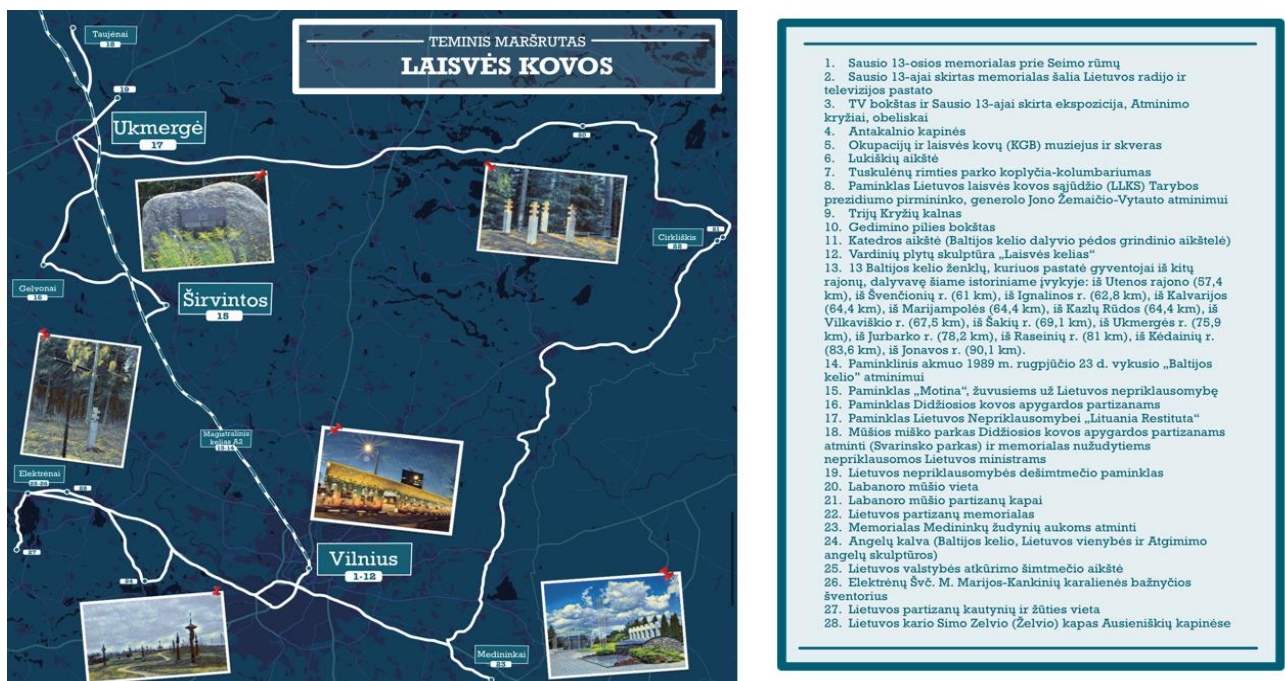
Objektai Vilniaus rajono savivaldybėje: Čekoniškių kaimo verbų ir buitės seklyčia, Maišiagalos tradicinių amatų centras, Europos geografinis centras, Medininkų pilis, Aukštojo kalnas, V. Sirokoslės muziejus.

Objektai Vilniaus miesto savivaldybėje: Valstybės pažinimo centras, Lietuvos banko Pinigų muziejus, Gedimino pilies bokštas, Valdovų rūmų muziejus, Vilniaus muziejus, Lietuvos geležinkelių muziejus, Vilniaus televizijos bokštas, Vilniaus gynybinės sienos bastėja, Muitinės muziejus, Vilniaus universiteto Zoologijos muziejus, Energetikos ir technikos muziejus, Saugomų teritorijų nacionalinis lankytojų centras, Vingio parkas, Pasakų parkas, Bernardinų sodas, Sapiegų rūmų parkas, Vilniaus oro uosto lėktuvų stebėjimo aikštelė, Verkių dvaro parkas, Balsio (Žaliųjų ežerų) paplūdimys, Balžio I ir II paplūdimiai, Gilužio paplūdimys, Grigiškių paplūdimys, Žirmūnų paplūdimys, Salotės paplūdimys, Tapelių I ir II paplūdimys, Valakampių I ir II paplūdimiai, Vingio parko paplūdimys.

Planuojami turizmui pritaikyti objektai – Širvintų šeimos parkas (Širvintų rajono savivaldybė), Kūnos (vaistažolių) pažintinis takas (Švenčionių rajono savivaldybė), pėsčiųjų takas prie Bevardžio ežero (Elektrėnų savivaldybė), Miniatiūrų parkas „Mini Lietuva“ (Ukmergės rajono savivaldybė).

7.4.6. Maršrutas „Laisvės kovų ženklai“

Šis turizmo maršrutas skirtas susipažinti su Laisvės kovų (Baltijos kelio ir Nepriklausomybės, Sausio 13-osios ir Medininkų įvykių) simboliais.

31 pav. Maršruto „Laisvės kovų ženklai“ vizualizacija

Laisvės kovos:

Objektai Elektrėnų savivaldybėje: Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio aikštė, Lietuvos partizanų kautynių ir žūties vieta, Elektrėnų Švč. M. Marijos-Kankinių karalienės bažnyčios šventorius, Lietuvos kario Simo Zelvio (Želvio) kapas Ausieniškių kapinėse.

Objektai Širvintų rajono savivaldybėje: paminklas Didžiosios kovos apygardos partizanams Gelvonuose, paminklas „Motina“ Širvintose, žuvusiems už Lietuvos nepriklausomybę.

Objektai Švenčionių rajono savivaldybėje: Labanoro mūšio vieta, Labanoro mūšio partizanų kapai ir Lietuvos partizanų memorialas Cirklišio kaime.

Objektai Ukmergės rajono savivaldybėje: Svarinsko parkas ir memorialas nužudytiems nepriklausomos Lietuvos ministrams.

Objektai Vilniaus miesto savivaldybėje: Okupacijų ir laisvės kovų (KGB) muziejus ir skveras, Lukiškių aikštė, Tuskulėnų rimties parko koplyčia-kolumbariumas, paminklas Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio (LLKS) Tarybos prezidiumo pirmininko, generolo Jono Žemaičio-Vytauto atminimui, Trijų Kryžių kalnas.

Baltijos kelias ir Nepriklausomybės paminklai:

Objektai Širvintų rajono savivaldybėje: paminklinis akmuo 1989 m. rugpjūčio 23 d. vykusio „Baltijos kelio“ atminimui.

Objektai Trakų rajono savivaldybėje: Angelų kalva (Baltijos kelio, Lietuvos vienybės ir Atgimimo angelų skulptūros).

Objektai Ukmergės rajono savivaldybėje: 12 Baltijos kelio ženklų (nacionalinės reikšmės kultūros paveldo objektai), paminklas Lietuvos Nepriklausomybei „Lituania Restituta“, Lietuvos nepriklausomybės dešimtmečio paminklas Taujėnuose.

Objektai Vilniaus miesto savivaldybėje: Gedimino pilies bokštas, Katedros aikštė (Baltijos kelio dalyvio pėdos grindinio aikštelė), vardinių plytų skulptūra „Laisvės kelias“.

Sausio 13-osios ir Medininkų įvykiai:

Objektai Vilniaus rajono savivaldybėje: memorialas Medininkų žudynių aukoms atminti.

Objektai Vilniaus miesto savivaldybėje: Sausio 13-osios memorialas prie Seimo rūmų, Sausio 13-ajai skirtas memorialas šalia Lietuvos radijo ir televizijos pastato, TV bokštas ir Sausio 13-ajai skirta ekspozicija, Atminimo kryžiai, paminklas, obeliskai, Antakalnio kapinės.

7.4.7. Maršrutas „Medinė architektūra“

Maršrutas skirtas susipažinti su Vilniaus regiono senosios medinės architektūros pavyzdžiais: saugomais sakraliniais objektais, autentiškais kaimais ir gyvenamųjų namų rajonais.

33 pav. Maršruto „Medinis paveldas“ vizualizacija

Objektai Elektrėnų savivaldybėje: Semeliškių Šv. Lauryno bažnyčia, Grabijolų kaimas.

Objektai Šalčininkų rajono savivaldybėje: Akmenynės Šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresės bažnyčia, Vilkiškių dvaras, Tabariškių Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčia, Žižmų kaimas, Rimašių kaimas, Poškonių kaimas.

Objektai Širvintų rajono savivaldybėje: Kernavės koplyčia, Musninkų varpinė, Alionių Švč. Mergelės Marijos nekaltojo prasidejimo bažnyčia, Bagaslaviškio Šv. Kryžiaus Atradimo bažnyčia, Zibalų Šv. Jurgio bažnyčia, Mikalajūnų gatvinis kaimas.

Objektai Švenčionių rajono savivaldybėje: Labanoro Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčia, Pavoverės Šv. Kazimiero bažnyčia, Reškutėnų Šv. Izidoriaus bažnyčia.

Objektai Trakų rajono savivaldybėje: Trakų senamiestis, Aukštadvario Kristaus Atsimainymo bažnyčia, Vytautavos Šv. Antano Paduviečio bažnyčia, Dusmenų Šv. Apaštalų Simono ir Judo Tado bažnyčia.

Objektai Ukmergės rajono savivaldybėje: Želvos Šv. Ignaco Lojolos bažnyčia, Deltuvos Švč. Trejybės bažnyčia, Šešuolių Šv. Juozapo bažnyčia.

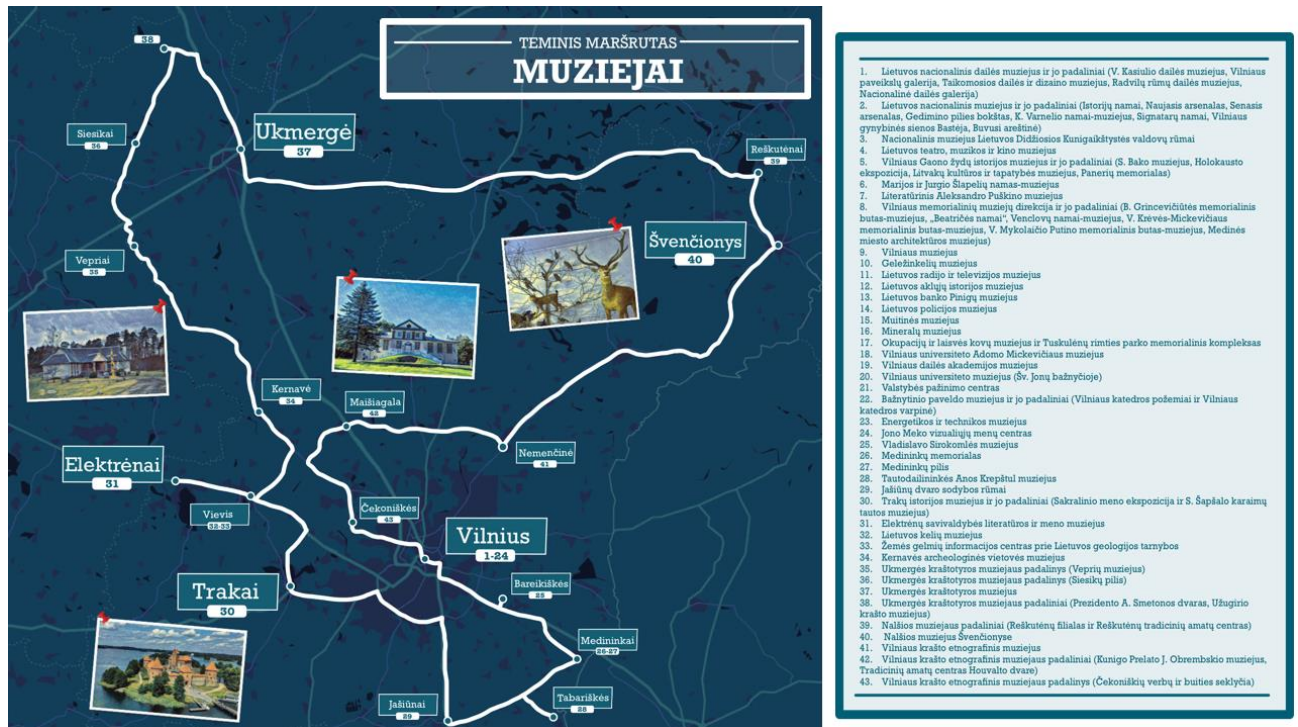
Objektai Vilniaus rajono savivaldybėje: Keturiasdešimt Totorių mečetė, Nemėžio mečetė, Skurbutėnų koplyčia, Medininkų Švč. Trejybės ir Šv. Kazimiero bažnyčia, Kenos Švč. Aušros Vartų Dievo Motinos bažnyčia, Bezdonių Švč. M. Marijos Aušros Vartų Gailestingumo Motinos bažnyčia, Šilėnų Švč. Mergelės Marijos bažnyčia, Rudaminos Švč. Mergelės Marijos Gerosios Patarėjos bažnyčia, Rudaminos stačiatikių Šv. Mikalojaus Stebukladario bažnyčia, Akmenos sentikių cerkvė, Žemaitėlių Šv. Mikalojaus sentikių cerkvė.

Objektai Vilniaus miesto savivaldybėje: Užupis (Medinės miesto architektūros muziejus), Žvėryno medinių namų rajonas (M.K. Čiurlionio g., Kęstučio g., Vytauto g. ir kt.), Antakalnis (Filaretų g., Mildos, g., Antakalnio g., M. Paco g.), Naujosios Vilnios Šv. Apaštalo Petro ir Povilo cerkvė, Pavilnio Kristaus Karaliaus ir Šv. Kūdikėlio Jėzaus bažnyčia.

7.4.8. Maršrutas „Muziejai“

Muziejų kelias jungia Vilniaus regiono savivaldybes, sudarant galimybes keliautojui į individualų maršrutą įtraukti pakeliui esančius muziejus.

34 pav. Maršruto „Muziejai“ vizualizacija

Objektai Elektrėnų savivaldybėje: Elektrėnų savivaldybės literatūros ir meno muziejus, Lietuvos kelių muziejus, Žemės gelmių informacijos centras prie Lietuvos geologijos tarnybos.

Objektai Šalčininkų rajono savivaldybėje: Jašiūnų dvaro sodybos rūmai, Tautodailininkės Anos Krepštil muziejus.

Objektai Širvintų rajono savivaldybėje: Kernavės archeologinės vietovės muziejus.

Objektai Švenčionių rajono savivaldybėje: Nalšios muziejus Švenčionyse ir padaliniai (Reškutėnų filialas ir Reškutėnų tradicinių amatų centras).

Objektai Trakų rajono savivaldybėje: Trakų istorijos muziejus ir jo padaliniai (Sakralinio meno ekspozicija ir S. Šapšalo karaimų tautos muziejus).

Objektai Ukmergės rajono savivaldybėje: Ukmergės kraštovyros muziejus ir jo padaliniai (Prezidento Antano Smetonos dvaras, Siesikų pilis, Užugirio krašto muziejus, Veprių muziejus).

Objektai Vilniaus rajono savivaldybėje: Vilniaus krašto etnografinis muziejus ir jo padaliniai (Čekoniškių verčių ir buitės seklyčia, Kunigo Prelato Juzefo Obrembskio muziejus,

Tradicinių amatų centras Houvalto dvare Maišiagaloje), Medininkų pilis, Vladislavo Sirokomlės muziejus, Medininkų memorialas.

Objektai Vilniaus miesto savivaldybėje: Lietuvos nacionalinis dailės muziejus ir jo padaliniai (Vytauto Kasiulio dailės muziejus, Vilniaus paveikslų galerija, Taikomosios dailės ir dizaino muziejus, Radvilų rūmų dailės muziejus, Nacionalinė dailės galerija), Lietuvos nacionalinis muziejus ir jo padaliniai (Istorijų namai, Naujasis arsenalas, Senasis arsenalas, Gedimino pilies bokštas, Kazio Varnelio namai-muziejus), Signatarų namai, Vilniaus gynybinės sienos Bastėja, Buvusi areštinė), Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai, Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejus, Vilniaus Gaono žydų istorijos muziejus ir jo padaliniai (Samuelio Bako muziejus, Holokausto ekspozicija, Litvakų kultūros ir tapatybės muziejus, Panerių memorialas), Marijos ir Jurgio Šlapelių namas-muziejus, Literatūrinis Aleksandro Puškino muziejus, Vilniaus memorialinių muziejų direkcija ir jo padaliniai (Beatričės Grincevičiūtės memorialinis butas-muziejus, „Beatričės namai“, Venclovų namai-muziejus, Vinco Krėvės-Mickevičiaus memorialinis butas-muziejus, Vinco Mykolaičio Putino memorialinis butas-muziejus, Medinės miesto architektūros muziejus), Vilniaus muziejus, Geležinkelių muziejus, Lietuvos radijo ir televizijos muziejus, Lietuvos aklųjų istorijos muziejus, Lietuvos banko Pinigų muziejus, Lietuvos policijos muziejus, Muitinės muziejus, Mineralų muziejus, Okupacijų ir laisvės kovų muziejus ir Tuskulėnų rimties parko memorialinis kompleksas, Vilniaus universiteto Adomo Mickevičiaus muziejus, Vilniaus dailės akademijos muziejus, Vilniaus universiteto muziejus (Šv. Jonų bažnyčioje), Valstybės pažinimo centras, Bažnytinio paveldo muziejus ir jo padaliniai (Vilniaus katedros požemiai ir Vilniaus katedros varpinė), Energetikos ir technikos muziejus, Jono Meko vizualiųjų menų centras.

7.4.9. Renginių vietos ir svarbiausi renginiai

Rinkodaros priemonėse rekomenduojama pateikti Vilniaus regiono kasmetinių ir svarbiausių renginių sąrašą, sudarant galimybes keliautojui planuoti keliones po regioną, atsižvelgiant į savivaldybėse vykstančius renginius.

Objektai ir renginiai Elektrėnų savivaldybėje: Elektrėnų vaikų pasaulis („Elektrėnų bliuzo ir džiazo festivalis“, rugpjūčio pab.), Jaunimo festivalis („Muzika garsiau“, rugpjūčio pr.), Semeliškės (festivalis „Nuo Lauryno iki Roko“, rugpjūčio vid.), Elektrėnai („Rally Elektrėnai“, pirmas rugsėjo savaitgalis), Elektrėnų literatūros ir meno muziejus (tarptautinis poezijos festivalis „Poezijos pavasaris“, birželio mėn.).

Objektai ir renginiai Šalčininkų rajono savivaldybėje: Jašiūnų dvaras (klasikinės muzikos koncertai, kiekvienas vasaros sekmadienis), Šalčininkai (Derliaus šventė Šalčininkuose, rugsėjo vid.).

Objektai ir renginiai Širvintų rajono savivaldybėje: Kernavės piliakalnių kompleksas (festivalis „Gyvosios archeologijos dienos Kernavėje“, liepos pr.; Rasos šventė, birželio pab.;

Rudens lygiadienio šventė, rugsėjo pab.), Širvintos – (Miesto šventė, liepos mėn.; Rudens derliaus šventė, rugsėjo mėn.), Kalėdų eglės įžiebimo šventė (lapkričio pab. – gruodžio pr.).

Objektai ir renginiai Švenčionių rajono savivaldybėje: Švenčionių miesto parkas (Rudens kermošius, rugsėjo mėn.), Labanoro miestelis („Labanorinė“, rugsėjo mėn.), Švenčionėlių trečias paplūdimys (Joninės, birželio mėn.), Kačėniškės piliakalnis (Vaistažolių rinkimo čempionatas, birželio pab. – liepos pr.), Pabradės miestas (Pučiamųjų orkestrų festivalis „Sidabriniai vasaros akordai“, rugpjūtis–rugsėjis), Rajono bendruomenių sąskrydis (rugpjūčio mėn., vieta kintanti kasmet – 2023 m. Strūnaitėje), prie Bėlio ežero („Ežerų sietuva“, birželio-liepos mėn.), prie Pabradės kultūros centro (Pabradės miesto šventė, rugsėjo mėn.), Švenčionių miesto parkas (Miesto šventė, birželio pab.–liepos pr.), Sarių k. ežeras (Atviros Švenčionių rajono spinningavimo varžybos, spalio mėn.).

Objektai ir renginiai Ukmergės rajono savivaldybėje: Ukmergės piliakalnio papėdė, Pilies parkas, aikštė prie Kultūros centro (Miesto šventė, gegužės pab.), Prezidento A. Smetonos dvaro parkas („Kilkim Žaibu“, birželio pab.; „Smetoninės“, rugpjūčio pr.), Siesikų pilis („Angelų sargų kermošius“, rugsėjo pab.), Šventupės k. (muzikos festivalis „Rockmergė“, liepos pab.).

Objektai ir renginiai Vilniaus rajono savivaldybėje: Medininkų pilis („Senujų amatų šventė“, rugsėjo pab.), Nemenčinė (lenkų kultūros festivalis „Kwiaty Polskie“, paskutinis gegužės mėn. sekmadienis; „Nemenčinės Kaziuko Kermošius“, antras kovo sekmadienis), Vladislavo Sirokoslės muziejus (Poezijos ir muzikos renginių ciklas „Sirokoslės lyra“, gegužės priešpaskutinė savaitė), Tradicinių amatų centras Houvalto dvare Maišiagaloje (Vilniaus krašto mokinių, jaunimo ir suaugusiųjų verbų rišėjų konkursinė paroda „Gražiausia Vilniaus krašto verba“, vasaris–kovas).

Objektai ir renginiai Trakų rajono savivaldybėje: Trakų Salos pilis („Viduramžių šventė“, birželio pab.), Užutrakio dvaro sodyba („Užutrakio vakarai“, liepos–rugpjūčio mėn.), Galvės džiaz laivas, prielauka („Galvė Jazz fiesta“, liepos–rugpjūčio mėn.), Trakų Švč. Mergelės Marijos apsilankymo bazilika (Švč. Mergelės Marijos Dangun Ėmimo iškilmė (Žolinė), rugpjūčio 15 d.; Trakų Dievo Motinos, Lietuvos Globėjos (Trakinių) atlaidai, rugsėjo 1-8 d.), apžvalgos aikštelė prieš Trakų salos pilį, Trakų salos pilies menė, Užutrakio dvaras ir kt. („Trakų fanfarinė savaitė“, rugpjūčio pirma savaitė), Karaimų (Kopūstinės) sala („Kopūstinės kermošius“, rugpjūčio vid.), Vytauto g., Rotušės aikštė, Apžvalgos aikštė, Karaimų sala ir Karaimų gatvė (Trakų miesto šventė, birželio pirmas savaitgalis), Apžvalgos aikštė, Karaimų sala, Nauja erdvė, Karaimų 57a (Trakų miesto gimtadienis, rugsėjo 8 d.).

Objektai ir renginiai Vilniaus miesto savivaldybėje: Vilniaus miesto atvirose erdvės („Vilniaus šviesų festivalis“, sausio mėn. pab.), Vilniaus šiuolaikinio meno galerijos/muziejai, kitos šiuolaikinį meną pristatančios erdvės („Šiuolaikinio meno mėnuo SUMENĖK“, vasario mėn. savaitgaliais), Vilniaus pastatai ir erdvės („Open house Vilnius“, gegužės mėn.), įvairios Vilniaus vietos („Kultūros naktis“, birželio mėn.; „Gatvės teatro festivalis SPOT“, liepos mėn.; Kultūros paveldo festivalis „Heritas“, rugsėjo mėn.; „Gatvės muzikos diena“, gegužės mėn.; Sostinės dienos,

rugsėjo pr.; Kaziuko mugė, kovo pr.; “Trys karaliai”, sausio pr.), Užupis (“Užupio Respublikos nepriklausomybės diena”, balandžio 1 d.), Katedros a. (Kalėdos sostinėje, gruodžio mėn.), Vingio parkas („Dainų šventė“, 2024 m.).

Planuojamas turizmui pritaikyti objektas: Arakalnis (vykdavo dainų šventės), erdvė skirta renginiams (Trakų rajono savivaldybė).

7.5. Kiti turizmo maršrutai

7.5.1. Maršrutas „Turizmas prieinamas visiems“

Maršrutai yra skirti žmonėms, turintiems ribotas judėjimo galimybes ir visiems, kuriems aktualus patogus objektų prieinamumas. Maršrutų alternatyvos / atkarpos: Vilnius – Trakai – Vilnius; Vilnius – Bareikiškės – Medininkai – Vilkiškės – Jašiūnai – Vilnius; Vilnius – Sudervė – Dūkštos – Kernavė – Vilnius; Vilnius – Širvintos – Ukmergė – Maišiagala – Vilnius. Iš Vilniaus į Trakus vyksta traukiniai, pritaikyti žmonėms su negalia; Vilniaus ir Trakų geležinkelio stotys yra pritaikytos judėjimo negalią turintiems asmenims.

35 pav. Maršruto „Turizmas prieinamas visiems“ vizualizacija

Vilnius – Trakai – Vilnius: Valdovų rūmai, Lietuvos nacionalinis muziejus, Gedimino pilies kalnas, Lietuvos banko pinigų muziejus, Bernardinų sodas, Vilniaus muziejus, Trakų Vokės dvaras, Trakų Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bazilika, Sakralinio meno ekspozicija, Trakų krašto tradicinių amatų centras.

Vilnius – Bareikiškės – Medininkai – Vilkiškės – Jašiūnai – Vilnius: Aušros Vartai, Vilniaus gynybinės sienos bastėja, Vladislavo Sirokoslės muziejus, Medininkų pilis, Jašiūnų ir Vilkiškių dvaro sodybos.

Vilnius – Sudervė – Dūkštos – Kernavė – Vilnius: Pūčkorių atodanga, Saugomų teritorijų nacionalinis lankytojų centras, TV bokštas, Sudervės Švč. Trejybės bažnyčia, Neries RP lankytojų centras, Kernavės archeologinės vietovės muziejus.

Vilnius – Širvintos – Ukmergė – Maišiagala – Vilnius: Nacionalinė dailės galerija, Vytauto Kasiulio dailės muziejus, Ukmergės kraštotyros muziejus, Prezidento Antano Smetonos dvaras, Tradicinių amatų centras Houvalto dvare.

7.5.2. Maršrutas „Keliaujantiems baidarėmis“

Vandens turizmo maršrutai: Vilnios, Neries, Strėvos, Vokės, Šventosios, Širvintos, Musės, Merkio, Gaujos, Žeimenos, Kiaunos, Lakajos, Siesarties upėmis.

36 pav. Maršrutų „Keliaujantiems baidarėmis“ vizualizacija

Vilnios turizmo maršrutas: įlipimo vieta – Naujosios Vilnios užtvanka, išlipimo vieta – už Baltojo tilto (Vilniaus miesto savivaldybė). Objektai: Naujosios Vilnios pilkapynas, Pūčkorių atodanga, Belmonto užtvanka, Užupio „Undinė“, Vilniaus Šv. Pranciškaus Asyžiečio bažnyčia, Bernardinų sodas, Gedimino pilies kalnas, Trijų Kryžių kalnas. Kelionę galima tęsti Nerimi.

Neries turizmo maršrutas (Nemenčinė – Vilnius): įlipimo vieta – Nemenčinė (Vilniaus rajono savivaldybė), išlipimo vieta – už Baltojo tilto (Vilniaus miesto savivaldybė). Objektai: Verkių dvaro sodyba, Šv. Trejybės (Trinapolio) bažnyčia, Valakampių II paplūdimys, Valakampių I paplūdimys, Žirmūnų paplūdimys, Žirmūnų tiltas (skulptūra „Karališkasis obuolys“), Karaliaus

Mindaugo tiltas, Gedimino kalnas, Žaliasis tiltas, Šv. Rapolo bažnyčia, Baltasis tiltas (skulptūra „Spindulys – ietis“).

Neries turizmo maršrutas (Vilnius – Kernavė): įlipimo vieta – netoli Baltojo tilto (Vilniaus miesto savivaldybė), išlipimo vieta – Kernavė (Širvintų rajono savivaldybė). Objektai: Žvėryno tiltas (skulptūra „Sidabrinis pusmėnulis laivas“), Liubarto tiltas, Vingio parko pėsčiųjų tiltas, Plikakalnio atodanga, Stirnių piliakalnis, Naujosios Rėvos piliakalnis, Karmazinių piliakalnis, Verkšionių akmenys, Panerių dvaras, Grabijolų kaimas, Kernavės piliakalnių kompleksas ir Pajautos slėnis.

Vokės turizmo maršrutas: įlipimo vieta – prie Vaidotų tilto (Vilniaus rajono savivaldybė), išlipimo vieta – Vokės ir Neries santaka (Grigiškės, Vilniaus miesto savivaldybė). Objektai: Trakų Vokės dvaras, Mūrinės Vokės užtvanka, Grigiškių akvedukas, Grigiškių piliakalnis. Kelionę galima tęsti Nerimi.

Strėvos turizmo maršrutas: įlipimo vieta – Spindžiaus ežero pakrantė (Trakų rajono savivaldybė), išlipimo vieta – Elektrėnų marių patvanka (Elektrėnų savivaldybė). Objektai: Strėvos piliakalnis, Bagdononių piliakalnis, Semeliškių Šv. Nikolajaus Stebukladario cerkvė, Semeliškių Šv. Lauryno bažnyčia.

Šventosios turizmo maršrutas: įlipimo vieta – Šventupės kempingas, išlipimo vieta – Vepriai (Ukmergės rajono savivaldybė). Objektai: Šventupės kempingas, Šventupės dvaras, Svarinsko parkas, Kadrėnų tvenkinio paplūdimys, Ukmergės senamiestis, Šventosios upės krantinė, Piliakalnis, Pilies parkas, akmuo Mokas, Šaltupio akmuo, Veprių Švč. Mergelės Marijos Rožančiaus Karalienės bažnyčia, Veprių dvaras ir parkas, Veprių ažuolas, Ukmergės kraštotyros muziejaus Veprių filialas, Kryžiaus kelio stotys, Veprių akmuo, skulptūrų parkas.

Širvintos turizmo maršrutas: įlipimo vieta – Širvintų–Ukmergės kelio tiltas, išlipimo vieta – Mančiušėnų kaimas (Širvintų rajono savivaldybė). Objektai: Mantinionių piliakalnis, Pasodininkų piliakalnis, Liukonių kryžius ir mitologiniai akmenys, Mančiušėnų piliakalnis ir milžinkapis.

Musės turizmo maršrutas: įlipimo vieta – Bartkuškis, išlipimo vieta – Čiobiškis (Širvintų rajono savivaldybė). Objektai: Ilgojaus akmuo, Janonių piliakalnis, Rusių Rago pilkapynas, Dariaus ir Girėno tiltas, Čiobiškio malūnas.

Merkio turizmo maršrutas: įlipimo vieta – Tabariškės, išlipimo vieta – Rūdininkai (Šalčininkų rajono savivaldybė). Objektai: Tabariškių bažnyčia, Anos Krepštul muziejus, Mikniškių stačiatikių cerkvė, Turgelių Švč. Mergelės Marijos ėmimo į dangų bažnyčia, Pavlovo respublika Merkinėje, Vilkiškių dvaras, Jašiūnų dvaras, Rūdninkų Švč. Trejybės bažnyčia.

Gaujos turizmo maršrutas: įlipimo vieta – Dieveniškės, išlipimo vieta – Girdžiūnai (Šalčininkų rajono savivaldybė). Objektas: Gaujos mokomasis takas.

Žeimenos turizmo maršrutas: įlipimo vieta – Kaltanėnų ugdymo ir turizmo centras/ Kaltanėnų dvaro parkas, išlipimo vieta – Švenčionėlių Platumų tiltas (Švenčionių rajono savivaldybė). Objektai: Kaltanėnų ugdymo ir turizmo centras, Kaltanėnų Švč. Mergelės Marijos Angeliškosios bažnyčia, Kaltanėnų dvaro parkas, Žeimenos pažintinis takas.

Žeimenų ežero – Žeimenos upės turizmo maršrutas: įlipimo vieta – stovyklavietė prie Pakretuonės vandens malūno, išlipimo vieta – Švenčionėlių Platumų tiltas/Švenčionėlių trečiasis paplūdimys (Švenčionių rajono savivaldybė). Objektai: Pakretuonės vandens malūnas, tiltas per Žeimenos upę, Kaltanėnų piliakalnis, Kaltanėnų ugdymo ir turizmo centras, Kaltanėnų Švč. Mergelės Marijos Angeliškosios bažnyčia, Kaltanėnų dvaro parkas, Žeimenos pažintinis takas.

Kiaunos upės turizmo maršrutas: įlipimo vieta – Kūrinių tiltas, išlipimo vieta – Šakališkės kaimas (Švenčionių rajono savivaldybė). Objektas: gatvinis Šakališkės kaimas.

Lakajos upės turizmo maršrutas: įlipimo vieta – Algirdiškės kaimo tiltas, išlipimo vieta – Liūlinės poilsiavietė (Švenčionių rajono savivaldybė). Objektas: Lakajos – Žeimenos santaka.

Siesarties turizmo maršrutas: įlipimo vieta – Valų tiltas, išlipimo vieta – Siesarties tiltas (Ukmergės rajono savivaldybė). Objektai: Felinkos ažuolas, Antatilčių II piliakalnis, Valtūnų tvenkinys.

Planuojami vandens turizmo objektai: Vilniaus rajono savivaldybėje numatyta rekonstruoti prieplauką Neries vandens trasoje prie Nemenčinės tilto (Pakrantės g.) ir įrengti prieplauką Vilnios vandens trasoje, todėl ateityje Vilnios vandens turizmo trasa galėtų prasidėti Mickūnuose.

7.5.3. Maršrutas „Kelijantiems traukiniais“

Traukiniai yra pritaikyti keliauti neįgaliojo vežimėliu ir vežtis dviratį (išskyrus traukiniais, vykstantiems į Keną), traukinių stotys pritaikytos neįgaliesiems Trakuose ir Vilniuje. Maršruto pradžia – Vilniuje (Stoties rajonas, Geležinkelių muziejus).

37 pav. Maršruto „Kelijantiems traukiniais“ vizualizacija

Vilnius – Trakai – Vilnius: Trakų Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bazilika, Trakų krašto tradicinių amatų centras, pažintinis takas palei Galvės ežerą, Trakų Salos pilis (Trakų istorijos muziejus), Sakralinio meno ekspozicija, Trakų pusiasalio pilis, Šv. Jono Nepomuko koplytstulpis, Aukų kalnas.

Vilnius – Senieji Trakai – Rūdiškės – Vilnius: Lentvario geležinkelio stotis, Senųjų Trakų bažnyčia, vienuolyno ir piliavietės su papiliu kompleksas, Rūdiškių geležinkelio stotis ir vandens bokštas.

Vilnius – Vilniaus oro uostas – Jašiūnai – Vilnius: Vilniaus oro uosto lėktuvų stebėjimo aikštelė, Jašiūnų dvaras ir parkas, Balinskių ir Sniadeckių šeimų kapinės, Šv. Onos bažnyčia.

Vilnius – Pabradė – Švenčionėliai – Vilnius: Pabradės kabantis tiltas, Pabradės Švč. Mergelės Marijos Šeimų karalienės bažnyčia, Švenčionėlių geležinkelio stotis, Žeimenos pažintinis takas, „Miško galerija“, alternatyvi kultūrinė erdvė „Lentpjūvė“, tapytojo L. Kaziulionio piešinys „Vėžys“, Švenčionėlių Šv. Edvardo parapijos ir Švč. Mergelės Marijos Sopulingosios bažnyčia.

Vilnius – Naujoji Vilnia – Kena – Vilnius: Naujosios Vilnios Šv. Kazimiero bažnyčia, Piešinys „Žvirblis loftuose“, Naujosios Vilnios Tremtinių memorialas, Akacijų gatvės apžvalgos aikštelė, Buvęs istorinis gaisrinės pastatas, Namas „Garvežys“ (buvęs depo pastatas), Šv. Apaštalų Petro ir Povilo cerkvė, Rokantiškių piliavietė, Dalgių fabriko seniausias išlikęs fasado fragmentas, Vandens bokštas prie buvusio Dalgių fabriko, Naujosios Vilijos parkas ir skulptūra „Darbininkas“, Buvusio Sofijos popieriaus fabriko administracinis pastatas, Dievo Gailestingumo bažnyčia ir paminklas popiežiui Jonui Pauliui II Kalveliuose.

Vilnius – Lentvaris – Vievis: Lentvario geležinkelio stotis, Lentvario dvaro parkas, Lentvario Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai bažnyčia, Vievio Šv. Onos bažnyčia, Vievio Dievo Motinos Ėmimo į dangų cerkvė, Vievio visų Šventųjų koplyčia, Vievio skulptūros, Žemės gelmių informacijos centras, Lietuvos kelių muziejus, Gatvės menas (grafiti piešinys).

7.5.4. Maršrutas „Keliantiesiems autobusais“

Maršrutai sudaryti pagal maršrutų tvarkaraščių patrauklumą ir lankytinų objektų pasiūlą.

38 pav. Maršruto „Kelijantiems autobusais“ vizualizacija

Vilnius – Vievis – Elektrėnai – Vilnius: Vievio Šv. Onos bažnyčia, Vievio Dievo Motinos Ėmimo į dangų cerkvė, Vievio skulptūros, Žemės gelmių informacijos centras, Lietuvos kelių muziejus, Gatvės menas (grafiti piešinys, Elektrėnų marių paplūdimys, pontoninis tiltas, fontanas „Dinaminis labirintas“, Elektrėnų Švč. Mergelės Marijos Kankinių Karalienės bažnyčia, Elektrėnų ledo rūmai (Lietuvos ledo ritulio muziejus), buv. Elektrėnų atrakciono parko „Vaikų pasaulis“ teritorija, Elektrėnų baseinas, Sakurų parkas, Abromiškių dvaro svirnas.

Vilnius – Jašiūnai – Šalčininkai – Vilnius: Jašiūnų dvaro sodyba, Balinskių ir Sniadeckių šeimos kapinės, Šalčininkų dvaro (Vagnerių rūmai) sodyba, Šalčininkų miesto parkas ir fontanas.

Vilnius – Kernavė – Širvintos – Vilnius: Kernavės archeologinės vietovės muziejus, Kernavės piliakalnių kompleksas ir Pajautos slėnis, Kernavės Švč. Mergelės Marijos Senosios bažnyčios vieta, Kernavės bažnyčios Škaplierinės bažnyčia, Baltojo kalno apžvalgos aikštelė, takas „Ateik, žmogau, tyla priglausiu“, Šv. Mykolo Arkangelo bažnyčia, Briedžių takas, Jaunimo parkas, Širvintų sporto ir laisvalaikio centras, Širvintų miesto centrinė aikštė (grojantys fontanai), skveras prie parduotuvės „Norfa“.

Vilnius – Šumskas – Medininkai – Vilnius: Šumsko Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčia ir dominikonų vienuolynas, Medininkų pilis, Medininkų Švč. Trejybės ir Šv. Kazimiero bažnyčia, Aukštojo kalnas ir apžvalgos bokštas.

Vilnius – Trakai – Lentvaris – Vilnius: pažintinis takas Galvės ežero pakrantėje, Trakų Salos pilis (Trakų istorijos muziejus), Trakų pusiasalio pilis, Trakų Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bazilika, Sakralinio meno ekspozicija, Trakų pusiasalio pilis, Šv. Jono Nepomuko koplytstulpis, Aukų kalnas, Trakų Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bazilika, Lentvario Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelės Marijai bažnyčia, Lentvario dvaro parkas.

Vilnius – Širvintos – Ukmergė – Vilnius: Šv. Mykolo Arkangelo bažnyčia, Briedžių takas, Jaunimo parkas Širvintose, Širvintų sporto ir laisvalaikio centras, Širvintų miesto centrinė aikštė (grojantys fontanai), Ukmergės senamiestis, Ukmergės Švč. Trejybės bažnyčia, Ukmergės kraštotyros muziejus, Miniatiūrų parkas „Mini Lietuva“, dainuojantys Ukmergės balandžiai ir kalbančios skulptūros, Senosios gaisrinės bokštas, skulptūra „Šuo Keksas“, Pilies parkas, Šventosios upės pakrantės rekreacinis takas, Ukmergės piliakalnis, Sveikatos parkas, Ukmergės senamiesčio progimnazijos observatorija.

Atsižvelgiant į galimybes autobusu persivežti dviratį ir išvystytą dviračių takų (ne maršrutų) infrastruktūrą pateikiama informacija apie galimybes keliauti dviračiu Vilniaus, Ukmergės ir Elektrėnų miestuose. Dviratį galima vežti autobusais: Vilnius – Ukmergė, Vilnius – Elektrėnai.

Vilniuje išvystytas dviračių takų tinklas sudaro galimybes dviračiu keliauti po Vilniaus miestą ir saugiai atvykti iki Autobusų stoties²³.

Iš Vilniaus į Elektrėnus vykstant autobusu yra galimybė sezono metu vežti dviratį. Elektrėnuose įrengti dviračių takai – Miško takas ir Aplink Elektrėnus (skulptūrų parkas, skulptūra “Medalis miestui”, Ledo rūmai ir Lietuvos ledo ritulio muziejus, Elektrėnų Švč. Mergelės Marijos Kankinių Karalienės bažnyčia, De Raesų ir Broel-Pliaterių šeimų koplyčia-mauzoliejus, Abromiškių dvaro svirnas)²⁴.

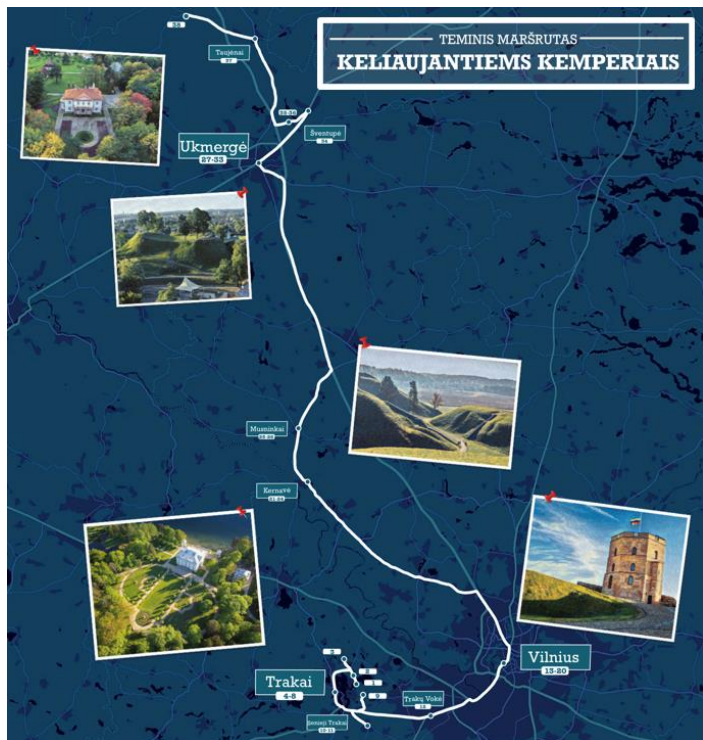
Dviračius galima vežti autobusu vykstant iš Vilniaus į Ukmergę. Atvykus į Ukmergę dviračiais galima keliauti po Ukmergės senamiestį ir dviračių takais Ukmergė – Vidiškės – Šventupė (Svarinsko parkas, Vidiškių Švč. Trejybės bažnyčia, Šventupės dvaras), Ukmergė – Deltuva – Jakutiškiai (Deltuvos evangelikų-reformatų bažnyčios liekanos, Deltuvos senoji klebonija, Obeliskas 1812 m. Deltuvos mūšiui atminti, Kopyltstulpis Šv. Jurgiui) ir Ukmergė – Pašilė (buvusios senosios žydų kapinės).

7.5.5. Maršrutas „Keliaujantiems kemperiais“

Atsižvelgiant į kempingų tinklą Vilniaus regione, sudaryti du turistiniai maršrutai, skirti keliauti kemperiais: Užutrakis – Trakai – Senieji Trakai – Trakų Vokė – Vilnius ir Vilnius – Kernavė – Musninkai – Ukmergė – Šventupė – Taujėnai.

²³<https://maps.vilnius.lt/transportas?zoom=2&x=580295.449663192&y=6064621.554236435&transportas=999!33!49!46!43!40!37!34!13!22!28!25!15!&allLayers=999!&basemap=base-map&identify=#legend>.

²⁴ <https://www.arcgis.com/apps/Cascade/index.html?appid=901477bcd0be43a48ed5b71d395b0949>

1. Užutrakio dvaro sodyba
2. „Bulvių kelio“ apžvalgos aikštelė
3. Angelų kalva – tūkstantmečio ženklų takas
4. Trakų Salos pilis (Trakų istorijos muziejus)
5. Pažintinis takas Galvės ežero pakrantėje
6. Sakralinio meno ekspozicija
7. Trakų pusiasalio pilis
8. Trakų Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bazilika
9. Varnikų pažintinis takas
10. Vytauto Didžiojo kelio skulptūros
11. Senųjų Trakų piliavietė, Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai ir Šv. Benedikto bažnyčia bei vienuolynas
12. Trakų Vokės dvaro sodyba
13. Trijų Kryžių kalnas
14. Aukštutinė pilis (Gedimino pilies bokštas)
15. Žemutinė pilis (Valdovų rūmai)
16. Bernardinų sodas
17. Šv. Onos bažnyčia
18. Bernardinų vienuolynas
19. Užupis
20. Vingio parkas
21. Kernavės archeologinės vietovės muziejus
22. Kernavės piliakalnių kompleksas
23. Kernavės Švč. Mergelės Marijos Senosios bažnyčios vieta
24. Kernavės bažnyčios Škaplierinės bažnyčia
25. Barbaros koplytėlė
26. Musninkų Švč. Trejybės bažnyčia
27. Ukmergės senamiestis
28. Ukmergės Švč. Trejybės bažnyčia
29. Ukmergės kraštotyros muziejus
30. Ukmergės piliakalnis
31. Šventosios upės krantinė ir promenada
32. Ukmergės Pilies parkas
33. Miniatiūrų parkas „Mini Lietuva“
34. Šventupės dvaro sodyba
35. Svarinsko parkas
36. Kadrėnų tvenkinio paplūdimys
37. Taujėnų Šv. Kryžiaus išaukštinimo bažnyčia
38. Prezidento A. Smetonos (Užugirio) dvaro sodyba

39 pav. Maršruto „Keliaujantiems kempieriais“ vizualizacija

Užutrakis – Trakai – Senieji Trakai – Trakų Vokė – Vilnius: Užutrakio dvaro sodyba, „Bulvių kelio“ apžvalgos aikštelė, Angelų kalva – tūkstantmečio ženklų takas, Trakų Salos pilis (Trakų istorijos muziejus), pažintinis takas Galvės ežero pakrantėje, Sakralinio meno ekspozicija, Trakų pusiasalio pilis, Trakų Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bazilika, Varnikų pažintinis takas, Senųjų Trakų piliavietė, Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai ir Šv. Benedikto bažnyčia bei vienuolynas, Vytauto Didžiojo kelio skulptūros, Trakų Vokės dvaro sodyba, (*automobilių stovėjimo aikštelė T. Kosciuškos g. 1A*), Trijų Kryžių kalnas, Aukštutinė pilis (Gedimino pilies bokštas) ir Žemutinė pilis (Valdovų rūmai), Bernardinų sodas, Šv. Onos bažnyčia, Bernardinų vienuolynas, Užupis.

Vilnius – Kernavė – Musninkai – Ukmergė – Šventupė – Taujėnai: Vingio parkas, Kernavės archeologinės vietovės muziejus, Kernavės piliakalnių kompleksas ir Pajautos slėnis, Kernavės Švč. Mergelės Marijos Senosios bažnyčios vieta, Kernavės bažnyčios Škaplierinės bažnyčia, Barbaros koplytėlė Musninkuose, Musninkų Švč. Trejybės bažnyčia, Ukmergės senamiestis (Kęstučio a., Vienuolyno g., Žuvų g., Utenos g., Vasario 16-osios g.), Ukmergės Švč. Trejybės bažnyčia, Ukmergės kraštotyros muziejus, Ukmergės piliakalnis, Šventosios upės krantinė ir promenada, Ukmergės Pilies parkas, Miniatiūrų parkas „Mini Lietuva“, Svarinsko parkas, Kadrėnų tvenkinio paplūdimys, Prezidento A. Smetonos (Užugirio) dvaro sodyba, Taujėnų Šv. Kryžiaus išaukštinimo bažnyčia, Šventupės dvaro sodyba.

7.5.6. Maršrutas „Kelijantiems motociklais“

Maršrutas sudarytas vaizdingiausiais ir asfaltuotais Vilniaus regiono keliais. Trakuose ribojamas motociklų eismas, todėl Trakų senamiestis neįtrauktas į šį maršrutą, skirtą keliauti motociklais.

40 pav. Maršruto „Kelijantiems motociklais“ vizualizacija

Trakų Vokė – Aukštadvaris – Semeliškės – Elektrėnai – Vievis – Vilnius: Trakų Vokės dvaro sodyba, Žaliasis pažintinis takas, Aukštadvario RP lankytojų centras, Semeliškių Šv. Lauryno bažnyčia, Elektrėnų marių paplūdimys, pontoninis tiltas, fontanas „Dinaminis labirintas“, Abromiškių dvaro svirnas, Vievio Šv. Onos bažnyčia, Lietuvos kelių muziejus.

Vilnius – Grigiškės – Kernavė – Musninkai – Ukmergė – Užugiris – Maišiagala – Vilnius: Verkščionių regykla, Kernavės archeologinės vietovės muziejus, Kernavės bažnyčios Škaplierinės bažnyčia, Kernavės piliakalnių kompleksas, Barbaros koplytėlė Musninkuose, Musninkų Švč. Trejybės bažnyčia, Ukmergės Švč. Trejybės bažnyčia, Ukmergės senamiestis, Ukmergės piliakalnis, Pilies parkas, Prezidento A. Smetonos muziejinis kompleksas, Houvalto dvaro sodyba, Maišiagalos piliakalnis.

Vilnius – Nemenčinė – Švenčionys – Švenčionėliai – Kaltanėnai – Labanoras – Vilnius: Nemenčinės Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčia, Nemenčinės tiltas, Cirkliščio dvaras ir parkas, Cirkliščio piliakalnis, Švenčionių miesto parkas ir fontanas, Sirvėtos RP lankytojų centras, Kaltanėnų urbanistikos kompleksas, Kaltanėnų Švč. Mergelės Marijos Angeliškosios bažnyčia, Labanoro Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčia ir varpinė, Labanoro RP lankytojų centras.

Vilnius – Bareikiškės – Medininkai – Turgeliai – Dieveniškės – Šalčininkai – Jašiūnai – Vilnius: Sirokomlės muziejus, Nemėžio totorių mečetė, memorialas Medininkų žudynių aukoms

atminti, Medininkų pilis, Medininkų Švč. Trejybės ir Šv. Kazimiero bažnyčia, Turgelių Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčia, Merkinės dvaro sodyba (Pavlovo respublika), Vilkiškių dvaro sodyba, Jašiūnų dvaro sodyba, Bėčionių piliakalnis, Dieveniškių RP lankytojų centras, Dieveniškių Švč. Mergelės Marijos Rožančinės bažnyčia, Šalčininkų dvaro (Vagnerių rūmai) sodyba, Šalčininkų miesto parkas ir fontanas.

Planuojami turizmui pritaikyti objektai – Neries krantinė, Nemenčinės piliakalnis (Vilniaus rajono savivaldybė).

7.5.7. Keliaujantiems elektromobiliais

Rinkodaros priemonėse rekomenduojama pateikti informaciją apie viešojo sektoriaus (LAKD, savivaldybių) įrengtas elektromobilių įkrovimo vietas ar aikšteles.

Elektrėnų savivaldybėje: Elektrėnuose (Rungos g. 5 ir 18 A), šalia A1 („Grilio kepsniai „Šaltinėlis“ Šaltinio g. 1A), Vievyje (276 kilometre A1 stovėjimo aikštelė „Kelyje žuvusiems atminti“).

Šalčininkų rajono savivaldybėje: Šalčininkuose (Mokyklos g. šalia Kultūros centro).

Širvintų rajono savivaldybėje: Širvintose (P. Cvirkos g. 15A, Vilniaus g. 4).

Švenčionių rajono savivaldybėje: Švenčionyse (Laisvės a. 3).

Ukmergės rajono savivaldybėje: Ukmergėje (Pakalnės g., Pilies g. (netoli Pilies parko), Anykščių skg. (prie Sveikatos parko)), prie magistralinio kelio A2 (aikštelė, Ežero g. 5, Kurėnų k.).

Trakų rajono savivaldybėje: aikštelės Trakuose (Vytauto g. 33; Karaimų g. 66, Aukštadvario g. 1), aikštelė Lentvaryje (Dzūkų g., šalia 2A, prie Bevardžio ež., naujai įrengtoje stovėjimo aikštelėje), aikštelė Aukštadvaryje (A16).

Vilniaus miesto savivaldybėje: vietos Vilniuje (Smolensko g. 39, Girulių g. 5, S. Konarskio g. 20, S. Žukausko g. 41, K. Ulvydo g. 7, Santariškių g. 31, Architektų g. 60A, Rugių g. 37, Rinktinės g. 9).

7.6. Kompleksiška viešosios turizmo infrastruktūros plėtra

Siekiant paskatinti turistus keliauti po Vilniaus regioną, gerinti keliautojų patirtį ir skatinti juos ilgiau užsibūti vietovėje, būtinas nuoseklus viešosios infrastruktūros gerinimas ir turizmo paslaugų plėtra savivaldybėse. Esamos Vilniaus regiono turizmo sektoriaus situacijos analizė parodė, kad savivaldybėse planuojama kompleksiskai vystyti viešąją turizmo infrastruktūrą traukos objektuose ir turistinėse traukos vietovėse. Tai sudarytų sąlygas konkurencingų kultūrinio, aktyvaus laisvalaikio, gamtos turizmo maršrutų ir produktų sukūrimui įvairiems turistų segmentams.

14 lentelė. Vilniaus regione planuojama vystyti viešoji turizmo infrastruktūra (Funkcinių zonų prioritetas)

Savivaldybė	Planuojama vystyti infrastruktūra
Elektrėnų	Elektrėnų marių šiaurinė pakrantė: pėsčiųjų takų ir jungčių nuo Elektrėnų marių iki lankytinų objektų įrengimas ir/ar atnaujinimas; pontoninės prieplaukos ir pontoninio tilto rekonstrukcija; Elektrėnų marių apžvalgos aikštelės - pėsčiųjų tako įrengimas; atokvėpio zonų įrengimas; pėsčiųjų takų apšvietimo įrengimas; automobilių stovėjimo aikštelės įrengimas; mažosios architektūros elementų (suoliukų, šiukšlinių, tachtilinių objektų kopijos/info terminalų, WC) įrengimas.

Savivaldybė	Planuojama vystyti infrastruktūra
	Pažintinis takas prie Bevardžio ežero: pėsčiųjų tako įrengimas; apšvietimo sistemos įrengimas; mažosios architektūros elementų (suoliukų, šiukšliadėžių, info terminalo) įrengimas; automobilių stovėjimo aikštelės įrengimas; atokvėpio zonos – edukacinės erdvės (priėjimo takų, sūpynių, suoliukų, šiukšliadėžių, info terminalų, WC) įrengimas.
Šalčininkų rajono	Merkinės dvaras (Pavlovo respublika): lankymo saugumo užtikrinimas, teritorijos pritaikymas lankymui. Jašiūnų dvaro sodyba: peizažinio parko aktualizavimas (takeliai, mažoji architektūra). Merkio upės turizmo trasa: pakrančių sutvarkymas ir pritaikymas vandens turizmui (iš Šalčininkai+). Turgelių piliakalnio pritaikymas lankymui Vilkiškių dvaro sodyba: parko pritaikymas lankyti (mažoji architektūra). Norviliškių pilies teritorija: pritaikymas lankymui (mažoji architektūra, standai, privažiavimas).
Širvintų rajono	Kernavės miestelio lankytinos vietos: infrastruktūros modernizavimas pritaikant kultūros objektus lankymui (įskaitant pritaikymą neįgalųjų poreikiams) ir Širvintos upės pakrantė. Širvintos upės pakrantė: pritaikymas pasivaikščiavimams.
Švenčionių rajono	Kūnos upės pakrantė ir Cirklišio dvaras: pėsčiųjų ir dviračių tako palei Kūnos upę ir link Cirklišio dvaro įrengimas Bėlio ir Bėlaičio ežerų pakrantė: pėsčiųjų ir dviračių tako palei Bėlio ir Bėlaičio ežerus (link polinės gyvenvietės) įrengimas, poilsio aikštelių su mažos architektūros elementais įrengimas (suoliukai, šiukšliadėžės, dviračių stovai), WC, apželdinimo darbai (Švenčionys - vaistažolių sostinė), apšvietimas.
Trakų rajono	Arakalinis (vadinamas Rėkalniu): automobilių stovėjimo aikštelės įrengimas; amfiteatro rekonstravimas (suoliukai); pėsčiųjų ir dviračių tako rekonstravimas ir įrengimas; pakrantės su prieigomis (terasomis) rekonstravimas; takų (serpantinų) sistemos įrengimas; informacinės nuorodų sistemos bei kt. mažosios architektūros objektų (suolai, šiukšliadėžės ir pan.) bei apšvietimo įrengimas. Galvės ežeras: medinio pėsčiųjų tilto iš Karvinės salos į Bažnytėlės salą Galvės ežere statyba; pėsčiųjų (pažintinių) takų įrengimas; medinių suoliukų, šiukšliadėžių įrengimas; lankytojų skaičiuotuvo įrengimas; informacinio stendo įrengimas. Totoriškių ežeras: pėsčiųjų tako Totoriškių ežero pakrantėje statyba; medinių suoliukų, šiukšliadėžių įrengimas; apšvietimo įrengimas. Galvės ir Lukos ežerai: pėsčiųjų tako Galvės ir Lukos ežerų pakrantėje, statyba; medinių suoliukų, šiukšliadėžių įrengimas; apšvietimo įrengimas. Totoriškių ežeras: vakarinės užimtumo zonos įrengimas ir pritaikymas turistams (automobilių stovėjimo aikštelės statyba, apšvietimo įrengimas, pagrindinis (pažintinis) pėsčiųjų ir dviračių tako statyba; mažosios architektūros objektai (suolai, šiukšliadėžės ir pan.), informacinė nuorodų sistema).
Ukmergės rajono	Siesikų dvaras: pastatų pritaikymas turistų lankymui; aplinkinės teritorijos sutvarkymas (keliuko nuo asfalto iki pilies rekonstrukcija įrengiant asfalto dangą; parterio įrengimas; automobilių/autobusų aikštelės įrengimas dvaro ūkinėje zonoje; regioninio turizmo informacinio centro (lankytojų centro) su tualetais ir valymo įrengimais bei motinos ir vaiko kambariu įrengimas prie automobilių aikštelės dvaro ūkinėje zonoje (buvęs svirnas); pasivaikščiavimo takų atkūrimas parko zonoje; prieplaukos įrengimas. Veprių muziejus: 40 m privažiavimo kelio asfaltavimas; 100 kv.m. parkavimo aikštelės įrengimas. Prezidento A. Smetonos dvaras: automobilių stovėjimo aikštelės įrengimas su sustiprinta korio danga; nuovažų į aikštelę su asfalto danga įrengimas; žvyro dangos privažiavimo prie prieplaukos su aikštele įrengimas; plieninio liepto su medine danga įrengimas, žvyro dangos takų įrengimas palei pakrantę, privažiavimo prie autentiško dvaro "garažo" įrengimas. Šventupės dvaras: dvaro aplinkos sutvarkymas (suoliukų, pėsčiųjų takų įrengimas). Ukmergės senamiestis: parkavimo vietų įrengimas; Pilies parko papėdėje 680 kv.m. parkavimo aikštelės ir 130 m privažiavimą prie Šventosios pakrantės parko atnaujinimas; 570 kv.m. parkavimo aikštelės šalia Pilies parko įrengimas. Šventosios upė ir atodanga: pažintinio tako ir infrastruktūros įrengimas šalia Šventosios upės atodangos. Užugirio mokykla-muziejus: parkavimo aikštelės įrengimas; tako įrengimas; turistinių autobusų sustojimo vietų praplatinant gatvės kelkraštį, įrengimas. Monsinjoro Svarinsko parkas: 772 m kelio asfaltavimas; suoliukų įrengimas.
Vilniaus rajono	Neries krantinė Nemenčinės mieste: prieplaukos įrengimas; pakrantės sutvarkymas; terasų su vaizdu į upę įrengimas; automobilių stovėjimo vietų įrengimas; apšvietimo ir suoliukų įrengimas. Europos geografinis centras: takų ir automobilių aikštelės įrengimas; lankytojų centro rekonstrukcija (regioninis TIC). Maišiagalos piliakalnis (vad. Bonos pilimi): pėsčiųjų takų ir privažiavimų įrengimas; suoliukų įrengimas; informacinių stendų ir apšvietimo įrengimas. Nemenčinės piliakalnis: tvarkomieji paveldosaugos darbai; suoliukų ir ugniavietės įrengimas; informacinių nuorodų ir stendų įrengimas; pėsčiųjų tiltelio kapitalinis remontas; pėsčiųjų takų įrengimas; automobilių parkavimo aikštelių įrengimas Mozūriškių dvaras

Šaltinis: Vilniaus regiono savivaldybės

7.7. Bendros turizmo rinkodaros priemonės ir veiksmų plano įgyvendinimo stebėsenos modelis

Statistiniai rodikliai rodo, kad Vilniaus regionas nacionaliniu lygiu išsiskiria apgyvendinimo įstaigų ir turistų skaičiumi, tačiau jų pasiskirstymas regione yra netolygus. Vilnius ir Trakai yra užsienio turistų lankomos turistinės vietovės, tačiau bendrai Vilniaus regionas vis dar neišnaudoja turizmo galimybių, pritraukiant Lietuvos ir užsienio turistus. Atvykstamasis turizmas ir pajamos iš jo yra esminis turizmo sektoriaus plėtros bei ekonominio augimo veiksnys, todėl Vilniaus regiono turizmo sektoriaus vystymo priemonės tikslinga orientuoti vietinio ir atvykstamojo turizmo skatinimui, o tam reikia finansinių resursų ir žinių rinkodaros bei komunikacijos srityje.

Vilniaus regiono tarptautinio, nacionalinio ir regioninio lygmens rinkodaros priemonių analizė parodė, kad didžiausios regiono problemos – mažas regiono žinomumas tarptautinėse rinkose, nesukurtas vieningas Vilniaus regiono įvaizdis (prekės ženklas ir bendras komunikacijos stilius), trūksta vieningo ir efektyvaus regiono turizmo rinkodaros ir komunikacijos priemonių plano tikslinėms auditorijoms, nesukurti turizmo produktai (pasiūlymai).

Siekiant didinti Vilniaus regiono, kaip turistinės vietovės, žinomumą ir gerinti įvaizdį, būtina atlikti rinkos tyrimus, diegti rinkodaros inovacijas ir įgyvendinti elektroninės rinkodaros projektus, vykdyti kompleksinę rinkodarą tikslinėse turizmo rinkose (kuriose tikimasi didžiausio efekto), bendradarbiauti Vilniaus regiono savivaldybėms, įgyvendinant bendrus turizmo rinkodaros projektus. Vartotojų elgsenos tyrimais paremtas turizmo produktų ir paslaugų vartotojų segmentavimas, sudarytų galimybę efektyvesniam tikslinių turizmo produktų ir paslaugų vystymui, tikslinei rinkodarai ir efektyvesniam lėšų panaudojimui.

Sparčiai augantis turizmo sektorius, didėjanti konkurencija tarp miestų, regionų, kaimyninių šalių skatina ieškoti naujų formų ir priemonių pritraukti keliautojus į Vilniaus regioną, kurti unikalų vietovės įvaizdį. Pasaulio turizmo rinkodaros ekspertai teigia, kad turizmo sektorius jau dabar turi pereiti į visiškai naujus sprendimus, kurie turės įtakos rinkodaros veiksmams, siekiant pritraukti ir išlaikyti skirtingus segmentus iš tikslinių rinkų.

Rinkodaros priemonės rekomenduojama suskirstyti į du laikotarpius:

- 2024 – 2026 m. laikotarpis (artimiausias laikotarpis);
- 2027 – 2030 m. laikotarpis (tolimesnė perspektyva).

Artimiausio laikotarpio priemonių įgyvendinimui svarbu susiplanuoti finansinių ir žmogiškųjų išteklių poreikį. Už rinkodaros priemonių įgyvendinimą galėtų būti atsakingas vienas iš Vilniaus regiono turizmo informacijos centrų, turinčių didžiausią patirtį įgyvendinant turizmo rinkodaros projektus ir patirties aptarnaujant turistus. Papildomai projektiniu laikotarpiu įdarbinant už rinkodaros veiklų koordinavimą atsakingą darbuotoją. Atsižvelgiant į ribotus žmogiškuosius ir finansinius resursus, bendrų Vilniaus regiono turizmo rinkodaros priemonių įgyvendinimui turėtų būti skiriami

pakankami finansiniai ištekliai (projektinės lėšos arba bendros Vilniaus regiono savivaldybių lėšos) efektyvių rinkodaros priemonių įgyvendinimui.

Tolimesnėje perspektyvoje (ilguoju laikotarpiu) tikslinga diskusija su visų Vilniaus regiono savivaldybių aukščiausio lygmens vadovybe dėl bendros regiono turizmo rinkodaros, sinergijos turizmo įvaizdžio kūrimo ir rinkodaros srityse (užsienio šalių pavyzdžiu). Tokiam sprendimui reikalingas ilgesnis apsvaistymo, derinimo ir pasirašoimo laikas. Bendrą Vilniaus regiono turizmo rinkodarą tikslinga įgyvendinti, jei būtų pristatomi ne tik viešojo sektoriaus, bet ir privatūs traukos objektai bei paslaugos.

15 lentelė. Vilniaus regiono įvaizdžio ir rinkodaros priemonės (artimiausiu ir perspektyviniu laikotarpiu)

Etapai	Priemonės
Artimiausias laikotarpis (2024 – 2026)	Įgyvendinamos rinkodaros priemonės, kuriomis būtų viešinami ir populiarinami sukurti turistiniai maršrutai, jungiantys viešojo sektoriaus objektus: <ul style="list-style-type: none"> • Interneto svetainė (patrauklus turinys ir vizualas; lietuvių ir anglų kalbomis) • Banerinė reklama Lietuvos rinkoje (internetu svetainės žinomumo didinimui) • Virtuali realybė²⁵ (sprendimai integruoti į interneto svetainę ir Youtube) • Vaizdo klipas (regiono pristatymui Youtube ir interneto svetainėje) • Leidiniai užsieniečiams, skirti sukurtų reprezentacinių maršrutų pristatymui (anglų k., lenkų k.) • Teminiai žemėlapiai, skirti Lietuvos keliautojų rinkai (lietuvių k.) • Mokymai už turizmo rinkodarą atsakingiems darbuotojams (kūrybiškumo, rinkodaros ir turizmo produktų kūrimo temomis)
Tolimesnė perspektyva (2027 – 2030)	Įgyvendinamos integruotos rinkodaros komunikacijos priemonės Vilniaus regiono turistinio įvaizdžio kūrimui ir turizmo produktų pristatymui: <ul style="list-style-type: none"> • DMO, atsakingos už bendrą Vilniaus regiono rinkodarą ir valdymą, modelio aptarimas • Rinkos tyrimas (segmentai, paslaugų ir infrastruktūros vertinimas) • Bendra regiono rinkodaros ir komunikacijos programa/strategija • Bendras turistinis regiono įvaizdis (prekės ženklas ir komunikacijos stilius) • Bendri turizmo produktai (pasiūlymai segmentams, rinkoms, priklausomai nuo sezono) • Mobilioji aplikacija (programėlė) • Vilniaus regiono pristatymas kompleksinėmis rinkodaros priemonėmis tikslinėse rinkose (dalyvavimas turizmo parodose, pristatymas turų operatoriams ir žiniasklaidos atstovams, vaizdo klipai, paskyros socialiniuose tinkluose (Youtube, Facebook, Instagram ir pan.) ir aktyvi komunikacija, teminiai vaizdo klipai, leidiniai, mobilioji aplikacija, virtuali realybė • Reklamos kampanija (su žaidybiniais elementais) • Mokymai turizmu suinteresuotoms šalims tinklaveikos srityje

Tolimesnėje perspektyvoje (ilguoju laikotarpiu) galima būtų spręsti klausimą dėl bendro Vilniaus regiono įvaizdžio kūrimo, siekiant, kad bendra rinkodara padidintų regiono išskirtinumą Lietuvoje ir žinomumą tarptautiniu mastu. Pavyzdžiui, Laplandijos (Švedija) ir Vakarų Švedijos regionai naudoja regionus reprezentuojančius prekės ženklus ir administruoja regiono turizmo skatinimui skirtas interneto svetaines²⁶.

41 pav. Laplandijos ir Vakarų Švedijos regionų ir DMO prekės ženklas

²⁵ <https://visitsweden.com/what-to-do/nature-outdoors/nature/sweden-vr-films/>
²⁶ vastsverige.com, swedishlapland.com, www.off-to-mv.com/en

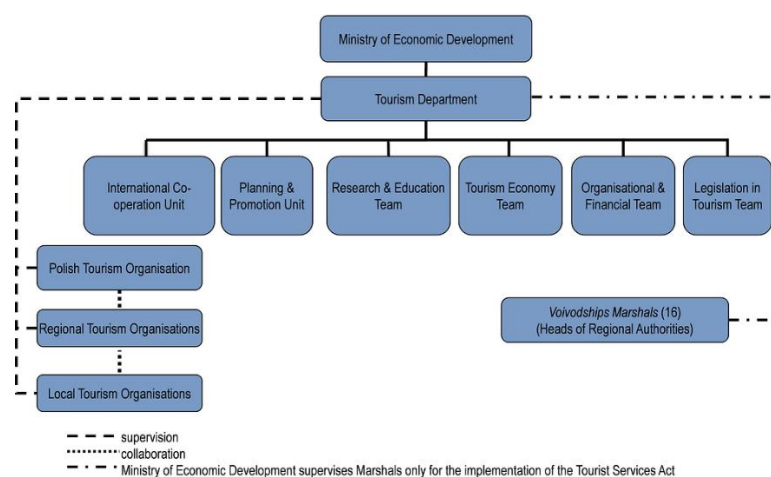

Pasaulio turizmo organizacija (PTO) skatina kurti efektyvius valdymo modelius / struktūras, daugiausia dėmesio skiriant turizmo politikai ir strateginiam planavimui; valdymui ir vertikaliam bendradarbiavimui (nacionaliniu–regioniniu–vietiniu lygiais); viešojo ir privataus sektoriaus partnerystei (PPP).

DMO gali būti nacionalinio, regiono, vietos lygmens:

- **Nacionalinio lygmens** turizmo organizacijos (angl. National Tourism Authorities, NTA) yra atsakingos už turizmo valdymą ir rinkodarą nacionaliniu lygiu. Lietuvoje įkurta nacionalinė turizmo skatinimo agentūra „Keliauk Lietuvoje“.
- **Regioninės turizmo organizacijos** (angl. Regional Tourism Organisations, RTO) yra atsakingos už turizmo valdymą ir rinkodarą geografiniame regione (regionas, apskritis, provincija, valstija). Lietuvoje regioninio lygmens turizmo valdymo ir/ar rinkodaros organizacijų nėra;
- **Vietinės DMO** (angl. Local DMO) yra atsakingos už turizmo valdymą ir/ar rinkodarą mažesnėje geografinėje vietovėje (mieste, rajone). Už turizmo rinkodarą Lietuvoje atsakingi savivaldybių įkurti turizmo informacijos centrai.

Įvairiose Europos šalyse veikia ne tik nacionaliniai ar vietiniai DMO, bet ir regioniniai. Pavyzdžiui, Suomijoje veikia apie 70 regioninių turizmo organizacijų. Lenkijoje regioninės turizmo organizacijų teisinis statusas – asociacijos, kuriose bendradarbiauja valdžios institucijos ir turizmo pramonė. Pagrindinės bendradarbiavimo sritys – rinkodara šalies viduje ir užsienyje. RTO vaidmuo apima rinkodarą, turizmo informacinių sistemų veikimo ir plėtros palaikymą, turizmo infrastruktūros plėtros planų inicijavimą, vertinimą ir palaikymą bei bendradarbiavimą su Lenkijos turizmo organizacija. Žemiau pateikiami užsienio šalių, kuriose veikia regioninės turizmo valdymo (rinkodaros) organizacijos (RTO), pavyzdžiai.

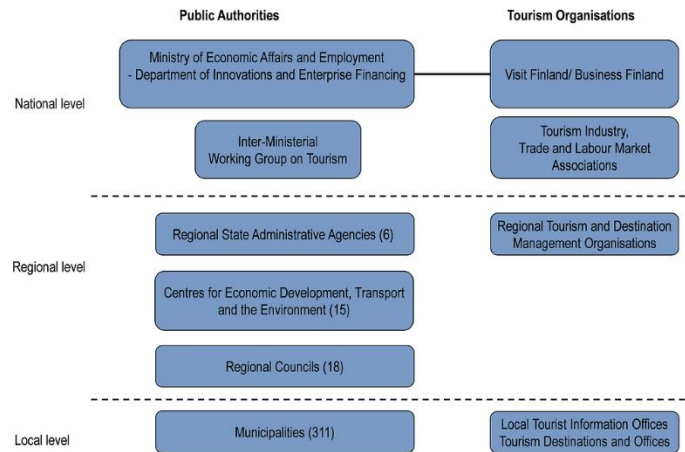

42 pav. Lenkijos turizmo įstaigų organizacinė schema

Šaltinis: OECD, adapted from the Ministry of Economic Development, 2020

Regioninės turizmo organizacijos (*Regional Tourism Organisations, RTO*) yra organizacijos, kuriose bendradarbiauja valdžios institucijos ir turizmo pramonė. Pagrindinės bendradarbiavimo

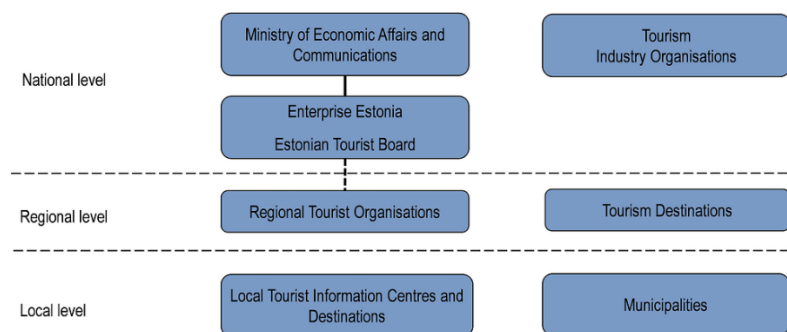
sritys – rėmimas ir rinkodara šalies viduje ir užsienyje. RTO teisinis statusas – asociacija. Be reklamos – RTO vaidmuo apima turizmo informacinių sistemų veikimo ir plėtros palaikymą, turizmo infrastruktūros plėtros ir modernizavimo planų inicijavimą, vertinimą ir palaikymą bei bendradarbiavimą su Lenkijos turizmo organizacija (*Polish Tourism Organisation*).

43 pav. Suomijos turizmo įstaigų organizacinė schema

Šaltinis: OECD, adapted from the Ministry of Economic Development, 2020

Regioniniu lygmeniu Ekonominės plėtros, transporto ir aplinkos centrai (Centres for Economic Development, Transport and the Environment) (ELY centrai) teikia finansines, patariamąsias, konsultavimo ir mokymo paslaugas turizmo įmonėms, nes jų užduotis – skatinti regionų konkurencingumą, gerovę ir darnią plėtrą. Regioninės tarybos (*Regional Councils*) taip pat teikia paramą turizmo plėtros projektams, bendrai rinkodarai, konsultavimo paslaugoms, mokymams ir tyrimams. Veikia apie 70 regioninių turizmo organizacijų, kurių tikslai, užduotys ir nuosavybės struktūra skiriasi.

44 pav. Lenkijos turizmo įstaigų organizacinė schema

Šaltinis: OECD, adapted from the Ministry of Economic Development, 2020

Regioniniu lygmeniu apskrities plėtros centrai (*County Development Centres*) užsiima turizmo informacijos valdymu, sklaida ir plėtojimu. Kai kuriose apskrityse centrai valdo turizmo informacijos centrus (*Tourist Information Centres*) ir įdarbina specialius turizmo koordinatorius. Centrai bendradarbiauja su Estijos turizmo valdyba (*Estonian Tourism Board*), regioniniais turizmo fondais (*regional tourism foundations*) ir vietos verslu. Didesniuose miestuose, pavyzdžiui, Taline, kai kurios vietos valdžios institucijos sukūrė specifines turizmo plėtros struktūras. Vietos

savivaldybės ir įmonės, taip pat pagrindiniai uostai, tokie kaip Talino uostas ir Talino oro uostas, investuoja į turizmo infrastruktūrą ir paslaugų plėtrą.

Kol Vilniaus regione nėra suformuotas už turizmo valdymo įgyvendinančių institucijų tinklas, negalima sėkmingai užtikrinti viso regiono integruotos turizmo valdymo ir įgyvendinimo stebėsenos:

- Regiono lygiu nėra sukurta atsakomybės už atitinkamų turizmo tikslų įgyvendinimą ir pasiektus rodiklius sistema;
- Regione trūksta turizmo valdymo ir tinklinio požiūrio į regiono turizmo išteklius ir potencialo išnaudojimą;
- Regione trūksta bendrų ir efektyviai koordinuojamų rinkodaros ir viešųjų ryšių veiksmų tikslinėse rinkose;
- Regiono turizmo valdyme mažai dalyvauja turizmo verslo atstovai;
- Neatliekamas regiono turizmo išteklių vertingumo periodinis monitoringas ir konkurencingumo vertinimas;
- Trūksta bendro regioninio renginių derinimo (pagal sezonus).

Siekiant išnaudoti turizmo galimybes nacionaliniu ir tarptautiniu mastu, Vilniaus regionas turizmą turi vystyti darniai ir kompleksiskai. Tai galima pasiekti įdiegus efektyvų regiono lygmens turizmo valdymą, vykdant vieningą ir kompleksinę rinkodarą, skatinant bendradarbiavimą ir vykdant turizmo rodiklių stebėseną.

Naujas požiūris į turistinių vietovių valdymą ir Vilniaus regiono konkurencingumo didinimas sąlygoja vieną iš svarbiausių uždavinių – sukurti šiuolaikišką regioninę turizmo valdymo organizaciją (DMO), kaip lyderiaujančios organizacijos modelį, kuriuo būtų skatinama turizmo sektoriaus dalyvių partnerystė, tinklaveika ir bendros vizijos įgyvendinimas (strateginis planavimas, regiono ženklodara, pozicionavimas, projektų įgyvendinimas, inovacijų diegimas ir kt.) bei efektyvi rinkodara (ypač tikslinėse užsienio rinkose).

Vilniaus regiono DMO vaidmuo galėtų apimti:

Valdymą ir koordinavimą: Vilniaus RTO galėtų būti pagrindinė organizacija, koordinuojanti visų regiono suinteresuotų šalių pastangas užtikrinant tinkamą turizmo elementų (traukos objektų, patogumų, pasiekiamumo, žmogiškųjų išteklių ir kt.) naudojimą. Tokia organizacija galėtų prisiimti lyderystę, įgyti turizmo sektoriaus suinteresuotų šalių pasitikėjimą ir prisiimti atsakomybę už visų suinteresuotųjų šalių pastangų koordinavimą, siekiant užsibrėžtų regiono lygmens turizmo vystymo tikslų įgyvendinimo, viešojo ir privataus sektoriaus bendradarbiavimo skatinimą ir partnerystės kūrimą.

Rinkodarą ir įvaizdį: vienas iš svarbiausių tikslų – turistų pritraukimas į Vilniaus regioną, todėl DMO būtų atsakinga už regiono pozicionavimą ir ženklodarą, tinkamiausių turizmo rinkų pasirinkimą, rinkodarą ir komunikaciją, formuojant bendrą regiono įvaizdį ir didinant atvykstančių turistų srautą iš prioritetinių užsienio turizmo rinkų.

Tinkamos turizmo aplinkos kūrimą: politikos formavimas (regiono turizmo specializacija), turizmo planavimas ir viešosios turizmo infrastruktūros plėtra, turizmo produktų kūrimas, žmogiškųjų išteklių plėtra, inovacijos ir pan. DMO galėtų būti atsakinga už svarbiausių su turizmo plėtra susijusių strategijų rengimą ir priemonių stebėseną, rinkos tyrimų organizavimą bei regioninės turizmo politikos įgyvendinimą.

Vilniaus regiono pristatymą ir lankytojų valdymą: DMO gali būti atsakinga už keliautojų srautų valdymą ir paskirstymą regione, keliautojų saugumo, patirties ir pasitenkinimo didinimą. Veiklos turėtų apimti turistinės patirties kokybę, mokymus ir švietimą, konsultacijas regioniniu lygiu.

PRIEDAI

Priedas Nr. 1

Kultūros, gamtos išteklių bei traukos objektai Elektrėnų savivaldybėje

Turizmo rūšis	Objektų rūšys ir pavadinimai
KULTŪROS TURIZMAS	
Kultūros paveldo objektų (pastatų grupių) lankymas	Dvarai: Semeliškių dvarvietė; Daugirdiškių dvarvietė; Abromiškių dvaro sodyba; Panerių buvusio dvaro sodybos fragmentai; Ausieniškių buvusio dvaro sodybos fragmentai; Vievio dvarvietė. Parkai: Gabriliavos dvaro parkas.
Kultūros paveldo objektų (paminklų) lankymas	Piliaikalniai: Beižonių, vadinamas Birutės kalnu; Žuvyčių; Balandiškių; Pipiriškių-Pasamanės (vadinamas Juodoju kalnu); Kalninių-Mijaugonių; Balceriškių; Karageliškių; Latvių, Mitkiškių (vadinamas Pilies kalnu); Paalkių. Kapinės, kapinynai, pilkapynai: Migliniškių, Eitulionių pilkapynas; Migliniškių pilkapynas; Beižonių pilkapynas; Žuvyčių kapinynas (vadinamas Ažuolyno kalnu); Monių, Dargonių pilkapis, vadinamas Prancūzkapiu; Mustenių, Baubonių pilkapynas; Vindžiulių kapinynas; Bajorų kapinynas; Gojaus, Perkūnkiemio, Elektrėnų pilkapynas; Gojaus, Kloninių Mijaugonių pilkapynas, vadinamas Prancūzų kapais; Gojaus, Kloninių Mijaugonių pilkapynas II; Toleikių kapinynas; Kalninių, Mijaugonių pilkapynas; Kalninių, Mijaugonių pilkapynas II; Giedraitiškių, Kurkaučiznos kapinynas; Vievininkų kapinynas; Paaliosės, Padaliosios, Pamiškės pilkapynai (trys); Paaliosės, Padaliosios, Pamiškės pilkapiai (trys); du Kragžlių pilkapynai; Balceriškių pilkapynas; Vievio, Balceriškių pilkapynas, vadinamas Švedkapiais; Varliškių pilkapis; Varliškių, Orliškių pilkapynas; Padūkštų pilkapynas; Vievio žydų senųjų kapinių dalis; Mitkiškių kapinynas; Kryžkelio, Zabarijos pilkapynas; Zabarijos pilkapių vieta; Grabijolų pilkapis (vadinamas Pinigų duobe). Senovinės gyvenvietės: Subartėnų; Kloninių Mijaugonių; Toleikių; Panerių; Pugainių, Papiškių; Mitkiškių; Kryžkelio; Kulio; Vasylių; Zabarijos. Paminklai, memorialai, atminimo vietos: Daugirdiškių koplytstulpis, koplytstulpis rašytojui Juozui Kralikauskui, paminklas popiežiui Jonui Pauliui II, paminklas arkivyskupui ir kalbininkui Meletijui Smotrickiui, memorialinė lenta rašytojai Sofijai Pšibiliauskienei - Lazdynų Pelėdai, memorialinė lenta pirmajai Elektrėnų miesto mokyklai, dekoratyvinė skulptūra „Himnas darbui“, skulptūra „Kraštiečiai – šviesos skleidėjai“, skulptūrų parkas, Lietuvos partizanų kautynių ir žūties vieta; I pasaulinio karo Vokietijos imperijos karių kapai Aleksandravos kaime; Žydų žudynių vieta ir kapai Semeliškėse; Lietuvos partizano A. Kuzinevičiaus-Narsučio kapas; Lietuvos ir Lenkijos karių kapas; Lietuvos kario S. Zelvio kapas; Jurgio Kybarto žuvimo vieta; I pasaulinio karo Vokietijos ir Rusijos imperijų karių kapai Kurkliškių kaime; Antrojo pasaulinio karo Sovietų Sąjungos karių palaidojimo vieta Vievyje; Lietuvos karių kapai Jagėlonių kaime; Lietuvos karių kapai Vievio katalikų kapinėse.
Vietovių lankymas	Vietovės: Grabijolų kaimas, Semeliškių miestelis.
Religinis turizmas	Maldos namai: Beižonių Šv. Kryžiaus išaukštinimo bažnyčia; Semeliškių Šv. Lauryno bažnyčia; Semeliškių Šv. Nikolajaus Stebukladario cerkvė; Elektrėnų Švc. Mergelės Marijos Kankinių Karalienės bažnyčia; De Raesų ir Broel-Pliaterių šeimos koplyčia–mauzoliejus; Vievio Šv. Onos bažnyčia; Vievio Dievo Motinos Ėmimo į dangų cerkvė; Vievio visų Šventųjų koplyčia; Kazokiškių Švc. Mergelės Marijos Nugalėtojos bažnyčia.
Muziejų lankymas	Muziejai: Elektrėnų savivaldybės literatūros ir meno muziejus; Lietuvos kelių muziejus; Lietuvos geologijos muziejus; Kietaviškių pagrindinės mokyklos kraštotyros muziejus; Lietuvos ledo ritulio muziejus, Semeliškių vidurinės mokyklos etnografinis muziejus.
GAMOS TURIZMAS	
Gamtos objektų lankymas	Gamtos paminklai: Streipūnų ažuolas; Giedraitiškių ažuolas; Paneriškių ažuolas; Grabijolų klevas; Aleksandriškių eglė; Alkų Ažuolas; Bražuolės tufų atodanga; Beižonių akmuo; Pajurgiškių akmuo; Laičių akmenys; Žikaronių akmuo; Belezų akmuo; Mustenių akmuo; Ausiutiškių konglomeratas; Bražuolės akmuo. Mitologiniai objektai: Migliniškių akmuo (vadinamas Nuotakos akmeniu), Liaukiškių alkakalnis, Eitulionių alkas (vadinamas Skerdimais), Beižonių alkas (vadinamas Kukiškėmis); Mitkiškių akmuo; Grabijolų kalnas. Pažintiniai takai: Grabijolų pažintinis takas.
Vandens pramogos	Elektrėnų marios: Vandens lenčių parkas „Away“, vandens pramogos „Extreme delight“, sporto ir pramogų uostas „Wind port“, vandens lenčių sporto ir aktyvaus laisvalaikio parkas „Elveš Cable Park“, XPRO buriavimo mokykla, jėgos aitvarai, pramoginių laivelų ir vandens motociklų nuoma, ekskursija laivu su gidu. Vandens turizmo maršrutai: „Strėva iki Elektrėnų“.

Aktyvus judėjimas ir pramogos gamtoje	Golfas: Sostinių golfo klubas Pastrėvio seniūnijoje, Elektrėnų diskgolfo parkas. Dviračių maršrutai: maršrutas „Kairiojo Neries kranto turizmo trasa“ (25 km), dviračių takai aplink Elektrėnus (15 km). Pėsčiųjų maršrutas: Grabijolų pažintinis takas (4 km).
PRAMOGOS	
Pramogų objektai	Elektrėnų sporto centras, Elektrėnų ledo arena, Speedway“ kartodromas, „Nuotykių akademija“ Vievio seniūnijoje, Ekstremalaus sporto parkas.

Saltinis: Elektrėnų SPP

Priedas Nr. 2

Kultūros, gamtos išteklių bei traukos objektai Šalčininkų rajono savivaldybėje

Turizmo rūšis	Objektų rūšys ir pavadinimai
KULTŪROS TURIZMAS	
Kultūros paveldo objektų (pastatų grupių) lankymas	Dvarai: Tabariškių dvaro svirnas (privatus, nepritaikytas lankymui), Jašiūnų dvaro sodyba ir parkas, Šalčininkų dvaro rūmai, Gornostajiškių dvaro sodyba (privatus, nepritaikytas lankymui), Vilkiškių dvaro sodyba, Norviliškių palivarkas, Vagnerių dvaro sodybos rūmai.
Kultūros paveldo objektų (paminklų) lankymas	Piliakalniai: Turgelių, Kurmelionių, Kiaulėkų, Valakavičių, Pilies kalnas, Pilaitė (Papiškių), Bėčionių, Eišiškių piliavietė (tik Bėčionių piliakalnis pritaikytas lankumui).
Vietovių lankymas	Vietovės: Poškonių, Rimašių ir Žižmų kaimai, Eišiškių senosios miesto dalys, Dieveniškių senoji miestelio dalis, Merkinės dvaro sodybos liekanos (Pavlovo respublika).
Religinis turizmas	Maldos namai: Norviliškių pranciškonų vienuolyno namas, Eišiškių bažnyčia, Tabariškių bažnyčia, Turgelių bažnyčia, Kobilinskių mauzoliejinė koplyčia (nelankoma), Mikniškių stačiatikių bendruomenė.
GAMTOS TURIZMAS	
Gamtos objektų lankymas	Pažintiniai takai: Gaujos mokomasis takas, Grybiškių ir Stakų ažuolai, Grybiškių pušis.
Vandens pramogos	Vandens turizmo maršrutas: Merkio vandens trasa (70 km), Šalčios vandens trasa (63 km), Visinčios vandens trasa (23 km), Versekos upė, Gaujos upė.
Aktyvus judėjimas ir pramogos gamtoje	Dviračių maršrutai: „Karališkų girių maršrutas“, Dieveniškių istorinio regioninio parko dviračių maršrutai, Merkio aukštupio maršrutas (Jašiūnai-Turgeliai/Tabariškės).

Saltinis: Šalčininkų rajono SPP

Priedas Nr. 3

Kultūros, gamtos išteklių bei traukos objektai Širvintų rajono savivaldybėje

Turizmo rūšis	Objektų rūšys ir pavadinimai
KULTŪROS TURIZMAS	
Kultūros paveldo objektų (pastatų grupių) lankymas	Dvarai: Narvydiškio dvaro sodyba, Šešuolėlių I dvaro sodyba, Lapšių dvaro sodyba, Bartkuškio dvaro sodyba, Gaidelių dvaro sodyba.
Kultūros paveldo objektų (paminklų) lankymas	Piliakalniai: Kernavės piliakalnių kompleksas, Janionių piliakalnis, Mančiušėnų piliakalnis, Totoriškių piliakalnis, Laužiškio piliakalnis, Karmazinių piliakalnis. Pilkapiai: Karmazinių pilkapiai. Paminklai, memorialai, atminimo vietos: Barbaros koplytėlė, Padalių (Čiobiškio) keltas, Dariaus ir Girėno tiltas, Liukonių kryžius ir akmenys, paminklas Didžiosios kovos apygardos partizanams atminti, Igno Šeiniaus gimtosios sodybos vietos paminklas, paminklas Didžiosios kovos apygardos partizanams atminti, akmuo su „Velnio pėda“, akmuo su dubeniu.
Vietovių lankymas	Vietovės: Kernavės archeologinė vietovė.
Religinis turizmas	Maldos namai: Širvintų Šv. arkangelo Mykolo, Alionių Švč. Mergelės Marijos nekalto prasidėjimo, Šv. Jono Krikštytojo ir Čiobiškio bažnyčios ansamblis, Bažaslaviškio Šv. Kryžiaus atradimo, Gelvonų Švč. Mergelės Marijos apsilankymo, Kernavės Švč. Mergelės Marijos Škaplierinės, Musninkų Švč. Trejybės, Šešuolėlių Švč. Mergelės Marijos, visų malonių tarpininkės ir Zibalų Šv. Jurgio bažnyčios.
GAMTOS TURIZMAS	
Gamtos objektų lankymas	Pažintiniai takai: Kernavės turistinis-pažintinis takas „Ateik, žmogau, tyla prigladiusi“ (2,6 km), Dūkštų ažuolynas.
Vandens pramogos	Vandens turizmo maršrutas: Musės vandens trasa, Širvintos vandens trasa.
Aktyvus judėjimas ir pramogos gamtoje	Patyriminis muziejus – edukacijos su gyva 1000 metų senumo istorija, kurios orientuotos į kiekvieno dalyvio pojūčius. Pasivažinėjimas šunų kinkiniais (rogėmis), renginiai vaikams,

	edukacinės programos. Skrydžiai oro balionu, jodinėjimas Žemaitukų ir kitų veislių žirgais, žygiai pelkėmis, vandenlenčių parkas, vandens batutai Širvintose.
--	---

Šaltinis: Širvintų rajono SPP

Priedas Nr. 4

Kultūros, gamtos išteklių bei traukos objektai Švenčionių rajono savivaldybėje

Turizmo rūšis	Objektų rūšys ir pavadinimai
KULTŪROS TURIZMAS	
Kultūros paveldo objektų (pastatų grupių) lankymas	Dvarai: Cirklišio buvusio dvaro sodyba, Kaltanėnų buvusio dvaro svirnas, Zalavo buvusi dvaro sodyba, buvę grafų Tiškevičių medžioklės namai Malūnai: Bruklynės, Pakretuonės, Strūnaičio vandens malūnai Galviniai kaimai: Kretuonų, Mėžionių, Modžiūnų, Vidutinės
Kultūros paveldo objektų (paminklų) lankymas	Piliakalniai: Adučiškio, Akvieriškės, Aučynų, Baliulių, Baluošos, Bogutiškės, Budrių, Cirklišio, Kačėniškės, Kavalčiukų, Nevieriškės, Prienų, Rakštelių, Stajėtiškio, Stūglių, Cegelnės, Abejučių. Pilkapiai: Baliulių, Družilių, Šventos, Stirnių, Šeškynės, Pašiekščio, Pabradės pilkapiai I, II, III, Sudotos I, II, III pilkapiai, Jutonių, Veliankos-Žingių, Abejučių pilkapynai. Paminklai, memorialai, atminimo vietos: Koplyčia 1863 m. sukilimui atminti, Lietuvos kariuomenės karių kapas ir paminklas, Knygnešių kapai, Kunigo prof. J. Skruodžio kapas, Kompozitoriaus, muziko A. Šerėno kapas, Kenotafas kultūros veikėjui dr. A. Rymui, Kapas ir paminklas Nepriklausomybės kovų savanoriams, Fašizmo aukų kapai, Kunigo A. Labučio kapas, Namas, kuriame buvo Švenčionių lietuvių gimnazija, Lietuvos partizanų kapai, Kopyltstulpis „Lietuvos krikštas“, Paminklas Švenčionių geto aukoms atminti, Kapas ir paminklas partizanui S. Guigai, Kapas ir paminklas 1941 m. birželio mėn. sukilėliams, Paminklas tremtinių atminimui, Kunigo B. Laurinavičiaus kapas, Kryžius „Sancta terra“ (Šventoji žemė), Paminklas ir kenotafas Lietuvos kariuomenės kariams- sukilėliams, Žydų genocido kapai, Kompozitoriaus, vargonininko J. Siniaus namas Vaiškūnų kaime, Knygnešio K. Černiausko kapas, Vokiečių I pasaulinio karo bunkeris,
Muziejų lankymas	Muziejai: Nalšios muziejus Švenčionyse, Nalšios muziejaus Reškutėnų filialas, Reškutėnų tradicinių amatų centras (filialas).
Religinis turizmas	Maldos namai: Dievo Apvaizdos, Labanoro, Šv. Apaštalo Tado (Judo), Šv. apaštalo Petro ir Povilo, Šv. Edvardo, Šv. Izidoriaus, Šv. Juozapato, Šv. Kazimiero, Šv. Mergelės Marijos Angeliškosios, Šv. Mergelės Marijos Škaplierinės, Visų Šventųjų bažnyčios, Šv. Trejybės stačiatikių cerkvė.
GAMTOS TURIZMAS	
Gamtos objektų lankymas	Gamtos paminklai: Abejučių, Adamavo, Kretuonų, Grybų, Kaltanėnų, Karpakėlio I, Stanislavavo ir Laužėnų ažuolai, Purvino II ažuolas, Argirdiškės, Baltagalio, Labanoro pušys, pušis su koja, Joniškės, Laužėnų, Medišionių liepos, Liepų (20) pavėsinė. Pusiasaliai: Aiseto, Alnio, Mažųjų Siaurių.
Vandens pramogos	Vandens turizmo maršrutas: Žeimenos ir Kiaunos upėmis: Kaltanėnai-Šakališkė-Kukliai-Kaltanėnai; Žeimenos upe ir Žeimenio ežeru: Kaltanėnai-Ožkiniai-Kretuonėlės ištakos į Žeimenio ežerą; Lakajos vandens kelias; Žeimenos upe (Kaltanėnai-Švenčionėliai); Žeimenų ežeru ir Žeimenos upe (Kaltanėnai-Švenčionėliai); Žeimenos upe (Švenčionėliai-Liūlinė); Kiaunos upe (Pakiaunys-Šakališkė); Lakajos upe (Lakaja-Vilkaslastis-Liūlinė); Kiaunos upe ir Žeimenos upe (Pakiaunys-Švenčionėliai); Žeimenos upe ir Neries upe (Kaltanėnai-Švenčionėliai-Skirgiškės); Kiaunos upe ir Žeimenos upe (Pakiaunys-Švenčionėliai-Liūlinė); Asvejos ežeru ir Dubingos upe.
Aktyvus judėjimas ir pramogos gamtoje	Pėsčiųjų maršrutai: Seniškio k. - Luknos k. (pažintinis gamtinis takas palei Žeimenos upę Žeimenos botaniniame zoologiniame draustinyje); Peršokšnos gamtinis pažintinis takas; Labanoro girios pažintinis takas; Sirvėtos regioninio parko pažintinis pėsčiųjų takas; Cirklišio pažintinis miško takas; Pažintinis Žeimenos takas; Istorinis maršrutas Partizanų takais; Turistinis maršrutas „Švenčionių krašto žydų paveldo pėdsakais“; Mitologinis pėsčiųjų takas; Nepirių žiedas. Dviračių maršrutai: Ten, kur gimsta Žeimena, Kiauna į Žeimeną, Labanoras girios vidury, Mažasis Kaltanėnų dviračių takas, Didysis Kaltanėnų dviračių takas, Sirvėtos regioninio parko mažasis šeimos dviračių takas, Dauguvos-Nemuno takoskyros dviračių takas, Dubingų miško takais, Pietrytinis Asvejos žiedas, Pabradė-Abejučiai-Padubingė-Palaumenys-Laumenos ežeras-Trabučiai-Pabradė. Maršrutai automobiliu: Kaltanėnai-Švenčionys-Adučiškis-Šventos k.-Švenčionys-Kaltanėnai; Kaltanėnai-Švenčionys-Pavoverė-Zalavas-Pabradė-Dubingiai (Molėtų r.)-Labanoras-Kaltanėnai; Kaltanėnai-Kulionys (Molėtų r.)-Utena-Leliūnai (Utenos r.)-Sudeikiai (Utenos r.)-Kaltanėnai; Kaltanėnai-Bavainiškė-Šventa-Palūšė (Ignalinos r.)-Ginučiai (Ignalinos r.)-Saldutiškis (Utenos r.)-Labanoras-Kaltanėnai; Švenčionys-Kančiogina-Mielagėnai-Tverečius (Ignalinos r.)-Vosiūnai (Ignalinos r.)-Didžiasalis (Ignalinos r.)-Senasis

Turizmo rūšis	Objektų rūšys ir pavadinimai
	Daugėliškis (Ignalinos r.)-Ceikiniai (Ignalinos r.)-Šventa-Švenčionys; Kaltanėnai-Salakas (Zarasų r.)-Zarasai (Zarasų r.)-Šlyninka (Zarasų r.)-Leliūnai (Utenos r.)-Utena (Utenos r.)-Kaltanėnai; Pabradė-Abejučiai-Padubinė-Žingiai-Purviniškiai-Baluošos (Baluošų) ežeras-Purviniškiai-Leikštinio ežeras-Kabakėlis-Trabučiai-Pabradė; Pabradė-Abejučiai-Padubingė-Leikštinio ežeras-Trabučiai-Pabradė; „Dubingių miško takais“; „Pietrytinis Asvejos žiedas“; Šventa-Lino verdenė; Palūšė-Ignalina-Antagavė-Garbūnai-Kamša-Rėkučiai-Pervieniškės-Reškutėnai-Raudonė-Kretuonys-Kaltanėnai-Motiejūnai-Palūšė; Palūšė-Gaveikėnai-Vaišniūnai-Šuminai-Strazdai-Vaišnoriškė-Daunoriai-Tauragnai-Kirdeikiai-Paukojė-Ginučiai-Ladakalnis-Šakarva-Kaltanėnai-Kretuonys-Reškutėnai-Antagavė-Ignalina; Cirkliškis-Švenčionys-Šventa; Švenčionys-Labanoras; Švenčionys-Reškutėnai; Cirkliškis-Švenčionys-Kaltanėnai.

Šaltinis: Švenčionių rajono SPP

Priedas Nr. 5

Svarbiausi kultūros, gamtos išteklių bei objektai Trakų rajono savivaldybėje

Turizmo rūšis	Objektų rūšys ir pavadinimai
KULTŪROS TURIZMAS	
Kultūros paveldo objektų (pastatų grupių) lankymas	Pilys: Trakų salos pilis. Dvarai: Užutrakio, Lentvario, Aukštadvario dvarų pastatų ansambliai ir parkai.
Kultūros paveldo objektų (paminklų) lankymas	Piliakalniai: Žuklijų piliakalnis.
Muziejų lankymas	Muziejai: Trakų istorijos muziejus (2 padaliniai: S. Šapšalo karaimų tautos muziejų ir Sakralinio meno ekspoziciją) bei Irlavimo muziejus. Mokyklų muziejai: Aukštadvario vidurinės mokyklos kraštotyros–buities muziejus, Lentvario Motiejaus Šimelionio vidurinės mokyklos istorijos muziejus, Lentvario Motiejaus Šimelionio vidurinės mokyklos geologijos muziejus, Senųjų Trakų Kęstučio vidurinės mokyklos literatūrinis muziejus, Trakų gimnazijos istorijos muziejus ir Trakų Vytauto Didžiojo gimnazijos istorijos muziejus.
Vietovių lankymas	Vietovės: Trakų senamiestis.
GAMTOS TURIZMAS	
Gamtos objektų lankymas	Gamtos paminklai: Velnio duobė ir Nikronių akmuo.
Vandens pramogos	Vandens turizmas: Neris, Merkys, Strėva, Verknė, Lukna ir Geluža. Vandens pramogos ežeruose: Galvė, Vilkokšnis, Skaistis, Akmena, Totoriškės, Margis, Aukštadvario tvenkinys.

Šaltinis: Trakų rajono SPP

Priedas Nr. 6

Svarbiausi kultūros ir gamtos išteklių bei objektai Vilniaus rajono savivaldybėje

Turizmo rūšis	Objektų rūšys ir pavadinimai
KULTŪROS TURIZMAS	
Kultūros paveldo objektų (pastatų grupių) lankymas	Maišiagalos dvarvietė, Gližiškių dvaras, Pikieliškių dvaras ir Parkas.
Religinis turizmas	Maldos namai ir kt. objektai: Buivydžių Šv. Jurgio bažnyčia, Dūkštų Šv. Onos bažnyčia, Keturiasdešimt Totorių mečetė ir kapinės, Maišiagalos Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčia, Medininkų Švč. Trejybės ir Šv. Kazimiero bažnyčia, Nemenčinės Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčia, Nemėžio mečetė ir kapinės, Pal. Mykolo Sopočkos bažnyčia Juodšiliuose (pirma pasaulyje bažnyčia konsekruota šio globėjo vardu), Pričiūnų Šv. Ignoto koplyčia, Skurbutėnų bažnyčia ir varpinė, Šilėnų Švč. Mergelės Marijos bažnyčia, Sudervės Švč. Trejybės bažnyčia, Žemaitėlių Šv. Mikalojaus sentikių cerkvė, Geisiškių stačiatikių Šv. Kankinio Jurgio Nugalėtojo bažnyčia, Šumsko Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčia ir vienuolynas.
Muziejų lankymas	Kunigo prelado Juzefo Obrembskio muziejus, Vilniaus krašto etnografinis muziejus Nemenčinėje, Vladislavo Sirokomlės muziejus
GAMTOS TURIZMAS	
Gamtos objektų lankymas	Gamtos paminklai: Ažuolų karalienė, Vaigeliškių ažuolas. Kiti objektai: Aukštojo kalnas, Juozapinės kalnas, Šventoji Liucionių uola, Europos geografinis centras, Neries regioninio parko lankytojų centras

Turizmo rūšis	Objektų rūšys ir pavadinimai
Aktyvus poilsis	Pažintiniai takai: Dūkštos pažintinis takas, Dūkštų ažuolyno pažintinis takas, Karmazinių pažintinis takas, Šilėnų pažintinis takas.

Šaltinis: Vilniaus rajono savivaldybės atstovų pateikta informacija

Šaltinis: Vilniaus rajono savivaldybės atstovų pateikta informacija

Priedas Nr. 7

Vietos lygmens turistiniai maršrutai Vilniaus regiono savivaldybėse

Savivaldybė	Šaltinis	Maršruto pavadinimas	Objektai
Elektrėnų savivaldybė	www.visit-elektrenai.lt/marsrutai/	Aplink Elektrėnus (12 km)	Dekoratyvinė skulptūra „Himnas darbui“, Elektrėnų savivaldybės literatūros ir meno muziejus, pantoninė prielauka, skulptūrų parkas, „medalis miestui“, Lietuvos ledo ritulio muziejus (Ledo rūmai), Elektrėnų Švč. Mergelės Marijos Kankinių Karalienės bažnyčia, Abromiškių dvaro svirnas, Abromiškių dvaras, Sabališkių koplyčia-mauzoliejus.
		Pažink Vievio apylinkes (50 km)	Lietuvos kelių muziejus, Vievio Šv. Onos bažnyčia, Lietuvos pasieniečio J. Kybarto žuvimo vieta, Pynyklos mitologinis šaltinis, Asiutiškių regykla (apžvalgos aikštelė), Asiutiškių konglomeratas, Pelkynės kalnas, akmuo „Balnas“, Padūkštų pilkapynas, Panerių dvaras, Grabijolų pažintinis takas, Kazokiškių Švč. Mergelės Marijos Nugalėtojos bažnyčia, Žemės gelmių informacijos centras, Vievio Dievo Motinos Ėmimo Dangun cerkvė.
		Aplink Elektrėnų marias (27 km)	Elektrėnų savivaldybės literatūros ir meno muziejus, skulptūra „Himnas darbui“, skulptūrų parkas, pantoninė prielauka, „medalis miestui“, Lietuvos ledo ritulio muziejus (Ledo rūmai), Elektrėnų Švč. Mergelės Marijos Kankinių Karalienės bažnyčia, Lietuvos partizanų kautynių ir žūties vieta.
		Pažink Elektrėnų kraštą (77 km)	Elektrėnų Švč. Mergelės Marijos Kankinių Karalienės bažnyčia, Sabališkių koplyčia-mauzoliejus, Abromiškių dvaro svirnas, Abromiškių dvaras, Streipūnų ažuolas, Ausieniškių buvusio dvaro sodybos fragmentai, Žemės gelmių informacijos centras, Vievio Dievo Motinos Ėmimo Dangun cerkvė, Lietuvos kelių muziejus, Vievio Šv. Onos bažnyčia, koplytstulpis Šv. Jono Nepomukui, Daugirdiškių dvaro fragmentai, Semeliškių Šv. Nikolajaus Stebukladario cerkvė, Semeliškių Šv. Lauryno bažnyčia, Žuvyčių piliakalnis, Lietuvos partizanų kautynių ir žūties vieta, Kalninių Mijaugonių piliakalnis, dekoratyvinė skulptūra „Himnas darbui“, Elektrėnų savivaldybės literatūros ir meno muziejus, skulptūrų parkas, „medalis miestui“, Lietuvos ledo ritulio muziejus (Ledo rūmai).
		Pažink Elektrėnus (12 km)	Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio aikštė, fontanas „Dinaminis labirintas“, skulptūrų parkas, „medalis miestui“, Sabališkių koplyčia-mauzoliejus, Abromiškių dvaro svirnas, Abromiškių dvaras, Abromiškių reabilitacijos ligoninė, Elektrėnų Švč. Mergelės Marijos Kankinių Karalienės bažnyčia, Žuvusiems už Lietuvos laisvę, sakurų parkas, Elektrėnų vaikų pasaulis, Lietuvos ledo ritulio muziejus (Ledo rūmai), diskgolfo parkas, pantoninė prielauka, literatūros ir meno muziejus, skulptūra „Himnas darbui“.
		Pažintis su Vievio miestu (6 km)	Vievio Šv. Onos bažnyčia, Vievio Dievo Motinos Ėmimo Dangun cerkvė, Žemės gelmių informacijos centras, Lietuvos kelių muziejus, gatvės menas (grafiti piešinys).
		Šv. Jokūbo kelias	Lietuvos karių kapinės, Jagėlonių akmuo „Gaidelis“, Žuvyčių piliakalnis, Žuvyčių kapinynas - Ažuolyno kalnas, Vėjų šaltinis, Semeliškių Šv. Lauryno bažnyčia, Semeliškių Šv. Nikolajaus Stebukladario cerkvė, Semeliškių gimnazija (buv. Semeliškių dvarvietė), Žydų žudynių vieta ir kapai, Jono Nepomuko koplytstulpis, Daugirdiškių dvaro fragmentai.
		Šalčininkų rajono savivaldybė	www.turizmas.salcininkai.lt/automobiliu-marsrutai/

Savivaldybė	Šaltinis	Maršruto pavadinimas	Objektai
		Automobilių trasa A3 (57 km)	ŠALČININKAI (miesto aikštė, A. Mickevičiaus paminklas, Vagnerių rūmai) – POŠKONYS (gatvinis kaimas, Dieveniškų istorinio regioninio parko lankytojų centras, Poškonių pilkapynas, Grybiškių ažuolas, Grybiškių pušis, Rimašių akmenynas, mitologiniai akmenys Jankelis ir Jankeliukas) –RIMAŠIAI – BEČIONIU PILIAKALNIS – DIEVENIŠKĖS (bažnyčia, mitologinis akmuo Mokas, švedų koplytėlė) – GAUJOS MOKOMASIS TAKAS – NORVILIŠKĖS (pilis, bažnyčia).
		Automobilių trasa A4 (43 km)	ŠALČININKAI (Vagnerių rūmai) – ŪTA – STAKAI (Stakų ažuolas ir pilakypas) – DAINAVĖLĖ (Dainavėlės kalva) – POŠKONYS (Poškonių etnografinis muziejus ir pilkapynas, Grybiškių ažuolas ir pušis) – RIMAŠIAI (gatvinis kaimas) – BĖČIONYS (piliakalnis) – DIEVENIŠKĖS (Dieveniškų urbanistinis kompleksas, bažnyčia, mitologiniai akmenys) – ŽIŽMAI (etnografinis kaimas) – KRAKŪNAI (memorialinė lenta G. Žaguniui atminti)
	www.turizmas.salcininkai.lt/footpath-routes/	Pėsčiųjų maršrutas P1 (1,7 km)	Gaujos mokomasis takas Dieveniškų girininkijoje
		Pėsčiųjų maršrutas P2 (6 km)	Poškony – Poškonių pilkapynas – Grybiškių kaimas – Grybiškių ažuolas – Grybiškių pušis – Rimašių akmenynas – Poškony.
		Pėsčiųjų maršrutas P3 (10 km)	Dieveniškų istorinio regioninio parko informacijos centras Poškonyse – Lastaučių gatvinis kaimas – Poškonių pilkapynas – Grybiškių ažuolas ir pušis – Rimašių akmenynas – Rimašių kaimas – Pupiškių kaimas – akmenys vad. Jankeliu ir Jankeliuku – Poškony.
	www.turizmas.salcininkai.lt/teminiai-marsrutai/	Kultūrinio turizmo maršrutas „Medinė architektūra“	VILNIUS – KETURIASDEŠIMT TOTORIŲ (mečetė) – SKURBUTĖNAI (koplyčia) – RŪDNINKAI (bažnyčia) – KARUŽIŠKĖS (pažintinis takas) – JAŠIŪNAI (bažnyčia) – GOJUS (bažnyčia) – VILKIŠKĖS (dvaras) – TURGELIAI (bažnyčia, muziejus) – AKMENYNĖ (bažnyčia) – TABARIŠKĖS (bažnyčia, muziejus) – MEDININKAI (pilis ir bažnyčia) – ŠUMSKAS (bažnyčia) – KENA (bažnyčia) – BUIVYDŽIAI (bažnyčia) – BEZDONYŠ (bažnyčia) – NEMENČINĖ (koplyčia, muziejus) – EITMINIŠKĖS (bažnyčia) – VILNIUS.
		Kultūrinio turizmo maršrutas „Rytų Lietuvos lobiai“	VILNIUS – MEDININKAI (Medininkų memorialas, Medininkų pilis) – JUOZAPINĖ (Aukštojo kalnas, Juozapinės kalnas) – TABARIŠKĖS (bažnyčia) – TURGELIAI (bažnyčia, muziejus) – MERKINĖ (Paulavos respublika) – ŠALČININKAI (Vanžgnerių rūmai) – NORVILIŠKĖS (vienuolynas) – DIEVENIŠKĖS (urbanistikos kompleksas, bažnyčia, Gaujos mokomasis takas) – BĖČIONYS (piliakalnis) – RIMAŠIAI (gatvinis-rėžinis kaimas) – JAŠIŪNAI (dvaras ir parkas) – VILNIUS.
	www.turizmas.salcininkai.lt/piligriminis-zygis-eisiskes-ausros-vartai/	Piligriminis žygis Eišiškės – Aušros Vartai	Eišiškės – Butrimonys – Šalčininkai – Akmenynė – Turgeliai – Rakonys – Rudamina – Skaidiškės – Vilnius.
	www.turizmas.salcininkai.lt/vandens-trasos/	Merkio vandens trasa	Tabariškės – Mikniškės – Turgeliai – Merkinė – Jašiūnai – Rūdninkai.
		Šalčios vandens trasa	Kaniūkai – Pačiabatai – Gerviškės – Žygmantiškės – Eišiškės.
		Gaujos vandens trasa	Daubutiškės – Skraičionys – Dieveniškės – Girdžiūnai.
		Visinčios vandens trasa	Rūdninkų giria
		Versekos vandens trasa	Verseka – Didžiosios Zubiškės.
	www.pamatyklietuvoje.lt/keliones/marsrutai-automobiliu/mazoji-dieveniskiu-autoturizmo-trasa/79	Mažoji Dieveniškų autoturizmo trasa	Dieveniškų istorinio regioninio parko lankytojų centras, Poškonių tvenkinio poilsiavietė, Poilsiavietė "Pelėda", Poškonių pilkapynas, Grybiškių ažuolas, Akmenys Jankelis ir Jankeliukas, Rimašių kaimas, Bėčionių piliakalnis, Dieveniškės, Dieveniškų Švč. Mergelės Marijos Rožančinės bažnyčia, Akmuo „Mokas“, Gaujos mokomasis takas, Poilsiavietė Gaujos mokomajame take, Norviliškių pilis, Norviliškių Švč. Mergelės Marijos Gailestingumo Motinos bažnyčia, Urelių koplytėlė.
	www.pamatyklietuvoje.lt/keliones/marsrutai-pesciomis/gamtos-apsuptyje-dieveniskiu-kraste-/367	Gamtos apsuptyje Dieveniškų krašte	Vagnerių rūmai (Šalčininkų dvaras), Stakų ažuolas, Stakų konglomeratų luistai, Dieveniškų istorinio regioninio parko lankytojų centras, Poškony, Poškonių pilkapynas, Grybiškių pušis, Grybiškių ažuolas, Rimašių akmenynas, akmenys Jankelis ir Jankeliukas, Rimašių gatvinis kaimas, Bėčionių piliakalnis, Dieveniškų Švč. Mergelės Marijos Rožančinės bažnyčia, Dieveniškės, Švedų koplytėlė, Gaujos mokomasis takas, Norviliškių pilis, Norviliškių Švč. Mergelės Marijos Gailestingumo Motinos bažnyčia.

Savivaldybė	Šaltinis	Maršruto pavadinimas	Objektai
	www.pamatyklietuvoje.lt/keliones/marsrutai-dviraciau/salcininku-rajono-lankytinu-objektu-perliukai-366	Šalčininkų rajono lankytinų objektų perliukai	Jašiūnų dvaro sodyba, Balinskių ir Sniadeckių šeimos kapinės, Šv. Onos bažnyčia, Levandų uostas, Vilkiškių dvaro sodyba, Paulavos respublika, Turgelių Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčia, Turgelių Šv. Felikso de Valua koplyčia, Mikniškių Šv. Jono Kronštatiečio koplyčia, liaudies tapytojos Anos Krepštelis muziejus, Tabariškių Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčia ir varpinė, Akmenynės Šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresės bažnyčia, Šalčininkai, Vagnerių rūmai.
Širvintų rajono savivaldybė	www.sirvintos.lt/lt/raja-rajona/lankytinovietos/vandensmarsrutai/1828	Plaukimas Musės upe	Vilniaus – Ukmergės automagistralės (38 km) – Bartkuškis – Musninkai – Grebliučyznos piliakalnis – Janionių piliakalnis – Čiobiškis.
		Plaukimas Širvintos upe	Maršrutas driekiasi Širvintų, Jonavos, Ukmergės rajonais. Širvintos – Zosinos kaimas – Družų kaimas – Vindeikių kaimas – Pasodininkų kaimas – Maskoliškių kaimas.
	https://nesedeknamuose.lt/pazintiniai-takai/kernaves-turistinis-poilsinis-takas/	Kernavės turistinis poilsinis takas (3 km)	Turistinis poilsinis takas „Ateik, žmogau, tyla priglausiu“ (Balto kalno įrengta regykla, poilsiavietės).
	https://turin.lt/tour/kernaves-piliakalniu-ir-azuolynu-mitologiniais-takais/	Kernavės piliakalnių ir ažuolynų mitologiniais takais	Kernavės piliakalniai, muziejus, Dūkštų ažuolynas, Neries reg. parko lankytojų centras.
Švenčionių rajono savivaldybė	http://infosvencionys.lt/marsrutai-automobiliu/	Cirkliškis-Švenčionys-Šventa (8,2 km)	Cirkliščio dvaro rūmai, Cirkliščio piliakalnis, Švč. Trejybės cerkvės miesto parkas, Visų Šventųjų bažnyčia, Nalšios muziejus, gatvinis Šventos kaimas, Širvėtos regioninio parko lankytojų centras, mitologinis takas, „Liepų pavėsinė“.
		Švenčionys-Labanoras + edukacinė programa (50 km)	Švč. Trejybės cerkvė, miesto parkas, Visų Šventųjų bažnyčia, Nalšios muziejus, Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčia ir varpinė, Labanoro regioninio parko lankytojų centras, Mindūnų kaimo apžvalgos bokštas, edukacinė programa Labanoro restorane arba edukacinė programa Labanoro amatų centre (užsisakyti iš anksto).
		Švenčionys-Reškutėnai + edukacinė programa (17 km)	Visų Šventųjų bažnyčia, Švč. Trejybės cerkvė, Nalšios muziejus, miesto parkas, Šv. Izidoriaus bažnyčia, Nalšios muziejaus Reškutėnų filialas, Tūkstantmečio paminklas, Lygumų kalnas, Reškutėnų amatų centras (užsisakyti iš anksto).
		Cirkliškis-Švenčionys-Kaltanėnai + edukacinė programa (23 km)	Cirkliščio dvaro rūmai, Cirkliščio piliakalnis, Švč. Trejybės cerkvė, Švenčionių miesto parkas, Visų Šventųjų bažnyčia, Nalšios muziejus, Kaltanėnų urbanistikos kompleksas, kurį sudaro dvarvietė, parkas ir Kaltanėnų dvaro svirnas, Švč. Mergelės Marijos Angeliškosios bažnyčia, kunigo J. Burbos kapas, edukacinė programa Kaltanėnų bendruomenės namuose (užsisakyti iš anksto), Kaltanėnų turizmo ir ugdymo centre edukacinės programos.
	http://infosvencionys.lt/marsrutai-pesciomis/	Labanoro girios pažintinis takas (3 km)	Labanoro giria, senieji pilkapiai.
		Šventos mitologinis takas (1,3 km)	Lankytojų centras, Aukščiausio Dievo (Aukštojo) ir Perkūno-Velino (velnio) skulptūros, skulptūra likimo deivei Laimai, „Liepų pavėsinė“, dvarvietės tvėnkynys, dievybių ir mitinių būtybių skulptūros.
		Peršokšnos pažintinis takas (4,2 km)	Januliškio kaimas, tamsus eglynas, informaciniai stendai, Peršokšnos eglė, Peršokšnų ežeras, Juodapurvio kaimas.
		Partizanų takais	Kaltanėnai – Kuklių k. – Pagilūtės k. – Kūrinių k. – Žvirbliškės k. – Vasiliškės k. – Pažemio k. – Paluknio k. – Antaliėdės k. – Liedelės k. – Kuklių k. – Kaltanėnai (31 km).
	http://infosvencionys.lt/vandensmarsrutai/	Pirmoji pažintis su baidarėmis Žeimenos upe	n.d.
		Vingiuotoji Lakaja	n.d.
		Kiauna – natūralios gamtos glėbyje	n.d.
	Trakų rajono savivaldybė	www.trakai-visit.lt/category/marsrutai/	Karaimų istorijos pėdsakais
Šiurpiausias Trakų vietos ir apylinkės			Užburta Rykantų bažnyčia, Galvės ežero galvų istorijos, naktinis pasivaikščiavimas po tuščią miestą, Rūdiškių lobis ir jo paslaptys, klausimais apipintas Žuklių piliakalnis, Nikronių akmens ženklai, Velnio duobės garsai, Strėvos įgriuvos legendos, Kartuvių kalnas.

Savivaldybė	Šaltinis	Maršruto pavadinimas	Objektai
		Auksinis rudens maršrutas po Trakus ir apylinkes	Aukų kalnas, Trakų salos piliis, Angelų kalva, Užutrakio dvaro sodyba, Varnikų pažintinis takas, Strėvos įgriuva, Velnio duobė, Verknės senvagės šaltinis.
		Keliauk ir ragauk	Saidės pažintinis takas, Anupro takas, Žalioji takas Sengirėje, Verknės senvagės šaltinis, Pažintinis Skrebio miško takas, Onušio Šv. Apaštalų Pilypo ir Jokūbo bažnyčia, Žuklių piliakalnis, Vilkokšnio ežero paplūdimys, Rūdiškių geležinkelio vandens bokštas, gražiausios Senujų Trakų vietos, Lentvario Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai bažnyčia.
		Instagram'iškiausios vietų maršrutas	Sūpynių parkelis, vandens pramogos Trakuose, Angelų kalva, Užutrakio dvaras, Anupro parkas, Varnikų pažintinis takas, Velnio duobė, Oro balionai.
		Apkeliauk Trakus	Trakų Skaisčiausios Dievo Motinos Gimimo cerkvė, Šv. Jono PNepoauliaus II paminklas, Sakralinio meno muziejus, Sūpynių parkelis, Angelų kalva, „Bulvių kelias“, Mergelės Marijos skulptūra, Užutrakio dvaro parke, Vilsos upelio kriokliai, Bražuolės piliakalnis, Varnikų pažintinis takas, Skaisčio stovyklavietė, Lentvario Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai bažnyčia. grota Lentvario dvaro parke, Vytauto Didžiojo kelio skulptūra „Vytautas Didysis“, Senujų Trakų piliavietė, Trakų krašto miškų parkas, Gojaus Švč. Mergelės Marijos Ligonų Sveikatos koplyčia, Rūdiškių vandens bokštas, Žuklių piliakalnis, Onušio Šv. Apaštalų Pilypo ir Jokūbo bažnyčia, Vytautavos Šv. Antano Paduviečio bažnyčia, Karališka virtuvė, „Žalioji takas“, Nikronių akmuo su ženkais, Skrebio miško pažintinis pėsčiųjų takas, Kartuvių kalnas, Aukštadvario (Verknės senvagės) šaltinis, Rangavos sakraliniai šaltiniai, Gedanonių kalva.
		Trakų sekretai	Ambicinga kunigaikštienė, Napoleono armija Trakuose, Bazilikos lobynas, Trakų miesto globėjas, Trakų lobiai, „Trakų laivas“, Vytauto Didžiojo žvėrynas, Galvės ežero paslaptys, Bažnytėlės sala, Trakų pilies freskos, Rėkalnis (Arakalnis), „Bulvių kelias“, Bražuolės piliakalnis.
		Prakalbank istoriją	Trakų Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bazilika, Sakralinio meno ekspozicija, Šv. Jono Nepomuko koplytstulpis, Trakų pusiasalio piliis, Aukų kalnas, Trakų senamiestis, Trakų salos piliis.
		Vandens maršrutas „Galvės ežero salų istorijos“	Bažnytėlė dar vadinama Sapiegų sala, Karvinės, Kopūstinės arba Karaimkos sala, Pilies sala, Pustelniko sala, Viduriai, Plytinė, Čertuvka arba Velnė, Raudų sala ir Valka (Alkos sala), Deimantinė, Bareikos sala, Bandos sala, Perkaso, Pirtsalė, Bevardė (širdies formos salelė šalia pilies salos).
		Gražiausi Trakų kraštovaizdžiai	Angelų kalva, Bulvių kelias, Aukų kalnas, Strėvos įgriuva, Nikronių akmuo su ženklais, Velnio duobė.
		Vytauto Didžiojo keliu	Senujų Trakų piliavietė, Trakų salos piliis.
		Daugiakultūriškumas / piligrimystė	Senujų Trakų piliavietė, Angelų kalva, Sakralinio meno muziejus, Trakų Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bazilika, Senujų Trakų Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai ir Šv. Benedikto bažnyčia, Gojaus Švč. Mergelės Marijos Ligonų Sveikatos koplyčia, Lentvario Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai bažnyčia, Šv. Jono Nepomuko koplytstulpis.
		Po sakralinius šaltinius	Aukštadvario turgaus aikštė, šulinys, Verknės senvagės šaltinis, Aukštadvario piliakalnis, vadinamas „pilaite“, žydų kapinės, Verknės upė, Paverknės miškas, Zabarauškų kaimas, Tamelių ežeras, „Šafarnės alko akivarai“, Rangavos alko šaltiniai, Vokiečių karių kapai, Aukštadvario dvaras su parku, poeto A. Mickevičiaus ažuolas.
		Šv. Jokūbo kelio maršrutas Trakų rajone	Onušio Šv. Apaštalų Pilypo ir Jokūbo bažnyčia, Trakų Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bazilika.
	www.pamatyklietuvoje.lt/keliones/marsrutai-automobiliu/zalieji-pasivaiksciojimaitraku-ezeryne/194	Žalieji pasivaikščiojimai Trakų ežeryne	Varnikų pažintinis takas, Angelų kalvos takai, „Bulvių kelias“, Užutrakio dvaras ir parkas.
	https://www.pamatyklietuvoje.lt/details/skrebio-misko-pazintinis-pesciuju-takas/11321	Skrebio miško pažintinis pėsčiųjų takas	I tūkstantmečio piliakalnis su papėdės gyvenvietė, 3 pilkapynų kompleksas ir šaltiniuotas Mošos upelis.
	https://arp.lt/index.php?psl=107004&i=0&d=1&klb=1	Mergiškių žiedas (25 km)	Pamiškės piliakalnis, Mergiškių kalvų panorama, Velnio duobė, Ustronės riedulynas, Mergiškių alko akmuo, Mergiškių Kunigaikščių kalnelis, Gelionių kalva.

Savivaldybė	Šaltinis	Maršruto pavadinimas	Objektai
		Po Aukštadvario miestelį (6 km)	Aukštadvario miesteli gamtos bei kultūros vertybės.
		Protėvių takas (9,5 km)	Trasa supažindina su Bagdanonių ir Spindžiaus kraštovaizdžio draustiniuose esančiomis gamtos ir kultūros paveldo vertybėmis.
		Rangavos žiedas (14 km)	Verknės senvagės ir Rangavos alko šaltiniais, Šafarnės alko akivarai, Paverknės miške esančius vokiečių karių kapai ir žydų kapinės, Aukštadvario miestelio turgaus aikštė, Aukštadvario piliakalnis, Aukštadvario dvaro parkas, Verknės upė, Tamelių ežeras.
	http://nesedeknamuose.lt/sparciu-zingsniu-nuo-strevos-iki-spoku-ir-atgal/	Sparčiu žingsniu nuo Strėvos iki Špokų ir atgal	Protėvių takas (Strėvos kaimas, Strėvos upelis, „Karališkoji virtuvė“, Strėvos pilkapiai, Spindžiaus kaimas, Špokų kaimas, Spindžiaus ažuolas, ežeras Akutė.
Ukmergės rajono savivaldybė	https://ukmergeinfo.lt/ka_veikti/categories/turistiniai-marsrutai/	Pažintinis maršrutas "Ukmergės dvarų žiedas" (140 km)	Prezidento Antano Smetonos, Taujėnų, Šventupės, Vaitkuškio, Krikštėnų, Leonpolio, Sližių ir Siesikų dvarai.
		Pažintinis maršrutas "Aš - Ukmergės senamiestis"	Ukmergės senamiestis, Ukmergės piliakalnis, Švč. Panelės Užtarėjos sentikių cerkvė, Šventosios upės krantinė ir promenada, Ukmergės kraštotyros muziejus, Senosios gaisrinės bokštas ir miesto panorama, skulptūra „Šuo Keksas“, paminklas Lietuvos Nepriklausomybei „Lituania Restituta“, Švč. Trejybės bažnyčia, Buvusi Didžioji žydų sinagoga, Pilies parkas ir miesto panorama, „Menų alėja“, Kultūros centro dailės galerija“, Informacijos centras.
		Istorinis-pažintinis maršrutas „Žydų kelias“	Žydų žudynių vieta, Žydų senosios kapinės, Mikvah, Buvusi žydų ligoninė, Buvę Egipto maldos namai, „Talmud Tora“ pradinė mokykla, Rozenbliumo žydų našlaičių namai, Didžioji sinagoga, Buvusi žydų gatvė, atminimo akmenys J. Zusmanovičiui ir M. Levi.
		Pažintinis maršrutas po „Veprių kraterio“ apylinkes	Veprių, Sukinių, Sližių ir Dubių piliakalniai, Moko, Šaltupio, Juozapavos, Vaiko pėdos ir Meškos pėdos akmenys, Bečių ir Žuvintės šaltiniai, Veprių, Ilgajo ir Gylio ežerai, Bečių ir Kazlaučiznos pilkapiai, Širvintos, Bečių ir Žirnajos vandens malūnų griuvėsiai, Veprių dvaras, Bečių dvaras, Sližių dvaras, Veprių bažnyčia, Baro konfederacijos koplystulpis, Kaukalkalnio ir Moko akmens alkavietės, Šventosios, Širvintos, Geležės, Žuvintės, Žirnajos, Skardupio, Malkupio ir Sugedo upės, Veprių kalvarijos, Veprių bažnyčia, Sližių koplyčia ir Marijos apsireiškimo vieta, giluminių grežinių sarkofagai.
		Baidarių maršrutas Šventosios upe (100 km)	n.d.
	www.pamatyklietuvoje.lt/keliones/marsrutai-automobiliu/ukmerges-dvaru-ziedas/58	Ukmergės dvarų žiedas	Vaitkuškio dvaras, Siesikų dvaras-pilis, Prezidento A. Smetonos (Užugirio) dvaras, Taujėnų dvaras, Šventupės dvaras, Lyduokių dvaras, Krikštėnų dvaras, Leonpolio dvaras.
Vilniaus rajono savivaldybė	www.vrtic.lt/turizmas/ka-veikti/	Karmazinių pažintinis takas (1,5 km)	Velniakampio kilpa, Karmazinių pilkapynas.
		Dūkštos pažintinis takas	Bradeliškių, Karmazinių ir Buivyduų piliakalniai, Dūktų ir Karmazinių atodangos.
		Miško turtų pažintinis takas	Informaciniai stendai, pavėsinė, gyvas kampelis (danieliai, muflonai, meškėnai, fazanai ir kt.
	www.vrsa.lt/titulinio-naujienos/424/turistinis-marsrutas-tevynes-istoriniais-keliais:2199	Turistinis maršrutas „Tėvynės istoriniais keliais“	ŠUMSKAS (Šumsko Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčia ir dominikonų vienuolynas) – MEDININKAI (Medininkų pilis, Švč. Trejybės ir Šv. Kazimiero bažnyčia, Aukštojo kalnas) – RUKAINIAI (Rukainių bažnyčia) – BAREIKIŠKĖS (Vladislavo Sirokomlės muziejus)
https://welovelithuania.com/vilniaus-rajono-turistiniai-marsrutai-gamtos-ir-kulturos-paveldo-lobynu-megejams/	Vilniaus rajono turistiniai maršrutai – gamtos ir kultūros paveldo lobynų mėgėjams	Šilėnų pažintinis takas, Naujosios Rėvos piliakalnis, Čekoniškių kaimo verbų ir buities seklyčia, Sudervės Šv. Trejybės bažnyčia, Vilnojos akmenų skulptūrų parkas, Riešės ežeras.	
Vilniaus miesto savivaldybė	www.govilnius.lt/aplankykite/marsrutai	Užupis – nepriklausoma respublika Vilniuje	Užupio tiltas ir pasienio punktas, „Magnetai ir stebuklai“, Užupio meno inkubatoriaus skulptūros, Bernardinų vienuolynas, Jono Meko vizualiųjų menų centras, Užupio angelas, Vilniaus puodžių cechasis: senųjų amatų dirbtuvės, Užupio konstitucija, Šv. Baltramiejaus bažnyčia, Jono Meko skersvėjis, Žydų palikimas, Altanos kalnas, medinė rajono architektūra, Bernardinų kapinės, Tymo turgus.

Savivaldybė	Šaltinis	Maršruto pavadinimas	Objektai
		Patirk savo piligrimystės istoriją	Dievo gailėstingumo šventovė, Šv. Faustinos namelis, Aušros Vartų koplyčia, Gailėstingojo Jėzaus seserų vienuolynas, Šv. Dvasios bažnyčia, Arkikatedra bazilika, Bažnytinio paveldo muziejus, Šv. Apaštalų Pilypo ir Jokūbo bažnyčia, Trijų Kryžių kalnas.
		Pasivaikščiavimas po Šnipiškės	Žalioji tiltas, H. Raduškevičiaus rūmai, Šv. Rapolo bažnyčia, Baltasis tiltas, Nacionalinė dailės galerija, medinės Šnipiškės, Šv. Arkangelo Mykolo cerkvė, Kalvarijų turgus, Piromonto kolonija, Šv. Rapolo kapinės, Energetikos ir technikos muziejus.
	www.govilnius.lt/aplankykite/lankytoinivietos/sv-jokubokelias	Šv. Jokūbo kelias	Aušros Vartų koplyčia, Šv. Teresės bažnyčia, Šv. apaštalų Pilypo ir Jokūbo bažnyčia bei dominikonų vienuolynas.
	https://walkablevilnius.com/	Senamiesčio TOP	Aušros Vartai, Lietuvos nacionalinė filharmonija, Šv. Kazimiero bažnyčia, Vilniaus universiteto rūmų ansamblis, Katedros aikštė, Šv. Stanislovo ir Šv. Vladislovo arkikatedra bazilika, Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai, Gedimino pilies bokštas, Šv. Pranciškaus Asyžiečio (Bernardinų) bažnyčia, Šv. Onos bažnyčia, Užupis.
		Didysis Vilniaus turas	Šv. Teresės bažnyčia, Aušros Vartai, Bazilijonų vienuolyno vartai, Šv. Kazimiero bažnyčia, Literatų gatvė, Šv. Onos bažnyčia, Šv. Pranciškaus Asyžiečio (Bernardinų) bažnyčia, Gedimino pilies bokštas, Šv. Stanislovo ir Šv. Vladislovo arkikatedra bazilika, Vilniaus universiteto rūmų ansamblis.
		Maršrutas „Bažnyčios ir muziejai“	Aušros Vartai, Šv. Teresės bažnyčia, Šv. Kazimiero bažnyčia, Šv. Dvasios bažnyčia, Šv. Kotrynos bažnyčia, Šv. Stanislovo ir Šv. Vladislovo arkikatedra bazilika, Šv. Apaštalų Petro ir Povilo bažnyčia, Šv. Onos bažnyčia, Šv. Pranciškaus Asyžiečio (Bernardinų) bažnyčia.
		Maršrutas „Būtina pamatyti!“	Šv. Stanislovo ir Šv. Vladislovo arkikatedra bazilika, Katedros aikštė, Bernardinų sodas, Šv. Onos bažnyčia, Šv. Pranciškaus Asyžiečio (Bernardinų) bažnyčia, Vilniaus universiteto rūmų ansamblis.
		Maršrutas „Užupis“	Užupio „Undinė“, Užupio konstitucija, Bernardinų kapinės, Užupio „Angelas“, Jono Meko vizualiųjų menų centras.
		Maršrutas „Galerijų kelias“	Nacionalinė dailės galerija, Vytauto Kasiulio dailės galerija, Gintaro muziejus-galerija, Jono Meko vizualiųjų menų centras, Šiuolaikinio meno centras.
		Maršrutas „Muziejų kelias“	Gedimino bokštas, Senasis arsenalas, Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai, Bažnytinio paveldo muziejus, Vilniaus paveikslų galerija, Vilniaus gynybinės sienos bastėja, Okupacijos ir laisvės kovų muziejus.
		Maršrutas „Skulptūros ir paminklai“	Plytelė „Stebuklas“, F. Zappos skulptūra, paminklas Romainui Gary, skulptūra „John Lennon“, skulptūra „Kiaušinis“, skulptūra Cemachui Šabadui, Literatų gatvė, Trijų Kryžių kalnas.
		Maršrutas „Vilnius ant delno“	Trijų Kryžių kalnas, Gedimino pilies bokštas, Vilnelė ir jos pakrantės, Vilniaus gynybinės sienos bastėja, Vilniaus universiteto rūmų ansamblis.
		Maršrutas „Žaidimų aikštelės“	Bernardinų sodas, Šv. Kotrynos bažnyčia, skulptūra Cemachui Šabadui, Vingio parkas.
		Maršrutas „Jaunajam archeologui“	Katedros aikštė, Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai, Senasis arsenalas, Gedimino pilies bokštas, Vilniaus universiteto rūmų ansamblis.
		Maršrutas „Žalias miesto veidas“	Bernardinų sodas, Kalnų parkas, Vilnelė ir jos pakrantės.
	www.neakivaizdinisvilnius.lt	84 skirtingi maršrutai	77 – skirti susipažinti su Vilniumi pėsčiomis, 1 – maršrutas skirtas keliavimui viešoju transportu, 6 – dviračiu. Į maršrutus įtraukti įvairūs kultūros bei gamtos objektai.

Priedas Nr. 8

Žydų paveldo maršruto analizė

Objektas	Savivaldybė	Nuosavybė	Išvados
Istorinis Vilniaus žydų kvartalas	Vilniaus m.	Viešasis	Žydų, Stiklių ir M. Antokolskio gatvės (Vilniaus Gaono biustas, simbolinis Žydų g. užrašai jidiš kalba, prekeivio su karučiu aplikacija, instaliacijų erdvė Gaono namai).
Žemaitijos gatvė	Vilniaus m.	Viešasis	Žemaitijos g. 7 ir Žemaitijos g. 9 išlikę ir restauruotos parduotuvių iškabos jidiš ir lenkų

			kalbomis. Šioje gatvėje yra buv. Vilniaus geto bibliotekos pastatas.
Holokausto Lietuvoje ir Vilniaus geto memorialinis muziejus	Vilniaus m.	Viešasis	Žemaitijos g. (planuojama atidaryti 2025 m.).
Vilniaus Didžiosios sinagogos vieta	Vilniaus m.	Viešasis	Įrengtas stendas, vykdyti archeologiniai tyrimai. Iki 2026 m. sinagogos ir jos komplekso teritorijoje planuojama suformuoti Vilniaus Didžiosios sinagogos memorialinį skverą.
Didysis Antrojo pasaulinio karo getas	Vilniaus m.	Viešasis	Rūdninkų g., Visų šventųjų g., Mėsinių g., paminklas Vilniaus gydytojui Cemachui Šabadui.
Žydų kultūros ir informacijos centras	Vilniaus m.	Viešoji įstaiga	Teikiamos informacijos paslaugos, organizuojami renginiai, parodos
Zavelio Peisachovičiaus Germaize sinagoga	Vilniaus m.	Lietuvos žydų bendruomenė	Restauruojama
Vilniaus choralinė sinagoga (Taharat ha – Kodesh)	Vilniaus m.	Žydų maldos namai	Patekti į vidų galima tik iš anksto susitarus
Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus (VVGŽM) Tolerancijos centras	Vilniaus m.	Viešasis	Ekspozicija
VVGŽM Samuelio Bako muziejus	Vilniaus m.	Viešasis	Veikia muziejus
JIVO instituto pastato vieta	Vilniaus m.	Viešasis	JIVO atminimo lenta
Pohuliankos rajonas	Vilniaus m.	Viešasis	J. Basanavičiaus g., paminklas Romain Gary
VVGŽM Holokausto ekspozicija	Vilniaus m.	Viešasis	Ekspozicija
Lietuvos žydų (litvakų) bendruomenė / buvusi „Tarbut“ gimnazija	Vilniaus m.	Lietuvos žydų bendruomenė	2023 m. planuojama atidaryti Lietuvos žydų kultūros ir tapatybės muziejų buvusioje „Tarbut“ gimnazijoje (Pylimo g. 4).
Košerinio maisto edukacinės programos	Vilniaus m.	Privatus (?)	Maitinimo paslaugos
Našlės ir Brolių Romų spaustuvės pastatas	Vilniaus m.	Privatus (?)	Apleistas
Paminklas žydų darbo stovyklos HPK vietoje Subačiaus g.	Vilniaus m.	Viešasis	Teritorija sutvarkyta
Užupio sinagogos pastatas	Vilniaus m.	Privatus (?)	Sutvarkytas
Žydų kapinės Užupyje	Vilniaus m.	Viešasis	Vartai ir memorialinis paminklas
Vilniaus žydų Šnipiškių senųjų kapinių vieta	Vilniaus m.	Viešasis	Įrengta tik nedidelė lentelė
Vilniaus Gaono ir jo šeimos kapas – mauzoliejus	Vilniaus m.	Viešasis	Mauzoliejus
Paminklas Libai Mednikienei	Širvintų r.	Viešasis	Paminklas Nepriklausomybės a.
Širvintų istorinis žydų kvartalas	Širvintų r.	Viešasis	Sinagoga (Vilniaus g. 37), pastatas nerestauruotas, namai privatūs
Buvusios senosios žydų kapinės	Širvintų r.	Viešasis	Vietą žymi atminimo akmenys
Didžioji sinagoga	Ukmergės r.	Viešasis	Ukmergės sporto salė, ant pastato įrengtos atminimo lentos, šalia – atminimo akmuo rabinui J. Zusmanovičiui.
Ukmergės žydų istorinis kvartalas	Ukmergės r.	Viešasis	Žuvų gatvės turgaus aikštė, išlikęs užrašas
Rozenbliumo žydų našlaičių namai	Ukmergės r.	Privatus (?)	?
Buvusi Ukmergės žydų ligoninė	Ukmergės r.	Viešasis	Psichiatrijos dienos centras
Vilkmergėlės g. sinagoga	Ukmergės r.	Privatus (?)	Stalių dirbtuvės

„Talmud Toros“ pradinė mokykla	Ukmergės r.	Viešasis	Tolerancijos centras, Ukmergės žydų bendruomenė
Atminimo akmuo fotografui M. Levi atminti	Ukmergės r.	Viešasis	Kauno g. 22
Buv. Mikhav (pirties) pastatas	Ukmergės r.	Viešasis (?)	Apleistas?
Ukmergės kraštotyros muziejus	Ukmergės r.	Viešasis	Ekspozicija žydų istorijai?
Ukmergės senosios žydų kapinės	Ukmergės r.	Viešasis	Paminklas
Eišiškių istorinis žydų kvartalas	Šalčininkų r.	Privatus	Buvusioje Turgaus aikštėje pastatytas informacinis stendas; Rodūnės g., Vilniaus g., Raubiškių g. – vienos seniausių žydų gyventų gatvių su išlikusiais autentiškais mūriniais ir mediniais pastatais. Išlikęs, tačiau apleistas malūnas.

Priedas Nr. 9

Pilių ir dvarų maršruto analizė

Objektas	Savivaldybė	Nuosavybė	Išvados
Abromiškių dvaro sodyba	Elektrėnų	Dvaras yra privatus, svirnas – viešasis	Svirnas yra pritaikytas turizmui (ekspozicijos), tačiau turistinis patrauklumas įvertintas 2,33 balo
Aukštutinė pilis (Gedimino pilies bokštas) ir Žemutinė pilis (Valdovų rūmai)	Vilniaus m.	Viešasis	Objektai pritaikyti turizmui (muziejai); Valdovų rūmų turistinis patrauklumas įvertintas 3,29, Gedimino pilies bokštas – 3,09 balo
Buivydiškių dvaro sodyba	Vilniaus r.	Viešasis	Turizmui nepritaikytas
Cirkliščio dvaro sodyba	Švenčionių r.	Viešasis	Turizmui nepritaikytas, turistinis patrauklumas įvertintas 2,36 balo
Čiobiškio dvaro sodyba	Širvintų r.	Privatus	Neatitinka
Jašiūnų dvaro sodyba	Šalčininkų r.	Viešasis	Objektas pritaikytas turizmui (ekspozicija); įvertintas 2,93
Kairėnų dvaro sodyba	Vilniaus m.	Viešasis	Lankymui pritaikytas botanikos sodas
Krikštėnų dvaro sodyba	Ukmergės r.	Privatus	Neatitinka
Lentvario dvaro sodyba	Trakų r.	Dvaras – privatus, parkas – viešasis	Parkas pritaikytas lankymui; įvertintas 2,56 balo
Leonpolio dvaro sodyba	Ukmergės r.	Privatus	Neatitinka
Lyduokių dvaro sodyba	Ukmergės r.	Privatus	Neatitinka
Liubavo dvaro sodyba	Vilniaus r.	Privatus	Neatitinka
Maišiagalos (Houvalto) dvaro sodyba	Vilniaus r.	Viešasis	Objektas pritaikytas lankymui (tradicinių amatų centras); įvertintas 2,86 balo
Markučių dvaro sodyba	Vilniaus m.	Viešasis	Objektas pritaikytas turizmui (muziejus); patrauklumas neįvertintas
Medininkų pilis	Vilniaus r.	Viešasis	Objektas pritaikytas turizmui; įvertintas 2,90 balo
Merkinės dvaro sodyba (Pavlovo respublika)	Šalčininkų r.	Viešasis	Objektas pritaikytas turizmui, ledainė sutvarkyta, bet neįveiklinta; įvertintas 2,60 balo
Mozūriškių dvaro sodyba	Vilniaus r.	Viešasis	Dvaras turizmui nėra pritaikytas turizmui
Nemėžio dvaro sodyba	Vilniaus r.	Privatus	Neatitinka
Norviliškių pilis	Šalčininkų r.	Viešasis	Objektas pritaikytas turizmui, bet neįveiklintas; patrauklumas neįvertintas
Pikeliškių dvaro sodyba	Vilniaus r.	Viešasis	Dvaras turizmui nėra pritaikytas turizmui (biblioteka), parkas jau sutvarkytas; ankstesnis objekto vertinimas 2,36 balo
Prezidento A. Smetonos (Užugirio) dvaro sodyba	Ukmergės r.	Viešasis	Objektas pritaikytas turizmui (ekspozicija); įvertintas 3,03 balo
Siesikų pilis	Ukmergės r.	Viešasis	Objektas pritaikytas turizmui (muziejus); turistinis patrauklumas įvertintas 2,35 balo
Šumsko Laukininkų dvaro sodyba	Vilniaus r.	Privatus	Neatitinka

Šventupės dvaro sodyba	Ukmergės r.	Viešasis	Dvaras turizmui nėra pritaikytas turizmui (kultūros namai, biblioteka)
Taujėnų dvaro sodyba	Ukmergės r.	Privatus	Neatitinka
Trakų pusiasalio pilis	Trakų r.	Viešasis	Objektas įvertintas 2,44 balo
Trakų salos pilis	Trakų r.	Viešasis	Objektas pritaikytas turizmui (muziejus); turistinis patrauklumas įvertintas 3,25 balo
Trakų Vokės dvaro sodyba	Vilniaus m.	Viešasis	Objektas tvarkomas, turistinis patrauklumas įvertintas 3,03 balo
Tuskulėnų dvaro sodyba	Vilniaus m.	Viešasis	Objektas pritaikytas lankymui (muziejus); turistinis patrauklumas nevertintas
Užutrakio dvaro sodyba	Trakų r.	Viešasis	Objektas pritaikytas lankymui (parodos); turistinis patrauklumas įvertintas 2,93 balo
Sapiegų rūmai ir parkas	Vilniaus m.	Viešasis	Rūmai tvarkomi; objekto turistinis patrauklumas nevertintas
Šalčininkų dvaras (Wagnerių rūmai)	Šalčininkų r.	Viešasis	Objektas pritaikytas lankymui (parodos); turistinis patrauklumas įvertintas 2,74 balo
Vaitkuškio dvaro sodyba	Ukmergės r.	Privatus	Neatitinka
Verkių dvaro sodyba	Vilniaus m.	Viešasis	Pastatuose įsikūrusios institucijos, parkas pritaikytas lankymui; objektas įvertintas 2,89 balo
Vilkiškių dvaro sodyba	Šalčininkų r.	Viešasis	Dvaro pastate veikia stovyklos, sutvarkytas parkas; objektas įvertintas 2,73 balo